

प्रकाशन संख्या-२

धम्मपदट्ट कथा

[भाग-४]

अनुवादक
भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविर

Dhamma.Digital

२०८८

प्रकाशन संख्या-२

धम्मपदद्वय कथा

[भाग-४]

अनुवादक

भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविर

Dhamma Digital

२०८८

१२१-

प्रकाशकः

लुम्बिनो धर्मोदय समिति
बुद्धविहार, लुम्बिनी ।

काठमाडौं कार्यालय—
ज्योति भवन,
कान्तिपथ, काठमाडौं ।
टे. फो. २११४६०

(सर्वाधिकार सुरक्षित)

बुद्धाब्दः २५३१

वि. सं. २०४४

ने. सं. ११०७

ई. सं. १९८७

प्रथमावृत्ति १०००

मुद्रक :

नेपाल प्रेस

शुक्रपथ, काठमाडौं ।

फोन : २२१०३२

प्रकाशकीय बु-खँ

लुम्बिनी धर्मोदय समितिया धर्मानुशासक तथा लुम्बिनी च्वना बिज्याइह्य भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविरजुं अनुवाद याना बिज्यागु धम्मपद अर्थ कथाया स्वंगु वर्ग— अरहन्त वर्ग, सहस्स वर्ग व पाप वर्गया अर्थकथा बुध्यागु एव ग्रन्थ पाठक पिन्थाय् न्होने तय् फुगु लुम्बिनी धर्मोदय समितिघात छगू सन्तोषया खँ जूगु दु ।

जन्म जन्मान्तर तक्क बुःखे दुबिनाच्चर्षि मनुष्य मात्र यात जन्म, जरा, व्याधि व मृत्युया पाखे मुक्त जुयेगु ले कयना बिज्याह्य भगवान् बुद्ध थौं तक नं ज्ञीत ले कयना बिज्याना च्वंगु छः । ४५ दे तक्क ग्राम-ग्राम, नगर-नगर, निगम-निगम चाहिला सकसितं थमं लुयेकागु चतुरार्यसत्य, आर्य अष्टाङ्गिक मार्ग व प्रतीत्य समुत्पादयात कया विभिन्न थासं विभिन्न भिक्षु, परिव्राजक, जुजुपि, उपासकपि व उपासिकापिन्त बिद्या बिज्यागु उपदेशया सूत्रत स्वंगु भागे विभक्त जुया सूत्रपिटक, विनय पिटक, अभिधर्म पिटक अर्थात् त्रिपिटकया सारांश स्वरूप संग्रहित जुयाच्च्वंगु धम्मपदया छपु छपु श्लोकया अर्थ कथा नवौं शताब्दिस बुद्धगयां श्रीलंका बिज्याना बुद्धघोष महास्थविरं पाली भाषां च्वया बिज्यागुया आधारे भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविरजुं नेपाल भाषां च्वया बिज्याना नेपाल भाषाया बौद्ध वाङ्मयया धुकू अस्त झ्यातुका बिद्या बिज्यागुलि लुम्बिनी धर्मोदय समिति वसपोल महास्थविरजुयात

[७]

हार्दिक धन्यवाद देखाया एवं ग्रन्थ पाठकवर्गया न्होने तये हयागु जुल ।
सकलसिनं ब्वना थऱत लाभ याये फत धासा लेखक व प्रकाशकऱनिखल-
सितं सुखया अनुभव जुइगु जुल । अस्तु ।

Dhamma.Digital

प्रा. आशाराम शाक्यऱ

अवैतनिक सचिव

लुम्बिनी धर्मोदय समिति

अनुवादकया पाखें निगू शब्द

बौद्ध त्रिपिटक साहित्यस 'धम्मपद अट्टकथा' या नां अत्यन्त महान जू । अन्तेपिसं बाखं कना उपदेश बिया बिज्याईबले प्रापा याना धम्मपद अट्टकथा व जातक प्रादि ग्रन्थ हे अग्रसर जूवः । उकि भोगु नेपाल भाषां धम्मपद अट्टकथायागु सम्पूर्णं उकी अनुवाद मदया च्वंगु थ्व छगू तःधंगु हे झी नेपाल भाषाया दुर्बलता व ऊनता छः । थ्व ऊनता सम्पूर्णं याय्या लागी हे २६ गू वर्ग मध्ये आः थ्व चतुर्थ भागया रूपे ७, ८, व ९ स्वंगू वर्ग लुम्बिनी धर्मोदय समितिया तरफं प्रकाशित जुया च्वन । थये हे लिपा नं अनुवाद याय्गु ज्या कोचाय्कातये धंगु धम्मपद अट्टकथायागु २६, खुगू वर्ग व्याककं प्रकाशित याना बीपि दातापि प्याहां वयेमा धंगु प्रार्थना व प्राशिका याना च्वनागु दु ।

थौं कन्हैयागु ब्यसा थिकय्गु जमानाय् पुस्तक छगू प्रकाशित याना नये धंगु प्रापुगु खं मखु । जिगु निवेदन स्वीकार याना लुम्बिनी धर्मोदय समिति थुगु चतुर्थ भाग प्रकाशित याना व्यगु बारे जिगु बुनुगलं निस्ये साधुवाद बिया च्वनागु दु ।

थुगु चतुर्थ भाग प्रकाशित याय्त झालसी मचास्ये प्रेसे बिज्याना दिक्क मचास्ये प्रूफ स्वया बिज्याह्य प्रायुळमान महानाम "कोविद" यात नं जि हृदयं निस्ये धन्यवाद तथा कृतज्ञता ज्ञापन यानाच्वना ।

[घ]

प्रकाशित षड्निगु १० गुगु वण्ड वरुग नरुसुथे कुवेरगु वरुग डुवरकुवकं
थथेहे प्रकाशरत डरनर। डीरुडर वुडुकुतरुत रुडरु अथवर डरनुथरडर डरखुं डुडरहुं
वल धरसर डरडररी कुडुडे ।

डुडुकु अरनररुडु

लुडुडुनी डुडु वरुडर

शर. डु. लुडुडुनी

सरडुडररुथ नगर,

लुडुडुनी अरनुवल ।

विषय - सूचि

विषय :

पृष्ठ :

७-अरहन्त वर्ग

१- जीवकया कथा	१
२- महाकाश्यप स्थविरया कथा	५
३- वेलट्टिसीस स्थविरयागु कथा	१०
४- अनुरुद्ध स्थविरया कथा	१३
५- महाकात्यायन स्थविरया कथा	१७
६- सारिपुत्र स्थविरया कथा	२०
७- कोसम्बी चर्चपि तिस्स स्थविर व भ्रामणेराया कथा	२४
८- सारिपुत्र स्थविरयागु प्रश्न छिनेयागु कथा	२६
९- खदिर बनीय रेवत स्थविरया कथा	३२
१०- सुं छह्म मिसाया कथा	४४

८-सहस्स वर्ग

१- तम्बदाठिक खुं स्याह्मसिगु कथा	४७
२- दारुघोर स्थविरया कथा	५५
३- कुण्डलकेसी थेरीया कथा	६३
४- अनर्थ न्यंहा ब्राह्मणया कथा	७५
५- सारिपुत्र स्थविरया पाजु ब्राह्मणया कथा	७६
६- सारिपुत्र स्थविरया काय्चिगु कथा	८२

विषय ।

पृष्ठ :

७- सारिपुत्र स्थविरया पासाहा ब्राह्मणया कथा	८५
८- दीर्घायु कुमारया कथा	८८
९- संकिच्च श्रामणेरया कथा	९४
१०- छाणु कोण्डञ्ज स्थविरया कथा	१११
११- सप्पदास स्थविरया कथा	११४
१२- पटाचारी थेरीया कथा	१२०
१३- कित्ता गौतमीया कथा	१३२
१४- आया मस्त दुहा थेरीया कथा	१३६

६-पाप वर्ग

१- चूल एकसाटक ब्राह्मणया कथा	१४३
२- सेय्यसक स्थविरया कथा	१४६
३- लाजदेव पुत्रीया कथा	१५१
४- अनाथपिण्डक महाजनया कथा	१५७
५- परिस्कार संयम महुहा भिक्षुया कथा	१६४
६- भौया ह्ला समानहा महाजनया कथा	१६७
७- महाघन व्यापारिया कथा	१७२
८- कुक्कुट मित्रया कथा	१७६
९- कोक सुनख व्याहाराया कथा	१८५
१०- उवाहरि व कुलूपग तिस्स भिक्षुया कथा	१८६
११- स्वहा भिक्षुपिनि कथा	१९४
१२- सुप्पबुद्ध शाक्यया कथा	२०२

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

७. अरहन्त वर्ग

१. जीवकया कथा

“गतद्धिनो” धंगु थुगु धमदेशना शास्ता जीवकया अंग्यागु अगीणाय् वासयाना च्वना बिज्याबले, जीवकं न्यंगु प्रश्नया कारणं याना आत्ता जुया बिज्यागु छः ।

जीवकयागु कथा खन्धके बिस्तार पूर्वकं वये धुंकूगु दु । छगू समयस जुलसां देवदत्त अजातशत्रु नाप मिले जुया गूढकूट पर्वते धाहीं चना प्रदूष्यगु मन याना शास्तायात स्याना छ्वे घका तःगोनु लोहं काता प्वीका हल । व लोहंयात निगू पर्वतया च्वका धाहीं बया फया काल । उकि छ्वम्हुना वःगु लोहंया कुचा छर्गुति तथागतया तुती कया ह्याला पचिनं हि प्याहीं बल । तःधंगु देवना जुल । भिक्षुपिसं तबागत-यात महकुच्छि धंगु थासे यंकल । शास्ता अनं नं जीवकया अंग्यागु

बगीचाय् बिज्याय्गु इच्छा याना बिज्याना, जित अन यंकाब्बु धका धंविज्यात । भिक्षुपिसं शास्ता बोना जीवकयागु अयागु बगीचाय् वन । जीवकं उगु समाचार न्यना, शास्तायाथाय् वना घाः लाय्केया लागी कडागु वास तथा घाले पट्टि चिना शास्तायात थथे विन्तियात—

“भन्ते ! जि नगरया बुने छम्ह मनूयात वास याना च्वनागु दु । जि वैत स्वया वये थ्व वास जि थन त्याहाँ मवःतल्ले थथे हे चिना तथा बिज्यांहुँ ।” जीवक वना व मनूयात वास याय्मागु ज्या सिधयेका नगरया ध्वाखा तीगु समयस त्याहाँ वया च्चंबले ध्वाकाय् थ्यंकः वये मफुत । अले वया मत्ती थथे वन— अहो ! जि तःधंगु भूल याय्लात ह्यिगः जि मेपि मनूयेत थें तथागतया तुती कडागु वासः तथा घाले पट्टि चिका वया, आः व घाले चिना वयागु पट्टि फेना बीगु समय जुल । अथे फेना मबिल धाय् व च्छिद्यंकं तथागतया शरीरे डाह जुया वेदना जुया च्वनी ।” उगु समयस शास्ता नं आनन्द स्थविरयात सःता बिज्यात— हे आनन्द ! जीवक संझाकाती थन वयेत वयाच्चंबले नगरया ध्वाकाय् थ्यंकः वये मफुत ज्वी, आः जुलसां घाले चिनातःगु पट्टि फेना बीगु समय जुल धका चिन्तना याना बिज्याना, थ्व पट्टि फेनाब्बु धका धंविज्यात । स्थविरं फेना बिल । घा सिमां सिमाखोला बोला वये थें सुच्चुक लाया वन । जीवक कन्हैखुनु अरण उदय ज्वी न्ह्यो हे वेगं शास्तायाथाय् वया गथे खः भन्ते शरीरे तःधंगु वेदना जुया वल ला ? धका विन्तियात । शास्तानं हे जीवक ! तथागतया जुलसां बोधि मण्डपे हे सकल वेदना शान्त जुया वने धुंकल धंगु कारण कारण चूलाका धर्म देशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात—

गतद्धिनो विसोकस्स विप्पमुत्तस्स सब्बधि ।
सब्ब गन्थप्पहीनस्स परिलाहो न विज्जतीति ॥

अर्थ —

अर्थकः वने माथाय् ध्यने धुंकूह्य, शोक मबुह्य सकल ज्ञानं पारंगत ज्वी धुंकूह्य प्यंगू प्रकारया ग्रन्थ (=गथि) मवये धुंकूह्यसित परिलाह-डाह-कष्ट धंगु देमखुत ।

पदार्थ— अत्र “गतद्धिनो” धंगु मार्गे वनाच्चवह्य, रेगिस्थान-या लें व वट्ट-संसार दुःखया लें धंगु निगू प्रकारया लें दु । इपि निगू मध्ये रेगिस्थाने वनाच्चवह्यसित यह्यं इच्छायागु थासे मध्यंतल्लेयात व मनू लें जुवा हे जुवाच्चवनी, उगु थासे अर्थकः वने धुनेवतिनि गतद्धि-अर्थकः वंहा धंगु जूवनी, थ्व वट्ट-संसारे च्वंच्वपि सत्व प्राणिपि गबले तक्क थ्व वट्ट-संसारे च्वंच्वनी अबले तक्क लेंजुवा हे जुवा च्वनी । छाय् धाःसा थ्व वट्ट-संसारं पुला मवंगुलि याना श्रोतापन्न ज्वी धुंकूपि आदि नं लेंजुवा हे खःनि । वट्ट-दुःखयात जुलसां फुका छ्वे धुंकूपि, आश्रव क्षीण ज्वी धुंकूपि जक गतद्धि धंगु जूवनी व गतद्धि ज्वी धुंकूपित । “विसोकस्स” धंगु वट्ट-दुःख मूलगु शोकयात मवयेके धुंकूपि याना विसोकस्स जूवनी । “सब्बधी” धंगु सकल स्कन्धादि धर्मस विमुक्त ज्वी धुंकूह्य प्यंगू प्रकारयागु ग्रन्थ-गठि प्रहीन ज्वी धुंकूपि याना “सब्ब गन्थप्प हीनस्स” धंगु जूवनी । “परिलाहो न विज्जति” धंगु निगू प्रकारया परिडाह कायिक व चंतसिक वसपोल क्षीणाश्रवपित ख्वाउं ववाया रूपं उत्पन्न ज्वीगु कायिक परिडाह शान्त

[४]

धम्मपदट्ट कथा

मज्झिमे उक्त्वा याना जीवकं न्यगु खः । शास्ता जुलसां धर्मराज जूगुलि
घर्मदेशना यायुगु तरिकास दक्ष जूगुलि याना कायिक चैतसिक परिडाह
रूपं घर्मदेशना याना बिज्याना आयुष्मान जीवक परमार्थ रूपं जुलसां
यथिज्याह्य क्षीणाश्रवयात परिडाह-कट्ट दैमखु घका आज्ञा जुया
बिज्यात—

घर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल आदिस
थ्यंकः वंगु जुल ।

जीवकया कथा सिधल ।

२. महाकाश्यप स्थविरया कथा

“उत्प्युज्जन्ति” धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता वेलुवन महाविहारे बास याना च्वना बिज्याबले महाकाश्यप स्थविरया कारणं याना आशा जुया बिज्यागु खः ।

छगू समयस जुलसां राजगृहे वर्षाबास याना बिज्याय् सिधेका बाछि बितेज्जी धुंका चारिका चाहू बिज्याय्गु घका भिक्षुपित सूचना बीके बिज्यात । थथे याय्गु जुलसां बुद्धपिनिगु परंपरा नियम खः । नाप्पं चारिका याबनीपि भिक्षुपिनि पात्र मि बुकेगु, चीवर छीगु इत्यादि ज्या सिधेका सुख पूर्वकं यात्राया वं घका अथे न्ह्यथ हे सूचना न्यंका बीमागु खः । भिक्षुपिनि जुलसां थः थःगु पात्र मी बवाकेगु इत्यादि ज्या शुह याय्ब महाकाश्यप स्थविरं नं थःगु चीवर हिया बिज्यात । भिक्षुपिसं स्थविरं थःगु चीवर थःथह्यं छाय् हिया बिज्यात ज्जी घका निन्दा चर्चा याय्गु थालेयात । थुगु नगरे दुने व पिने याना जम्मा मिच्यागू कोटि मनूत बास याना च्वंगु दु । ईपि मध्ये गुपि स्थविरया थःथितिपि मखु उपि उपस्थायक सेवकत खः । गुपि उपस्थायक सेवकत खः उपि थःथितिपि जूबनी । इमिसं स्थविरयात प्यंगू प्रत्यय द्वारा बांलाक सेवा सत्कार याना च्वंगु दु । थुलिमिच्छि याना च्वंगु उपकारयात तोःता

बसपोल थनं मेथाय् गन बिज्याय् फं ? बिज्यात हे धासानं 'मापमाद कन्दर' धाथासं उखे बिज्याइ मखु । शास्तानं जुलसां गुगु कन्दर (=पर्वत ह्याकुं) थयंका लित छ्वे बर्हापि भिक्षुपित्त— "छिपि थनं ल्याहाँ हूं अप्रमाद जुया च्वं, प्रमाद जुया च्वने मते धका अववाद याना बिज्याई । उकि उगु थाय्यात 'मापमाद कन्दर' धका धाइ । उगु कारणं याना हे उगु थाय्या नां अथे हे जुया च्वन । तथागत नं चारिका याना बिज्याय्त् प्याहाँ बिज्याना चिन्तना याना बिज्यात— "थुगु नगरे दुने च पिने याना सिच्यागू कोटि मनूत बास याना च्वंगु दु । मनूतये मंगल अवमंगल ज्वीगु बखते भिक्षुपि वना बी माः । विहार खालि ज्वीका तये मज्जू । स्वीत लित छ्योया बी माली थें ?" अले तथागतं अथे मत्ती चंका बिज्यात । "काश्यपया जुलसां थुपि मनूत थःथितिपि नं छः उप-स्थायकपि नं छः । काश्यपयात हे लित छ्वयाबी योग्य जू धका, बसपोलं स्थविरयात सःत्ता अज्ञा जुया बिज्यात ।" हे काश्यप ! छंगु विहारयात खालि याना थके योग्य मजू । मनूतये मंगल अवमंगलगु बखते भिक्षुपिनिगु आवश्यकता जुया च्वनी, छ थः परिवारपि नाप (विहारे) ल्याहाँ हूं ।" "ज्यू हवस भन्ते !" धया काश्यप स्थविर थः परिवारपि बोना ल्याहाँ बिज्यात । भिक्षुपिसं निन्दा-अपहास चर्चा याय्गु थाले यात ।" हे आयुष्मानपि ! छिमिसं खंला, जिमिसं ला विहारे महाकाश्यप स्थविरं थः थमं छाय् चीबर हिल धका न्हापा हे सीका वयागु छः बसपोल तथागत नाप बिज्याई मखु धका । गथे मत्ती तया वयागु छः अथे हे जुल । धका अपहास यात । शास्ता तथागतं भिक्षुपिनिगु खं न्यना, ले हे दिना— "आम छू खं ल्हाना च्वनागु

‘भिक्षुपि !’ धका न्यना बिज्यात । भिक्षुपिसं महाकाश्यप स्थविरया
 बारे खँ ल्हाना च्वनागु खः भन्ते !” धका जूगु खँ ब्याक्कं शास्तायात
 बिन्ति यात । व खँ न्यना शास्तानं “हे भिक्षुपि ! छिमिसं स्थविरयात
 कुल व प्रत्ययस आसक्त जू धका समझे जुया च्वन । व अथे मखु
 स्थविरं जिगु वचन पालन याय् माला ल्याहाँ वने त्यंगु खः । वं न्हापा
 प्रार्थना याना वःगु नं— “जि कुलस आसक्त मज्जीमा चन्द्रमा थें
 स्वच्छ-शुद्ध जुया कुलया सत्तिक वने दयेमा— वने फुम्ह ज्वीमा धका
 आशिका याना वःगु दु । स्थविरया कुल-परंपरास बा प्रत्यय-वस्तुस
 आसक्ति भाव छुं मवु । जि चन्द्रमाया-उपमा पद व आर्यवंश प्रतिपदा
 प्रकाश यानागु स्थविर काश्यपया कारणं याना हे प्रकाशित याना बियागु
 खः ।” भिक्षुपिसं शास्तायाके न्यन— “भन्ते स्थविरं गबले प्रार्थना-
 आशिका याना वःगु खः ?” “न्यने योला भिक्षुपि ?” धका न्यना
 बिज्यायेव भिक्षुपिसं न्यने यो भन्ते ! धका लिसः बिल ।

तथागतं इपि भिक्षुपित “हे भिक्षुपि ! थनि सच्छिदोल कल्प
 न्हापा पबुमुत्तर तथागत लोके उत्पन्न जुया बिज्यात । वसपोल तथागत-
 या समयस स्थविरं प्रार्थना याना वःगु आशिका आदि ब्याक्कं स्थविर-
 यागु न्हापायागु चरित्र आज्ञा जुया बिज्यात । व जुलसां ‘थेर पाली’
 विस्तारपूर्वकं कना तःगु दहे दु । शास्तानं जुलसां स्थविरयागु न्हापाया
 जन्मया चरित्र विस्तारपूर्वकं कना बिज्याना थुगु प्रकारं हे भिक्षुपि जि
 चन्द्रोपम प्रतिपदा व आर्यवंश प्रतिपदानं जि पुत्र काश्यप आदिपिनिगु
 कारणं याना हे कनागु खः । जि पुत्रया प्रत्यय-वस्तुया उपरे अथवा कुल
 वंश परंपराया उपरे हानं विहार-भावास-परिवेण आदिया उपरे नं

आशक्ति धंगु छुं छुं कुगु मखु । पुखुली ववाही बना अन चा चा हिला
 प्वा थना वंम्ह राजहंस समानं गनं हे आशक्ति मदया च्वंम्ह जि पुत्र
 काश्यप खः” घका कारणे कारण खूलाका धर्म देशना याना बिज्यास्फ
 थगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात—

उय्युञ्जन्ति सतीमन्तो न निकेते रमन्ति ते ।

हंसाव पल्ललं हित्वा ओक‘मोकं जहन्ति ते ‘ति ॥

अर्थ—

स्मृति आपा दुप्पि क्षीणाश्रव भिक्षुपि थमं सयेका सीका तःगु
 ध्यान भावना यायुगुली हे लगे जुया च्वनी । बिहार आश्रम आदिस
 आशक्त जुया च्वनी मखु, गथे कि राजहंसतिसं थःगु प्वा जायव पुखुया
 छुं आशक्त मजुस्य तोःता वनीगु खः । अथे हे क्षीणाश्रव भिक्षुपित्तं
 बिहार—आश्रम आदि तोःता वनी ।

पदार्थ— “उय्युञ्जन्ति सतीमतो” धंगु स्मृति आपा दुप्पि
 क्षीणाश्रव भिक्षुपि थमं सयेका सीकातःगु गुणस ध्यान विदर्शना आदिस
 भावना याना बारंबार अभ्यास याना उकि बना समाधिष्ठ ज्वीगु, उकि
 च्वे थाहां वनेगु अधिष्ठान यायुगु, प्रत्यवेक्षण यायुगु. आदिस लगेजुया
 बारंबार अभ्यास याना च्वनी । “न निकेते रमन्ति” धंगु उकी हे
 आशक्त जुया च्वनी मखु । “हंसाव” धंगु ध्व धर्म देशनाया मूलगु
 छुयो खः । थुकिया अर्थ थथे खः गथे कि नयेगु नसां सम्पूर्ण जुया च्वंगु
 पुखुली संगःतिसं थःगु प्वा थना वनीगु बखते जिगु लः जिगु पलेस्वा

जिगु उत्पल जिगु पलेस्वांपुसा घका उगु चासे छुकीसं हे भ्रामक्तुमजुस्य
 छुं हे म्वाग्ह थं च्चंक् उगु प्रवेश तोःता तिन्हया भाकासे हितु हितुं
 बोया बनी । अथे हे तुं क्षीणाश्व भिक्षुपि नं न्ह्याथाय् हे बास याना
 च्चं च्चंसानं कुल-परंपरा आदिस भ्रासक्त मजुस्य हे बास याना च्चना,
 अनं तोःता वने बले नं जिगु बिहार जिगु परिवेण जिह्य उपस्थायक-
 दायक घका भ्रासक्त मजुस्य अपेक्षा रहित जुया हे जक अनं तोःता
 बनी । “भ्रोक मोकं” धंगु सकल भ्रासक्तियात परित्याग याना बनी
 धंगु थुकिं धागु अर्थ खः ।

धर्मं देशनाया अन्तस भ्रापालं मनूत भ्रोतापत्ति फल आदिसः
 प्यंक्ः वन ।

महाकाश्यप स्थविरया कथा सिधल ।

३. बेलट्टिसीस स्थविरयागु कथा

“येसं सन्निचयो नत्थि” धंगु थुगु धर्म देशना शास्ता जेतवन महाविहारे बासयाना बिज्याना च्वना बिज्याबले प्रायुष्मान बेलट्टिसीस-या कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

व प्रायुष्मान जुलसां गांया दुने छपु लें स भिक्षा कावना भोजन याय् सिधेका हाकनं भेगु लेंपुस भिक्षा कावना गंगु जा विहारे कया ह्या सुरक्षितगु थासे बिचा याना तथा, न्हित्थं भिक्षा माज्बीगु धंगु थाकुस्य च्वंगु ज्या खः धका निनुप्यनु ध्यान सुखस च्वना समय बितेयाना, आहार याय्गु आवश्यक जुयावयेव व हे मुंका तःगु गंगु जा नंगु जुया च्वन । मेपि भिक्षुपिसं व खें सीका निन्दा-अपहास याना उगु कारण तथागत याथाय् वना बिन्ति यावन । शास्ता नं जुलसां उगु निदानस-विषयस आहार मुंकातयेगु ज्या मदयेका छ्वेया लागी भिक्षुपित शिक्षा-पद दयेका बिया बिज्यात । बेलट्टिसीस स्थविर जुलसां शिक्षापद मदुनि-बले अल्पेक्षया कारणं याना वं याःगु ज्यास आपत्ति दोष मदुगु भाव प्रकट याना बिज्यास्य कारणा कारण चूलाका धर्म देशना याना बिज्याना ब्वेच्चंगु गाथा धर्म देशना आज्ञा जुया बिज्यात—

येमं सन्नित्तयो नत्थि ये परिञ्जात भोजना,
 नुञ्जतो अनित्तो च विमोक्खो यस्स गोचरो ।
 आकासे व सकुन्तानं गति त्तेसं दुरत्तयाति ॥

अर्थ—

गुह्य योगि पुद्गलया वस्तु संग्रह याना मुंका तःगु दैमखु, सुनां ज्ञानं खंका प्रत्यवेक्षण याना भोजन अनुभव याई, गुह्य योगिगुह्य भिक्षुया जुलसां शून्यता, अनित्तता व विमोक्ष गोचर जुया च्वनी (= वहे जक मत्ती त्वीका च्वनी) गथेकि आकासे झंगः तयेगु पला हवाय् सी दैमखु अथे हे तुं इमिगु गति नं सीकाकाय् फंमखु ।

पदार्थ— अन “सन्नित्तयो” धंगु निगू प्रकारयागु संग्रह यायगु (= मुंकेगु) दु, कर्म संग्रह यायगु व वस्तु-प्रत्यय संग्रह यायगु । थुपि निगू मध्ये कुशल अकुशल कर्मयागु संग्रह यायगु-मुंकेगुयात कर्म सन्नित्तय धका घाई, प्यंगू प्रकारयागु प्रत्यय-वस्तु संग्रह यायगु (= मुंकेगु) यात “पच्चय सन्नित्तय” धका घाइ । अन विहारे बास याना च्वपि भिक्षुपिसं साखः छग्वारा प्यव्वे छबो, ध्यो, जाकि छमना संग्रह याना तःपित प्रत्यय संग्रह याःगु जूवनी मखु । उलि अप्पो संग्रह याना तःपि प्रत्यय संग्रह यानातःपि जूवनी । गुह्यसिके थ्व निगू प्रकारयागु संग्रह समेतं दैमखु इमित घयातःगु खः । ‘परिञ्जात भोजना’ धंगु स्वंगू प्रकारयागु ज्ञानं थ्वीका नयेगु भोजनयात घाःवनी गथे कि यागु आदि जूसा यागु-जा क्वाति धका ज्ञानं खंका नयेगु, आहारस प्रतिकूल संज्ञा रूपं भोजनयात ज्ञानं थ्वीका नयेगु, जा पे कायबले छव्व रागं अलग जुया प्रहाण परिज्ञा जुया नयेगु । सुनां थुपि स्वंगू परिज्ञानं

युक्त जुया भोजन याई बँत परिज्ञान भोजन याःह्य धका धाड ।
 “मुञ्जातो अनिमित्तोच” धंगु थन अप्रणिहित विमोक्ष समेतं कया
 इपि स्वंगुलि निर्वाणयागु हे नां खः । निर्वाण धंगु राग, द्वेष, मोहत
 मध्ये धुकुंगुलि याना शून्यता खः उकिं मुक्त जूगुलि याना शून्यता
 विमोक्ष खः अथे हे राग आदि निमित्त मडुगुलि याना अनिमित्त खः ।
 उकिं नं मुक्त जूगुलि याना अनिमित्त विमोक्ष खः । राग आदि प्रणिधि
 मडुगुलि याना अप्रणिहित उकियागु विमुक्तियात प्रणिहित विमोक्ष धका
 धावनी फल समापत्ती च्वना उगु आरम्भण याना बासयाना च्वपित थ्व
 च्वे धयावयागु स्वंगू प्रकारया विमोक्ष हे जक गोचर जुया च्वनी
 (— न्होने वया च्वनी) । “गति तेसं दुरअया” धंगु गथे जुलसां
 आकासं वनाच्वपि अंगःतय पलाहवाय सीमडुगुलि याना थुथासं वन
 उथासं वन धका सीके थाकु सीकाकाय फंमखु अथेहे तं गुह्यस्या थुगु
 निगू प्रकारयागु मंकेगु दंमखु थुपि स्वंगू प्रकारया परिज्ञा जुयाच्वंगु
 परिज्ञात भोजन उवो ।

गुह्यस्या जुलसां थ्व च्वे कनावयागु विमोक्ष गोचर-आहार
 जुयाच्वनी इमित स्वंगू प्रकारयागु भव, प्यंगू प्रकारयागु योनि, न्यागू
 प्रकारगु गति, न्हेगू प्रकारगु विज्ञान स्थिति, गुंगू प्रकारगु सत्तावासत
 धंगु थुगु थासं वन धंगु वंगुया लं सीमडुगुलि याना इमिगु गति सीका-
 काय थाकु, सीकाकाय फंमखु, कयनाबी फंमखु धाःगु खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल आदिस
 ध्यंकः वन ।

बेलट्टिसीस स्थविरया कथा सिधल ।

४. अनुरुद्ध स्थविरया कथा

“यस्सा‘सवा’” धंगु थुगु धर्मं देशना शास्ता वेलुवने बास याना बिज्याना च्वना बिज्याबले अनुरुद्ध स्थविरया कारणं याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

छन्हुया दिनस जुलसां स्थविरया चीवर भ्वाथः जूगुलि धू, कापः चापा-चिपा, वांछ्वयातंगु गाले वना चीवर स्वीत कापः माःजुया च्वन । वसपोल थुगु आत्मभावं न्हापायागु स्वंगुगु जन्मस थः जहान परिवार जुयावःह्य तावतिस भवने जन्म जुया च्वंम्ह ‘जालिनी’ धंम्ह देवकन्या जुया जन्म जुया च्वन । वं स्थविरयात कापयागु चापा-चिपा माःजूगु खना भिसोकु हाकःगु प्यकु ब्या दुगु स्वपु दिव्यगा जोनावया, जि थ्व गा थुगु हे आकारं चढेयात धाःसा स्थविरं स्वीकार याना कया बिज्याइ मखु धका चिन्तना याना कापः चापा माःजूहस्या न्होने छगू धूगाले व कापया च्वका छकूचा जक खने दयेक तयाबिल । स्थविरं उगु लं कापः माः जुजु’ व कापयागु च्वका छकूचा खना व जोना साला काबले च्वे धयावयागु प्रमाणं दिव्य गा खना थ्व जुलसां परित्याग याना वांछ्वया थकूगु पंसकूल वस्त्र खः धका कापः जोना बिज्यात । अनलि व कापःयागु चीवर स्वीगु दिन खुनु तथागत न्यासःह्य भिक्षुपिसं

चाहुयेका विहारे बिज्याना फेतुना बिज्यात । चय्ह महास्थविरपि नं
 अथे हे अन फेतुना बिज्यात चीवर स्वीत महाकाश्यप स्थविर दकले बवे
 मूल-हापाखे फेतुना बिज्यात सारीपुत्र स्थविर दथ्वी आनन्द स्थविर
 च्चे च्चका पाखे च्चना बिज्यात भिक्षु संघपिसं सुका निल व सुका
 शास्तानं मुलके तिया बिज्यात । महामौद्गल्यायन स्थविरं स्वीत स्वीत
 छु छु वस्तु माल वंत वंत उगु उगु वस्तुत पुरेयायां चा चा हू जुया
 च्चन । देवकन्या गामे दुने द्वाहांवना जिमि आर्यं अनुरुद्ध स्थविरयात
 चीवर स्वीगुया लागी शास्ता चय्ह महास्थविरपिसं चाहुयेका न्यासःह
 भिक्षुपि नाप विहारे बिज्याना च्वंगु दु । यागु भोजन आदि ज्वना
 विहारे हें धका भिक्षाया लागी च्चेकः वन । महामौद्गल्यायन स्थविरं
 भोजनयाय सिधेका महानगु जम्बु फलयागु झुप्पा ह्यादिल । न्यासःह
 भिक्षुपिसं नया फुकाछ्वे मफुत देवराज इन्द्रं चीवर सुज्या याःथाय्
 छचाखेरं पाः च्वं च्वंवन । बें प्यागु लहाते रंगे ज्वी थें जुयावन । भिक्षु-
 पिसं भोजन याना ल्यंद्गु मरि चरि जा तःधंगु द्वहे दयाच्चन । भिक्षु-
 पिसं निन्दा चर्चा याय्गु थालेयात — “थुलि भिक्षुपित थुलि तयेगु
 त्वनेगु थुलि दयेव गा धका न्हापांतुं हे अन्दाजयाय् स्वाःला ? न्हापांतु
 हे थःथितिपित व उपस्थायकपित थुलि भिक्षुपित थुलि आहार भोजन
 हति धका धाय्माःगु खः । थ्व थथे याःगु अनुरुद्ध स्थविरया थःथितिपि
 व उपस्थायकपि आपा दु धका क्यनेत ज्वी” धका बांमलाक खें लहात ।
 अले तयागतं इपि भिक्षुपिके छिमि छु खें लहानागु भिक्षुपि ! धका
 न्यना बिज्याय् इमिसं जिमि थुगु खें जुयाच्चन भन्ते धका बिन्तियात ।
 अले तयागतं — “गथे भिक्षुपि ! छिमिसं छु थ्व सामान व्याक्कं

अनुद्धं धया कयाहःगु घका समझे जुया च्वनाला ?” “खः मन्ते !”
 “हे भिक्षुपि ! जिकाप् अनुद्धं अथे घया वस्तु कया हैमखु । क्षीणाश्रव
 धंपिसं वस्तु—प्रत्ययं संयुक्त जुयाचवंगु खं गबलेसं लहाइ मखु । थ्व
 पिण्डपात भोजन देवतापिनिगु प्रतापं उत्पन्न जुया वःगु खः घका कारणा
 कारण चूलाका धर्म देशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा (धर्म देशना)
 भ्राजा जुया बिज्यात—

यस्सासवा परिक्खीणा आहारे च अनिस्सितो,
 सुञ्जतो अनिमित्तो च विमोक्खो यस्स गोचरो ।
 आकासे'व सकुन्तानं पदंतस्स दुरन्नयन्ति ॥

अर्थ —

गुह्यस्या प्यंगू आश्रव क्षीण ज्वी धुंकी, वया आहार भोजन
 याय्गुली तृष्णा दैमखु, गुह्यस्या जुलसां शून्यता, अनिमित्तता व विमोक्ष
 गोचर जुया च्वनी (= न्ह्याबलेसं मत्ती ल्वीका च्वनी) इमिगु गति
 गथे कि आकासे ज्ञंगःतयेगु पलाख्वाय् खने दैमखु अथेहे वसपोलपिनिगु
 गति नं सीकाकाय् फेमखु ।

पदार्थ — अन “यस्सासवा” धंगु गुह्यस्या प्यंगू आश्रव
 परिक्खीण ज्वी धुंकल । “आहारे च अनिस्सितो” धंगु आहार—नयेगु
 त्वनेगुली नं तृष्णा दृष्टि निस्सय आदि अनिश्रित ज्वीधुंकूह्य । “पदं-
 तस्स दुरन्नय” धंगु गथे आकासे बोया वनाचवंपि ज्ञंगःतये थुगु थासे
 पलाख्वाय् सीदयेक न्हया वन, थुगु थासे छार्ति कोत्यला वन, थुगु थासे

[१६]

धम्मपदट्ट कथा

छ्येलं ध्वाना वन, थुगु थासे पपुति दाया वन धंगु सीकाकाय् फंमखु,
अथेहे धंथेतुं थथिज्याह्य भिक्षुयात नरके पला तथा वन, पशु योनी पला
तथा वन, इत्यादि प्रकारं पलाख्याय् सीकाकाय् फंमखु घका धागु खः ।

धर्म देशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति आदि फलस
ध्यंकः वन ।

Dhamma.Digital
अनुरुद्ध स्थविरया कथा सिधल ।

५. महाकात्यायन स्थविरया कथा

“यस्सिन्द्रियानि” धंगु युगु धर्म देशना शास्ता पूर्वारामे बास याना बिज्याना च्वना बिज्याबले, महाकात्यायन स्थविरया कारणं याना भ्राजा जुया बिज्यागु छः ।

छगु समये जुलसां तथागत महापवारणाया लागी भिगार माता-या विहार-प्रासाद ब्वे महाश्रावकपि मुंका फेतुना बिज्यात । उगु समयस महाकात्यायन स्थविर भवन्ति प्रवेशे बासयाना बिज्याना च्वन । बसपोल जुलसां तापाकनिसे बया जूसां धर्म श्रवण यावंगु जुयाच्वन । उकि महास्थविरयागु आसन तोःता हे जक सेपि भिक्षुपि फेत्वीगु जुया च्वन । शक्र देवराज इन्द्र निगू देवलोकया देव परिषद्पि नाप अन बया, दिव्य सुगन्ध स्वांमा आदि तथागतयात पूजा याना च्वंबले, महाकात्यायन स्थविर मखना, छाप् जिमि आर्य खनेमन्त, यदि बसपोल नं बिज्यात घाःसा अति उत्तम ज्वी (घका चिन्तना यात), स्थविर नं उगु क्षणे हे बया थःगु आसने फेतुना थःगु दर्शन बिल । शक्र स्थविर खना ग्वालि निगलं ब्वात्तुक ज्वना स्थविर ध्यंकः हे बिज्यात । “जि छलपोल बिज्याइगु आशा कया च्वनागु छः” घका घया सुगन्ध स्वांमा आदि पूजायाना छे लिकक बना दना च्वंवन । भिक्षुपिसं निग्हा चर्चा यायगु

यालेयात । शक्रं हवाः स्वया जक पूजा सत्कार यात मेपि महास्थविर-
 पित थुगु प्रकारगु सत्कार-पूजा मयास्य महाकात्यायन स्थविर खनेवं
 वेगं वना ग्वालि जोना- “जिमि आर्यं बिज्यागु असल जुल जि छलपोल
 आर्यं थन बिज्याइगु प्रतिका याना च्वनागु खः” धका धया निपा ल्हाति
 तुति घय्पुना पूजा वन्दना याना छे लिकक वना दना च्वंवन धका
 (निन्दा-अपहास यात) शास्तानं अन इमिगु खं न्यना, हे भिक्षुपि ! जि
 पुत्र कात्यायन थें थःगु इन्द्रिययात दमन याना गुप्त याना तःह्यसित
 देवतापिसं व मनूतिसं नं प्रिय याई धका उजुं जुया कारणा कारणः
 च्चलाका धर्म देशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा भाजा जुया बिज्यात—

यस्सिन्द्रियानि समथं गतानि अस्सा यथा सारथिना सुदन्ता ।

पहीणमानस्स अनासवस्स देवां पितस्स पिह्यन्ति तादिनोति ॥

अर्थ—

गथे कि सारथि सलयात बांलाक दमन याई अथे हे गुम्ह योगि-
 या थःगु इन्द्रिय बांलाक दमन ज्वी धुंकी अभिमान मदे धुंकूम्ह आश्रक
 रहितह्य अज्याह्य अरहन्तयात देवतापिसं नापं प्रिय याई-यई ।

पदार्थ— उकियागु अर्थ गथे धाःसा गुह्य भिक्षुया अत्यन्त
 दक्ष-चलाकम्ह सारथि- रथ हाकेयाईह्यस्यां बांलाक दमन यानातःह्य
 सल थें, थःगु इन्द्रिय शान्त वान्त भावं दमन याना बांलाक सेवन याना-
 तःह्यसित धका धाःगु खः । वं गुंगू प्रकारयागु अभिमानयात त्याग याना
 तोःता च्वंगुलिं याना वैंत ‘पहीणमानस्स’ धाःगु खः । प्यंगू प्रकारया

आश्रव मइये धुंकूपि जूगुलि याना 'अनासवस्स' जूवन । "तादिनो"
 धंगु उगु थासे थ्यंके धुंका स्थिर जुया च्वं च्वंपि अथिज्यापि भिक्षुपित
 देवतापिसं व मनूतिसं प्रिय याइ, यई । इमिगु वशंन याय्त इपि न्होने
 व । वंगु आशिका-प्रार्थना याहे याइ ।

धर्म देशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल आदिस
 थ्यंक: वन ।

महाकात्यायन स्थविरया कथा सिधल ।

६. सारिपुत्र स्थविरया कथा

“पठवीसमोनो” धंगु थुगु धर्म देशना शास्ता जेतवन महा-
विहारे बासयाना च्वना बिज्याबले सारिपुत्र स्थविरया कारणं याना
आजा जुया बिज्यागु खः ।

छगु समयस जुलसां आयुष्मान सारिपुत्र वर्षावास सिधेका
चारिका याबनेगु इच्छायाना, तथागतयाके न्यना, वन्दना याना, थः
परिषद्विं नाप प्याहाँ बिज्यात । मेमेपिं नं आपालं भिक्षुपिं स्थविरयाके
बिदा कावल । स्थविरं नां व गोत्र अनुसारं न्यना बिज्याय्ब, भिक्षुपिसं
नां व गोत्रया अनुसारं थःत हसीके बिया त्याहाँ वन । मेपिं नां व
गोत्रया रूपं प्रकट मजूपिं भिक्षुपिसं चिन्तना यात अहो ! निश्चयनं
शीनं नां व गोत्रया अनुसारं म्हसीके बिया त्याहाँ वने दःसा गुलि ज्यूगु
खं ! स्थविरं महाभिक्षु संघपिनि दथवी जिमित वास्ता किस्ता मया ।
मेपिं भिक्षुपित थें जिमित पुच्छेमया धका स्थविरया उपरे द्वेष भाव
तल । स्थविरया संघाटिं चौबर कुंचां नं व भिक्षुया शरीरे धोत उर्कि नं
द्वेष भाव याहे यात । वं आः स्थविर विहारयागु सिमाना पुलावने
धुंकल ज्वी धंगु सीका शास्ता तथागत याथाय् वना, भन्ते ! आयुष्मान
सारिपुत्र छलपोलया अग्रभावक धका जितः जिगु न्हाय्पं पिलि हे ग्वीथें

च्वंक चीवरं दाया क्षमा मर्फीस्य हे चारिका याःवने धुंकल धका बित्ति यावन । शास्तानं स्थविरयात सःतके छ्वया बिज्यात । उगु समयस महामौद्गक्ष्यायन स्थविरं व आनन्द स्थविरं चिन्तना यात— “क्षी तःधिकःम्ह दाजुं थ्व भिक्षुयात दाःगु भाव शास्तानं सिया मबिज्यागु खंसु । सिंहनाद जुलसां याका बिज्याय्गु इच्छा जुया ज्वीमाः ।” परिषद्पित मुंका बीमाल धका इमिसं ताचा ल्हाति ज्वना परिवेणया लुखा आदि चाय्का “आयुष्मानपि ! थन मुंवा ! आयुष्मानपि ! थन मुंवा !! आयुष्मान सारिपुत्रं तथागतया न्होने सिंहनाद याइन” धका भिक्षु संघपि छयासं मुंके बिल । स्थविर नं त्याहां वया तथागतयात वन्दना याना फेतुत । अले तथागतं उगु खं न्यना बिज्यात । स्थविरं थ्व भिक्षुयात जि मदाया धका मधास्य हे थःगु गुण खं धाधां भन्ते ! गुह्यस्या शरीरे कायगता स्मृति दयाच्चनी वं थन सुंछम्ह थः सन्नह्य-चारियात वास्ता किस्ता मयास्य सास्तियाना चारिका चाहू वने फंला ? धका धया गथे कि भन्ते ! थ्व पृथ्वीले भिगु नं वांछ्वं, भभिगु अमुचि नं सांछ्वं इत्यादि प्रकारं थःगु पृथ्वी समानगु चित्त व आपो, तेजो, वायो, रजोहरण चण्डाल कुमार न्यकू मदुह्य दोहं समानगु चित्त व सी धुकूम्ह सर्प थं थःगु शरीरयात घृणा याना च्वनागु दु । दाचिकं भ्यागु देमाथं थःगु शरीरयात कोबुया यंका च्वनागु प्रकाश याना बिल । थुगु जुलसां गुंगू प्रकारयागु उपमा द्वारा स्थविरं थःगु गुण धया च्वंबले गुंकोलनं संमुद्र लःथ्यंक थ्व महापृथ्वी कम्पन जुल । रजोहरण, चण्डाल कुमार, दाचिकं भ्यागु देमाया उपमा कनाहःबले पृथकजन भिक्षुपिसं मिखाय् हवबि थामेयाना च्वने मफुत । क्षीणाश्रव भिक्षुपिनि धर्म संवेग

उत्पन्न जुयावल । स्थविरं यःगु गुण कना च्वच्चं कना च्वच्चं हे मखुगु
 खं ल्हाम्ह भिक्षुया सकल शरीरस सिपूगु थें डाह जुयावल । वं तुरन्त हे
 तथागतया पालिकवे भोस्सुना थमं मखुगु खं ल्हानागु दोष प्रकाश याना
 क्षमा फोन । शास्तानं स्थविरयात सःता “हे सारिपुत्र ! थ्व मूर्ख्ह
 भिक्षुयात क्षमा यानाव्यु नतरसा थ्वयागु छद्यो” न्हेकू दलावनी” घका
 आज्ञा जुया बिज्यात । स्थविरं तथागतया न्होने पुत्तहं फेतुना ल्हा
 बिन्तियाना भन्ते ! जि वेंत क्षमा याना बिया, जिगु नं छुं दोष दत
 घाःसा वं क्षमायाना व्यु धका धाल । भिक्षुपिसं खं पितहल “हे आयु-
 ष्मार्नपि ! स्थविरयागु अनन्त उपमा बोथाय् हे मदुगु महानगु गुण
 छको स्व । थयिज्याम्ह झूठ खं ल्हाह्य, मखुगु दोषारोपण याःह्य भिक्षु-
 या उपरे भ्याभचा हे तंमचास्य दोष मव्युस्य थः हे शास्ताया न्होने
 पुत्तहं फेतुना ल्हा बिन्तियाना क्षमायाना बिल” धंगु खं पितहल ।
 शास्तानं व खं ताया छु खं ल्हाना च्वनागु खः ? भिक्षुपि ! घका न्यना
 बिज्याय्व भिक्षुपिसं “थुगु खं ल्हाना च्वनागु खः भन्ते !” घका बिन्ति
 यात । हे भिक्षुपि सारिपुत्र थें ज्याह्यसित तंचाय्के फंमखु । द्वेष पिकाय्के
 फंमखु । सारिपुत्रयागु चित्त महानगु पृथ्वी समान, पिखालखुस च्वंगु
 उम्मार लोहें समान, निर्मलगु स्वच्छगु लःदुगु पुखू समान धका धया
 बिज्याना कारण कारण चूलाका धर्म देशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा
 आज्ञा जुया बिज्यात—

पठवी समो नो विरुज्जति इन्दखीलू‘पमो तादि मुव्वतो ।

रहदो‘व अपेत कद्दमो संसारा न भवन्ति तादिनो‘ति ॥

अर्थ— अरहन्त जुया बिज्यापि सुब्बच्च भिक्षुपि पृथ्वी व इन्द्वील
(=पिखालखुई च्वंगु लोहँ) समान खः, शुद्ध पाखे स्वेमाल घासा राग
द्वेष रूपी भ्यातना मदुगु निर्मलगु लः दुगु पूखू समान जुया च्वन ।
अज्यापि अरहन्तत जुलसां हानं छको संसारे जन्मजू वैमखुत ।

पदार्थ — उकिया अर्थ खः हे भिक्षुपि ! गथे कि पृथ्वीस शुद्धगु
सुगन्ध स्वांमा आदिनं तः, अशुद्धगु खि च्व आदि नं तः, अथेहे तुं नगर
ध्वाकाय् पिखालखुई गाडे यानातःगु लोहँते मस्तस्ये च्व म्हुकुसानं
लोहँतं कयेकूसानं हानं मेपिसं उकियात सुगन्ध स्वांमा आदि सत्कार नं
याः उकिं पृथ्वी व पिखालखुई युनातःगु लोहँतं तं मचा विरोध नं मया
अथेहे धंथे खः थुपि क्षीणाश्रव भिक्षुपि अष्टलोक धर्म खना कम्पित
मजुस्य च्वं च्वनी । बांलाक ज्ञानं थ्वी धुंकूगुलि यामा सुब्बच्च जुया
वसपोलपिसं, थुमिसं जितः प्यंगू प्रत्ययद्वारा सत्कार यात थुमिसं
सत्कार मया धका सत्कार या मया पाखे गबलेसं हे तक्यना च्वनी नं
मखु । विरोध याइ नं मखु । उकिं इपि पृथ्वी व पिखालखुई च्वंगु लोहँ
समान खः । गथे कि भ्यातना मदुगु स्वच्छगु निर्मलगु पुखुली नं लः
निर्मल स्वच्छ जुया च्वनी अथेहे तुं क्लेश रहित जुया रागरूपी भ्यातना
आदि मदुगुलि याना निर्मल स्वच्छ जुया च्वनी । “तादिनो” धंगु
वया जुलसां थयिज्यागु सुगति दुर्गतिस चा चाहिला च्वनेमागु, न्ह्यावना
च्वनेमागु छुं कारण वैमखु धाःगु खः ।

धर्म देशनाया अन्तस गुदोल भिक्षुपि प्रतिसम्भवा सहित
अरहन्त जुया बिज्यात ।

सारिपुत्र स्थविरया कथा सिधल ।

७. कोसम्बी च्वंपिं तिस्स स्थविर व श्रामणेरया कथा

“सन्तंतस्स मनं होति” धंगु थुगु धर्म देशना शास्ता जेतवन् महाविहारे बासयाना च्वना बिज्याबले, तिस्स स्थविर व श्रामणेरया कारणं याना भ्राजा जुया बिज्यागु खः ।

छह्य जुलसां कोसम्बी च्वंह्यः कुलपुत्र तथागतया शासने प्रव्रजित जुया, उपसम्पदा नं प्राप्तयाना कया, तिस्स स्थविर धंगु नामं प्रसिद्ध जुल । व स्थविर कोसम्बी नगरे वर्षावास च्वने सिधेव उपासक—(सेवक) छह्यस्यां स्वपु चीवर छजो व नौनि ध्यो, साखःति ह्या स्थविरया पालिषवे तयाबिल । अले वंत स्थविरं धाल— “थ्व छु खः उपासक ?”

“भन्ते ! जि छलपोलयात थन वर्षावास याकागु मखुला ? जिमिगु विहारे वर्षावास यानाबिज्यापि भन्तेपित लाम उत्पन्न जूगु खः । थ्व वस्तुत ग्रहण याना कयाबिज्याहुं भन्ते !”

“म्वाल उपासक जित थ्व वस्तुत मागु म्दु ।”

“छु कारणं याना थथे धयाबिज्यानागु खः भन्ते ?”

“जिके थ्व जौका यंकेह्य कप्पियकारक—सेवक श्रामणेर नं म्दु ।” यदि छःपिके कप्पियकारक—सेवक सुंमदुसा जिकाय हे भ्राजं

याथाय् श्रामणेर याना बी धका बिन्ति याय्व स्थविरं स्वीकार याना बिज्यात । उपासकं न्हेबे दुह्म थः काय्यात स्थविर याथाय् यंका थ्वयात प्रव्रजित याना बिज्याहुं मन्ते ! धका लःल्हाना बिल । झले स्थविरं (व मचायागु) से प्याके बिया तच्च पञ्चक कर्मस्थान बिया प्रव्रजित याना बिज्यात । व मचा से खानाछ्वे साथं हे अरहन्त जुल । स्थविरं वेत प्रव्रजित याना बाछिति अनहे च्वना शास्तायागु दर्शन याय् धका श्रामणेरयात सामान ज्वंका बिज्याना च्वंबले लेंया बिच्चे विहार छगुली द्वाहां बिज्यात । श्रामणेरं स्थविरयात च्वनेगु थाय् कया सेवा सत्कार यात । वं स्थविरयात सेवा याना च्व च्वं हे विकाल जुल । श्रामणेरं थः च्वनेगु षाय्यागु प्रबन्ध याय् मफुत । झले वेत उपस्थान—सेवा याय्गु समयस बया फेतुना च्वंहासिके स्थविरं न्यना बिज्यात—

“श्रामणेर छं थःगु च्वनेगु थाय् ठीक मयाना ला ?”

“मन्ते ! च्वनेगु षाय् ठीक याय्त समयं हे मबिल ।”

“अथे जूसा जि च्वनागु कोथाय् हे च्वं वा । थन झी पाहुना जुया च्वं वयाथाय् पिने च्वने माल धाय्व दुःख कष्ट ज्वी” धका धया व नाप्पं बोना कोथाय् द्वाहां बिज्यात । स्थविर जुलसां थः पृथक्जन जूगुलि गोत्तुले साथं हे न्ह्योबयेका बिज्यात । श्रामणेरं चिन्तनायात थो जि उपाध्याय नाप च्वनावयागु स्वन्हु दत्त । थ्वहे छगू कोठाय् निह्यं छना च्वन धासा स्थविरयात ‘सहसेय्य’ आपत्ति—दोष लगेज्वी । फे जक तुमा हे थ्व चा काटेयाय् धका उपाध्यायया खाताया लिक्क मुलिर्बति थ्याना फेजक तुमा हे चा काटेयात । स्थविर सुथ न्हाप्पां द्योतुयू मज्जनि

बले हे न्हलंचाय्का श्रामणेरयात थना कोठां पितछ्वया बीमाल धका खाताया लिक्क तथातःगु पंखा कया उकिया च्चकां श्रामणेर छनाच्चंगु सुखुली दाया वंत कोठां पिने च्चंहं धका घाल । स्थविरं पंखा ल्हना काःबले पंखाया च्चकां श्रामणेरया मिखाय् सुल । स्वी साथं हे मिखा तज्यात । श्रामणेरं “छुख भन्ते !” धका न्यनेब स्थविरं “छ दना कोठां प्याहांवना पिने च्चं च्चंहं” धका घाल । श्रामणेरं जिगु मिखा तज्यात भन्ते ! धका मघास्य छपा ल्हार्ति मिखा एव्पुया कोठां प्याहां वन । सेवा चाकरि याःगु बखते नं जिगु मिखा तज्यात धका सुमक च्चना मच्चंस्य छपा ल्हार्ति मिखा त्वप्पुया छपा ल्हार्तं तुफि ज्वना च्चबी व स्वासिले थाय् ब पुना स्वासिलेगु लः तथा परिवेण छगुलि बं प्वी धुंका वं उपाध्याययात दतिवन ब्यूबले नं छपा ल्हार्तं हे जक बिल । भले वंत उपाध्यायं घाल— “श्रामणेरं अशिक्षित तिनि खनी आचार्यं उपाध्यायपित छपा ल्हार्तं दतिवन बीज्यूला ?” भले श्रामणेरं घाल— “थथे याय् मज्यू धका ला जि नं स्यू भन्ते ! जिगु ल्हा छपा खालि मजुया जि थथे यानागु खः” धका घाय्ब “छु कारणं याना ल्हा छपा खालि मजुल ?” धका आचार्यं न्यन । श्रामणेरं च्चन्तिस्ये जूगु खं व्याक्कं कना बिल । स्थविरं व खं न्यना संवेग उत्पन्न जूगु मन जुया “अहो ! जि तःधंगु हे अपराध-दोष यानागु जुल” धका घया जितः क्षमा यानाब्यु सत्पुरुष ! जि थमं सीकं सीकं याय् लाःगु मखु । जितः आघार जुयाब्यु धका ल्हाः निप्पां बिनित्तियाना न्हेई जक दुह्म मचाया न्होणे पालिक्के पुत्तहं फेतुत । भले वंत श्रामणेरं घाल— “भन्ते ! जि छःपित थुलि याकेया लागी थव खं कनागु मखु । छःपिनि च्चित्त रक्षा-

याय माःया लागी जि ध्व खँ कनागु खः । थुकी छलपोलयागु छं दोष मद्दु । न त जिगु हे छुं दोष दु । ध्व ब्याक्कं संसार चक्र कर्मयागु हे दोष खः । चिन्तना याना शोकयाना बिज्याय् मते भन्ते ! जि छःपिनिगु चित्ते दुःख मनाउ ज्वी धका हे न्हापालाक मकनागु खः । स्थविर भ्रामणेरं भ्राभ्वासन ब्यूसानं भ्राभ्वासित ज्वी मफया संवेग उत्पन्न जुया भ्रामणेरं कोष्ठुया बःगु वस्तु पो थमं जोना तथागत याथाय् वन । तथागत नं इपिं वैच्वंगु लेंपु स्वया च्वना बिज्यात । स्थविरं वना तथागतयात वन्दना याना शास्ता नाप कुशलवार्ता याय् सिधेका, “हे भिक्षु ! छंत कुशल जूला ? छुं रोग आदि अण्पो कष्टला मजूला ? धका न्यना बिज्याय्ब स्थविरं धाल— “कुशल जू भन्ते ! जित छुं अण्पो रोगादि कष्ट जूगु मद्दु । अथेजूसं तबि ध्व जिमि मचाह्म भ्रामणेर थें अण्पो गुण दुह्म मेपिं जि सुं हे स्वे मनंनि भन्ते !” धका बिन्तियात ।

“हे भिक्षु ! ध्व मचां छंत छु गुणयात ले ?” स्थविरं जूगु खँ ब्याक्कं च्वनिस्स्ये कोथ्यंक तथागतयात बिन्तियाना धाल— “थुगु प्रकारं भन्ते ! जि वयाके क्षमा फोना । वं जित थथे धाल— “थुकी छःपिगु छुं दोष मद्दु । न त जिगु हे छुं दोष दु । ध्व ब्याक्कं संसार चक्र कर्मयागु हे दोष खः । छपिसं थुकी छुं चिन्ता याना च्वने मते” धका थुगु प्रकारं जितः भ्राभ्वासन हे जक बिया च्वन । जितः वं दोष नं मब्यू । जि खना तं नं मचा । जिगु जीवने भन्ते ! ध्वथें गुणदुह्म व्यक्ति सुं हे मखननि” धका बिन्तियात । तदनन्तर तथागतं वंत “हे भिक्षु ! क्षीणाश्रव धंपिसं सुखनानं तं पिकाइ मछु । नतु स्वीतं द्वेष भाव हे याइ । शान्तगु इन्द्रिय व शान्तगु चित्त याना च्वनी धका उजुं जुया

बिज्याना कारणा कारण चूलाका धर्म देशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा
आज्ञा जुया बिज्यात—

सन्ततस्स मनं होति सन्ता वाचा च कम्म च ।

सम्मदञ्जा विमुत्तस्स उपसन्तस्स तादि नोति ॥

अर्थ—

बांलाक सीका थ्वीका विमुक्त जुया उपशान्त जुया अरहन्त जुया
बिज्यापिनि मन नं शान्त ज्वी वचन नं शान्त ज्वी कर्म नं शान्त ज्वी ।

पदार्थ— अन् “सन्तं” धंगु क्षीणाश्रव श्रमणघाके अविद्यादि
मदुगुलिं याना बंगु मन शान्त हे जुयाचवनी । उपशान्त-विशेषरूपं शान्त
व क्रोधरूपी अग्नि ज्वाला सी धुकूगु जुया चवनी, अथेहे तुं मखुगु खं
ल्हाय्गु आदि मदुगुलिं याना, वचन व प्राणाहिंसा आदि मदुगुलिं याना
काय कर्म नं शान्त हे जुया चवनी । “सम्मदञ्जा विमुत्तस्स” धंगु
न्याययागु हेतुं याना सीका न्यागु प्रकारयागु विमुक्ति मुक्त जूहसित
धाःगु खः । “उपसन्तस्स” धंगु दुने हवये राग आदि विशेषरूपं शान्त
ज्वी धुकूगुलिं याना उपशान्त जुया च्वंहासित धका धाःगु खः ।
“तादिनो” धंगु अयिज्याह्य अरहन्त पुरुषयात धाःगु खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस कोसम्बी च्वंहा तिस्स स्थविर प्रतिसम्भदा
सहित अरहन्त जूवन । बाकिदुपि आपालं जनतापित नं धर्म देशनह
सार्थक जुया वन ।

कोसम्बी च्वंहा तिस्स स्थविर व श्रामणेया कथा सिधल ।

८. सारिपुत्र स्थविरयागु प्रश्न छिनेयाःगु कथा

“अस्सद्धो” धंगु थुगु धर्म देशना शास्ता जेतवन महाविहारे
बासयाना ज्वना बिज्याबले सारिपुत्र स्थविरया कारणयाना आजा जुया
बिज्यागु खः ।

छन्ह्या दिनस जुलसां स्वीह्यति आरञ्जे ध्वंषि भिक्षुपि तथागत
याथाय् वया वन्दना याना फेतुत । इमिगु प्रतिसम्भवा सहित अरहन्त
सम्पत्ति लाभ ज्वीगु खना सारिपुत्र स्थविरयात सःता बिज्याना “हे
सारिपुत्र ! छं अद्धा इन्द्रिय भावना याःपि बारंबार अभ्यास याःपि
अमृत-निर्वाण पद लाभ ज्वी अमृत निर्वाण पद हे इमित अन्त ज्वी धंगु
खं स छं विश्वास याना ला ?” धका थुगु प्रकारं पञ्च इन्द्रिय सम्बन्धी
प्रश्न न्यना बिज्यात । स्थविरं भन्ते ! जि थुकी भगवान्या अद्धा पाखे
भवना “अद्धाइन्द्रिय—पे०—अमृत निर्वाणया अन्त तक्क ।” गुह्यस्यां
भन्ते ! उगु सीमखु वंत्त मखंगु अवबोध मज्जूगु साक्षात्कार याना मकागु
स्पर्श मयानिगु प्रज्ञां इपि अन मेपिनिगु अद्धास ल्यू ल्यू वनी अद्धा
इन्द्रिय—पे०—अमृत निर्वाणया अन्त तक्क” धका । थुगु प्रकारं उगु

प्रश्नया लिसः बिल । व खं न्यना भिक्षुपिसं खं पितहल कि सारिपुत्र
 स्थविरया मिथ्या धारणा थोया अद्यापि तोःता मछ्वनि खनी । संम्यक
 सम्बुद्धयात विश्वास मयानि खनी” धका । व खं न्यना शास्तानं हे
 भिक्षुपि ! छिमि ग्राम छु खं ल्हाना च्वनागु ? जि जुलसां न्यागु इन्द्रिय
 भावना मयास्य समथ बिदर्शना भावना मयास्य मार्गफल साक्षात्कार
 यानाकाय् फुपि धंपि सुं दुला धका बिश्वास यानाला सारिपुत्र ! धका
 न्यना बिज्यात । वसपोलं थथे साक्षात्कार यानाकाःपि दु धंगु विश्वास
 मयाना भन्ते ! धका लिसः बिल । दान मव्युस्य अथवा ज्या मयास्य
 फल विपाकयात विश्वास मया । बुद्ध आदि पिनिगु गुण नं विश्वास
 मयाह्य श्रथिज्याह्य व्यक्ति जुलसां थमं ध्वीकाकागु ध्यान बिदर्शना मार्गं
 फल धर्मस मेपिनिगु श्रद्धां वंह्य ज्वीमखु । उकियानिम्ति व दोष मदुह्य
 खः धका आज्ञा जुया कारणा कारण चूलाका धर्म देशना याना बिज्यास्य
 थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात—

अस्सद्धो अकतञ्जू च सन्धिच्छेदो च यो नरो ।

हतावकासो वन्तासो स वे उत्तमपोरिसो ति ॥

अर्थ—

गुह्य मनुनं मेपिनिगु खंस बिश्वास याइमखु थमं हे साक्षात्कार
 यानाकाःगु निर्वाण दुह्य ज्वी, भवचक्रयागु स्वापु छेदनयाना छोःह्य
 कुशला कुशल क्षीण ज्वी धुंकूह्य, मेथाय् जन्म कावने म्वाह्य, प्यंगु
 मार्गं याय्माको ज्या याय् धुंकूह्य । अज्याह्य मनुयात हे दकले उत्तमह्य
 मनु धका धावनी ।

पदार्थ— अत्र यमं बोधयाना काःगु गुणयात मेपिनिगु खं
 बिभ्वासयाना काइमखुगुलि याना श्रद्धा मबुह्य खः । यमं साक्षात्कार
 मयानागु निर्वाण स्यू धागुलि अकृतज्ञं निर्वाण साक्षात्कार याना काःगु
 अर्थ जूबनी । भवचक्रयागु सन्धि-स्वापु संसारयागु सन्धि स्वापु
 त्वाल्हाय् सिधेका च्चंहा सन्धि क्षेदन याःहा जूवनी । कुशला कुशल
 कर्म पुसा क्षीण ज्वी धुंकूगुलि याना वया जन्म कावनेगु थाय् नाश ज्वी
 धुंकूगुलि याना व “हतावकाश” जूवनी । प्यंगू मार्गं याय्मावको
 ज्या याय् धुंकूगुलि वंगु आशा मवये धुंकूगुलि याना व “वन्तास”
 जूवनी । व अर्थिज्याहा मनु लाभयाना काय् धुंकूगु लोकोत्तर धर्म याना
 पुरुषोत्तमहा मनु जूवनी ।

गाथाया अन्तस इपि आरञ्जक स्वीह्यति भिक्षुपि प्रतिसम्भवा
 सहित अरहन्त भावस प्यंकः वन । बाकि वुपि जनतापित नं धर्म देशना
 सार्थक जुया वन ।

सारिपुत्र स्थविरं प्रश्नया लिसः व्यूगु कथा सिधल ।

९. खदिर वनीय रेवत स्थविरया कथा

“गामे वा” धंगु थुगु धमदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे बासयाना बिज्याना च्वना बिज्याबले खदिर वनया रेवत स्थविरया कारणं याना भ्राजा जुया बिज्यागु खः ।

आयुष्मान सारिपुत्र जुलसां चयेन्हेगु कोटि धन परित्याग याना प्रव्रजित जुया चाला, उपचाला, सीसपचाला धंपि स्वह्य केहेपि व चन्द उपसेन धंपि थुपि किजापि निह्य नं प्रव्रजित याना बिज्यात । दकले चीधिकःह्य रेवत कुमार छह्य हे जक छे बाकि जुया च्वन । अले वया मांह्यस्यां चिन्तनायात— “जि काय् उपतिस्स थुलिमहिं धन सम्पत्ति तोःता प्रव्रजित जुया वया स्वह्य केहेपि व निह्य किजापि नं प्रव्रजित याय् यंके धुकल । केवल जिकाय् रेवत छह्य हे जक बाकि जुयाच्वन । यदि थ्वयात नं यंका प्रव्रजित याना बिल घासा श्रीगु थुलिमहिं धन-सम्पत्ति व्यथं हे जुया वनी, कुलवंश नं उच्छिन्न जुयावनी । थ्वयात मचाबले हे गृहस्थया बन्धनं चिना बीमाल ।” धका चिन्तना यात । सारिपुत्र स्थविरं नं न्हापालाक हे भिक्षुपित भ्राजा बियातया बिज्यात कि “हे आयुष्मानपि ! यदि रेवत कुमार प्रव्रजित ज्जीगु इच्छायाना

बल धासा, वये साथं हे बयात प्रव्रजित याना छो । जिमि मां बोपि
 मिध्या दृष्टिपि खः । इमिके अनुमति कया च्चनेमागु छुं कारण महु ।
 जि हे वया मां धासां बो धासां खः ।” रेवतया मांह्यस्यांनं वंत न्हेदं
 जक दुबले हे छे—गृहस्थयागु बन्धनं चिना तयेगु इच्छायाना थः समानगु
 कुले म्हाय् मचा घाय्के छवया, दिन निश्रययाना कुमारयात तिसा
 वसतं छायापा, महानगु परिवारपि नाप यंका म्हाय् मचाया थःथिति
 पियाय वन । अले इमिसं याःगु मंगल कार्यस निखलः नं थःथितिपि
 अन मूवयेव लहाते लःघा हायेका मंगल ज्वीगु खं लहाना कन्या दान
 बिल । म्हाय् मचाया थःथितिपिसं वंत आशीर्वाद बिस्व— “छं
 बाज्यापि थें दीर्घायु निरोगी ज्वीमा मं” धका घाल । रेवत कुमारं
 थ्वया बाज्यापि छुजुया च्चपि थें-गज्यापि थें धका चिन्तना याना, थ्वया
 बाज्यापि सु खः ? गुह्य खः ? धका न्यन । अले वयात इमिसं घाल—
 “गथे बाबु ! छं मखंला थुपि सच्छिव न्योदं दुपि वा मदुपि, सें तुयूपि,
 छेंगु ह्ये—ह्ये कापि, शरीरे फुति—फुति दुपि, धुसिलूपि इपि खः थ्वया
 बाज्यापि । अथे जूसा गथे थ्व मयेजु नं अथेहे ज्वीतिनि ला ?”
 “म्हाना च्चन धासा अथेहे ज्वीतिनि बाबु !” व कुमारं चिन्तना
 यात— “थुगु प्रकारं थ्व शरीर जरा जीर्ण जुया गति पति हे मदं वनी
 तिति खनी । थ्वहे कारण जिमि बाबु उपतिस्सं खना प्रव्रजित जूबंगु
 ज्वीमा ? जिं थो हे थुमिगु बन्धनं बिस्तुं वना प्रव्रजित जूवने योग्य
 जू ।” अले वयात थःथितिपिसं म्हाय्मचा नाप्यं छगु हे याने गयेका
 बोना थंकल । व जंगले मचा उखे वना फारा च्चं वनेगु तोह तया यान
 दिके बिद्या रथं बवाह्रावया सिमा ज्ञाया दुने मचा च्चना हाकनं ल्याहां

वल । हानं भचा उखे वने धुंका उगु हे प्रकारं यानं क्वाहांवया झारा च्वं वंगु पह पिकया हाकनं ल्याहांवल । हानं नं निको प्यको अथे यायां वना च्वन । अले वया थःथितिपिसं थ्वयात पखाला जुल ज्वी घका समझे जुया क्वातुक झारक्षा याय्गु ज्या मयात । वं हानं भचा उखे वना उगुहे प्रकारं रथं क्वाहांवना छिपिं रथ हांकेयाना न्होने वना च्वं जि झारा च्वना बुलूहं वयाच्वने घका धया सिमा झारा दुने द्वाहांवन । वया थःथितिपिसं नं व ल्यू ल्यू वयाच्वनी घका समझे जुया रथ हांकेयाना वन । व अनं बिस्सुं वना छ्गू प्रवेशे स्वीह्यति भिक्षुपि च्वं वंगु दु । इमिथाय् वना नमस्कार याना धाल “जितः प्रव्रजित याना बिज्याहें भन्ते !” हे आयुष्मान छ सकल तिसा वसतं छायापा वल जिमिसं छ राज पुत्रला ? अथवा मन्त्री पुत्रला घका छं मस्यू छंत जिमिसं गय् याना प्रव्रजित याय्गु ? “भन्ते ! छलपोलपिसं जित ह्यमस्यूला ?” “ह्यमस्यू आयुष्मान” घका घाय् व जि उपतिस्सया दकले चीधकह्य किजा छः । “व उपतिस्स धंह्य सु छः ?” “भन्तेपिसं जिमि दाजुयात सारिपुत्र घका घाइ उकि उपतिस्स घका धयाबले छलपोलपिसं ह्यमसिल । “छु छ सारिपुत्र स्थविरया दकले चीधकःह्य किजा ला ?” “छः भन्ते !” “अथे जूसा थन वा छं दाजुं अनुमति बियातःगु हे दु ।” घका धया वंगु तिसा वसः त्थके बिया छ्छे लिक्क तयेके बिया वंत प्रव्रजित याना स्थविर याथाय् उगु समाचार छ्वयाबिल । स्थविर उगु समाचार न्यना तथागतयात कंबिज्यात । “भन्ते ! भरञ्जे च्वंपि भिक्षुपिसं जुलसां रेवतयात प्रव्रजित याना बीधुन घका समाचार छ्वयाहल । वना व ठको सोया त्याहांवये भन्ते !” घका बित्ति याय् व

शास्तानं आस्य सारिपुत्र ! भर्त्सानि सहयाना च्चं धका आजा जुया वनेगु
 अनुमति बिया मबिज्या । स्थविरं जुलसां निन्हु प्यन्हु लिपा शास्ता-
 याके वहे खं बिनित्यात । अबले नं शास्तानं— “आस्यनि सारिपुत्र !
 भर्त्सानि सह याना च्चं जिपि नं छ नाप्पंतुं चारिका यावनेगु इच्छा
 याना च्चना ।” धका वनेगु अनुमति बिया मबिज्या । भ्रामणेर नं यदि
 जि थन च्चंक्वव घासा थःथितिपिसं जित लिना सःतः वं धका, इपि
 भिक्षुपियाय् अरहन्त थ्यंकयागु कर्मस्थान सयेके सीके याना, पात्र चीवर
 कया चारिका चा हु ह्युं अनं स्वीगू योजन तापायाय् खविर बनस
 वना, वच्छिया भित्ते हे वर्षाबास स्वलाया दुने प्रतिसम्भदा सहित
 अरहन्त पदस थ्यंकः बिज्यात । स्थविर नं पवारणा याय् सिधेका अन
 वनेत हानं शास्ता यायाय् वना न्यंवन । शास्तानं जिपि नं छ नाप वये
 सारिपुत्र धका आजा जुया, न्यासह्य भिक्षुपि नाप प्याहां बिज्यात ।
 भतीचा तापक वने धुंका आनन्द स्थविरं निपु लं दुयाय् च्चना शास्ता-
 यात बिनित्यात— “भो शास्ता ! रेवत भ्रामणेर याथाय् वनेगु लं
 मध्ये थ्व चालुगु लं वंसा ख्वीगू योजन दु मनूतयेगु बस्ति नं थुगुलंय
 गावकं दु । थुगु तप्यंगु लं वन धाता स्वीगू योजन जक दु तर मनूतयेगु
 बस्ति प्रापा म्दु, अमनुष्यतयेसं जाया च्चन । गुगु लं बिज्यात धासा
 उत्तम ज्वी भन्ते ! ?” “हे आनन्द ! शीवली स्त्री नाप वःगु दुला ?”
 “खः भन्ते ! वःगु दु ।” “यदि शीवली स्त्री नाप वःगु दुसा तप्यंगु
 चीहाकःगु लं हे वने नु आनन्द !” शास्तानं जुलसां जि छिमित यागु
 भोजन इत्यादि उत्पन्न याना बी तप्यंगु—चीहाकःगु लं नु धका धया
 मबिज्यास्य इपि—इपि व्यक्तिपिनिगु पुण्य बिपाक स्थान थुगु धका सीकः

बिज्याना “यदि शीवली नाप्पं वःगु दुसा तप्यंगु चीहाकःगु लं हे तु घका आजा जुया बिज्यात । शास्ता जुलसां उगु सत्तीगु जंगलया लं बिज्याय्व देवतापिसं भी आर्यं शीवली स्थविरयात सेवा सत्कार यावने माल घका चिन्तना याना छगू छगू योजनया बिच्चे छगू छगू विहार दयेका छगू-छगू योजनं उखे अप्पो त्यानुक बिज्याय् स्वाक व्यवत्त्या याना बिल । सुथ न्हाप्पां दना दिव्ययागु, मरिचरि, इत्यादि जोना ज्ञी आर्यं शीवली स्थविर गन बिज्याना च्वन— गन बिज्याना च्वन घका चा चा हू जुया च्वनी । स्थविरं थत हःगु वस्तु बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघ-पित्त दान याके बिल । थुगु प्रकारं तथागत सकल परिषद् सहित स्वीगू योजन दुगु कान्तार-मरुभूमि शीवली स्थविरयागु पुण्य अनुभव पायां पार तरेयाना बिज्यात । रेवत स्थविरं नं शास्ता बिज्यागु सीका तथागतयात गन्धकुटी ऋद्धि निर्माण याना न्यासःगू गजू दुगु विहार, न्यासःगू चंक्रमण यायगु थाय्, न्यासगू चान्हे च्वनेगु, निहने च्वनेगु थाय् नं निर्माण यानातल । शास्ता बैथाय् लच्छि जक च्वना बिज्यात । अन च्वना बिज्याबले नं शीवली स्थविरयागु हे पुण्य अनुभव याना बिज्यात । शास्ता खविर बने द्वाहां बिज्याबले निह्य बुढापि भिक्षुपिसं थथे चिन्तना यात — “ध्व थुलिमर्छि न्हूगु विहार दयेका च्वंहसयां गथे याना श्रमण धर्म भावनादि याय् फं ? सारिपुत्र स्थविरया किजा घका ख्वा स्वया हे जक भिक्षाया लागी शास्ता थज्याह्य न्हू न्हूगु विहार दयेका च्वंहस-सिथाय् बिज्यात” घका खं ल्हात । शास्ता उखुनुया दिने सुथ न्हाप्पां लोके ध्यानं स्वया बिज्याना इपि भिक्षुपि निह्य खना इमिसं मने तःगु खं सीका कया बिज्यात । अन लच्छि च्वना बिज्याना अनं प्याहांवने

छुनु इपि भिक्षुपि निह्यस्या थःगु चिकं थल व लः घः व लाकां लोमंका वनेमा धका ग्रधिष्ठान याना बिज्यात । अनं प्यार्हा वया विहारया इलाकां पिने थ्यनेव थःगु ऋद्धि ग्रधिष्ठान लिकया बिज्यात । अले इपि भिक्षुपि निह्यस्या जिगु थुगु थुगु वस्तु अन लोमंका वया, जि नं लोमंका वया धका निह्यं ल्याह्रां वना सोवंबले उगु न्हापायागु थाय् ल्वीके मफया खदिर सिमा कठं सुत्तु मतु स्वीका माजुजुं खदिर सिमा छमाय् छाया-तःगु थःथःगु वस्तु खना कया ल्याह्रां बल । शास्ता तथागत नं भिक्षुपि बोना लच्छिति हे बीक शीवली स्थविरया पुण्य अनुभव याना बिज्याज्यां चारिका याना बिज्याना पूर्वाराम विहारे द्वाहां बिज्यात । अले इपि बुढापि भिक्षुपि निह्य सुथ ह्लाप्पां दना खवासिला, आगन्तुक भोजन दाता विशाखाया छे वन । अन यागु तौं वने धका वना यागु तोना मरिचरि नया च्वं च्वन । अले इमिके विशाखा महाउपासिकां न्यन “भन्ते ! छलपोलपि शास्तानाप रेवत स्थविर च्वंथाय् बिज्यानागु मखुला ?” “खः महाउपासिका ! अन वना ल्याह्रां वयेधुन ।” “स्थविरया च्वनेगु थाय् रमणीय जूला भन्ते ?” व च्वनीगु थाय् गनं रमणीय ज्वी उपासिका ? तुयूगु कंजक दुगु खदिर सिमाया जंगल जक खः । भूत प्रेत पिशाचत जक च्वनीगु थाय् थें च्वं महाउपासिका” धका कन । अले मेपि ल्याय्हापि भिक्षुपि निह्यनं अन थ्यंकः वल । उपासिकां इमित नं यागु मरिचरि दान याना ह्लापा थें हे अनयागु बयान न्यन । इमितं धाल “हे उपासिका ! अनयागु बयान थुलि बांला उलि बांला धका वर्णन याना च्वने फैंथें मच्चं । सुधम्म देव सभा भवन थें ऋद्धि वयेकातःगु थें बांला स्थविरया च्वनेगु थाय्” धका कन ।

उपासिकां चिन्तनायात ह्लापा बिज्यापिसं छुं छगू वस्तू लोमंका ऋद्धि बल लिकाय् धुंका अन ल्याहाँ बिज्यात ज्वीमा । थ्वसपोलपि जुलसां ऋद्धि बल लिमकानि बले हे अनं बिज्यात ज्वीमा, धका थःगु पण्डिततां याना व खँ थ्वीका कया, शास्ता थन बिज्याई बले न्यनास्वे धका मत्ती-सया च्वंच्वन । अनंलि पलख लिपा हे शास्ता भिक्षु संघपिसं चाहुडका विशाखाया छेँ बिज्याना लायातःगु बुद्धासने फेतुना बिज्यात । विशाखां बुद्ध प्रमुख भिक्षुसंघपित सत्कार पूर्वकं भोजन याकल । भोजनया अन्तस विशाखां शास्तायात त्हात ज्वजलपा न्यन । “भन्ते ! छुलपोन नाप बिज्यापि भिक्षुपि मध्ये गुह्य गुह्यसिनं रेवत स्थविरया बासस्थान खदिर सिमाया बन-जंगल धका जित कन । गुह्यं गुह्यसिनं घासा अत्यन्त रमणीयगु स्थान खः धका कन, थ्व गथे फरक जूगु भन्ते ! ?” शास्तानं हे उपासिका ! गां अथवा बन जंगल हे थज्वीमा गुगु थासे अरहन्तपि बासयाना च्वनी, व स्थान रमणीय हे जुया च्वनी धका उजुं जुया-बिज्याना, कारणा कारण चूलाका धर्मदेशना याना बिज्यास्य थुगु गाय्या आत्ता जुयाबिज्यात—

गामे वा यदि वा ‘रञ्जे निन्नेवा यदिवा थले ।

यत्था‘रहन्ता विहरन्ति तं भूमिं रामण्य्यक ण्ति ॥

अर्थ —

गामे अथवा जंगले कोध्याथाय् अथवा थध्याथाय् हे थज्वीम्यु गन जुलसां अरहन्तपि बासयाना च्वनी उगु भूभाग रमणीय जुयाच्वनी ।

पदार्थ — अन जुलसां गुह्य अरहन्त गांयासिथे शरीर विवेक—

एकान्त लाभ मजूसां तबि, चित्त विवेक—एकान्त जुलसां लाभ हे जुया च्वनी । इमित जुलसां दिव्य प्रतिभा दुगु आरम्भणं चित्तयात स्यंकाबी फेमछु । उकिया निम्ति गामे जूसां, बन-जंगले जूसां गन अरहन्तापि बासयाना च्वनी, उगु भूमि-स्थान रमणीय जुया च्वनी धंगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं जनतापि श्रोतापत्ति फल आदिस ध्यंकः वंगु जुल ।

लिपायागु समयस भिक्षुपिसं खं पितहल हे आयुष्मानपि गुगु कारणं याना शीवली स्थविर न्हेन्हु न्हेला न्हेबं मांया प्वाथे च्वनेमाल ? गुगु कारणं याना थज्यागु नरक भोगयाय् माल ? हानं छु कारणं याना यथिज्यागु लाभ सत्कार असंख्य दुहा जुल ? धंगु खं चर्चा जुया च्वन । शास्तानं इमिगु खं ताया “भिक्षुपि ! आम छिमि छु खं ल्हाना च्वनागु ?” धका न्यना बिज्याय् “भन्ते ! जिमि पुचले थुगु खं जुया-च्वन धका बित्तियात । बसपोल शीवली स्थविरया ह्लापायागु कर्मया खं कना बिज्यास्य आज्ञा जुया बिज्यात— “हे भिक्षुपि ! थनि खीछगू कल्प ह्लापा बिपस्ती तथागत लोके उत्पन्न जुया बिज्याना, छगू समयस जनपद चारिकास चाहू बिज्याना, थः बोया नगरस ल्याहाँ बिज्यात । बुजुं बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपित आगन्तुक दान जोरेयाना, नगर बासिपित समाचार छ्वया बिज्यात कि— “छिपि वया जिगु दानस सहभागी जूवा ।” इमिसं अथे याना जुजुया दानयासिनं तःजि ज्वीक दान बी धका शास्ता—तथागत सहित भिक्षु संघपित निमन्त्रणा याना, कन्हेखुनु दान वस्तु जोरेयाना जुजु याथाय् समाचार छ्वयाबिल । “बुजु अन बिज्याना इमिगु दान स्वया, धवयासिनं तःजि ज्वीक दान बी

धका वयां कन्हेखुन्हुया लागि शास्ता-तथागतयात निमन्त्रणा यात ।
 जुजुं दान बीगुली नगर वासीपित त्याके मफुत । नगर वासीपिसं
 जुजुयात खुकोगु महादाने, कन्हे भीसं बीगु दाने थुगु वस्तु छताला मद्दु
 धका धाय् मफयेक दान बीमाल धका चिन्तना याना, कन्हेखुनुयालागी
 दान वस्तु जोरजाम याना थ्व झीगु दाने छु छता मद्दु धका जाँच याना
 सोबले ताजागु कस्ति छता जक मद्दु धंगु थहरे यात । पुलांगु पाकेजूगु
 कस्ति ला यवकों दु । इमिसं ताजागु कस्तिया लागि प्यंगू नगर ध्वाकास
 प्यदो दां जोका प्यह्य मनु छवयाबिल । तदनन्तर छह्य जनपदे च्चंहा
 मनु गांया द्वारे नाप लाय्त वया च्चंबले, लेंया बिच्चे हापो छपो खना
 हात बिसिकः छवया हापो दुगु सिमा कचा त्वथुला, कचा सहित कस्ति
 हापो जोना गांया द्वारोयात भेट-कोश्यालि बीयंके धका नगरे द्वाहां
 वयाच्वन । ताजागु कस्ति माःवःह्य मनून व खना, भो महाशय ! ग्राम
 कस्ति हापो मीगु खःला धका न्यनेव वं “मीत हयागु मखु मालिक !”
 धका लिसः बिल । कस्ति मावःह्यस्यां ‘अथे याय् मते भाजु ! कृपापूर्वक
 थ्व छतका दां कया ग्राम ताजागु कस्ति उलि जितः बिया दिसं’ धका
 निवेदन यात । कस्ति जोनाबःह्यस्यां चिन्तना यात— ‘थ्व कस्ति हापो
 धेबा प्याना ति हे मवं, थ्वं जुलसां छतका मंछि बिया च्वन । थ्व
 मनूयाके आपालं धन दु ज्वीमा । जि थुकियागु मू बढेयाना यंके माल ।’
 भले वं वयात “थुलि दामं बी फंमखु” धका लिसः बिल । अथे जूसां
 म्वालका नितका हे कया व्यु धका धाल । वं “उलि नं बीमखु” धका
 धाल । थुगु प्रकारं दां बढेयाना यंकु यंकु दोछिसाई दां थ्यंका “जिके
 थ्व हे दोछिसाई दां बाहेक मेगु धेबा छगः हे मन्त । थ्व ब्यावकं हे दां

कया आमः कस्ति जितः ब्यु" धका धाल । अले वं वयात धाल छ छु
 वेला मखु ला अथवा दां तयेथाय् मबुह्य ला ? प्यानाति हे मवंगु
 कस्तियात दोछिसाई दां कया ब्यु धका धयाच्चन । थ्व छु धंगु आश्रय
 खः । भो पुरुष ! जि थ्व मूवंगु वस्तु मखु धका ब्याक्कं स्यू । तर
 थौया दिने जितः थुकियागु तःधंगु आबश्यक जुयाच्चन । अथे जुया जि
 थूलिमाँछि दां पुला थ्व काय्त्थनागु धका कनेव वंके छंगु ज्या छु खः
 धका कस्ति जोनावःह्यस्यां न्यन । "जिमिसं जुलसां खवीच्यावो श्रमण
 परिवार दुह्य विपश्वी बुद्धयात महादान जोरेयाना अन उगु दाने ताजागु
 कस्ति छता हे जक मदया च्वन । उकिया निर्मित्ति थुगु प्रकारं कया-
 च्वनागु खः" धका कन । "अथे जूसा जि थुकियागु दां कया बीमखु
 यदि जितः नं दानयागु पुण्य लाभ ज्वीगु जूसा बियाछ्वे" धका धाय्व
 व वना नगर वासिपित उगु समावार कवन । नगर वासीपितं नं वंगु
 अद्धाया प्रबल भाव सीका साधु ! - साधु !! पुण्यया भागी जूवा धका
 अनुमति बिल । इमिसं बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपित फेतुका यागु, मरिच्चरि
 दान याना, तःपागु लुंथागु देमा छपा काय्के छ्वया हापो तिस्सिके
 बिल । बहे मनूनं वया मालिकयात कोश्यालिया लागी धौया कसिचा
 छगः नं जोनावःगु दुगु जुयाच्चन । वं व धौं नं देमाय् पोंका उगु कस्ति
 नाप मिलेयाना बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपित, च्वंनिस्ये कोध्यंक दान
 बिल । उगु धौ व कस्ति सकलसिनं इच्छा दतत्ते नःसानं सकलसित
 गानानं ल्यं समेतं दयावन । थुगु प्रकारं भतीचा जकगु बस्तु अथे प्रापा-
 सित गथे जुया गानावन धका चिन्तना याना च्वने योग्य मजू । व
 जुलसां बुद्धया आनुभाव-प्रतापं याना पर्याप्त जुयावंगु खः । बुद्धया

विषय धंगु चिन्तना याना च्वने योग्य मजू । चिन्तनायाय् अयोग्यगु
 वस्तु प्यंगू दु धका घयातःगु दु । व उगु विषये चिन्तना यानाच्वन
 घाःसा वे जूवनेत नं छुं बेर मडु । व मनूनं थ्व थुलि पुण्य याना आयु
 फुना बंस्येलि देवलोके जन्म कावना, थुलिर्मछि समय तक्क चा चाहला,
 छगू समयस देवलोके च्युत जुयावया, वाराणसी नगरया राजकुले उत्पन्न
 जुया, बौद्ध स्वर्गवास जुस्येलि थः जुजु जुल । वं छगू नगर त्याका काय्
 धका वना छ्छालेरं घेरा बिब्या नगर वासिपित समाचार छ्वत कि—
 “राज्य तोःता न्यु अथवा युद्ध या वा” धका । इमिसं राज्य नं बीमखु,
 युद्ध नं याय्मखु धका मत्तीतया चिचिपागु गुप्तगु लुखां नगरं प्याहां
 वया, सिं लः इत्यादि नगरे दुने यंका सकल ज्या तरेयाना च्वन । मेपि
 सिपाहितिसं प्यंगू ततःधंगु ध्वाकात रक्षायाना पाः च्वंक्वना, न्हेबं व
 न्हेला तक्क बन्द यानातल । अले वया मांहास्यां “जि काय् नं छु याना
 च्वन ?” धका न्यना, “थुगु याना च्वन महारानी” धका बिनित्ति याय्व
 उगु समाचार न्यना जिमि काय् मूर्ख खः, हुं बना वेत घाहुं कि चिचि-
 प्वाःगु गुप्तगु लुखा नं बन्द याकाभ्यु” धका । वं मांयागु आज्ञा न्यना
 अथे याना बीव नगर वासिपि पिने प्याहां वये मदया न्हेनु दुखुनु थःह्य
 जुजुयात स्याना, वेत राज्य तोःता बिल । वं थुगु जुनि थज्यागु दुस्कर्मा
 याना वया आयु फुना बंस्येलि अवीचि नरके उत्पन्न जूवना, गबले तक्क
 थ्व महा पृथ्वी छगू योजन लखं थाहां मबःनि अबले तक्क नरके दुःख
 भोगयाना, ततःधंगु प्यंगू ध्वाका न्हेबं तक्क प्वाःतिना वःगुलि याना अनं
 च्युत जुयावया वहे मांया प्वाथे जन्म कया, न्हेबं न्हेला प्वाथे दुने च्वना,
 न्हेनु तक्क योनि द्वारे बेथां थानाच्वन । हे भिक्षुपि ! थुगु प्रकारं

शिवली उगु समयस नगरया छ्वाखेरं घेरा बिया नगर त्याकावःगु कर्म-
याना थुलिर्मछि समय तकक नरके दुःख भोगयाना, चिच्चिप्वाःगु लुखा
बन्द याका वःगुलि याना, बहे मांह्य महारानीया प्वाथे जन्म कया,
थुलिर्मछि समय तकक प्वाथे च्वना दुःख कष्ट सिया च्वने माल । न्हगु
ताजागु कस्ति दान याना वःगुलि याना अग्रगु लाभ अग्रगु यश दुह्य जुल
धका शिवली स्थविरया ह्लापा-ह्लापायागु खँ कना बिज्यात । कन्हे खुनु
भिक्षुपिसं खँ पितहल कि “अहो ! आश्रयं श्रामणेरया लाभ गज्यागु ?
अहो ! पुण्य गज्यागु ? गुकिंयाना याकःचां हे जक न्यासःह्य भिक्षुपित
न्यासगु ताताजागु गजूवुगु विहार दयेका बिल” धका खँ पितहल ।
शास्ता अन बिज्याना हे भिक्षुपि ! छिमि आः थुगु समये छु खँ जुया-
च्वन धका न्यना बिज्याना, थुगु खँ जुयाच्वन धका बित्ति याय्व—
“हे भिक्षुपि !” जि पुत्रया न पुण्य दु न पाप, वया पाप पुण्य निगुलि हे
प्रहीन जुया फुनावने धुकल धका उजुं जुया ब्राह्मण वर्गयागु थुगु गाथा
आज्ञा दयेका बिज्यात—

“योध पुञ्जञ्च पापञ्च उभो सङ्गं अपच्चगा ।

असोकं विरजं सुद्धं तमहं ब्रूमि ब्राह्मणं” ति ॥

अर्थ—

गुह्यस्या थुगु लोके पुण्य नं पाप नं निगुलि बिनाश जुया वने
धुकी, शोक महुह्य, शुद्धह्य, निर्मलह्य अज्याह्यसित जि ब्राह्मण
धका धाय् ।

खदिर वने च्वंह्य रेवत स्थविरया कथा सिधल ।

१०. सुं ब्रह्म मिसाया कथा

“रमणीयानि” धेगु थुगु धर्मं देशना शास्ता जेतवन विहारे बासयाना च्वना बिज्याबले सुं छह्य मिसाया कारणं याना भ्राजा दयेका बिज्यागु छः ।

छह्य जुलसां भिक्षा जक वना जीविका याइह्य ‘पिण्ड पातिक’ भिक्षु शास्ता यायाय् कर्मस्थान-भावना कया छगू क्षतिग्रस्त ज्वी धुंकूगु उद्याने द्वाहावना, श्रमण धर्म पालन याना च्वं च्वंवन । छह्य नगर शोभिनि (—वेश्या) पुरुष छह्य नाप जि थुगु पासे वना च्वने छ अन्न बा, धका संकेत याना अन्न उद्याने वना च्वन । व पुरुष मवयात्रिल । व मिसां व पुरुष वंगु लं स्वया च्वना व वःगु मखना, आलसि चाया उखें थुखें चा चाह्यु जुया उगु उद्याने द्वाहावना, स्थविर अन्न मुलिबर्ति ध्याना फेतुना च्वंगु खना, उखें थुखें स्वया अन्न मेपिं सुं मखना, थ्व भिक्षुयात हे जूसां थुगु प्रकारं वंगु चित्त मोहित याय्माल धका, वया न्होने च्वना बारंबार फिना च्वंगु वसः त्वया हाकनं फिना क्यन । सपः पयना हाकनं चित्त, लहाः निप्पां लापा थाना ल्लिता क्यन । स्थविरया संवेग-विराग उपपन्न जुया सकल शरीरस फेले जुयावन । व मिसां थ्व छु याना च्वंगु धका चिन्तनायात । शास्ता-तथागतं नं जिथाय् कर्मस्थान-

भावना कया श्रमण धर्म यावने धका बंधा व भिक्षुया छु गति जुयाच्चन
 थें धका चिन्तना याना, स्वया बिज्याना व मिसा खना, वंगु अनाचारगु
 ज्या खंका बिज्याना, स्थविरया नं संवेग उत्पन्न जूगु सीका बिज्याना,
 गन्धकुटी च्चना बिज्याना हे वंत भ्राज्ञा जुया बिज्यात— हे भिक्षु !
 काम-राग मजूपिनि मन लगे मजूगु थासे हे जक वीतराग जुया
 च्चंपिनिगु मन लगेजगु, रमणीयगु थाय् जुयाच्चनी धका थुगु प्रकारं
 जुलसां भ्राज्ञा जुया, रश्मि फिजेयाना छ्चया बिज्याना, व भिक्षुयात
 धर्म देशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा भ्राज्ञा जुया बिज्यात—

रमणीयानि अरञ्जानि यत्थ न रमती जतो ।

वीतरागा रमिस्सन्ति नने काम गवेसिनो 'ति ॥

अर्थ—

साधारण मनूतयेत मन लगे मजूगु रमणीयगु बन जंगलस,
 कामराग माला मज्जीपि वीतरागीपि भिक्षुपि अन रमन याना बिज्याई
 (= सुख ताया बिज्याई) ।

पदार्थ—अन “अरञ्जानि” धंगु बांलाक स्वां ह्या च्वंगु सिमा
 सा इत्यादि संयुक्त जुया, निर्मलगु लखं संयुक्त जुया च्वंगु, बन जंगल धंगु
 रमणीय जुया च्वं । “यत्थ” धंगु गुगु बन जंगलस ह्याच्वंगु पलेस्वांया
 पुखुली गांयापि भुजित थें काम-राग माःजूपि मनूतये मन लगे
 ज्योमखु । “वीतराग” धंगु राग मध्ये धुंकूपि जुलसां क्षीणाश्रव
 व्यक्तिपि भंभ-कस्तिहात थें पलेस्वां पुखुली अर्थिज्यागु बन जंगलस

[४६]

धम्मपददु कथा

मन लगे जुयाञ्चनी । छु कारणं घाना घाःसा ? इपि कामराग
माःज्वीपि मल्लु, वसपोलपि क.म वासना माःज्वीपि मल्लया धंगु अर्थ
खः ।

धर्मं देशनाया अन्तस स्थबिर अन फेतुना च्चंथाय् हे प्रति-
सम्मिदा सहित अरहन्त भावस थयंका, आकासं वना स्तुति प्रशंसा यायां
तथागतया पालिक्वे वना वन्दना याःवन ।

सुं छह्य मिसाया कथा सिधल ।

Dhamma.Digital

अरहन्त वर्ग वर्णना सिधल ।

न्हैगुगु वर्ग ।

८-सहस्स वर्ग

१. तम्बदाठिक खुँ स्याहसिगु कथा

“सहस्सम‘पि चे वाचा’” धंगु थुगु धमदेशना शास्ता बेलुवन महाविहारे बासयाना बिज्याना च्वना बिज्याबले तम्बदाठिक खुँ स्याइहस्य्या कारणं याना आजा जुया बिज्यागु छः ।

छह्य पाः न्यासःह्य खुँत जुलसां बस्ति, गां लुटेयायगु आदि ज्या याना जीविका याना जुल । अनलि छह्य निब्बिद्धिपिगल नां जुया च्वंह्य पुरुष तम्बदाठिक धंह्य च्वंह्यस्यां इमियाय वना जि नं छिपि नाप जीविका याःवये माल धका धाःवन । अले वंत खुँतये नायोयाथाय क्यनेयंका थ्व मनूनं फी नाप च्वनेगु इच्छायात धका धाःवन । अले वंत खुँतये नायोनं बांलाक सोया, थ्वं मांया वुरूपो धेना, बौया गपया हि पिकया त्वनेगु समर्थं दुह्य थें च्वं, अत्यन्त कर्कशह्य छः धका चिन्तना याना, थ्वयात स्त्रीयाय तयातये फंमखु धका प्रतिकेपयात । वं थुगु

प्रकारं प्रतिक्षेप यासां तबि खुंतये नायोया छह्य चेलायात उपस्थान सेवा यायां खुशीयात । वं वयात बोना यंका खुंतय् नायो नापलाना यथे घाल— “स्वामि ! थ्व मनू भिह्य खः ज्ञीत उपकार याइह्य, थ्वयात ज्ञी पुचले दुकया दिसं ।” धका याचना याना खुंतय् नायोयात माने याकल । अनंलि छन्हया दिनस नगर वासितिसं पुलिसतये नाप मिलेजुया इपिं खुंतयेत जोना जज् विनिश्रय महामन्त्री याथाय् बोना यंकल । महामन्त्रीजुं इमिगु छघो पां पाला त्वाह्लाना छ्वेगु हुक्मबिल । अनंलि थुमित सुनां स्याना छ्वे धका मनू माःजूबले इमित स्यानाछ्वेगु इच्छायाःह्य सुं मखना खुंतय् नायोयात— “छं थुमित स्याना छ्वेःसा छंत जीवन नं लाभ ज्वी, सन्मान नं प्राप्त ज्वी, थुमित स्याना छ्वया व्यु ।” धका धाय्व वं नं इपिं थःगु आश्रययाना बासयाना च्वंपि जूगुलि स्याना छ्वेगु इच्छा मया । थुगु हे प्रकारं छह्य पा न्यासःह्य खुंतयेके न्यनासोत । सुनानं हे स्याना छ्वेगु इच्छा मया । दकले लीपा व निम्बिद्धपिगल तम्बदाठिकयाके न्यन । वं ज्यू हवस धका स्वीकार याना, इपिं सकलें स्याना छ्वया, थःत जीवन व सन्मान प्राप्तयाना काल । उगु हे नकसां नगरया दक्षिण दिसा पाखें नं न्यासह्य खुंत जोनाहया मन्त्रीयात कयना वं इमित छघो त्वाह्लाना स्याना छ्वेगु हुक्म बित्येलि खुंतय् नायो समेतं याना, इमित स्यानाछ्वेह्य माला स्वया सुनानं हे स्यानाछ्वेगु इच्छा मयागु खना, ह्यिगः छह्य मनूनं न्यासःह्य खुंत स्याना छोगु दु । व मनू गन वन ? धका न्यनेव, जिमितं थुगु यासे च्वं च्वंगु खना धका कन । वंत सःतके छ्वया थुमित स्यानाछो छंत सन्मान व धन प्राप्त ज्वी धका घाल । व मनूनं ज्यू हवस धका माने

जुया इमित नं स्याना छ्वया सन्मान व धन लाभ याना काल । अले
लिपा वंत थ्व मनु खास्ताह्य खः थ्वं न्हाबलेसं खुंत स्याय्गु ज्या हे
जक याई धका सत्त्हायाना, वंत उगु खुंत स्याय्गु पदबि बिया
सत्कार-सन्मान यात । वं पश्चिम दिशां हःपि नं, उत्तर दिशां हःपि नं,
न्यासःह्य खुंत स्याना हे च्वन । थुगु प्रकारं प्यंगू दिशांहःपि निबोल
खुंत स्याना, अबलेसं निसं ह्नि छह्य निह्य हयात्त्वंपि खुंतयेत नं स्या-
स्यां न्येन्याइ तक्क खुंत स्याय्गु ज्या याना च्वन । व खुं स्याइह्य मनु
बुढा जुयावःगु बखते वं छको जक पालेवं हे खुंतयेगु छचो त्वाह्हाय्
मफयावल । निको स्वको पाला छचो त्वाह्हाईबले खुंतयेत कष्ट जुल ।
नगर वासितिसं चिन्तनायात— “मेपि नं सुं छह्य खुं स्याइह्य दया
वंतिनि । थ्वं तःसकं हे खुंतयेत कष्ट बिया स्यानाच्च्वन थ्वं थ्व ज्या
याय् फेमखुंत” धका वंगु व खुं स्याय्गु पदबि लिफया बिल । वं ह्हापा
खुंत स्याय्गु ज्या याना कमाय् यानातःगु भिभिगु लं फीगु, न्हगु घ्यो
दुगु खीर त्बनेगु, सुमनस्वां आदियागु स्वांमालं क्वखाय्गु, नस्वागु
सुगन्धं इलेगु धंगु थुपि प्यंगूलि गबलें हे याय्मखंगु खः । वं उगु पदबि
तोःतूखुनु थौं जित खीर थुयाब्बु धका धया न्हगु वस्त्र सुमन स्वांया
स्वांमा, नस्वागु सुगन्ध लेप जोंका खुसी बना, मोल्ह्या न्हगु न्यानाहःगु
वस्त्रं पुना, स्वांमा आदि क्वखाया, शरीरे अट्टर आदि सुगन्धं बुला छे
दया फेनुत । अले वयात न्हगु घ्यो तयातःगु खीर जाय्क दुगु बेमा
न्ह्योनेतया, ह्हासिलेत लः ह्याबिल । उगु क्षणस सारिपुर स्थविर
निरोध समापत्ति समाधि बना, थौं जि गन भिक्षा वंसा ठीक ज्यो धका
बिचायाना स्वया बिज्याना, व खुं स्याइह्यस्या छे खीर थुयातःगु खंका,

वं जितः संग्रहं याइगु खःला धका नं बिचा याना स्वया, जितः वं
 अवश्यमेव संग्रह—पूजा याई, अथे याना जुलसां वं तःधंगु सम्पत्ति लाव-
 याना काई धंगु सीका चीवरं पुना, पात्र ज्वना वया छेया पिखालखी
 थः दनाचवंगु वयना बिज्यात । वं स्थविर खनेसाथं मन प्रसन्न याना
 बिचायात— “जि ताकाल तक्क खुत् स्याय्गु ज्या यानावये धुन ।
 आपालं मनूत स्याना वये धुन । आः थुगु अवस्थाय् जिगु छे खीर
 भोजन तंय्यार जुयाचवंगु वु । सारिपुत्र स्थविर नं जिगु छेया लुखाक्वे
 दना च्वना बिज्यात । आः थुगु अवस्थाय् जि आर्ययात दान बी योग्य
 जू धका न्होने न्ह्याच्याकातःगु खीरयागु देमा छुखे चीका स्थविरयाथाय्
 वना वन्वना याना, थः छेया दुने बिज्याके बिद्या आसने फेनुका, भिक्षा-
 पात्रे खीर पोका उकिया छोने न्हूगु ध्यो लुना लःल्हाना बिद्या, स्थविर-
 यात पंखां गाय्का चवं चवन । तनन्तर वया ताकाल तक्क अन्न नयेगु
 प्राप्त मज्जुगुलि याना, खीर नयेगु तःधंगु इच्छा जुयावल । स्थविरं
 वयात इच्छा उत्पन्न जूगु सीका— “उपासक छं थःगु खीर भोजन
 अनुभव या (=नः) धका धं बिज्यात । वं मेपिनि ल्हाते पंखा बिद्या
 खीर भोजन अनुभव यात । स्थविरं थःत पंखां गाय्का चवंहा मनूयात
 धं बिज्यात— “हे पुरुष ! छं वैत हे पंखां गाय्का ब्यु जित गाय्का
 चवने स्वाल ।” वं पंखां गाय्का चवंक चवंकं प्वाःजाय्क खीर भोजन
 अनुभव याना हानं दना वया, स्थविरयात पंखां गाय्का चवंवल ।
 स्थविरया भोजन याय् सिधेकेव भिक्षापात्र थमं कया सिला बिल ।
 स्थविरं वयात भुक्तानुमोदन उपदेश याना बिज्यात । वं थःगु मनयात
 स्थविरं याना बिज्यागु धर्मदेशना पाखे छ्वे मफुत । स्थविरं उगु कारण

सीका “हे उपासक छं छाय् जि कनाच्चबनागु उपदेशे थःगु मन छ्वे मफुत ?” धका न्यना बिज्यात । अले वं बिनित्यात — “भो भन्ते ! जि ता कालतक्क अस्यन्त कडागु पापि ज्या याना, अपालं मनूत स्याना वया, व अकुशल कर्म जिगु मने लुयावःगुलि याना आर्ययागु उपदेशे जि ध्यान बीमफुत ।” स्थविरं आः श्वयात हेकेमाल धका मत्तीतया— “हे उपासक ! छु छं व ज्या थःगु हे इच्छां यानागु ला ? अथवा मेपिसं धया यानागु ला ? धका न्यना बिज्याय्व, “जित जुजुं याके ब्यूगु खः भन्ते !” धका बिनित्यात । “गथे खः ? उपासक अथे जूसा छंत पाप लाइला ले ?” मूढगु बुद्धि जुयाच्चंह्या व उपासकं स्थविरं अथे धया बिज्याय्व जित छुं पाप मला धंगु समझे जुया— “अथे जूसा भन्ते ! धर्म देशना याना बिज्याहूँ धका बिनित्यात । स्थविरं भुक्तानुमोदना धर्मदेशना याना बिज्याना चवंक चवंक हे एकाग्र चित्त जुया धर्मश्रवण यायां श्रोतापत्ति मार्गया दारी पाछेचवंगु अनुलोमिक (= छस्येनिस्थे या) आन्ति साक्षात्कार याना काल । स्थविर नं भुक्तानुमोदना धर्म देशना याना ल्याहाँ बिज्यात । उपासकं स्थविरयात विहारे तःवना ल्याहाँ वया चवंबले वया शत्रु जुया चवंह्य छह्य यक्षनी सायागु रूप कया वया बैंगु छाती च्वया स्यानाबिल । व अनं सिनावना तुसित देवलोके वना जन्मका वन । धर्म सभास भिक्षुपिसं खें पितहल, “खुं स्याईह्य मनू न्येन्यादंतक्क लगातार अज्यागु क्रकशगु—कडागु ज्या याना थौंतिनि व उगु ज्यां मुक्त जुल । हानं थौं हे वं स्थविरयात भिक्षा दानः बिद्या, थौं हे थनं सिनावना गन वना जन्म कावन थें ?” धंगु खें पितहल । शास्ता अन बिज्याना हे भिक्षुपि ! आः थुगु अवस्थाय् छिमि

छु खँ जुयाच्चन ? धका न्यना बिज्याय्व भिक्षुपिसं जिमिगु बिच्चे थुगु
 खँ जुयाच्चन भन्ते ! धका बिन्तियात । झले तथागतं हे भिक्षुपि ! व
 उपासक जुलसां तुसित देवलोके वना जन्म जूवन” धका कना बिज्यात ।
 भिक्षुपिसं— “छु धया बिज्यागु भन्ते ? थुलिमिद्ध समयतक्क थुलिमिद्ध
 मनूत स्याना वना, तुसित देवलोके वना जन्म जूवन ला ?” “खः
 भिक्षुपि ! वं तःधंहा हे कल्याणमित्र लाभयाना काल । वं सारिपुत्रयागु
 धर्मदेशना न्यना अनुलोम ज्ञान साक्षात्कार याना कया, थनं सिनावना
 तुसित देवलोकयागु विमाने वना, जन्म काःवन” धका भ्राजा जुया थुगु
 गाथा उजुं दयेका बिज्यात—

मुभासिं मुणित्वान नगरे चोरघातको ।

अनुलोम खिन्ति लद्धान मोदति तिदिवं गतो’ति ॥

अर्थ—

Dhamma.Digital

थुगु नगरे खुँत स्यानाच्चंहा चोरघातक (सारिपुत्र स्वबिरयागु)
 अत्यन्त उत्तमगु धर्मदेशना मुभासित न्यना अनुलोम भान्ति साक्षात्कार
 याना कया देवलोके वना प्रसन्न जुया च्वंबन ।

भिक्षुपिसं भन्ते ! अनुमोदन कया धर्मदेशना धंगु बलवान मजू
 वं यानावंगु अकुशल कर्म अत्यन्त आपा गये याना वं उलिचा पुण्य कर्म
 विशेषगु स्थान लाभ याना काल उवी ?” धका प्रश्न याय्व शास्तानं
 “हे भिक्षुपि ! जि कनातयागु धर्म भतीचा अथवा आपा धका प्रमाण
 ल्याख्याना सोया च्वने योग्य मजू । अर्थं संयुक्त जुयाच्चंगु छगू जक हे

वचन जूसां अति उत्तम हे जुया च्चनी' घका उजुं जुया, कारणः
कारण चूलाका घर्मदेशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा आजा जुया
बिज्यात—

सहस्स'मपि चे वाचा अनत्थ पदसंहिता ।

एकं अत्थपदं सेय्यो यं सुत्वा उपसम्मती'ति ॥

अर्थ—

अनर्थे युक्त जुयाच्चंगु दोलं दोगू वचन न्यनेयासिनं गुकिं याना
चित्त शान्त उवी अज्यागु अर्थं संयुक्त जुयाच्चंगु छगू जक पद—वाक्य
न्यनेगु हे उत्तम जू ।

पदार्थ— “सहस्स'मपि” धंगु प्रमाण—परिच्छेद वचन खः
थुगु प्रकारं दोछि निदो धंगु निगुलि हे अंक ल्याः छुटे यायगु वचन जुया
च्चन । यदि अर्थं रहित जुया अनर्थं संयुक्त जुयाच्चंगु आकाशयागु बयान
—वर्णना, पहाड—पर्वतयागु बयान—वर्णना, बन—जंगलयागु बयान—वर्णना
इत्यादि प्रकारं दिशा विहीन अर्थं छुं मद्रुगु पद—वाक्यं संयुक्त जुयाच्चंगु
गबले तक्क आपा जुयाच्चनी व व्याक्कं हे छुं ज्याखेले मवं धंगु अर्थ
खः । “एक अत्थपदं” धंगु गुगु पद—वाक्य “ध्व शरीर—काय खः
ध्व कायगतासति भावना खः, स्वंगू बिद्यां संयुक्त जुयाच्चंगु, ध्व हे
बुद्धया शासन—घर्म खः” धंगु थुगु रूपं छगू जक जूसां अर्थं दुगु पद—
वाक्य न्यना राग आदि उपशान्त जुया वनी उगु अर्थं साधक जुयाच्चंगु

[५४]

धम्मपददृ कथा

निर्वाणे ध्यंकः यंकीगु स्कन्ध धातु आयतन, इन्द्रिय, बल, बोध्यंग, स्मृति-
पस्थानं संयुक्त जुयाच्चंगु छगू जक पद-वाक्य जूसां उत्तम-श्रेष्ठ हे
जुयाच्चनी धागु अर्थं खः ।

धर्मं देशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल प्रादिस
ध्यंकः वन ।

तम्बदाठिक खुँ स्याईह्यस्या कथा सिधल ।

२. दारुचीर स्थविरया कथा

“सहस्स‘मपि चेःगाथा’” धंगु थुगु धमदेशना शास्ता जेत्तवन
महाविहारे बासयाना च्वना बिज्याबले दारुचीर स्थविरया कारणं याना
आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

छगू समयस जुलसां आपालं मनूत समुद्रे जहाजे च्वना वना
च्वंबले समुद्रया बिच्चे जहाज डुबे जगुर्लि याना, आपालं मनूत न्या ब
काबलेतय नसा जूवन । इपि मध्ये छह्य मनू जक सिपू छपू छाती तथा
लाल काकां उद्योग यायां सुप्पारक धैथाय् समुद्र सिथे थ्यंकः वन । वया
न्येगु चीगु छुं छुं हे वसः मन्त । व मनूनं मेगु छुं मखना अन च्वंगु गंगु
कठि मुना हया नात्वी हना धोति थें चीत अज्यागु हे गा दयेका, उकि
न्यया देबस्थान छगुर्लि कवे कपा छग कयाहया, सुप्पारक धंगु समुद्र
सिथे च्वंगु तीर्थस वन । मनूतिसं व खना यागु, भोजन आदि बिया
ध्व नं छह्य त्यागिह्य अरहन्त खयेफु धका समझे जुल । वंत वस्त्र कापः
हयाबिल । यदि जि ध्व कापतं पुन धाःसा जिगु लाभ सत्कार प्रहीन
जुयावनी धका हयाब्बूगु कापः वस्त्र स्वीकार याना मका । कठी हना
दयेका तःगु वस्त्र हे धारण याना जुल । अले वंत आपासिनं त्यागिह्य
अरहन्त ! अरहन्त !! धाःगुर्लि याना वया मने थज्यागु बितकं छगू

उत्पन्न जुयावल कि “थुगु लोके सुं छह्य अरहन्त ग्रथवा अरहन्त ज्वीगु लंस वनाच्चंहा दत धाःसा इपि मध्ये जि नं छह्य खः ।” अले वया ह्लापा ह्लापायागु जन्मे थःथिति जुयावःपि देवतापिसं थथे चिन्तनायात । ह्लापायापि थः परे जूपि देवतापि धंपि सु धाःसा ? ह्लापा-ह्लापायागु जन्मे थः नाप्पं च्वना भ्रमण धर्म याना, वयेनपि पासापित धाःगु खः । ह्लापा जुलसां काश्यप तथागतया समयस शासन परि हानि जुया वना च्चंबले भ्रामणेरतयेगु दोष विकार खना न्हेह्य भिक्षुपि संवेग चाया शासन अन्तरधान ज्वी न्ह्यो थः थःगु प्रतिष्ठा आघार मालेमाल धका लुंयागु चंत्य बन्दना याना, जंगले द्वाहांवना पर्वत छगः खनाः, “थुगु जीवनया आशा दुपि ल्याहां हें आशा मकापि जक थुगु पर्वते गयेनु ।” धका धया स्वान्हे दयेका सकलें पर्वते गया स्वान्हे ववफाना छ्वया अन च्वना भ्रमण धर्म याना ध्यान भावना दा ताच्चन । इपि मध्ये संघरक्षित स्थविर चच्छिया भित्ते हे अरहन्त जुया बिज्यात । वसपोल अनोतप्त सरोवरे बिज्याना अनच्चंगु नागलता लहराया दतिवन याना अनोतप्त दंहेले ह्वाःसिला, उत्तर कुरु राट्टस बिज्याना, भिक्षा कयाहया मेपि भिक्षुपित धया बिज्यात— “हे आयुष्मानपि छिमिसं थ्व दतिवन याना ह्वाःसिला थ्व पिण्डपात भोजन सेवन या ।” “गथे भन्ते म्नीसं ह्लापा थथे याय्गु धका वचन बियावंगु दु ला ? कि सु ह्लापालाक अरहन्त ज्वी वसपोलं भिक्षा कयाहया बिज्यागु भोजन मेपिसं अनुभव याय्गु ?” धका । “अथेला छुं वचन बियावंगु मदु आयुष्मानपि !” अथे जूसा जिमिसं नं छलपोलं थें विशेष धर्म साक्षात्कार याना कया हे जक थः थमं हे भिक्षा वना जक हे आहार अनुभव याय् ।” धका नयेगु इच्छा

मया । वयां कन्हेखुनु द्वितीय स्थविर अनागामि फलस थ्यंकःवन । वं नं अथेहे पिण्डपात भोजन भिक्षा कयाहया मेपित नकेत निमन्त्रणा यात । इमिसं नं थथे धाल— “गथे खः भन्ते झीसं ह्यापा थथे याय्गु घका नियम दयेका वयागु दुला ? कि अनु महास्थविरं हयाब्ज्यागु भिक्षा भोजन नये घका ।” “अथेला छुं ह्यापा नियम दयेका वयागु मद्दु आयुष्मानपि !” “अथे जूसा छलपोलं थं जमिसं नं विशेषभावस थ्यंका हे जक थःथःगु पुरुषार्थ वयना नये फःसा हे जक नये” घका व भिक्षा भोजन नयेगु इच्छा मया । इपि मध्ये अरहन्त जुया ब्रिज्याह्य स्थविर परिनिर्वाण जुयाब्ज्यात । अनागामि जूह्य स्थविर ब्रह्मलोके वना जन्म जूवन । मेपि बाकि जुया थ्वपि न्याह्य भिक्षुपि विशेष मार्गं फल साक्षात्कार यानाकाय् मफया, अनंतं आहार क्षीण जुया गनावना न्हेन्ह दुखुनु अनं सिनावना, देवलोके वना जन्म कावन । थुगु बुद्धोत्पाद समयस अनं च्युत जुया वया उगु उगु कुल गृहे वया जन्म जूवल । इपि न्याह्य मध्ये छह्य पुष्कुसाति जुया जन्म जूवन । छह्य कुमार काश्यप, छह्य दारुचीर, छह्य दम्ब मल्लपुत्त, व छह्य सभिय परिव्राजक जुया जन्म जूवल । अन इपि न्हेह्य मध्ये गुह्य ब्रह्मलोके वना जन्म काःवंह्य खः ह्यापायाह्य थः परेजूह्य देवता घका घाःगु वया निम्ति हे घाःगु खः । व ब्रह्माया जुलसां थथे मत्तीवल । “ध्व मनूनं जुलसां जि नाप्पं स्वान्हे दयेका पर्वते गया भ्रमण धर्म याना वयाह्य खः । आः थ्व मनूनं मिथ्या दृष्टि धारण याना जूगुलि याना विनाश जुया वने त्यन । थ्वयात संवेग उत्पन्न याना बीमाल” घका । अले व नापलाना थथे धाल— “हे बाहिय छ अरहन्त मखु अरहन्त ज्वीगु लंस वनाच्चंहा नं मखु । छंगु प्रतिपदा नं अरहन्त

ज्वीगु अथवा अरहन्त ज्वीगु लेंस वनाच्चंगु नं मखु । बाहियं आकासे च्वना धयाच्चंह्य महाब्रह्मापाले स्वया चिन्तना यात, अहो ! जि थःत अरहन्त घका समझे जुया तसकं हे जि मखुगु ज्या याय् लात । थ्वं नं जितः “छ अरहन्त नं मखु अरहन्त ज्वीगु लेंस वनाच्चंह्य नं मखु ।” घका धयाच्चन । अले वं देवतायाके न्यन— “थ्व संसारे मेपिं सुं अरहन्तपिं दुला थें ? हानं थोंकन्हे देबलोके अरहन्त अथवा अरहन्त मार्गस वनाच्चंविं सुं दुला ?” अले वयात देवतां कन— “हे बाहिय ! उत्तरपाले भावस्ती धंगु नगर दु अन वस्पोल भगवान तथागत बासयाना बिज्याना च्वन । वसपोल अरहन्त सम्यक सम्बुद्ध खः । हे बाहिय ! वसपोलं अन अरहन्त ज्वीगु धर्म नं उपदेश-देशना याना बिज्याना च्वंगु दु ।” बाहियं चान्हे देवतायागु खें न्यना संवेग उत्पन्न जूगु मन जुया उगु क्षणे तुरन्त हे सुप्पारकं प्याह्रावया बिच्चे च्छि जक बितेयाना भावस्ती थ्यंकःवन । सकल सच्छि व न्यीगू योजन दुगु लें बिच्चे च्छि जक बासं च्वना थ्यंकःवन । व अथे वने फुगु देवताया आनुभावं वन अथवा बुद्धयागु आनुभावं वन घका नं धाःदु । उगु समये जुलसां शास्ता—तथागत भावस्ती नगरे भिक्षाया लागीं द्वाहां बिज्याना च्वंगु जुया च्वन । व बाहियं जलपान याना शरीरया आलसि छले याय्या लागीं खुत्लागु आकाशया व्के चंक्रमण यानाच्चंविं आपालं भिक्षुपिके— “आः थुगु अवस्याय् शास्ता तथागत गन दु ?” घका न्यंवन । भिक्षुपिसं “भगवान् तथागत भिक्षाया लागीं भावस्ती नगरे द्वाहां बिज्याना च्वन” घका कना, व्के न्यन— “छ जुलसां गनं वयागु ?” वं सुप्पारकं वया च्वनागु खः” घका घाल । भिक्षुपिसं “गबले प्याह्रां वयागु ?” घका

न्यमेव “ह्रिगः संज्ञाकातो प्याहं वयागु खः” धका लिसः बिल । भिक्षु-
 पिसं वंत थये धाल — “छ तापाकंनिस्ये वःह्य खः फेतुना तुति सिला
 चिकनं बुया भचा बिश्रामनि या । शास्ता ल्याहं बिज्याय्व छं नाप-
 लाइ ।” “भन्ते ! जिगु अथवा शास्तायागु जीवित थुबले विनाश ज्वी
 धंगु स्पूगु मखु । चच्छिया भित्रे हे गनं मद्युस्य सच्छिव न्यीगू योजन
 वये धुन । शास्ता—तथागतयात नाप लाना हे जक विश्राम याय्” धका
 वं थये धया याकनं हे श्रावस्ती नगरे द्वाहावना भगवान—तथागत उपमा
 मदुगु बुद्धलीलां भिक्षा बिज्याना चवंगु खना अहो ! जि जुलसां ताकाल
 लिपा गौतम तथागतया दर्शन पावेजुल धका मिखां खंयासं निस्ये थःगु
 शरीर कोच्छुना वया लेंया बिच्चे हे भोस्सुना वन्दना याना, तथागतया
 तुतिया गुच्चा निगलं क्वात्तुक जोना थये बिनितयात— “भन्ते !
 भगवानं जितः धर्म देशना याना बिज्याहुं, सुगतं ! जित धर्म देशना
 याना बिज्याहुं, गुकिंयाना जितः ताकाल तक्क हित सुख ज्वीगु खः ।”
 अले वंत शास्तानं “हे बाहिय ! एव धर्म देशना यायगु समय मखु ।
 जि नगरे दुने भिक्षाया लागी वया चवनातिनि” धका गना बिज्यात ।
 व खं न्यना बाहियं संसारे चा चा हिला जुया चवनाबले जाप्ये छपे हे
 बांलाक नयेखंगु मखु । छलपोलया अथवा जिगु थुबले उबले जीवन
 विनाश जुयाधनी धका स्पूगु मखु । शास्तानं जितः धर्म देवना याना
 बिज्याहुं” धका बिनित याय्व, निकोलनं प्रतिक्षेप याना बिज्यात । थये
 नं मत्तीतया बिज्यात— “एवं जित खंस्येनिस्ये सकल शरीरे प्रीति थाय्
 कयाच्चन, प्रीतियागु वेग अत्यन्त बलवान जुयाच्चन । धर्म कंसा एवं
 एवीका काय्कंमखु । प्रीति भचा मध्यम थज्वीव्यु । चच्छिया भित्रे हे

सच्छिव न्यीगू योजनयागु लं वःगुलि याना श्वयागु शरीर नं त्थानुय्य
 च्चन ज्वी । व नं भचा शान्त ज्वीके व्यु । धका निको तक्क प्रतिक्षेप
 याना बिज्याना स्वकोया खुसी प्रार्थना याबले सडकया बिच्चे दना
 बिज्याना — “अथे जूसा हे बाहिय ! छं थथे सयेका काय् माल
 मिखां खंगु वस्तुयात खंगु मात्र समझे ज्वी फयेकेमाल । उकी राग
 याना च्चने मज्जू धंगु इत्यादि प्रकारं धर्म देशना याना बिज्यात । व
 बाहिय परिव्राजक शास्तायागु धर्मदेशना न्यना च्चं च्चं हे सकल आश्रव
 फुका प्रतिसम्बिधा सहित अरहन्त जुल । उग्रिमे हे वं तथागतयाके
 प्रत्तज्या फोन । तथागतं वंके “छंके पात्र चीवर सम्पूर्णं जुल ला ? धका
 न्यना बिज्याय् वं “सम्पूर्णं मज्जूनि मन्ते” धका लिसः बिल । अले
 वंन शास्तानं— “अथे जूसा छं पात्र चीवर नि मालावा हुं” धका
 आज्ञा जुया अनं तथागत बिहारे ल्याहाँ बिज्यात । वं जुलसां ह्यापा
 न्यीदोल दें तक्क श्रमण धर्म याना वःबले थःत लाभ जूगु पात्र चीवर
 आदि प्रत्यय मेपि भिक्षुपि स्वीतं छुं छकूचा हे मज्जुस्य थःमं हे जक
 अनुभव यानावल । उगु कारणं याना वयात ऋद्धिमय पात्र चीवर
 उपन्न जुया वंमखु धका सीका बिज्याना हे तथागतं वंत एहि भिक्षु
 भावं प्रत्तज्या बिया मबिज्यागु छः । वं नं पात्र चीवर माःवना च्चंबले
 ह्यापायाह्य वया शत्रु जुया च्चंह्य लंकिं छह्य साया रूप कया वया वंत
 छाती च्चया स्याना बिल । शास्ता तथागत भिक्षां ल्याहाँ बिज्याना,
 भोजन याना बिज्याय् सिधेका आपालं भिक्षुपि नाप प्याहाँ बिज्याना
 बाहिय परिव्राजकयागु शरीर धूदं गोत्तुलाच्चंगु खंका भिक्षुपित
 आज्ञा जुया बिज्यात— “हे भिक्षुपि ! छखा छे वना खाता छगु

क्याहया ध्वयागु शरीरं नगरं पितयंका अग्नि संस्कार याना चैत्य-स्तूप
 वयेके व्यु ।” भिक्षुपिसं अथेहे यानाबिल । अथे याना बी धुंका जुलसां
 विहारे त्यार्हावना शास्ता नापलाना थमं याकाबये धुंगु ज्या बिनितयाना
 वंगु भविष्यया बारे न्यन । अले इमित तथागतं व परिनिर्वाण ज्वी
 धुंकूगु भाव कना बिज्यास्य “हे भिक्षुपि ! जिह्य श्रावकर्पि मध्ये याकनं
 धर्मं ध्वीका कायगुली दकले सकले अग्रज्ञ बाहिय दारुचीर खः धका
 वंत ‘एतद्दग्ग’ दकले अग्रगु थासे तया बिज्यात । अले भिक्षुपिसं
 तथागतयाके न्यन “भन्ते ! छलपोलं बाहिय दारुचीर अरहन्त ज्वी
 धुंकल धका धया बिज्यात । व अरहन्त जूगु गबले खः ?” “हे
 भिक्षुपि ! जिगु धर्मश्रवण यानाच्चंबले अरहन्त जूगु खः ।” “भन्ते !
 छलपोलं वंत गबले धर्म देशना याना बिज्यानागु ?” “भिक्षा वना
 चबनाबले भिक्षुपि” धका आज्ञा जुया बिज्याव्व, भिक्षुपिसं “गथे
 भन्ते ! छलपोलं लेंया बिच्चे च्वना छत्वाच्चा जक धर्म देशना याना
 बिज्यागु न्यना वं गय् याना उलिचा पुण्यं जक निर्वाण साक्षात्कार
 याना काल ज्वी ?” अले इमित शास्तानं हे भिक्षुपि ! जिगु धर्म
 भतीचा आषा धका चिन्तना याना च्वनेमते । अनर्थं संयुक्त जुयाच्चंगु
 अनेक दोलंबीगू गाथा जूसां उत्तम मजू । अर्थं संयुक्त जुयाच्चंगु छपु हे
 जक गाथा जूसां उत्तम जूवनी । धका उजुं जुया कारणा कारण
 चूलाका धर्म देशना याना बिज्यास्य क्वेच्चंगु गाथा आज्ञा जुया
 बिज्यात —

सहस्समपि चे गाथा अनत्थ पद संहिता ।

एकं गाथापदं सेय्यो यं सुत्वा उप सम्मतीति ॥

अर्थ—

अर्थ हीन अनर्थगु गाथा द्वलंदो न्यनेयासिनं गुगु गाथा छपु जक
जूसं न्यना थःगु चित्त शान्त ज्वीगु छः व हे छपु जकगु गाथा हे उत्तम
ज्वनी ।

पदार्थ— “एकं गाथा पदं सेट्यो” धंगु ‘अप्पमादो
अमतपदं—पे०—यथामता ।’ धंगु थथिज्यागु छपु जक जूसं गाथा
श्रेष्ठ उत्तम ज्वी धाःगु अर्थ छः । बाकिगु अर्थ व्याक्कं ह्वापायागु
अनुसारं हे सीका काय्माल ।

धर्म देशनाया अन्तस आपालं जनतापि श्रोतापत्ति फल आदिस
य्यकः वंगु जुल ।

दासूचीर स्थविरया कथा सिधल ।

३. कुण्डलकेसी थेरीया कथा

“यो च गाथासतं भासे” धंगु थुगु धर्म देशना शास्ता जेतवन महाबिहारे बासयाना च्वना बिज्याबले कुण्डलकेसी परि-
त्राजिकाया कारणं याना प्राज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

राजगृह नगरे जुलसां अत्यन्त बांलाह्य झिखुदं दुह्य स्वे हे यड्पुस्य च्वंह्य महाजनया म्हाय् मचा छह्य दयाच्वन । उगु बंसे थ्यपि मिसातिसं आपालं याना मिजंतय्गु इच्छा याई, मिजंत खना प्रासक्त ज्वी । अले व मिसामच्चायात वया मां बोपिसं न्हेत जाःगु दरवारे बकले तलेच्वंगु अत्यन्त बांलाःगु कोठाय् तथा बास यासातल । वंत चाकरि याय्त छह्य हे जक दासी बियातल । अनलि छह्य कुलपुत्रं खुं ज्या याःगुलि वंत जोना पाता कसेयाना प्यंगू दुवा चूलाथाय् पत्तिकं कोर्दा दाया वंत स्थानाछ्वेत मनू पालि यंकीथाय् यंकाच्वन । ब महाजनया म्हाय् अनं आपालं मनूत मुनावःगु सः ताया छु थें धका थःगु दरवारया म्यालं कोसोबले व खुं खना प्रासक्त जूगु चित्त जुया व पुरुष प्रार्थना याना नयेगु त्वनेगु ब्याक्कं त्यागयाना खाताय् गोतुला च्वंवन । अले वयाके मांह्यस्यां न्यन— “श्व छु याना च्वनागु मै ?” “यदि व जोना यंका च्वंह्य खुं पुरुष जित भात याय् दत घाःसा जि म्वाई ।

नतरसा जि भ्वाइ मखुत ।” थन हे च्वना सिनावने । मांहास्यां घाल—
 “प्रिय पुत्री ! थये छता धाय्मते । भी नाप कुल जाति मिलेजूह्य मेह
 पुरुष छंत हयाबी ।” “जितः मेपि पुरुषया आबश्यकता मद्दु । व पुरुष
 मन्त धाःसा जि थन हे च्वना सिनावने ।” मांहास्यां म्हाय्हासित चित्त
 बुझेयाय् मफया बौह्यसिथाय् बना धाःवन । वं नं वया म्हाय्पात
 समझे बुझे याके मफया आः छु उपाय याःसा जी धका विन्तना याना
 व खुं जोना यंकाच्चर्वापि राजपुरुष सिपाहिंतयेत दोछिसाइ दां बिया-
 छ्वत । “श्व दां कया श्व खुं छह्य जिमित ब्यु ।” इमिसं ज्यू धका
 दां कया व खुंयात इमित बिया वया पासे मेह्य खुंयात स्याय् यंका
 “खुं स्याना वयेधुन महाराज !” धका जुजुयाथाय् बना जाहेर
 याःवन । महाजनं व खुंयात यंका थः म्हाय्पात लःह्लाना बिल । व
 मिसां अबलेसंनिस्थे वया भातयात खुशियाय् धका सकल तिसा बसतं
 तिया, यमंहे वयात यागु नयेगु तोनेगु आदि जोरेयाना नकल । खुं
 निन्दु प्यन्हु दयेका चिन्तनायात कि— “गबले जुलसां श्व मिसागत
 स्याना श्वयागु तिसा बसः यंका छगू मट्टीवना व तिसा मिया अयेला
 श्वे त्वनेदे ?” धका मस्ती ल्बीका च्वन । व खुं छगू उपाय दु धका
 चिन्तना याना आहार त्याग याना खाताय् बना ग्वारातुला च्वंवन ।
 अले वंथाय् कलाह्य वया— “स्वामि छंत छु रोग जुल ?” धका
 न्यन । “छुं मजू प्रिये !” जिमि मां बौपिसं तमं छंत छुं घाल लाकि
 छु ?” “अये छुं धाःगु मद्दु प्रिये !” “अये जूसा आमये छ छाय्
 खाताय् गोत्तुला च्वनागु ले ?” “हे प्रिये ! जितः उखुनु सिपाहिंतिसं
 पाताकसेयाना चिना जोना यंका च्वंबले खुंत कुरुकःछ्वंगु पर्वतया

च्वकाय् च्वंहा देवतायात छगू भाखला यानावयागु कारणं याना थ्व जिगु जीवन लाभ जुल । वहे देवताया प्रतापं याना छंत नं जि लाभ-याना काय् दत । व देवतायात भाखला यानावयागु बलि कर्म गबले सम्पूर्णं याय् फं ?” धका चिन्तना यानाच्वनागु छः । “भो स्वामि ! थुकी छि छुं चिन्तना याना च्वने मागु मदु । छन्हु भो निह्यं अत्र वना बलि पूजा याःवने । व अथे याःवनेत छु छु सार्दाम माःगु छः घयादिसं ।” भातह्यस्यां धाल— “लः मदुगु दुरुई दायेकातःगु खीर, ताय् व न्याता प्रकारया स्वां माः ।” “ज्यू स्वामि ! व मा माःगु सामान ब्याक्कं जि जोरेयाना बी” धका बचन बिया, जोरेयाय् सिधेका “तु स्वामि ! क्षीगु भाखला याना वयागु बलिकर्म पूर्णं याःवने नु ।” धका धाल । अथे जूसा हे प्रिये ! छं षःथितिपि सकलें थनंतुं तोःता बां बांलाःगु मू आपावंगु तिसा वसतं तिया छाय्प्ये छोप्ये याना क्षीपि निह्य जक न्ह्यु-न्ह्यु ह्यितु-ह्यितुं खुशि लहर यायां वनेगु ।” धाय्ब व मिसां अथे हे यात । अले वं व मिसायात पर्वतया क्वे थ्यनेव धाल— “हे प्रिये ! थनंनिस्थें क्षीपिनिह्य जक वनेगु ज्वी । मेपि सकलसित रथ सहितं थनंतुं लित छ्वया, पूजायागु सामान छं हे ज्वं नु” । व मिसां अथे हे यात । खुं व महाजनया म्ह्याय् खुंत कोफाना छ्वंगु पर्वतया च्वकाय् गल । व पर्वतया ल्यूने पाखें मनूत गया च्वे थाहाँवनी । मेपाखे प्रपात—जो जुयाच्वन । व पर्वतया च्वकाय् च्वना उखे प्रपात—जो पाखे खुंत कोफाना छ्वंगु जुयाच्वन । अनं कोफाना छ्वंपि खुंत क्वे लोहंतये हाना टुकडा—टुकडा जुया सिनावनी । उकिं व पर्वतयात ‘चोर प्रपात’ धका घयातःगु छः । व मिसां पर्वतया च्वकाय् थ्यंका “स्वामि ! आः

छं बलिकर्म याय्माःगु पूजा या” धका धाल । व खुं नंमवास्य सुमकः
 च्वं च्वन । हानं व मिसां “छाय् स्वामि ! नंमवास्य सुमक च्वं च्वनागु
 धका न्यनेव व खुं व मिसायात थथे धाल— “जि थन बलिकर्म
 माखला पूर्णयाय् धका वयाह् मखु । छंत थन हेका जक बोनाहयागु
 खः ।” “छाय् अथे यानागु स्वामि ?” “छंत स्याना छंगु तिसा वसः
 जोना, बिस्युं वनेत थन वयागु का स्यूला छं ?” व मिसा सीगु भयं
 ग्याना धाल— “स्वामि ! जि नं जिगु तिसा वसः नं छंगु हे मखुला ?
 छं छाय् थथे धयागु ?” व मिसां थथे याय्मते धका बारंबार प्राथना—
 बिन्ति यातं नं माने मजुस्य “छंत स्याहे स्याय्गु ।” धका धाल । अथे
 जूसा— “छं जित स्यानाछवयां छंत छु फाईदा ज्धी ? छं जिगु ध्व
 तिसा वसः कया जितः जीवित दानव्यु । थनिं निस्ये छं जित मां
 समझेजु । अथवा दासि हे समझेजु । जि छंगु ज्यां ग्याक्कं च्यो भ्वाति-
 तिसं याःथे यानाबो ।” धका धया थुगु गाथा बोन—

“इमे सुवण्णके यूरा सब्बे वेलुरिया मया ।

सब्बं च गण्ह भद्दन्ते ममं दासिं व सावयाति ॥

अर्थ—

हे स्वामि ! ध्व जिगु रत्न जरे यानातःगु लुंयागु चुत्थ्या प्रादि
 सकतां छं का, जित नं छं भ्वाति—दासि समझेजु ।

व खं न्यना खुं— “थथे यात धाय् व छं वना छिमि मां बोपित
 कंवनी । छंत स्याना हे छ्वेगु बेश ज्धी । छं प्रापा विरह—विलाप याना
 च्वने म्वाल” धका धया थुगु गाथा बोन—

“मा बाले परिदेवेसि खिप्पं बन्धाहि भण्डकं ।
न तुय्हं जीवितं अत्थि सब्बं गण्हामि भण्डकं”ति ॥

अर्थ —

हे मूर्खह्य मिसा ! छं प्रापा खोया-बिलाप याना च्चने भ्वाल ।
याकनं तिसा बसः आदि पोच्यु छंगु जीवित रहेज्जी मखुत, छंगु तिसा
बसः ब्याक्कं जि यंके त्यल ।

व महाजनया म्हायनं बिचायात “अहो ! ध्वं तःधंगु हे
मखुगु भयानकगु ज्या यायत्यन । प्रज्ञा-बुद्धि धंगु दयेकेमागु, काला
पुका नया छ्वेत मखु । थज्यागु हे आपद-विपद पडे जुयाबबले
बिचारयाना ज्या याय्त हे दयाबःगु खः । भाः ध्वयात जि याय्गु
स्यूका ।” धका मत्ती ल्बीकल । अले बयात मिसां घाल— “हे स्वामि
पुरुष ! छंत गबले खुं धका ज्वना पाताकसे याना दाया यंका च्वंबले,
अबले जि थः मां बौपित धया इमिसं दोठिसाइ दां परित्याग याकेबिया
छंत अनं मुक्त याका जिगु छे ह्याबिल । अबलेसंनिस्ये जि छं उपकारक
खः । उकि थो जित छं स्याना छ्वे न्ह्यो छंत जि बांलाक दर्शन याना
वन्दना याना सिनाबने भ्यु ।” धका घाल । व खुं “अथे जूसा ज्यू
प्रिये ! छं जित बांलाक दर्शन वन्दना या,” धका धया पर्वतया सिथे
बना च्वं च्वं बन । अले ब मिसां व खुंयात स्वचा चाःहुला प्यल्ये पाखे
वन्दना याना स्वामि ! आः ध्व जिगु छंत अन्तिमगु वन्दना व दर्शन
जुल । आबंलि छंत जि-जि छंत दर्शनयाय् दैमखुत धका न्ह्योने पाखे नं

ल्यूने पाखे नं घय्युना होस मवयेक पर्वतया सिथे च्वं च्वंह्य व खुंयात ल्यूने पाखे च्वना छपा ह्लाति सिंमा कचा बःकया छपा ह्लाति यांकया जंधुली ध्वाना पर्वतया प्रपात (= जोले) क्वफाना छोयाबिल । व खुं पर्वतया क्वेच्वंगु लोहंतय् हाता टुकडा-टुकडा जुया क्वे भूमी लाःवन । चोर प्रपातया च्वस्सं छमा सिमाय् च्वंच्वंह्य देवतां इपि निहासिगु उगु ज्या खना व मिसायात साधुकार ब्युब्बुं थुगु गाथा बोन—

“न मो सब्बेसु ठानेसु पुरिसो होति पण्डितो ।

इत्थीपि पण्डितो हंति तत्थ तत्थ विचक्खणा”ति ॥

अर्थ—

सकल थासे मिजंत हे जक पण्डित ज्वीमखु । गुगुं गुगुं थासे विचक्षणगु बुद्धि दुपि मिसात नं पण्डित विद्वान जू ।

व मिसां व खुंयात पर्वतया प्रपात (= जोले) क्वफाना छ्वे धुंका बिचायात— “यदि जि छे ल्याहांवन धाःसा छे च्वंसिं ‘छं भात गो ?’ धका न्यनी । थथे न्यनीबले जि “पर्वतं क्वफाना स्याना बये धुन ।” धका लिसः बिल धासा । छे च्वंसिं— “चण्डालनी दोछिसाई दां फुका हयाबियाह्य छं भातयात थथे स्याना छ्वेत हयाबियाह्य ला ?” धका बोबी । तिसा वसःया लागी वं जितः स्याय् त्यन । धका कंसा नं पत्थार ज्वीमखु । जि छे द्वाहांवने मखुत्त । धका अनहे तुं तिसा—तासा दक्खं वांछ्वया, जंगले द्वाहांवना, छस्येनिस्से चाहू जुजुं छगु परिव्राजकतयेगु भ्राश्रमे ध्यंका, वन्दनायाना “मन्ते !

जितः छलपोलपियाय प्रव्रज्या याना बिज्याहूँ ।” घका फोन । अले ब मिसायात इमिसं प्रव्रजित यानाबिल । ब मिसा प्रव्रजित ज्वी धुंका न्यन— “मन्ते ! छलपोलपिनिगु प्रव्रज्यास दकले उत्तमगु ज्या छु छु खः ?” “हे परिव्राजकनी ! किगू कसिण मध्ये छगू-छगूयागु ध्यान-भाबना लाभयाना कायगु अथवा बोछिगू प्रकारगु वाद-विवाद यायगु सयेकेगु जिमिगु प्रव्रज्याया मुख्य उद्देश्य थ्व हे निगू खः ।” “मन्ते ! जि जुलसां ध्यान लाभयाना कायर्क थें मच्चं । भो आर्यपि ! जि बोछिगू वाद-विवाद सयेका कायगु कोशिस याय् ।” अले इपि परिव्राजकपिसं वैत बोछिगू वाद-विवाद यायगु तरिका स्यने कने याना, “छंगु विद्या सम्पूर्ण जुल । आः छ जम्बुद्वीपे चा चाःहिला छनाप वाद-विवाद याय् फुपि व्यक्तपि माः हूँ ।” घका घया वयागु ह्लाते जम्बुमाया सिमा कचा छकचा जोका तोःता छ्वत । “हे परिव्राजकनी ! आः छ थनं हूँ । यदि सुं गृहस्थ छह्यस्यां छंत वाद-विवाद यायगुली त्याकल घासा, छ वया हे जहान जुया वंगु हे सेवा सत्कार याना च्वं च्वं हूँ । यदि सुं प्रव्रजितं छंत त्याकल घाःसा छ वैथाय् हे प्रव्रजित जुया च्वं हूँ ।” ब मिसा जुलसां ‘जम्बु परिव्राजकनी’ धंगु नां जुया अनं प्याहांवया, खँकको नापलाकोस्या नाप प्रश्न न्यना जुल । ब नाप वाद-विवाद याय् छाःपि सुं हे खनेमंत । थुगु लें जम्बु परिव्राजकनी वयाच्वन धंगु सः ताय्वं हे अन च्वंपि मनूत बिस्त्युं वनीगु जुयाच्वन । वं गामे अथवा निगमे भिक्षाया लागी द्वाहां वनेत गांया ध्वाकाया पिने फि द्वं चिना, उकिया छोने जम्बु सिमा कचा छकचा स्वचाका, सुनां जि नाप वाद-विवाद यायगु इच्छा याई वं थ्व सिमा कचा लिकया वांछवया न्यु” घका

घोषणा याना गामे दुने द्वाहीं वनीगु जुयाच्चन । वंगु उगु थासे सत्तिक
 वनेछाःपि धंपि सुं हे दुगु मखु । उगु जम्बुमाया सिमा कचा सुखू गना
 वनेव मेगु वाउंगु सिमा कचा ज्वना ज्वीगु जुयाच्चन । थुगु प्रकारं
 चाहू जुजुं छन्हू व श्रावस्ती नगरस थ्यंका नगरया ध्वाका याथाय्
 फि द्वं मुंका, उकिया छोने सिमा कचा तिया ह्नापा खे घयावया थं हे
 घोषणा याना, भिक्षाया लागी नगरे द्वाहींवन । आपालं मचात अन
 छचाखेरं मुंवया तामासा स्वया च्चंबल । सारिपुत्र स्थविर नं उखुनुया
 दिने नगरे भिक्षा बिज्याना, भोजन याय् सिधेका नगरं प्याहाँ बिज्या-
 बले, इपि मचात सिमा कचाया छचाखेरं मुनाच्चंगु खना, “छिपि थन
 छाय् मुनाच्चनानु ?” धका न्यना बिज्यात । मस्तेसं स्थविरयात उगु
 समाचार ब्याक्कं बित्ति याना बिल । “अथे जूसा हे मस्त ! आम
 सिमा कचा लिकया छिमिगु तुति न्हत्तुमत्तु न्ह्या वांछवया न्यु ।” धका
 धया बिज्यात । मस्तेसं “जिमिसं अथे यानाबी ग्या भन्ते !” धका
 घाय् स्थविरं “ग्याय्मवा मस्त ! जि वं न्यंगु प्रनया जवाब बिया बी
 छिमिसं अथे याना छो” धका धं बिज्यात । स्थविरयागु वचनं मस्त
 उत्साहित जुया सिमा कचा अनं लिकया, तुति न्हत्तुमत्तु न्ह्या हा !
 हा !! हा !!! धका लाय्बुया धू पुचः पुचः कया आकासे ह्वला
 छ्वत । परिव्राजकनी भिक्षां ल्याहाँवया मस्तेत बोबिया— “छिपि नाप
 जिगु वाद-विवाद महु । छिमिसं छाय् जिगु सिमा कचा लिना वांछवया
 न्हत्तुमत्तु न्ह्यागु ?” धका न्यन । “जिमिसं यानागु मखु आर्यं भन्तेनं
 याकूगु धका मस्तेसं लिसः बिल । “भन्ते ! छलपोलं जिगु सिमा कचा
 लिकाय्का न्हईका बिज्यानानु ला ?” स्थविरं “अथे याकागु खः केहे”

मयेजु !” धका लिसः बिया बिज्याय्व “अथे जूसा जि नाप वाद-
बिवाद याना बिज्याहूँ ।” धका धाल । स्थविरं “ज्यू छं जि नाप
वाद-बिवाद या” धका धैबिज्याना किचः दुगु सिमा छमाया बवे बिज्याना
फेत्तू बिज्यात । नगर छगुलि ठरकमान जुया निह्य विद्वानपिनिगु वाद-
बिवाद न्यने धका, स्थविरया छचाखेरं बया मुंबल । परिव्राजकनीनं
स्थविरयात धाल— “भन्ते जि छःपिके प्रश्न न्यनेत्यल ।” “ज्यू न्यं
केहे मयेजु !” धका स्थविरं लिसः बीवं परिव्राजकनी नं दोछिगू प्रश्न
न्यन । वं न्यं न्यंगु प्रश्न व्याक्क यात स्थविरं लिसः बिया बिज्यात । अले
स्थविरं वंके न्यना बिज्यात— “छंगु प्रश्न थुलि हे जक लाकी मेगु नं
दनि ?” “थुलि हे जक खः भन्ते मेगु मन्त ।” “आः छं जिके आपालं
प्रश्न न्यने धुंकल । आः जि नं छगू प्रश्न छंके न्यने ।” धका धैबिज्याय्व
वं “ज्यू भन्ते ! न्यना बिज्याहूँ ।” धका धाल । स्थविरं वंके “एक
नाम कि ?” अर्थात् श्व संसारे छगू जकगु नाम छु ? धका प्रश्न याना
बिज्यात । वं उकियागु यथार्थगु जवाब बीमफया, “श्व छु धंगु प्रश्न
खः ? भन्ते !” धका न्यन । “श्व बुद्ध-प्रश्न धंगु खः केहे मयेजु !”
धका स्थविरं लिसः बिया बिज्यात ।

“थज्यागु प्रश्न जितः नं स्यना बिज्याहूँ भन्ते !”

“यदि छ जि थें थुगु धर्म प्रव्रजित कुल धाःसा स्यना बी ।”

“अथे जूसा जितः प्रव्रजित याना बिज्याहूँ भन्ते !”

स्थविरं बयात भिक्षुनीपियाय् छवया प्रव्रजित याका बिज्यात ।
व परिव्राजकनी थुगु शासने प्रव्रजित जुया, उपसंपदा लामयाना कया,

कुण्डलकेसी स्थविरनी घंहा भिक्षुनी जुया, निःहु प्यन्हुया भित्ते हे प्रति-
सम्भवा सहित प्ररहन्तनी जुया बिज्यात । धर्मसभास भिक्षुपिसं खं
पितहल “कुण्डल केसी स्थविरनीनं धर्म श्रवण नं प्रापा याःगु मवु ।
प्रत्रजित जूया ज्या याकनं हे सफल याना काल । छह्य खुं नाप महा-
संग्राम याना त्याकावल ।” धंगु खं पितहल । शास्ता-तथागत अन
धर्म सभास बिचयाना “हे भिक्षुपि ! आः थुगु अवस्थास छिमि दध्वी
छु खं जुयाचवन ?” धका न्यना बिज्यात । इमिसं “जिमि दध्वी थुगु
खं जुयाचवन भन्ते !” धका बिन्ति याय्व हे भिक्षुपि ! जि कनागु धर्म
प्रापा भतीचा धका छाय् नापेयाना चवनागु ? अनर्थ पवं संयुक्त जुया-
चवंगु प्रापा गाथा पद वःसानं उत्तम ज्वीमखु, धर्मयागु गाथा पद धंगु
छगु जक हे जूसां भति उत्तम ज्वी । मेपि पिनेचवंपि दोलं दो खुंतयेत
त्याकूसानं धात्येयागु त्याकूगु जूवनी मखु । कीगु दुने च्वंहा क्लेशरूपी
खुंघात त्याकाकाय् फुह्यसित हे धात्येयागु त्याःगु धावनी ।” धका
कारणा कारण चूलाका धर्म देशना याना बिज्याना क्वेचवंगु गाथा
प्राप्ता जुया बिज्यात—

यो च गाथा सतं भासे अनत्थपदं संहिता ।

एकं धम्मपदं सेय्यो यं सुत्वा उपसम्मति ॥

यो सहस्सं सहस्सेन सङ्गामे मानुसे जिने ।

एकञ्च जेय्यमत्तानं सवे सङ्गामजुत्तमोति ॥

अर्थ—

अनर्थ पवं संयुक्त जुयाचवंगु सच्छिपु गाथा बोनेपा सिनं, थःगु
अन शान्त ज्वीगु छगु जक गाथा बोनेगु हे उत्तम जूवनी ।

संप्राम भूमि इलंबो मनूतिसं इलंबो मनूतयेत त्याका काय्या-
सिनं, थः याकःचित हे जक बांलाक बमन याना त्याका काय्गु व हे
इकले तःखंगु संप्रामं त्याःगु जूवनी ।

पदार्थ— अन्न “गाथा सत्तं” धंगु गुह्य मनूनं सच्छिगू परि-
च्छेद दुगु आपालं गाथायागु उपदेश याई धाःगु खः । “अन्नतथ पद
संहिता” धंगु आकाशयागु बयान याय्गु इत्यादि अन्नर्थगु—सारहीनगु
पवं संयुक्त जुयाचवंगु । “धम्म पदं” धंगु अर्थ सारदुगु स्कन्ध आयतनं
संयुक्त जुयाचवंगु धर्मपद खः । “हे परिराजकर्पि ! प्यंगू प्रकारयागु
धर्मपद दु । इपिं छु छु धाःसा हे परिराजकर्पि ! अविद्या मदयेका छ्वेगु
धर्मपद खः । हे परिराजकर्पि ! अयापाद—द्वेष मदयेका छ्वेगु धर्मपद
खः । हे परिराजकर्पि ! सम्यक स्मृति धर्मपद खः । हे परिराजकर्पि
सम्यक समाधि धर्मपद खः ।” धका थये कनातया बिज्यागु धर्मपदस
छगू जक जूसां धर्मपद धंगु अत्युत्तम ज्वी धका धाःगु खः । “यो
सहस्सं सहस्सेन” धंगु छु धाःसा ? गुह्य छह्य संप्राम बीरं दोछिह्य
योघातयेत जूसां थः याकःचां त्याका काई । झिबो मनूतयेत थः छह्यस्यां
हे जक त्याका कासां तभि वयात धात्थेंयागु त्याःगु धका धाइमखुनि ।
“एकञ्चजेय्यमत्तानं” धंगु गुह्य मनूनं चान्हे च्वनेथाय्, क्लिने च्वने-
थाय् च्वना आध्यात्मिकगु कर्मस्थानयात बारंबार ध्यान भावना द्वारा
अभ्यास याना, थःगु लोभ आदि क्लेशयात त्याका थःत थमंतुं त्याका
काइ व अथे त्याका काइह्य हे धात्थेंयागु उत्तमगु त्याःगु जूवनी धका
झाःगु खः । “सवे सङ्गाम जुत्तमो” धंगु छु धाःसा ? वहे थः थमं

[७४]

धम्मपट्ट कथा

संग्रामयाना यःत थमं हे त्याका काःह्य वीरयात हे घात्वेष्यागु संग्राम
त्याका बःह्य वीर-योद्धा घाःवनी घका घाःगु खः ।

धर्म देशनाया अन्तस आपालं मनूत भोतापत्ति फल आदिस
द्वयंकः वन ।

कुण्डलकेसीया कथा सिधल ।

४. अनर्थ न्यह्य ब्राह्मणया कथा

“अत्ता हवे जितं” धंगु युगु धमं देशना शास्ता जेतवन महाविहारे बास याना चवना बिज्याबले, अनर्थ न्यह्य ब्राह्मणया कारणं याना प्राज्ञा जुया बिज्यागु छः ।

व ब्राह्मणं जुलसां “गथे छः ? सम्यक सम्बुद्धं अर्थं भिनीगु जक स्यू लाकि अनर्थ—मभिनीगु—नुकसानं ज्वीगु नं स्यू ?” धंगु वसपोलयाके न्यं वनेमाल घका, शास्तायाथाय् वना न्यंवन । “मन्ते ! छलपोलं अर्थं भि ज्वीगु हे जक सिया बिज्याथे च्वं, अनर्थं मभि ज्वीगु सिया मबिज्या थे च्वं ?” घका बिन्ति यावन । शास्तानं धं बिज्यात— “हे ब्राह्मण ! जि अर्थं व अनर्थं नित्तां बांलाक सीका चवनागु दु ।” “अये जूसा मन्ते जितः अनर्थं ज्वीगु कारणं कना बिज्याहूँ ।” घका बिन्ति याय्व, तथागतं वयात ववेचवंगु गाथा प्राज्ञा दयेका बिज्यात—

“उस्मूरसेय्यं आलस्यं चण्डिकं दीघसोत्थियं ।

एकस्सद्धानं गमनं परदारूपं सेवनं ॥

एतं ब्राह्मणं सेवस्सु अनत्थं ते भविस्सतीति ॥

अर्थ—

लिबाक घना च्वनेगु, अलसि जुया ज्वीगु, हारां-कडाह्य मन्
जुया ज्वीगु, थःके घन मापा मुंका सुयातं छुं मबीगु, याकःचा जक ले
ज्वीगु, मेपिनि मिसात स्यंकः ज्वीगु, हे ब्राह्मण ! छं थ्व च्वे घया
वयागु ज्या सेवन यात घाःसा छंत अनर्थ ज्वी, भिनीमखु ।

तथागतयागु थुगु उपवेश न्यना ब्राह्मणं साधुकार बिल “साधु !
साधु !! भो गणाचार्य गण श्रेष्ठ छलपोलं जुलसां अर्थं नं अनर्थं नं
सिया बिज्या ।” घका प्रशंसा यात । “अथेहे खः हे ब्राह्मण ! अनर्थ
स्युगुली तपेमास घाःसा नं थ्व संसारे जि समानह्य मेपि सुं मदु ।” अले
तथागतं वंगु च्वनेगु पाय् व ज्या बिचायाना सोया बिज्याना— “हे
ब्राह्मण ! छं छु ज्या याना जीविका याना जुया ?” घका न्यना
बिज्याय् व “जि जू ह्यितेगु ज्या याना जीविका याना जुया भो गौतम !”
घका लिसः बिल ।

“गथे खः ले ब्राह्मण ! छ तया लाकि बू ?”

“गबलें तया गबलें बू भो गौतम !” घका लिसः बीव ।

“हे ब्राह्मण ! थ्व भतीचाजकगु मेपित तयाकां धात्थेयागु तयाःगु
जूवनी मखु । गुह्यस्यां जुलसां थःगु क्लेशयात तयाके फं व तयागुयात हे
धात्थेयागु तयागु घाई । वंगु व तयागुयात मेपिसं सुनानं हे हानं छको
वंत तयाका बुके फंमखु ।” घका उजुं दयेका बिज्याना, कारण कारण
चूलाका घर्म देशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा आज्ञा दयेका बिज्यात—

अत्ता ह्वे जितं सेय्यो या चा'यं इतरो पजा ।
 अत्तदन्तस्स पोपस्स निच्चं सञ्जत चारिनो ॥
 ने'व देवो न गन्धब्बो न मारो सह ब्रह्मुना ।
 जितं अपजितं कयिरा तथा रूपस्स जन्तुनो'ति ॥

अर्थ—

करिणित त्याका ज्वीयासिनं थःत थमं त्याकेगु हे अति उत्तम
 जू । (छाया धाःसा ?) आत्म दमन याय् धुकूह्म न्ह्याबलेसं संयम याना
 ज्वीह्म व्यक्तियात । देव, गन्धर्व, मार व ब्रह्मापिसं नापं वसपोलयात
 त्याके फेमखुत ।

पदार्थ — अन "ह्वे" धंगु निपात मात्र खः । "जितं" धंगु
 लिङ्ग विपर्यास, थःगु क्लेशयात थमं त्याके फःसा वं घात्थेयागु त्यागु—
 त्याकूगु खः धंगु अर्थ जुल । "यो चायं इतरा पजा" धंगु मेपि बाकि
 जुया च्वंपि प्रजागणपिसं जूहिता अथवा करपिनिगु घन हरण याना,
 अथवा संग्रामे छगू पल्टनं मेगु पल्टनयात त्याकीगु गुगु त्यागु खः उगु
 त्यागुयात उत्तमगु त्यागु घाइमखु धाःगु अर्थ खः । छुया निर्मित्त व हे
 त्यागु उत्तम थुगु त्यागु उत्तम मज्जुगु धाःसा ? गुह्यास्या निर्मित्त "अत्त-
 दन्तस...पे० तथा रूपस्स जन्तुनो" घका थथे घयातःगु डुगु
 जुयाच्चन । गुकिया निर्मित्त गुह्या मनू क्लेश मवुह्या थःत दमन याइह्म व
 मनू वंगु थःत दमन यानाच्चंगु काय आदिस न्ह्याबलेसं संयम याना
 ज्वीह्म थयिज्यागु थुगु काय संयम याना ज्वीगु इत्यादि संयम याना

[७८]

धम्मपवट्ट कथा

जूह्य जन्तु अर्यात प्राणियात देवतापिसं अथवा गन्धर्बतयेसं अथवा मार-
तयेसं अथवा ब्रह्मातयेसं नापं सहायता याना, जिं श्वयात त्याका
गबलेसं हे मबुक याना बी धका मार्ग भावना द्वारा प्रहीन उवी धुंकूगु
क्लेशयात हाकनं उत्पन्न याना बी धका कोशिस-उद्योग यासानं गये कि
धन आदि बूह्य जुया लिपा मेपिसं त्याका काःगुयात हाकनं धमं त्याका
कया हाकनं बुनावनी, युगु नकसां वयात गबलेसं हे बुके फेमखु धाःगु
अर्थ खः ।

धमं देशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल आदिस
ध्यंकः वंगु जुल ।

अनर्थ न्यंवःह्य ब्राह्मणया कथा सिधल ।

५. सारिपुत्र स्थविरया पाञ्च ब्राह्मणया कथा

“मासे मासे” धंगु थुगु धमं देशना शास्ता वेलुवन महाविहारे
वासयाना च्वना बिज्याबले, सारिपुत्र स्थविरया पाञ्चुहा ब्राह्मणया
कारणं याना भ्राजा जुया बिज्यागु खः ।

स्थविर जुलसां व ब्राह्मण याथाय् बिज्याना धंबिज्यात— “गथे
खः ब्राह्मण ! छं छं कुशलगु ज्या याना मच्चना ला ?”

याना च्वनागु दु भन्ते !”

“छु याना च्वनागु दु ?”

“ले ले पत्तिकं दोछिसाई वां परित्याग याना दान बिया
च्वनागु दु भन्ते !”

“सुयात दान बिया च्वना ब्राह्मण ! ?”

“निर्गण्ठतयेत बिया च्वना भन्ते !” घका लिसः बीव “छु
प्रार्थना याना दान बिया च्वना ब्राह्मण !” घका स्थविरं न्यना
बिज्यात । अले ब्राह्मणं “ब्रह्मलोक प्रार्थनायाना दान बियाच्वना

मन्ते !” धका धाल । “गथे खः ले ब्राह्मण ब्रह्मलोक हे दकले तःधंगु ला ?”

“खः मन्ते !”

“सुनां छंत अथे धका कनातल ?”

“जिमि आचार्य प्राचार्यपिसं कनातःगु खः मन्ते !”

“हे ब्राह्मण ! नतु छं ब्रह्मलोक बनेगु लें स्यू, नतु छं आचार्यं प्राचार्यं हे स्यू । थ्व संसारे वहे तथागत छह्मस्यां जक हे थ्व खं सिया-बिज्या । वा ब्राह्मण जि नाप दा छंत जि ब्रह्मलोक बनेगु लें कंका बी” धका धया वंत बोना शास्तायाथाय् वना— “मन्ते ! थ्व ब्राह्मणं थथे धया-च्चन” धका ब्राह्मण नाप जूगु खं व्याक्कं बिन्तियाना, “मन्ते ! थ्वयात ब्रह्मलोके बनेगु लें कना बिज्यात धाःसा उत्तम ज्ची” धका याचना यात । तथागतं “थथे खः ला ? ब्राह्मण !” धका न्यना बिज्याय्क् ब्राह्मणं “अथे हे खः भो गौतम !” धका लिसः बिल । “हे ब्राह्मण ! छं थथे सच्छिबें तक्क दान बिया ध्वनेयासिनं क्षणभर जक जूसां प्रसन्नगु मन याना जिमि श्रावक संघर्षित स्वेषु अथवा चम्पं छतु जक जूसां भिक्षा दान बियागुया हे महत्फल महाआनिशंस बै धका उजुं दयेका बिज्याना कारणं कारण चूलाका धर्म देशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात—

“मासे मासे सहस्सेन यो यजेथ सतं समं ।

एकच्च भावित्तानं मुहुत्तमपि पूजये ॥

सायेव पूजना सेय्यो यं चे वस्समनं हुतंति ॥:’

अर्थ—

ल्य ल्य पत्तिकं द्रुलं दो दां खर्चयाना यज्ञ होम इत्यादि याय्यासिनं, क्षणभर जक जूसां छह्य जक संयमीह्य व्यक्तिवात पूजा-सत्कार याय्यु उत्तम जू । सच्छिदं तक्क अग्नि होम याय्यासिनं क्षणभरयागु पूजा हे श्रेष्ठ जूवनी ।

पदार्थ— अन्न “सहस्रेन” धंगु द्रुलंदो धन परित्याग याना । “यो यजेथ सतं समं” धंगु गुह्यरयां सच्छिदं तक्क मैना मैना पत्तिकं द्रुछि द्रुछि दां परित्याग याना लोके च्वंपि आपालं जनतापित दान बी । “एकं च भावित्तानं” धंगु गुह्यस्यां छह्य शील आदि गुणं षःत वृद्धि याना तःह्य दकले क्वेच्चंह्य भोतापन्न, दकले च्वेयाह्य क्षीणाभव छह्य षःगु छेया लुक्काक्वे बिज्याह्यसित छगू चम्भा जक जूसां दान बी । प्वाः जाय्क जूसां भोजन याकी । ववाचुगु ख्वातुगु कापः छकू जूसां पूजायाई चढेयाई । मेह्यस्यां गुगु सच्छिदं तक्क यज्ञ-होमयाना दान ष्युयासिनं उत्तम-श्रेष्ठ-असल ज्वी धाःगु अर्थ खः ।

धर्म देशनाया अन्तस ब्राह्मण भोतापत्ति फले ध्यंकः वन । भेपि जं आपालं मनूत भोतापत्ति आदि फलस ध्यंकः वंगु जुल ।

सारिपुत्र स्थविरया पाजु ब्राह्मणया कथा सिधल ।

६. सारिपुत्र स्थविरया काय्चिगु कथा

“योच्च वस्स सतं जन्तु” धंगु थुगु धर्म देशना शास्ता बेलुवन्त-
महाविहारे बासयाना च्वना बिज्याबले सारिपुत्र स्थविरया काय्चिया
कारणयाना आजा जुया बिज्यागु खः ।

वैथाय् नं स्थविर बिज्याना नापलाना— “गथे खः ब्राह्मण !
छं छुं कुशल कर्म याना च्वनागु दु ला ?” धका न्यना बिज्यात । “खः
भन्ते ! याना च्वनागु दु ।”

“छु याना च्वनागु दु ?”

“मैना मैना पत्तिकं अर्थात् लच्छी छको पशु छह्य बलि बिया
यज्ञ याना च्वनागु दु ।”

“छु कारणं याना छं अथे याना च्वनागु खः ?”

“भन्ते ! थ्व थथे याना च्वनागु ब्रह्मलोक वनेया लागी खः ।”

“व अथे यात धाय्ब छ ब्रह्मलोक वनी धका मुनां धाल ?”

“जिमि आचार्य प्राचार्यपिसं धयातःगु खः भन्ते !”

“हे ब्राह्मण ! नतु छं ब्रह्मलोक वनेगु लं स्यू, न छं ब्राह्मण्यं प्राचार्यपिसं स्यू । छ जि नाप वा तथागतयाथाय् वनेनु” धका वेत्त शास्तायाथाय् यंका उगु प्रवृत्ति शास्तायात बिनित्तयाना, ध्वयात्त भन्ते ! ब्रह्मलोके वनेगु लं कना बिज्याहुं धका प्रार्थना यात । शास्तानं व ब्राह्मणयाके “अथे छः ला ब्राह्मण ?” धका न्यना बिज्यात्त । ब्राह्मणं व अथेहे छः भो गौतम !” धका लिसः बिल । अले तथागतं “हे ब्राह्मण ! छं सच्चिदं तक्क थुगु प्रकारं यज्ञ-होम याना ध्वंसानं छंगु ध्व यज्ञ-होम जिह्म श्रावक छहसित क्षणभर जक पूजायाना ति हे थंगु मछु” धका उजुं दयेका बिज्याना, कारणा कारण चूलाका धर्मदेशना याना बिज्याना थुगु गाथा भ्राजा जुया बिज्यात्त—

“यो च वस्स सतं जन्तु अग्गि परिचरे वने ।
 एकञ्च भावितं त्तानं मुहुत्तमपि पूजये ।
 सायेव पूजना सेय्यो यं चे वस्ससतं हुत्तंति ॥

अर्थ—

गुह्य मनूनं सच्चिदं तक्क वने च्वना, अग्नि होमयाना च्वनेगुया सिनं, क्षणभर जक जूसां थःत थर्मं दमन यानातःह्य व्यक्ति छहसित जक पूजा याय्गु हे व सच्चिदं तक्क होम-यज्ञ याना च्वनेया सिनं तःधं-उत्तम जू ।

पदार्थ— अत्र “जन्तु” धंगु सत्त्व प्राणिपित धाइगु छगू वचन मात्र छः । “अग्गि परिचरे वने” धंगु प्रपंच संसारिक ज्ञजतं छुटे-

[[८४]]

धम्मपदद्वय कथा

ज्जीगु भाव प्रार्थना याना, जंगले दुने द्वाहावना, अन यज्ञ-होम याना
चवनी घाःगु खः । मेगु अर्थ व्याक्कं ह्वापाया थेंतुं खः ।

धर्म देशनाया अन्तस व ब्राह्मण श्रोतापत्ति फलस थ्यंक् वन ।
मेमेवि नं आपालं मनूत श्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंक्ःवंगु जुल ।

सारिपुत्र स्थविरया काय्चिगु कथा सिधल ।

७. सारिपुत्र स्थविरया पासाह ब्राह्मणया कथा

“यं किञ्चि यिटुं च” धंगु थुगु घमं देशना शास्ता बेलुवन महाबिहारे बास याना च्वना बिज्याबले सारिपुत्र स्थविरया पासा ब्राह्मण छहस्या कारणं याना भ्राजा दयेका बिज्यागु खः ।

वथाय नं छहू स्थविर बिज्याना— “छु खः ब्राह्मण छं छुं पुण्य कर्म याना च्वनागु दुला ?” धका न्यना बिज्यात । ब्राह्मणं “खः भन्ते ! याना च्वनागु दु ।” धका जवाब बीव हानं “छु पुण्य याना च्वनागु दु ले ?” धका न्यना बिज्याय्व “इष्ट-उत्तमगु होम-यज्ञ याना च्वनागु दु भन्ते !” धका लिसः बिल । धबले-उगु समयस जुलसां उगु यज्ञ-होम याय्त महान्गु घन राशि परित्याग याना याय्मागु जुया-च्वन । थनं लिपा स्थविरं ह्लापाया थेंतुं प्रश्नयाना वेंत शास्ता तथागत याथाय् बोनायंका, उगु समाचार ब्याक्कं बिनित्तियाना “भन्ते ! इव जिमि पासा ब्राह्मणयात ब्रह्मलोके वनेगु मार्गं भ्राजा जुया बिज्याहुं” धका निवेदन यात । शास्ता-तथागतं व ब्राह्मणयाके “यथे खः ला ब्राह्मण !” धका न्यना बिज्याना, व ब्राह्मणं “खः भन्ते ! व खं प्रयेहे

खः” घका लिस बिनित याय्व । “हे ब्राह्मण ! छं दच्छि तक्क त्थिथं
 आपालं घन परित्थाग याना छंगु ग्राम इट्ट व उत्तमगु यज्ञ याना संसारे
 ँवंपि आपालं जनतापित बियावःगु दान पुण्य, जिमि श्रावक संघपित
 प्रसन्नगु मन याना, वन्दना छको जक यानागुया पुण्य—कुशल चेतनायागु
 प्यन्वे छबो हे जक नं मू मवं घका आज्ञा जुया बिज्याना, कारण कारण
 चूलाका धर्म देशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा उजुं दयेका
 बिज्यात—

“यं किञ्चि यिट्ठं च हुतं च लोके,
 संवच्छरं यजेथ पुञ्जपेक्खो ।
 सब्बाम्पि तं न चतुभागमेति,
 अभिवादना उज्जु गतेसु सेय्योति ॥

अर्थ—

पुण्य याय्गु इच्छायाना, न्हार्येज्यागु हे यज्ञ—होम इत्यादि दच्छि
 थंकं हे यानाच्चंसां तमि छह्य तप्यंगु ले” बिज्याना च्चंहा सन्त छह्यसित
 छको जक नमस्कार यानागु पुण्यया प्यन्वे छबो हे व यज्ञ याह्यसित फल
 पावे ज्जीमखु ।

पदार्थ— अत्र “यंकिञ्चि” छंगु अवशेष परियादान वचन
 मात्र खः । “यिट्ठं” छंगु आपालं याना मंगल याय्गु दिनस बीगु दान-
 यात धाई । “हुतं” छंगु अभिसंस्कार रचेयाना अर्थात् आपालं ज्वलं
 जोरेयाना पाहुनातयेत्त बीगु दान व कर्म व कर्मफल नापं विश्वास याना

यानाच्चंगु दानयात धाःगु खः । “संवच्छरं यजे थ” धंगु दच्छियंकं
 टुते मज्जीक हे च्चे धंवया थंज्यागु दान सकल ज्जवालस च्चंपि लौकिक
 जनतापित धियाच्चनी, दान यानाच्चनी धाःगु खः । “पुञ्ज पेक्खो”
 पुण्य इच्छा याःपि । “उज्जु गतेसु” धंगु दकले सकले क्वेच्चंगु रूपं
 श्रोतापन्न ज्जी धुंकूपित धाःगु खः । दकले च्चे क्षीणाध्वपित धाःगु
 खः । थथे धयातःगु दु कि थथिज्यापित प्रसन्नगु मन याना, थःगु शरीर
 अचा क्वच्छुमा बन्दना यानागु कुशल चेतनां याना, गुगु पुण्य लाभ ज्जी
 उकिया प्यब्बे छब्ब जक जूसां उलिमिद्धि दान यज्ज यानाया पुण्य लाभ
 ज्जीमखु । उकिया निर्मित तप्यंक वनाच्चंपित बन्दना यानागु मात्र हे
 उत्तम ज्जी धका धाःगु अर्थ खः ।

धर्म देशनाया अन्तस व ब्राह्मण श्रोतापत्ति फलस ध्यंकः वन ।
 ज्ञेपि नं धापालं जनतापि श्रोतापत्ति मार्गं फल धाबिस ध्यंकः वन ।

सारिपुत्र स्थविरया पासाह्य ब्राह्मणया कथा सिधल ।

८. दीर्घायु कुमारया कथा

“अभिवादन सीलिस्स” धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता ‘दीघ-
लम्बक’ आशययाना, आरंण्य कुटिस वासयाना, च्वना बिज्याबले
दीर्घायु कुमारया कारणं याना भाजा जुयाबिज्यागु खः ।

दीघलम्बक नगरे च्वंपि निह्य ब्राह्मण पासापि जुलसां निर्गन्थ
साधुपिनिगु प्रवज्यास प्रत्रजित जुया, पीच्यादं तक्क तपस्या चर्षा याना
च्वन । इपि निह्य मध्ये छह्यस्यां जिगु कुल-वंश परंपरा नाश जुयावनी,
जि गूहस्थ ज्वीमाल, घका चिन्तना याना, थमं वयेकातःगु व आश्रम
व्याकं मेपित मिया, सात सच्छिह्य व सच्छि दां समेतं, कला छह्य नं
प्राप्तयाना कया, थःगु कुटुम्ब कुलवंश परम्परा दयेका यंकेगु ज्या
यात । अले बया कलाह्यस्यां काय्मचा छह्य नं व्वीकल । मेह्य वया
पासाह्य ऋषि जुलसां थःगु वनाश्रमे च्वना, नीदं पीदंति लिपा हाकनं
थःगु नगरे ल्याहांवल । वं बया पासाह्य ऋषि शहरे वःगु भाव सीका,
काय् कलापि बोना वंगु दर्शनया लागी अन वन । वं अन ह्यापालाक
काय्ह्य मचाया मांह्यसित बिया, थमं पासाह्य ऋषियात वन्दना यात,
मचाया मांह्यस्यां नं काय्ह्य बोह्यस्या ह्याते बिया ऋषियात वन्दन
यात, ऋषि निह्यसितनं “दीर्घायु ज्वीमा” घका आशीर्वाद बिल ।

लिपा काय्हासित वन्दना याकूबले ऋषि आशीर्वाद मव्युस्य सुमक
 च्वं च्वन । अले वंके उपासकं न्यन “मन्ते ! जिमितं वन्दना यानाबले
 छलपोलं जिमित दीर्घायु ज्वीमा ! धका आशीर्वाद बिया बिज्यात, च्व
 मचां वन्दना याकाबले छाय् छुं मघास्य सुमक च्वना बिज्यानागु ?”

“हे ब्राह्मण ! च्व मचाया छुं अन्तराय-बाधा दयाच्वन ।”

“च्व मचा गुलिति म्बाइतिनिले मन्ते ?”

“न्हैनुं अप्पो म्वाई म्छुत ब्राह्मण !”

“च्व मचायात अप्पो म्वाकेगु छुं उपाय दुला मन्ते ?”

“जि च्व मचायात अप्पो म्वाकेगु उपाय मस्यू ।”

“सुनां सी ले मन्ते ?”

“अमण गीतमं सीकु वंथाय् वना न्यं हूं ।” धका धाल ।

“वंथाय् वना न्यं वनेव जिमिगु इज्जत वनी धका ग्या मन्ते !”

“यदि छं काय्या उपरे स्नेह दु धंगु जूसा इज्जत वनी धका
 चिन्तना मयास्य अमण गीतम याथाय् वना न्यं हूं ।”

व ब्राह्मण तथागत याथाय् वना ह्लापालाक थमंनि वन्दना यात,
 शास्तानं “दीर्घायु ज्वीमा ब्राह्मण !” धका आशीर्वाद बिया बिज्यात ।
 कलाह्लास्यां वन्दना याबलेनं अथेहे आशीर्वाद बिया बिज्यात । काय्हास्यां
 वन्दना याकूबले नंमवास्य सुमक च्वना बिज्यात । वं ह्लापा थं हे तुं
 शास्तायाके न्यन । शास्तानं नं वंत अथेहे आज्ञा जुया बिज्यात । व
 ब्राह्मणं जुलसां सर्वज्ञता ज्ञानयात थ्वीके मफया थःगु मंत्र विद्या द्वारा

सर्वज्ञता ज्ञान नाप मिलेयाना स्वत । थ्व मचायात बचेयाय्गु उपाय जुलसां सीका काय् मफया च्वन । ब्राह्मणं शास्तायाके न्यन कि “मन्ते थ्व मचायात बचेयाय्गु छुं उपाय दुला ?” शास्तानं “दयेकु ब्राह्मण !” धका लिसः बिया बिज्यात । अले ब्राह्मणं “थ गज्यागु उपाय छः ? मन्ते” धका न्यनेव तथागतं थये भ्राजा जुया बिज्यात । “यदि छं थःगु छेया न्होने मण्डप दयेका उकिया दध्वी तेबुल तया, वया छचाखेरं च्यागू अथवा म्निखुगू आसन लाया उकी जिह्य श्रावक शिष्यपि फेतुका न्हेनुतक्क निरन्तर खण्डित मज्जीक परिव्राण पाठ याके फत घासा थ्व मचायागु मरणन्तराय-बाधा नाश जुया वनेफु ।” अले ब्राह्मणं घाल “भो गौतम ! जि मण्डप दयेकेफु तर छलपोलया श्रावक शिष्यपि जितः गनं दे ?” तथागतं भ्राजा जुया बिज्यात “छं उलि यात घाःसा जि जिह्य श्रावक-शिष्यपि छ्वयाहया बी ।” अथे जूसा असल जुल भो गौतम ! धका धया, वं थःगु छेया न्होने मण्डप दयेकेगु ज्या ब्याक्कं सिधेके धुंका, शास्ता याथाय् वना बिनितया वन । शास्तानं भिक्षुपि छ्वया बिज्यात । इपि अन मण्डपे आसने वना फेतुवन । मचायात नं पिढा छगुली मण्डपया दध्वी तयेहल । भिक्षुपिसं न्हेनुयंके खण्डित मज्जीक परिव्राण पाठ यात । न्हेनु दुखुनु संभाकाती तथागत नं अन मण्डपे बिज्यात । शास्ता जक अन बिज्याय् व सारा चक्रवालस च्वापि देवतापि अन मुंवल ।

छह्य अवरुद्ध धंहा लाख्य जुलसां म्निनिदं तक्क वंश्रवण देव-राजया चाकरि याना, वयायासं ज्यालाया रूपे थनि न्हेनु त्वालं व मचा

छह्य छं नये दें धंगु हुक्म जुल । उकिं व यक्ष नं अन उगु थासे वया-
 च्चन । न्हेनु दुखुनु तथागत नं अन मण्डपे बिज्याय्व अपालं ऋद्धि दुपि
 देवतापि अन मुंवल । ऋद्धि अपा मवुपि अल्प शाक्य देवतापि महा
 शाक्य देवतापित थाय् चिला व्युब्धुं अनं भिनिगू योजन तापाथाय् थ्यंक
 वना च्चवने माल । अवरुद्ध यक्ष नं अथेहे लिचिला ववं तापाक च्चवने
 माला शास्ता सहित सकल भिक्षुपिसं चच्छि यंकं महापरिव्राण पाठ
 याना बिज्यात । अवरुद्ध यक्ष न्हेनु तक्क व मचा नये घका पिया च्चं
 च्चवना नं प्राप्त मज्जुया हानं थःगु ज्यास वने माला व मचा नयेगु प्राशा
 तोःता वन । च्यान्हु दुखुनु अरुणोदय ज्वीव जुलसां व मचायात हया
 शास्ताया पालिक्वे वन्दना याकल । तथागतं “दीर्घायू ज्वीमा” घका
 आशीर्वाद बिया बिज्यात ।

“ओ गौतम थ्व मचाया आ गुलिति आयू दे ?”

“हे ब्राह्मण ! आः थ्व मचा सच्छि व न्यीदे तक्कनं भवाना
 च्चवनेफु ।” असे व मचायात आयू वधंक कुमार घका नां छुनाबिल । व
 मचा जुलसां ल्याय्ह जुया वया न्यासःह्य उपासक उपासिकापिसं
 चाहुयेका विचरण याना जुल । अनंलि छन्हुया दिनस भिक्षुपिसं धर्मसमा
 जुयाच्चंथाय् खं पितहल । “खंला आयुष्मानपि आयु वधंक कुमार जुलसां,
 न्हेनुया भित्रे मृत्यु जुयावनेमाःह्य व आः सच्छिव न्यीदे भ्वाइह्य जुया
 न्यासःह्य उपासक उपासिकापिसं चाहुयेका विचरण याना जुया च्चन ।
 थ्वयागु आयू बढे जूगुया छं न छं कारण अवश्य दयेमा ।” धंगु छलफल
 जुयाच्चन । शास्ता अन बिज्याना “हे भिक्षुपि ! आः थगु अवस्थाय्

छिमि छु खं जुयाच्चन ?” घका न्यना बिज्याय्ब, भिक्षुपिसं जिमिगु पुचले थुगु खं जुया च्चन भन्ते ! घका, उपरोक्त खं बित्तियात ।” हे भिक्षुपि ! केवल आयू छतां जक मखु थुपि सत्व प्राणिपिसं गुणवानपित जुलसां अभिवादनयाःपि वन्दन-पूजन याःपि मनूत प्यंगू कारण अभि-वृद्धि ज्वी छतरा-परेशानि मुक्त ज्वी । थःथःगु आयू मफूतल्ले हे म्वाना च्चने दे” घका उज्जुं जुया बिज्याना कारणा कारण चूलाका उपदेश बिया बिज्यास्य थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात—

अभिवादन सीलिस्स, निच्चं वद्धापचायिनो ।

चत्तारोधम्मा वड्ढन्ति, आयु वण्णो सुखं बलंति ॥

अर्थ —

मेपित नमस्कार याय्गु, शील स्वभाव दुह्य, न्हाबलेसं थःया-सिनं थकालिपित आदर सन्मान तयेसःह्य व्यक्तियात, आयू, वर्ण, सुख, व बल थुपि प्यंगू सम्पत्ति वृद्धि जुया वं ।

पदार्थ — थन “अभिवादन सीलिस्स” धंगु वन्दना नमस्कार याय्गु स्वभाव दुह्यसित वन्दना-अभिवादन याय्गु ज्याय् लगे जुया-च्चंह्य धंगु अर्थ छः । “वद्धापचायिनो” धंगु गृहस्थपित जूसा उखुनु हे जक प्रव्रजित जूह्य मचाह्य भ्रामणेरयात जूसां, भिक्षुपिन जूसा उपसम्पदां छन्हु जक जूसां थकालिह्य, गुण धर्म अभिवृद्धि जुयाच्चंह्यसित स्वागत सत्कार याना, न्हाबलेसं अभिवादन-वन्दन-पूजन याय्गु शील स्वभाव दुह्यसित धाःगु छः । “चत्तारो धम्मा वड्ढन्ति” धंगु

अज्याह्य व्यक्तियात् आयु वृद्धि जुल घाय्व गबले तक्क ब म्वाना च्वनी
 अबले तक्क हे मेमेगु नं वृद्धि जुया हे वंच्वनी । गुह्यस्यां न्येदं तक्क जक्क
 म्वाना च्वनेगु आयू दयाच्चंगु कुशल कर्मं याना व न्पीन्यादं दंबले
 जुलसां वया छुं जुया जीवितस छुं अन्तराय-बाधा उत्पन्न जुयावल
 घाःसा, उगु अभिवादन-वन्दना यायुगु शील-स्वभावं याना अन्तराय-
 बाधा चित्ता वना, व वंगु आयू दत्तले हे म्वानाच्वने दं । वंगु वर्ण
 आदि मेगु स्वता नं आयू नाप नाप्यं तुं वृद्धि-बढे जुयाच्वनी । थन ववे
 नं थ्वहे क्रान्तुसारं सीका काय्माल । अन्तराय-बाधां वदत्थःह्यसित
 आयु आदि बढेज्जी वंगु दंमखु ।

धर्मं देशनाया अन्तस आयु वड्ढक कुमार न्यासह्य उपासक
 उपासिकापि नाप श्रोतापत्ति फले प्रतिष्ठित जुल । मेमेपि नं आपालं
 सत्त्व प्राणिपि नं श्रोतापन्न फलादिस प्यंकः वन ।

दीर्घायू कुमारया कथा सिधल ।

९. संकिच्च श्रामणेरया कथा

“यो चे वस्ससतं जीवे” धंगु थुगु धर्म देशना शास्ता जेतवन महाविहारे बासयाना चवना बिज्याबले संकिच्च श्रामणेरया कारणं याना आजा जुया बिज्यागु खः ।

आवस्ती नगरे जुलसां स्वीह्यति कुलपुत्राणि तथागतयागु धर्म देशना न्यना, बुद्ध शासने थः थःगु नुगः—हृदय बिद्या प्रव्रजित जूवल । इपि उपसम्पदा जुया न्यादं दयावयेव शास्ता तथागत नापलाना ग्रन्थ धुर व बिदर्शना धुर निगूयागु उपदेश न्यना, जिपि वृद्ध ज्वीका प्रव्रजित जूवयापि खः । जिमिसं ग्रन्थ धुर पुरेयाय् फेमखुत । बिदर्शना धुर जुलसां पूर्णयाय् धका मत्तीतया शास्तायाके अरहन्त थयंकंयागु कर्मस्थान कथा, “मन्ते ! जिपि छगू अरण्य आश्रमे वना भावना यावने, धका शास्तायात बिन्तियात । शास्तानं इमिके “छिपि गुगु थासे वनेगु ?” धका न्यना बिज्याना, “थुगु थासे वनेगु” धका कनेव इमित छह्य चिप न्ह्य मनु छह्यस्यां याना भय उत्पन्न जुया वं । व भय जुलसां संकिच्च श्रामणेरयात अन्न इमिसं बोना यंकल धाय् व उगु भय शान्त ज्वी धंगु थःगु ध्यानं सीका कथा बिज्यात । संकिच्च धंह्य श्रामणेर सारिपुत्र स्यविरया श्रामणेर खः । व जुलसां जन्मं न्हेदं जक दुह्य खः । वया

मांहा श्रावस्ती नगरया बड्ढकुशल धेह्यस्या म्हायमचा जुयाचन । व
मिसा प्वाथे दयाचंबले छगू रोगं याना तुरन्त उगु क्षणे हे मृत्यु जुया-
वन । बंत उई थंकूबले प्वायागु ला ग्वारा छग्वारा बाहिक मेगु ब्याक्कं
मि भस्म जुयावन । वंगु व प्वाया लाग्वारा चिस्तां जोना चितां क्वकया
निषाय् स्वषाय् नतुलि सुत्तमनु सुया भस्म याय्गु सोत । अथे याबले
प्वाथे च्वंह्य मचाया मिखाया कुंषाय् नतूचां सूवन । थुगु प्रकारं व
प्वाया लाग्वारायात नतूचां सुत्तमनु सुया ध्यानाचवंगु ह्यंग्वाया छोने
तया मेगु ह्यंग्वालं त्वप्पुया तोःतावन । व प्वाया लाग्वारा मि भस्म
जुया वयेव ह्यंग्वा नोया छोने जुलसां लुंयागु वर्ण थेंच्वंह्य मचा छह्य
पलेस्वांया छोने च्वंच्वंह्य थें च्वंच्वन । अन्तिमगु जन्म कावःह्य व
प्राणिघात जुलसां सुमेरू पर्वतं कोत्येकुसानं अरहन्त मज्जीकं मरण ज्वी
धंगु दुगुमखु । कन्हैखुनु चिताय् मि स्याय् धका वंपिसं थथे अन गोतुला
च्वंह्य मचा खना, अद्भूत—आश्रयं चाया गथे जुलसां थुलिमिच्छि सिं
ध्याका सकल शरीर छगुलि भस्म ज्वी धुंका नं थ्व मचा भस्म मजुल ?
थ्व मचा छु जक ज्वीह्य खः थें धका व मचायात गामे दुने कयायंका
ज्योतिष तयेषाय् बना न्यंवन । ज्योतिषतयेसं— “यदि थ्व मचा गृहस्थ
धर्मं च्वन धाःसा, उगु कुल वंशया न्हेगू पुस्ता तक्क थःथितिपि दरिद्र
जुयावनी । यदि थ्व मचा प्रव्रजित जुयावन धाःसा न्यासःह्य भ्रमण
मिक्षुपिसं चाहुयेका लोके चाह्यू ज्वी,” धका भविष्यवाणि यानाहल ।
व मचायात सङ्कु धंगु नतूचां मिखाफुसी सुया घाखू छकूचा दुगुलि
याना वंत ‘संकिच्च’ धका नां छुनातल । व मचा लिपायागु समयस
संकिच्च श्रामणेर धंगु नामं लोके प्रख्यात जुल । अले दया थःथितिपिसं

यथेहे यज्जीव्यु थ्व मचा तःधिकः जुयावयेव की आर्य स्थविर याथाय् यंका प्रव्रजित याना बी घका लहिना तल । व मचा न्हेदँति दयावःबले—
 “छ मचा जुलसां छिमि मांया प्वाथे च्वं च्वं बले हे छं मां मृत्यु जुयावना शरीर उना छोबलेनापं छ भस्म मजुल ।” घागु वया पासापि मस्तेगु खं न्यना जि जुलसां थथिज्यागु भयं मुक्तजुया वःह्य छः जि घर—गृहस्थी च्वं च्वनां छुयाय् जि प्रव्रजित जूवने घका वःथितिपित न्यंकल । इमिसं अथे जूसा ज्यू पुता ! घया सारिपुत्र महास्थविर याथाय् यंका—
 “मन्ते ! थ्व मचायात कृपापूर्वकं प्रव्रजित याना बिज्याह्वे” घका लःह्लाना बिल । स्थविरं बैत तचपञ्चक धंगु कर्मस्थान भावना बिया उखनु हे प्रव्रजित याना बिल । व मचा जुलसां वेगु छ्यलेच्वंगु सँ खाना छ्वे मात्र हे प्रतिसम्भवा सहित अरहन्त भावस थ्यंकः वन । वयात हे संकिच्च आमणेर घका घाःगु छः ।

भगवान् शास्तानं— “थ्व आमणेर थुपि नाप वन घाय्व उगु इमित ज्जीगु महान भय शान्त ज्जी । अले इपि भिक्षुपि प्रव्रजित जूगु ज्या परिपूर्णं याय् फं” धंगु कारण बांलाक सीका बिज्याना हे— “हे भिक्षुपि ! छिमि तःधिकःह्य दाजु सारिपुत्र स्थविर नापलाना जक थनं वनेगु सो ।” घका आज्ञा जुया बिज्यात । इमिसं ज्यू हवस मन्ते ! घका शास्तायात लिसः बिया, स्थविरया न्होने इपि थ्यंकः वनेव सारिपुत्र स्थविरं छिपि थन छुया वयागु ? आयुस्मानपि !” घका न्यना बिज्यात ।

इमिसं घाल— “जिपि शास्ता तयागत याथाय् कर्मस्थान—

भावना कया अरञ्जे द्वाहां वनेगु इच्छा यानागु खः । अले जिमित
तथागतं यथे भ्राजा जुया बिज्यात— “छिमि भ्राता जुया च्वंह्य सारि-
पुत्र स्थविर नापलाना वयाके बिदा कया जक छिपि अरञ्जे बनेगु सो ।”
उकि जक जिपि यन वयागु खः आयुष्मान धका लिसः बिल ।

स्थविरं चिन्तना याना बिज्यात— “शास्तानं थुमित छगू
कारण खंका बिज्याना हे जक थन छोया हया बिज्यागु ज्जीमा । व
कारण छु थें ?” धका दिव्य चक्षुं बिचा याना सोया, उगु अर्थ सोका
इमिके न्यना बिज्यात —

“छिपि नाप्यं वनीह्य सुं भ्रामणेर छह्य बुला ?”

“सुं हे महु आयुष्मान !”

“यदि अथे सुं महुगु जूसा थ्व जिथाय् च्वंह्य संकिञ्च भ्रामणेर-
यात छिपि नाप्यं बोना अरञ्जे हुं ।”

“म्वा आयुष्मान ! भ्रामणेरया कारणं याना जिमित बोस
जुया ज्वनी । अरण्ये च्वनीपित भ्रामणेर छु याय्त माःगु दु ?”

“अथे महु आयुष्मानपि ! थ्व भ्रामणेरया कारणं याना
छिमित छुं बोफ ज्जीमखु । धार्थे धाय्माल धाःसा छिमिगु कारणं याना
हे थ्व भ्रामणेरयात बोस ज्जीगु खनेदु । शास्तानं छिमित जिथाय्
छवया हया बिज्यागु हे छिपि नाप्यं अरञ्जे थ्व भ्रामणेरयात छवया
जीगु इच्छा याना हे छोया हया बिज्यागु खः । थ्व भ्रामणेरयात छिमि-
बोना अरञ्जे हुं आयुष्मानपि !” धका धया बिज्यात ।

इपि भिक्षुपिसं “ज्यू हवस आयुष्मान !” धका लिसः बिया व
 श्रामणेर छह्य नापं याना जम्मा स्वीछह्य भिक्षुपि स्थविरयाके बिदह
 कया बिहारं प्याह्वाविया चारिका यायां सच्छिव न्योगू योजन तापाथाय्,
 बोछिगू कुल वुगु महा ग्राम छगुली थयंकः वन । अन च्वंपि मनूतिसं इपि
 भिक्षुपि बिज्यागु खना प्रसन्नगु मन याना सत्कार पूर्वकं नके त्वंके यानह
 “मन्तेपि गन बिज्यायत् बिज्यानागु ?” धका न्यन ।

“गन ज्याछिन अन च्वनेत वया च्वनागु खः उपासकपि !” धका
 भिक्षुपिसं लिसः बीव इमिसं भिक्षुपिनिगु पालिबवे भोस्सुना— “मन्ते !
 यदि छलपोलपि थन वर्षावास याना बिज्यात धाःसा, जिपि छलपोल-
 पिनिगु आश्रय याना पञ्चशीले प्रतिष्ठित जुया, उपोसथ पत्ति अष्टशील
 कया, उपोसथ व्रत च्वने दे, छलपोलपि थन राजयाना बिज्याहुँ ।”
 धका याचना-प्रार्थना यात । इपि भिक्षुपिसं उपासकपिनिगु प्रार्थना
 स्वीकार यानाकाल । अले इपि भिक्षुपित अन च्वंपि जनतापिसं ह्लिने
 च्वनेगु थाय्, चान्हे च्वनेगु याय्, चक्रमण याय्गु थाय्यागु प्रबन्ध याना
 बिया, थो जिमिगु दान बीगु पा, कन्हे जिमिगु दान बीगु पा, धका
 उत्साहित जुया सेवा-उपस्थान यानाच्वन । स्थविरपिसं नं वर्षावास
 याय् छुनु थःगु व्रत-नियम दयेकल— “भो आयुष्मानपि ! फीसं
 जीवमान बुद्धया थासं कर्मस्थान-भावना कया वयागु खः । बुद्ध
 धंहेसित ववातुगु प्रतिपत्ति-नियमे मच्चकं प्रसन्न याय् फेमखु । ज्ञीगु
 जुलसां अपाय-नरके वनीगु लुखा चालाच्वंगु दु । उकिया निर्मित्त सुथे
 भिक्षा वनेगु व संज्ञाकाती थकालिह्य स्थविरया उपस्थान-सेवा यावनेगु
 निगु तोःता मेगु बाकिगु समयस क्षीपि निह्य छथासं च्वं च्वनेगु मखु ।

सुयातं रोग कष्ट ज्वीवं सामुहिकं गं यानाहयेव वयाथाय् वना वासः
 पावनेगु । थनिनिस्ये अरण्यारामे ह्निने प्रथवा चान्हे अप्रमादी जुया
 कर्मस्थान-भावनास लगेजुया चवनेनु ।” धंगु हूल-नियम दयेका बिल ।
 इपि भिक्षुपिनि अथे हूल-नियम दयेका अन वासयाना चवंबले, छह्य
 गरीबह्य मन् थः म्हाय्यागु आश्रय याना जीविका याना चवंचवं उगु
 प्रान्ते, दुभिक्ष जुयावयेव मेह्य म्हाय्यागु आश्रय याना, जीविका याय्गु
 इच्छायाना ले वनाचवन । स्थविरपि नं गामे भिक्षा वना थः चवनेयाय्
 ल्याहां वनाचवंबले लंया बिच्चे खुसि छगुलो मोल्हुया फिसः दुगुथासे
 छथाय् फेतुना भोजन याय्गु याना बिज्याना चवन । उगु समयस व मन्
 अन ध्यंकः वया छखे लिक्क वना दनाचवन । अले वयाके स्थविरपिसं
 छ गन वनेत वयागु ? धका न्यना बिज्यात व मन्नुनं थःगु खं ब्याक्कं
 स्थविरपित वित्तियात । स्थविरपिसं वयात दया करुणा तया— “हे
 उपासक ! छं नयेपित्यात ज्वी हूं वना लप्ते कया वा जिमिगु ह्यति
 जा प्ये छप्ये-छप्ये छंत बी ।” धका धंबिज्यात । वं लप्ते कयाहयेव
 थः थःपिनि नयेगु अनुसारं हे के तरकारी वाला सकसिनं जा छप्ये-
 छप्ये बिया बिज्यात । थथे हे जुलसां भोजन याना चवनेगु बखते न्होने
 वःह्य मन्नुयात जा बीह्य भिक्षुं जा सोक्कं जक मव्युस्य थः नयेगु अनुसारं
 हे भति जूसां आपा जूसां बीसयेके माः । उकिं इपि भिक्षुपिसं नं अथे हे
 वंत बिल । व मन्नुनं जा नये सिधेका स्थविरपित वन्दना याना न्यन—
 “मन्तेपित थौं सुनानं निमन्त्रणा यानातल ला ?”

निमन्त्रणा यानातःगु मखु उपासक ! मन्नुतिसं जिमित ह्नि ह्नि
 हे थज्यागु आहार दान दियाचवन । व मन्नुनं चिन्तनायात— “जिमिसं

सदानं उद्योग याना दुःख-कष्ट सिया ज्या याना च्वंसानं थथिज्यागु
 आहार चूमला । जि मेथाय् छु यावना च्वनेगु थुमियाय् हे च्वना
 जीविका याना च्वने माल ।” धका मत्तीतल । अले वसपोलपित
 बिनितयात — “भो भन्तेपि ! जि छह्य छलपोलपिनिगु चाकरि सेवा
 याना आर्यपियाय् च्वनेगु इच्छा याना ।” “ज्यू असल जू उपासक”
 धका भिक्षुपिसं लिसः बिल । व मनू भिक्षुपि च्वनीगु थासे वना बांलाक
 वसपोलपिनिगु सेवा-चाकरि याना भिक्षुपित् अत्यन्त खुशि प्रसन्न याना
 च्वं च्वन । निला ति समय बितेजुया वनेव व मनूया म्ह्याय्ह सोवनेगु
 इच्छा जुयावया, यदि जि आर्यपिके न्यनाच्वन धाःसा जितः तोःता
 छ्वंमखु धका वसपोलपिके मन्यंस्य हे अनं प्याहांवल । ध्वहे छगू वयागु
 दोंगु ज्या जुल । गुखुनु व मनूनं भिक्षुपिके बिदा मकास्य-मन्यंस्य बन ।
 व वनाच्वंगु लेंस महान घनघोरगु जंगल छगू दयाच्वंगु जुयाच्वन । अन
 व जंगलेच्ववि न्यासःह्य डाकुतस्ये “सुं छह्य मनू जंगले द्वाहांवल धाःसा
 वंत जोनाहया, स्याना वंगु ला हिं छःपित बलि कर्म च्ह्हेयाना बी
 धका, कालि देवीयात भाखला यानाच्वंगु जुयाच्वन । अथे भाखला
 याना न्हेनु बुखुनु डाकुतय् नायःह्य सिमा च्वकाय् गया सुं मनू छह्य
 जंगले द्वाहां वया च्वंगु बुला थें धका स्वया च्वंबले व अभागिह्य मनू
 यानंनिस्ये वयाच्वंगु खना मेपि डाकुतयेत इसरा बिल । इमिसं व मनू
 जंगले बिचे थ्यंकः वःगु भाव सीका, छ्वाखेरं घेरा बिया वंत जोना
 च्वात्तुक पाटा कसेयाना, सिं निकू च्चुला मि पिकया मेगु गंगु सिं
 आपालं मुंका हया मि च्याका शूल च्वामुस्य च्वंक तासेयात । व मनूनं
 इमिगु अथे यानाच्वंगु ज्या खना— “स्वामि थुगु थासे बंन्यल, चला

आदि छं खनेमदु, छु कारणं याना छिमिसं थये याना चवनागु खः ?”
 घका न्यन । डाकुतयेसं घाल— “छंत स्याना छंगु ला हि जिमि काली
 देवीयात बलिकर्म—भोग बीत्यनागु खः ।” घका कन । व मनु सीगु भयं
 ग्याना, भिक्षुपिसं वंत यानाहःगु उपकार ब्यावकं लोमंका केवल थःगु
 जीवन छगू मात्र रक्षा याय्या लागी थये घाल— “स्वामि ! जि
 जुलसां मेपिनिगु चिप जक नया जीविका याना चवनाह्य खः । चिप नैपि
 मनूत शुद्ध व्वीमखु । आर्यं भिक्षुपि जुलसां ब्राह्मण, क्षत्रिय आदि उच्च-
 कुलं प्रव्रजित जुया बिज्यापि खः । थनं भचा उखे छगू थासे स्वीछह्य
 भिक्षुपि बास यानाचवंगु दु । इपि शुद्धपि भिक्षुपि स्याना छिमि देवीयात
 भोग भ्यूसा छिमिगु इच्छा याकनं पूर्ण जुया छिमि आराध्य देवी नं
 अत्यन्त प्रसन्न उवी ।

बंगु व खं न्यना डाकुतयेसं बिचायात— थवं खःगु हे खं ह्लात ।
 थ्व अशुद्ध—अलछिनाह्य मनू स्याना भोग बियां छु लाभ उवी ? स्या
 जत्तिक मास्येलि शुद्ध व उच्च कुलयापि भिक्षुपित हे स्याना, भोग बी
 दःसा स्त्री ‘काली’ देवी अत्यन्त प्रसन्न उवी” घका चिन्तना याना, “अथे
 जूसा वा जिमित इपि चवं चवंथाय् क्यनाभ्यु” घका घया वंत हे अगुवा
 याना लें कयंका इपि ३१ ह्य, भिक्षुपि बिज्यानाचवंगु थासे थ्यंकः वन ।
 डाकुतयेसं विहारया दव्वी भिक्षुपि मखना व मनूयाके “भिक्षुपि गो ?”
 घका न्यन । व मनु अन निला तक्क चवनावने घंकूह्य जूगुलि याना,
 अन चवंपि भिक्षुपिनिगु रूल—नियम ब्यावकं स्पूह्य जुयाचवन । वं डाकु-
 तयेत थये घाल— “इपि भिक्षुपि थः थःगु ह्निने चवनेगु थाय्, चान्हे

चवनेगु थासे-थासे वना चवंवना चवंगु दु । हुंकन विहारया दथ्वी खाया-
तःगु गं थानाबिल धाय्व इपि सकलें अन मुवं ।” थ थःगु थासे-थासे
चवना श्रमण धर्म यानाचवंपि भिक्षुपिसं गं थानाहःगु सः ताया, “मखुगु
समये गं थानाहल । सुं छह्य भिक्षु बिमारि जुल ज्वी” धका मत्ती
स्वीका, सकलें थः थःगु चवं चवनागु थासं प्याहाँवया, कोलाक लोहंतं
दयेका तःगु फले फेतुना बिज्यात । संघनायक स्थविरं डाकुतयेगु पुचः
खना न्यना बिज्यात— “भो उपासकपि ! थ्व गं थाःगु सुनां ?”

डाकुतय् नायो— “जि थानागु खः भन्ते !”

“छु कारणं याना थानागु ले ?”

“जिमिसं काली देवीयात भाखल छगू याना तयागु दु । वंत
भोग बीया लागी भिक्षु छह्य बोनायंके मालाचवन । डाकुतयेगु खं न्यना
महास्थविरं भिक्षुपित धयाबिज्यात— “हे आयुष्मानपि ! किजापित
परेजुया वःगु विपत्तियात दाजु-थकालि जुया चवंह्यस्यां फया काय्माः ।
उकिया निर्मित्ति जि थःगु जीवन छिमिगु लागी परित्याग याना थुपिनाप
अनेतेना । सकल भिक्षुपित धर्म बाधा थमज्वीमा । छिपि सकलें
अप्रमादि जुया श्रमण धर्म बांलाक पुरेयाना चवंचवं ।”

वसपोलया व्वस्सं चवंह्य स्थविरं धाल— “दाजुपित परेजुया
वैगु कार्यं पूर्णयाना बीगु किजापिनिगु कर्तव्य खः । छःपि निश्चित जुया
चवं चवना बिज्याहं थुपिनाप जि वना बी ।” थुगु हे प्रकारं सकलसिनं
जि वने-जि वने धका छस्येनिस्ये थःथःगु आसनं दनावल । थुगु प्रकारं

इपि भिक्षुपि थवंथः नतु मांया थःपरेजू नतु बोया ?, थवं थः वीतराग-
अरहन्त ज्वी धुंकूपि नं मखु । अथे जूसां तबि मेपिनिया लागी छस्ये-
निस्ये थःथःगु जीवन परित्याग याय्त तत्पर जुल । इपि भिक्षुपि मध्ये
मुनानं हे डाकुतय् देवीयात भोग बोया लागी छ हूँ धका धाय्छापि सुं
हे दुगु मखु । संकिच्च श्रामणेरं वसपोलपिनिगु खं न्यना— “मन्ते !
छलपोलपि थनंतुं विराजमान जुया चवं च्वना बिज्याहूँ । जि छलपोल-
पिनिया लागी थःगु जीवन परित्याग यावने धका बित्तियात ।

“हे प्रायुष्मान ! जिपि सकलें नाप्पं हे स्यूवने माःसां तबि
छंत ला डाकुतये नाप छोयाबो फंमखु ।”

“छु कारणं याना अथे धं बिज्यानागु खः मन्ते ?”

“हे प्रायुष्मान ! छ जुलसां धर्म सेनापति सारिपुत्र महास्थविर-
याह्य श्रामणेर खः । यदि छंत तोःता छ्बत धाःसा “जिह्य श्रामणेर
बोनायंका डाकुतय् ल्लाते लःल्लाना छोत धका स्थविरं जिमित निन्दा
याना बिज्याई, उगु निन्दा-अपहासं जिपि मुक्त ज्वीमखु उकिं जिमिसं
छंत छ्वे फंमखु धका धंगु खः ।

मन्ते ! छलपोलपित तथागतं जिमि आचार्यं सारिपुत्र स्थविर
याथाय् छोयाहया बिज्यागु व हानं जिमि आचार्यं जित छलपोलपि
नाप छोयाहया बिज्यागु हे थ्व थथे ज्वीगु कारण ल्लापांतुं हे सीका
बिज्याना छोयाहया बिज्यागु खः । छलपोलपि थनंतुं च्वना मागु श्रमण
धर्म याना च्वना बिज्याहूँ । जि हे थुपिनाप वने योग्य जू धका स्वीह्य
भिक्षुपित वन्दना याना, यदि जिगु छुं दोष दत धाःसा क्षमा याना

बिज्याहें मन्तेपि ! धका क्षमा फोना, इपि डाकुतये नाप वनेत विहारं
प्याह्रावन । उगु समयस सकल भिक्षुपिनि तःधंगु संवेग-मने दुःख
उत्पन्न जुल । मिच्छाय् ख्वबि जाय्क जाया वया शोक दुने हृदये नुगःचुइ
एयंकं ध्यूवन ।

महास्थविरं डाकुतयेत धंविज्यात— “हे उपासकपि ! ध्व
मचाह्म श्रामणेरं छिमिसं मि ज्याका शूल च्वामुका लप्ते लागु खनेव
ग्याना-त्राश चाय्फु ध्व श्रामणेरं अज्यागु यानाच्वंगु मखंथाय् तथा जकः
अज्यागु ज्या सनेगु सो ।”

डाकुतय्सं व श्रामणेरयात बोनायंका छेत्ते लिक्क वं अज्यागु
ज्या यानाच्वंगु मखनीथाय् तथा, सकल बलि बीत मामागु जोरजाम्
ज्या यात । बलि बी न्ह्यो याय्मागु ज्या ज्याक्कं सिधेव डाकुतय्
नायो नं तलवार सुचुका श्रामणेरं फेतुना च्वंथाय् वन । श्रामणेरं ह्वापा
अन वयेसाथं फेतूथाय् हे ध्याने समाधिष्ट जुया फेतुना च्वंगु छः ।
डाकुतये सर्दारं तलवार चाहुयेका श्रामणेरया गःपते प्रहार यात ।
तलवार चातुला लद्याना बना उकियागु धार ल्यूने लावन । सर्दारं
बांलाक पाले मफुत धका समझे जुया हाकनं तलवार फको यांकया
पाल । तलवार टाडमाया हः थें चातुला ग्वी ग्वी ग्यिना लद्याना जोना-
च्वंगु तलवारया चुयाथाय् मुंवन । श्रामणेरयात जुलसां उगु समयस
सुमेरू पर्वतं हे बध्तेकुसानं स्यानाछ्वे फुपि सुं वंमखु । तलवारं पालेगु
जक ला छु खें ? उगु प्रातिहार्यं (=आश्रयंजनकगु ज्या) खना
डाकुतय् सर्दारं चिन्तनायात— “ह्वापा-ह्वापा जिगु ध्व तलवारं

लोहंया थां जूसां, अगराथयागु थां जूसां टाडमाया क्यातुगु भाग थें
 प्यंबंक पालाछ्वे फु । ह्लाप्पां पालाबले तलवार चातुला लछाना वन,
 लिपा पालाबले टाडमाया हःपें ग्भी ग्भी न्यिनावन, थ्व तलवार जुलसां
 चेतना महुह्य जुया नापं थ्व मचाह्य भ्रामणेरयागु गुण स्यू, जि जुलसां
 चेतना हुह्य मनु जुया नापं बैंगु गुण सीके मफुत ।” घका घया वं
 तलवार बे” बांछ्वया भ्रामणेरया पालिब्वे भोस्सुना, “मन्ते ! जिपि
 घनया लागी जंगले द्वाहीं बया च्वनागु छः । जिपि यानंनिस्ये छने मात्र
 हे दोछिह्य मनुत जूसां ग्याना थर-थर खा । निह्य प्यह्य सिगु ला छं
 खं हे दुगु मखु । छ जुलसां याकःबा जूसां म्या मतीचा हे म्या पह
 मवः । मी छुयातःगु लु” थें, बांलाक ह्वयाब्वंगु कणिकार स्वां थें छंगु
 ख्वाः यिना जाज्वल्यमान जुयाच्वन । थुकियागु हेतु-कारण छु छः ?
 घका न्य न्यं थुगु गाथा बोन—

“तासो ते नत्थि न भयं भिय्यो वण्णो पसीदति ।

कस्मा न परिदेवेसि एवरूपे महब्भये ?”ति ॥

अर्थ—

“छंके त्रास नं महु, भय धंगु नं महु, छंगु वर्णं ज्ञं ज्ञं बांलाना
 वयाच्वन । थयिज्यागु महानगु भय ज्वीका नं छं छाया विलाप
 मयानागु ?”

भ्रामणेर ध्यानं दना डाकुतयेत धर्मवेशना यास्य “हे उपासक
 गामणी ! क्षीणाभव धंपित थुगु आत्मभाव धंगु छघने बिकातःगु बोझ

समान जुयाच्चनी । थुगु आत्मभाव नठट जुयावनेव इमित प्रसन्न हे जक
ज्वी सिबेत भयभीत ज्वीमखु ।” धका घया थुगु गाथा द्वारा उपदेश
याना बिज्यात—

“नत्थि चेतसिकं दुक्खं अत्त पेक्खस्स गामणी ।
अतिक्कन्तो भया सब्बा खीण संयोजनो इसी ॥
खीणामवस्स भवनेत्ति दिट्ठा धम्मा यथातथं ।
निव्वभयं मरणं होत्ति भारवोरोपनं यथा ॥

अर्थ—

हे गामणी उपासक ! छुं आशा मडुपिनि चंतनिक दुःख देमखु ।
संयोजन क्षीण ज्वी धुंकूपि ऋषि-मुनिपिनि सकल भय-त्राश मदया
वने धुंकी । आश्रव क्षीण ज्वीधुंकूपि, मव तृष्णा मदये धुंकूपि, यथार्थगु
धर्म खंका बिज्याय् धुंकूपि अरहन्तपिनिगु मरण छघनेचवंगु बोझ
वांछवया बीर्थे याउस्य च्वंक जुया बिज्याई ।

डाकुतय् नायो गामणिं व मच्चाह्य श्रामणेरयागु उपदेश न्यना
न्यासःह्य डाकुतय् पाखे स्वया धाल—

“आः छिमिसं छु यायगु मत्तीतया ले ?”

“स्वामि ! छि छु यायगु मत्तीतया दिया ले ?”

“जि जुलसां थर्थिज्यागु प्रातिहार्य स्वया घर-गृहस्थी च्वं चवने
मयेल । आर्ययाथाय् प्रव्रजित जूवने तेना ।” धका धाय्व मेपि डाकुतिसं
“जिमिसं नं अथेहे याय् स्वामि !” धका लिसः बिल । डाकुतये सर्दारं

“अथे जूसा असल जुल भाजुपि !” धका इपि न्यासःह्य डाकुत सकल-
सिनं हे श्रामणेरयात वन्दना याना प्रवज्या फोन । श्रामणेरं इमिगु
तलवारं हे इमित सँखाके बिया इमिसं फिनाच्वंगु लं-काप हे टुकडा
टुकडा याका ह्यामुचां ह्यामुक छिना उकिं चीवर स्वीका पुंकेबिल ।
तदनन्तर इमित क्षिगु शीले प्रतिस्थित याना इपि बोनावने त्थंबले
श्रामणेरं चिन्तना यात कि— “यदि जि स्थविरपि नाप मलास्ये हे थनं
वन धाःसा वसपोलपिसं थन च्वना श्रमण धर्मं यानाच्वने फँमखु । जितः
डाकुतिसं जोमा हःबले वसपोलपि सुनानं हे मिखाय् स्ववि मवयेकुस्य
च्वं च्वना बिज्याय् मफुत । जितः डाकुतस्ये स्याना छोटला छुखे ?
धका वसपोलपिनि मने धन्दा जुयाच्वनी बले वसपोलपिनिगु मन
कर्मस्थान-ध्यान-भावनास छोया बिज्याय् फँमखु । उकिं वसपोलपि
नापलाना हे जक वने धका मत्ती ल्वीका, श्रामणेर न्यासःह्य भिक्षुपिसं
चाहुयेका स्थविरपि बिज्याना च्वंथाय् वन । भिक्षुपिसं श्रामणेर त्याहाँ
वःगु खना अत्यन्त मन प्रसन्न जुल । भिक्षुपिसं धाल— “गथे खः
सत्पुरुष संकिच्च ! छंगु जीवन लाभ जुल ला ?” धका न्यना
बिज्याय्— “खः भन्तेपि ! थुमिसं जित स्याना बलि चह्ने याय्गु
उत्साह यासानं स्यानाछ्वे मफया जिगु ऋद्धि-गुण खना प्रसन्न जुया
जिगु धर्म श्रवणयाना जिथाय् प्रव्रजित जूवल । जि जुलसां छलपोलपि
नापलाना, बिदा कया हे जक वने धका थन वयागु खः । अप्रमादि
जुया-आलसि मचास्य श्रमण धर्मं याना च्वना बिज्याहुँ भन्तेपि ! जि
जुलसां शास्ता तथागत याथाय् त्याहाँ वने” धका बन्ति याना,
वसपोलपि भिक्षुपित वन्दना याना, थः वेलापि नाप्यं बोना थः उपाध्याय

याथाय् थ्यंकः वनेव स्थविरं “गथे खः संकिच्च ! छंत चेलात दत्त
ला ?” धका न्यना बिज्यात । “खः भन्ते !” धका लिसः बिया, जूगु
खं व्याक्कं बिनित् चह्हेयाना बिल । स्थविरं “हुं सकिच्च ! वना
शास्ता नापलाना वा ।” धका धया बिज्याय्ब “जू हवस भन्ते !”
धका लिसः बिया स्थविरयात् वन्दना याना, थः चेलापि बोना तबागतः
याथाय् वन । शास्तानं “गथे खः संकिच्च ! छंत चेलात दत्त ला ?”
धका न्यना बिज्याय्ब “खः भन्ते !” धका लिसः बिया जूगु खं व्याक्कं
बिनित् यानाबिल । शास्तानं मेपि भिक्षुपिके थथे खःला भिक्षुपि ! धका
न्यना बिज्याना “घाथेनं खः भन्ते !” धका लिसः बीव हे भिक्षुपि !
छिमिसं खुं—डाकुतयेगु ज्या याना दुःशील जुया सच्छि दे तक्क म्बाना
च्वनेयासिनं भ्राः छिपि शीले प्रतिष्ठित जुया छिच्छि—छन्हु जक जूसां
म्बाना च्वनेगु हे भ्रति उत्तम जू धका भ्राजा जुयाबिज्याना, कारण
कारण चूलाका धर्मदेशना याना बिज्यास्य क्वेच्वंगु गाभा उजुं जुया
बिज्यात—

यो चे वस्स सतं जीवे दुस्सीलो असमाहितो ।

एकाहं जीवितं सेय्यो सीलवन्तस्स कायिनोति ॥

अर्थ—

दुस्सील—भ्रनाचारि जुया सच्छि दे तक्क म्बाना च्वनेयासिनं
शीलवान—सदाचारि जुया, छन्हु जक म्बाना च्वनेगु हे उत्तम जू ।

पदार्थ— अन “दुस्सील” धंगु शील मवुपित धाःगु खः ।

“सील वन्तस्स” धंगु दुशील जुया सन्धि बँ तवक म्बाना च्वनेयासिनं शीलवान-सदाचारि जुया निगू ध्यान समाधी च्वना, छन्हू जक क्षणभर जक जूसां म्बाना च्वनेगु हे श्रेष्टकर-उत्तम जूवनी धाःगु अर्थ खः ।

धर्म देशनाया अन्तस इपि सकलें न्यासःह्य भिक्षुपि प्रतिसम्भदा सहित अरहन्त जुयावन । अन मुंवःपि मेमेपि मनूतयेत नं धर्मदेशना सार्थक जुयावन ।

लिपायागु समयस संकिच्च भ्रामणेरं उपसम्पदा लाभ याना कया, भिगू वर्षाबास दयेधुंका, थः चेला मचा छह्यसित प्रव्रजित यात । व मचा जुलसां थःहे काय्चा नाता परेजूह्य अतिमुत्तक भ्रामणेरया नामं लोके प्रसिद्ध जुल । अले व भ्रामणेर न्योदें वयावयेव संकिच्च स्थविरं वयात सःता छंत उपसम्पदा याना बी, छ जुलसां छं मां बोपियाय् बना छ थोदें दत धंगु पक्कागु खें सीका वा धका छोयाबिल । व ल्याह्यवाह्य भ्रामणेर वया मां बोपियाय् बना च्वंबले लंबिचचे छगू जंगले न्यासःह्य डाकुतिसं बंत जोना थंका काली देवीयात भोग बिया स्याय्त सन । अबले व भ्रामणेरं डाकुतयेत धर्मदेशना याःगुलि प्रसन्न जुया डाकुतयेसं बंत घाल जिपि थन दु धका मेपि स्वीतं कनेमते धंगु कबल याका तोःता छबत । वया मां बोपि निह्य न्होने वयाछ्वंगु खना बहे डाकुत दुगु जंगलं बना च्वंसानं डाकुतिसं कबुल याकाहःगु खें लुमंका थः मां बोपित नापं अन जंगले डाकुत दु धंगु सूचना मभ्युस्य छ्वयाबिल । डाकुतिसं इमित जोना थंका स्याय्त अबले “जि काय् नं डाकुतये तापं मिलेजुया थन जंगले डाकुत छ्वं छ्वंगु दु धका जिमित कना महःगु उवीका” —

घका घाघां खोया-विलाप याना श्वंगु सःताया डाकुत व मचा खना,
 अत्यन्त प्रसन्न जुया, श्रद्धा उत्पन्न जुया, व श्रामणेर याथाम् वना
 प्रव्रज्या फोवन । व श्रामणेरं नं संकिच्च श्रामणेरं थेंतुं हे इपि डाकुत
 सकलसित प्रव्रजित याना, थः उपःध्याय संकिच्च स्थविर याथाम् बोना
 हल । संकिच्च स्थविरं वयात न्यासःह्य चेलातये नाप्पं शास्ता-तथागत
 याथाम् छवयाबिल । व श्रामणेर शास्तायाथाम् वना जूगु समाचार
 ब्याक्कं बिनितयात । शास्तानं थथे खःला भिक्षुपि घका न्यना बिज्यात ।
 सकसिनं अथेहे खः मन्ते ! घका लिसः बीव ह्हापाया थेंहेतुं कारणा
 कारण मिलेयाना धर्मदेशना याना बिज्यास्य वहे गाथा आज्ञा जुया
 बिज्यात । श्व अतिमुत्त श्रामणेरया कथा नं ह्हापा थेंतुंहे खः घका
 धयातःगु दु ।

संकिच्च श्रामणेरया कथा सिधल ।

१०. खाणु कोण्डञ्ज स्थविरया कथा

“ओ च्चे वस्स सत्तं” धंगु थुगु धमदेशना शास्ता जेतवन महा-
बिहारे बास याना च्वना बिज्याबले ‘खाणु कोण्डञ्ज’ स्थविरया कारणं
याना भ्राजा खुया बिज्यागु खः ।

वसपोल स्थविर जुलसां तथागतया थासं कर्मस्थान कया,
अरण्यावासे बासयाना च्वच्चं अरहन्त उवी धुंका शास्तायाथाय् वना
बिन्ति यावने माल धका, अनं प्याहांवया लंया बिच्चे अत्यन्त त्यानु-
चाया, लं चिलावना तगोगु लोहं छगःया छोने फेतुना ध्यान-समाधि
याना च्वना बिज्यात् । अनलि चाया रात्री गां लुटेयाना वयाच्चं पि
न्यासःह्य डाकुत थःथःगु तागत अनुसारं मालसामान प्वःचिना छचनेतया
तापाक न्यास्ये वये धुंका त्यानुचाया लं चिलावना व हे स्थविर ध्याने
च्चंच्चंगु लोहं खना ल्युं स्य च्वंगुलि याना स्थविरयात् ध्व थां छगः उवी
धका समझे जुल । तदनन्तर डाकुतये नायोह्यस्यां थःगु छचने स्यातुक
कोबुयावःगु मारि स्थविरया छचने दिक्कल । मेमेपि डाकुतिसं नं थःथः-
पिसं कोबुयावःगु मालसामान उकी हे लिधंकल । थुगु प्रकारं न्यासःह्य

डाकुतिसं जोनावःगु माल सामानं स्थविरयात् त्वप्पुया थःपिनं उकीसंतुं फेतुना, गुह्यं भोस्सुना अनंतं न्हो वयेकल । चा कटेजुया द्यो तुयुया वयेव डाकुत् न्हालंचाय्का थःथःगु भारि लिकाबले दुने ध्याने चवं चवंह्य स्थविर खना अमनुष्य-भुत्-प्रेत् समझे जुया बिस्सुं वनेगु थालेयात् । अले इमित स्थविरं धं बिज्यात्— “ग्याय्मते उपासकपि ! जि अमनुष्य मखु छह्य प्रव्रजित जुया च्वनाह्य भिक्षु खः । इपि डाकुतिसं स्थविरया पालिववे भोस्सुना जिमित क्षमा याना बिज्याह्वं भन्ते ! जिमितं छःपित ह्युं गुलि याना थां समझे ज्वीलात् धका क्षमा फोन । डाकुतये नायो नं वसपोल खना प्रसन्न जुया वसपोल याथाय् हे प्रव्रजित ज्वीगु इच्छा याय् व मेपि डाकुत् नं अथेहे वसपोल याथाय् प्रव्रजित ज्वीगु इच्छा प्रकट यात् । स्थविरं संकिच्च भ्रामणे रं थंतुं हे इपि सकल डाकुतयेत् प्रव्रजित याना बिज्यात् । अबलेसंमिस्से वसपोलया नां ‘खाणु कोण्डञ्ज’ स्थविर धका लोके प्रसिद्ध जुल । (पालि भाषं थां यात् खाणु धका धाई ह्यापा वसपोलया नां कोण्डञ्ज जक खः । डाकुतिसं वसपोलयात् थां समझे जूगुलि याना लिपा वसपोल ‘खाणु कोण्डञ्ज’ धंगु नामं प्रसिद्ध जुल ।) वसपोल इपि भिक्षुपि सकलें मुंका शास्ता-तथागत याथाय् वनेव शास्तानं “गथे खः कोण्डञ्ज ! छंत शिष्यपि यक्को वत्ता ला ?” धका न्यना बिज्यात् । अले मेपि भिक्षुपिसं— “खः भन्ते ! जिमितं जुलसां ध्वयां ह्यापा थयिज्यागु ऋद्धि व सहनशीलता बुह्य भिक्षु गबलेसं स्वे मनंनि । उकि जिपि वसपोल याथाय् प्रव्रजित जुया वयागु खः ।” धका बन्ति याय् व तथागतं हे भिक्षुपि ! थज्यागु बुट्ट बुद्धि डाकु ज्या याना सच्छि हं तक्क म्वाणा च्वनेयासिनं, आः छिपि

प्रज्ञावान्पि जुया, थुगु लोके छन्हु जक जूसां म्वाना च्वनेगु हे श्रेष्ठकर-
उत्तम जू ।” घका उजुं जुया बिज्याना कारणा कारण चूलाका उपदेश
याना बिज्यास्य थुगु गाथा प्रज्ञा जुया बिज्यात—

यो चे वस्ससतं जीवे दुप्पञ्जो असमाहितो ।
एका‘हं जीवितं सेय्यो पञ्चवन्तस्स कायिनो’ति ॥

अर्थ—

गुह्य मनु जुलसां वुष्ट प्रज्ञा जुया, समाहित अथवा संयमी
मज्जुस्य सच्छिदं तक्क म्वाना च्वनेयासिनं प्रज्ञावान व ध्यानीह्य जुया,
छन्हु जक जूसां म्वाना च्वनेगु हे श्रेष्ठकर—प्रति उत्तम जू ।

पदार्थ— अत्र “दुप्पञ्जो” धंगु प्रज्ञाहीनह्य बुद्धि मबुह्यसित
याःगु छः । “पञ्चवन्तस्स” धंगु प्रज्ञा बुह्य—बुद्धिमानिह्य मनुयात
घयातःगु छः । बाकिगु खं व्याकं ह्यापायागु गाथाया अर्थ अनुसारं
सीका कायमाल ।

धर्म देशनाया अन्तस इपि न्यासःह्य भिक्षुपि सकलं प्रतिसम्भवा
सहित अरहन्त मार्गस ध्यंकः वन । अत्र मुंबःपि मेमेपि जनतापित नं
धर्मदेशना सार्थक जुयावन ।

खाणु कोण्डञ्ज स्थविरया कथा सिधल ।

११. सप्पदास स्थविरया कथा

“यो चे वस्स सतं जीवे” धं गु थु गु धर्मदेशना शास्ता जेतवन् महाविहारे वासयाना च्चवना बिज्याबले सप्पदास स्थविरया कारणंयाना भ्राजा जुया बिज्यागु खः ।

श्रावस्ती नगरे जुलसां कुलपुत्र छह्य तथागतयागु धर्मोपदेश न्यना प्रव्रजित जुया उपसम्पदा नं लाभयाना कथा, लिपायागु समथस उत्कण्ठित (= बुद्ध शासने प्रव्रजित जुया च्चवने आलसि) चाया “जि-थेज्याह्य कुलपुत्र चीवर तोःता गृहस्थ जूवने योग्य मजू प्रव्रज्या भेषे च्चवना हे सिनावनेगु उत्तम जू” धका चिन्तना याना थः याकनं सिना-वनेगु उपाय माजुया च्चवन् । अनंलि छन्ह्या बिनस सुथुल्लाप्पां जलपान सिधेका भिक्षुपि अग्निशालास सर्प छह्य खना वंत लाना पिचा छगले बुत छोया मेगु दालाचा छगलं त्वप्पुया विहारं पिने वाये यंकेत यंका-च्चवन् । सीगु उपाय माजूह्य भिक्षुनं जलपान सिधेका वयाचवंबले इपि भिक्षुपि खना— “ध्व छु हैच्चवनागु ? आयुष्मानपि !” धका न्यन् । “ध्व सर्पं खः आयुष्मान !” धका इमिसं लितः बिल । “छु याय्त यंका च्चवनागु ?” धका न्यनेव इमिसं “विहारं पिने यंका वाय्यंके त्यनागु” धका कन् । व भिक्षुं इमिगु खं न्यना चिन्तनायात् कि— “ध्व

सर्पं जितः न्याका, प्राण त्याग यानाच्छ्वे माल धका मत्तीतया— “हे
 आयुष्मानपि ! ग्राम सर्पं जितः ब्यु जि तोःतावये” धका इमिगु ह्लातं
 व सर्पं दुगु पिच्चा कया यंका, छथाय् एकान्त थाय् वना व सर्पं षःत
 न्याका, सिना वनेगु प्रयत्न यावन । व सर्पं वंत न्याय्गु इच्छा मया ।
 व भिक्षुं पिचाय् ह्ला दुतछोया सर्पया न्होने थःगु ह्ला तथा बिलनं सर्पं
 मन्यास्येलि सर्पयागु ह्युतुप्वा चाय्का थःगु पंचि दुतछ्वया बिलं नापं
 सर्पं वंत न्याय्गु इच्छा मया । अले थ्व सर्पं विषदुह्य गौमन सर्पं मखु ।
 थ्व जुलसां ह्यासुपिं छे च्वनीपिं विष मडुपिं सर्पं ज्वीमा धका मत्ती
 ल्दीका, व सर्पयात अनंतुं तोःता छ्वया थः विहारे त्याह्रावन । अले
 वंके मेपिं भिक्षुपिसं— “सर्पं तोःतावये धुन ला ? आयुष्मान !” धका
 न्यनेव वं— “हे आयुष्मानपि ! व सर्पं गनं गौमन खः धका ? व ला छे”
 च्वनीपिं ह्यासुपिं सर्पं धका खः” धका फन । मेपिसं घाल— “व गौमन
 सर्पं हे खः आयुष्मान ! व सर्पं तःधंक फन पिकया पवीं—पवीं याना
 च्वंह्यासित जिमिसं तःधंगु जत्न—उपाय याना लाना, पिचाय् दुत छ्वयागु
 खः । छं छाय् व सर्पयात गौमन मखु धका धया च्वनागु ?” धका
 न्यन । “हे आयुष्मानपि ! व सर्पं जितः न्याके धका वया ह्युत्वी पंचि
 दुतछ्वयां नापं वं जितः मन्या ।” धका कनेव मेपिं भिक्षुपिं सुमक च्वनं ।
 अनलिं छन्हुया दिनस नो छह्य निपु स्वपु खोचा जोना विहारे वन ।
 छपु खोचा बेतया मेगु खोचां भिक्षुपित सं खाका च्वंबले व भिक्षुं बेतया
 तःगु खोचा जोनावना थुकि गःकिया, सिनावने धका सिमा छमाया कवा
 छगुली थःगु गपः दिका खोचिगु धार कक्वी दिका, थः उपसम्पदा जुस्ये-
 नस्ये थःगु शील परिशुद्ध जू मजू बिचायाना स्वत । यच्चुस्य च्वंगु

चन्द्र मण्डल थें हानं बांलाक सिलातःगु माणिक्य रत्न थें थःगु निर्मल जुयाच्चंगु शील खंकल । वं अथे बिचायाना स्वया चवंबले वंगु सकल शरीरे फंले जुयावंगु प्रीति उत्पन्न जुयावल । व भिक्षुं उगु प्रीति-पामोज्ज यातनं त्याका अनं उखे विदर्शना भावना वृद्धियाना यंका, प्रतिसम्मिदा सहित अरहन्त भावस थ्यंकः वना, वहे खोचा ह्लाति जोना, विहारया दध्वी द्वाहाँवन ।

अले वंके भिक्षुपिसं— “आयुष्मान ! छ गन वना वयागु ?”
 घका न्यन । वं हे आयुष्मानपि ! जि थ्वहे खोचां गःकिया सिनावने घका वनागु खः” घका घाय् व अले इमिसं— “छ छाया सिना मवंस्य त्याहाँ वयाले ?” घका न्यनेव “हे आयुष्मानपि ! आः जि थ्व शस्त्र-अस्त्र जोना उवी अयोग्यह्य उवी धुंकल । जि जुलसां थ्व खोचां गःकिया सिनावने घका वनागु खः तर आः ज्ञानरूपी खोचां सकल बलेशयात स्वाह्णाना छ्वेधुन ।” घका कन ।

मेपि भिक्षुपिसं— “थवं मखुगु मूठ खं ह्लात” घका व खं सथागत थाथाय् वना बित्ति यावन । तथागतं इमिगु खं न्यना आजा जुया बिज्यात— “हे भिक्षुपि ! क्षीणाश्रव उवीधुंकूपिसं शस्त्र ह्लाति उवना थःगु जीवन गबलेसं हनन याना छ्वंमखु ।”

“अन्ते ! छलपोलं थ्व भिक्षुयात क्षीणाश्रव जूह्य घका धं बिज्यात अथे अरहन्त-क्षीणाश्रव उवीगु भाग्य दुह्य थ्व भिक्षु थुगु बुद्धशासनं छाया उत्कण्ठित (= प्रालसि) जुलले ?” “थ्व भिक्षु अरहन्त उवीबुगु भाग्यया कारण छु खः ?” छु कारणं पाना थ्वयात सपं मन्थात ले ?” धंगु प्रश्न यात ।

“हे भिक्षुपि ! व सर्पं जुलसां ध्व भिक्षुया स्वंगु आत्मभाव
 त्हापा दास-च्यो जुया जन्म जुयावल । ध्व सर्पं थः मालिकयात न्यायगु
 साहस याय् मफुत” घका थुगु प्रकारं शास्तानं इमिगु त्हापायागु जन्म-
 यागु खं कना बिज्यात । अबलेसं निस्ये व भिक्षुयात ‘सप्पदास’
 (=सर्पं न्याकूह्य) भिक्षु धंगु नां जुयावन ।

काश्यप तथागतया समयस जुलसां कुलपुत्र छह्य शास्ता याथाय्
 वया, धर्म कथा न्यना संवेग उत्पन्न जुया, प्रव्रजित ज्वीधुंका उपसम्पदा
 नं लाभयाना कया, लिपायागु समयस बुद्धशासनस मन लगेमजुया वयेव
 थःगु मनयागु खं थः पासापित कन । वया पासापिसं वंत न्हाबलेसं
 गृहस्थ ज्वीगुया दोष-हानी समझे बुझे याकाचवन । व भिक्षुं पासा-
 पिनिगु खं न्यना, शासने मन लगेयाना च्वंच्वन । त्हापा मन लगे
 मज्जबलेयागु हाकुगु श्रमण परिस्कार (=चीवर घादि वस्त्र) छगु
 पुखूसिथे वना हिया च्वंच्वन । वया पासाह्य भिक्षु छह्य नं वया लिक्क
 च्वं च्वंच्वल । अले चीवर हियाच्वंच्व भिक्षुं वया पासाह्यसित थये घाल-
 “हे आयुष्मान ! जि त्हापा शासने मन लगेमजुया, चीवर तोःते त्याना-
 बले ध्व चीवरादि परिस्कार व्याक्कं छंत बियाथकेगु इच्छा यानागु
 खः । पासाह्य भिक्षुं चिन्तनायात— “जितः ध्व भिक्षु प्रव्रजित जुया
 च्वंच्वं चीवर तोःता गृहस्थ जुयावंसां छुया वास्ता आः ध्वयात गृहस्थ
 जुया वनेगु बयान याना, ध्वं चीवर तोःता वनेव वंगु ध्व चीवर जि
 काय्” धंगु मत्तीतया, — “हे आयुष्मान ! ध्व भोगु भिक्षु जीवन छु
 ज्याखेले दु ? क्षीपि जुलसां भिक्षा पात्र जोना, मेपिनिगु कुलस वना,
 भिक्षा कया नया ज्वीमा । गृहस्थतये खंला गुलि मज्जां कला कार्यपि

नाप हिला खं ह्लाना रसरंग याना ज्वीदु । झीत अज्यागु छं रसरंग याना ज्वीगु लं मडु ।” धंगु इत्यादि खं कना गृहस्थ जुया वनेगु हे ज्यू धंगु बयान यात । व भिक्षुं पासाह्यसिगु खं न्यना हाकनं उत्कण्ठित (= शासने भिक्षु जुया चवनेगुली मन लगेमजुया) चिन्तनायात— “श्वं जितः ह्लापा जि गृहस्थ जुयावने धंभले गृहस्थ जुयावनेगुया दोष खं वयन । आः जुलसां न्ह्याबलेसं चीवर तोःता गृहस्थ जुया वनेगुली हे जक प्रशंसा याना जुल ।” श्वं पक्कानं जिगु चीवरादी श्रमण परिस्कार काय्गु लोभं थये याःगु धंगु खं सीका, स्वयं थः थमं हे थःगु चित्तयात फहीका कया चीवर तोःता मवंस्य बुद्ध शासनेसं तुं चवं च्वन । हे भिक्षुपि ! श्व भिक्षुं थुगु प्रकारं वं ह्लापा काश्यप बुद्धया समयसं ह्यह्य भिक्षुयात उत्कण्ठित याय्गु उत्साह याना वःगुलि याना, आः थुगु जुनी थः नं बुद्ध शासने उत्कण्ठित ज्वीका चवनेमाल । व भिक्षुं जुलसां उगु समयसं न्योदोल वर्षं तक्क श्रमण धर्मं पुरेयात । उकि वंत थुगु जुनी अरहन्त ज्वीगु सौभाग्य प्राप्त जूगु जुल ।”

भिक्षुपिसं तथागतया थासं श्व खं न्यना, हानं मेगु नं प्रश्नयात— “अन्ते ! श्व भिक्षुं जुलसां खोचिगु धार कक्वी दिका ततं हे अरहन्त जुल । उलि क्षणभरया भित्ते हे अरहन्त मार्गं साक्षात्कार याना काय् फं ला ?”

“खः भिक्षुपि ! उद्योगिह्य भिक्षुयात श्व तुति वं ल्हना हाकनं ववे बेत्थे मलावं हे उलिया भित्ते हे अरहन्त मार्गं साक्षात्कार याना काय् फु, आलसि चाह्य व्यक्ति जुलसां सच्छि दं तक्क म्बाना चवनेया-सिनं उद्योगि मेहेनत याइह्य व्यक्ति जुया क्षणभर जक जूसां म्बाना

च्वनेगु हे उत्तम जू धका घया बिज्याना कारणा कारण चूलाका धर्म
देशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा प्राज्ञा जुया बिज्यात—

यो चे वस्ससतं जीवे कुसीतो हीनवीरियो ।

एकाहं जीवितं मेय्यो विरिय मा'रभतो दल्हन्ति ॥

अर्थ—

गुह्य व्यक्ति आलसी-हीनगु वीर्यं दुह्य जुया, सच्छिदं तक्क
म्बाना च्वनेयासिनं, क्वातुगु वीर्यवान तथा उद्योगी-मेहनती जुया छन्ह
जक जूसां म्बानाच्वनेगु हे अति उत्तम जू ।

पदार्थ— अन "कुसीतो" धंगु काम वितर्क आदि स्वंगु
वितर्क समय बितेयाना च्वंह्य व्यक्ति । "हीन वीरियो" धंगु वीर्य-
उद्योग-कोशिस मयाह-मदुह्य । "विरियमारभतो दल्हं" धंगु निगू
प्रकारयागु ध्यान उत्पन्न याना कायगु समर्थ दुह्य, उद्योग-कोशिस याना
च्वंह्य । मेगु व्याक्कं अर्थ ह्यापायागु गाथाया थेंतुं खः ।

धर्म देशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फलादिस
अयंकः वन ।

सप्पदास स्थविरया कथा सिधल ।

१२. पटाचारी थेरीया कथा

“यो चे वस्स सत्तं” धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महा-
विहारे बासयाना च्वना बिज्याबले पटाचारी थेरीया कारणं याना झाञ्जा
जुया बिज्यागु खः ।

व मिसा जुलसां श्रावस्ती नगरस पीगू कोटि धन सम्पत्ति बुह्य
छह्य महाजनया अतिकनं बांलाह्य न्ह्याय्मचा जुयाच्चन । व मिसा मचा
झिखुर्वं बंस दया वःबले न्हेत्तंजागु दरवारया दकले च्वेच्चंगु तल्लाय्
तया सुरक्षा यानातल । अथे सुरक्षा यानातःसां तबि व न्ह्याय् मचा
इमि हे ल्याय्हाचाह्य च्यो छह्य नाप बिप्रेजुल । अले वया मां बोपिसं
थः समानगु जात कुलयाह्य कुलपुत्र छह्य नाप ग्याहा यानाबीगु छं
मिलेयाना दिन नं निश्रय यात । उगु दिन सत्तिक ध्वंकः वयेव व मिसां
ल्याय्मह्य च्योयात थथे घाल— “जितः जुलसां थुगु कुलयाह्य कुलपुत्र
छह्य नापं विवाह याना बियाछ्वंगु ज्वी धुंकल, जि थः भातया छे” वने
धुनेव छं जित बीगु कोश्यालि वस्तु ज्वनावःसां तबि छ अन जिमि
भातया छे” द्वाहांवये दंमखुत । यदि छं जिगु उपरे स्नेह-माया बु धंगु
जूसा छं जितः बोना न्ह्यागु जत्तन याना जूसां थनं बिस्सुहं ।”

च्योनं घाल— “प्रिये ! अथे जूसा जि कन्हे सुय ह्लाप्पां नगर

ध्वाकाया लिक्कसं थुगु थासे वना पिया च्वंवने, छ जुलसां छगू मखु छगू उपाय याना थःगु छेँ प्याहाँवना, अन जि पिया च्वनाथाय् वया जित नापला वा ।”

कन्हैखुनु सुथ ह्लाप्पां च्योनं धयाचंगु संकेत अनुसार च्योह्य अन वना पिया च्वंवन । व मिसानं सुथ ह्लाप्पां छो खिं खिं धाबले हे वना, भ्वायःभिथःगु भ्वातितस्येँ पुनीगु वसतं पुना छ्येले सँ फकँतया, हिम्बं शरीरे बुत्तुमत्तु बुला ल घः छगः छ्येले तथा लः कावंपि दासितये नाप्पं लः काचनेथेँ याना, छेँ प्याहाँवया, च्योनं धयाथकूथाय् ध्यंकः वन । व वंथाय् च्यो च्वंच्वंहा मिजंनं व मिसा बोना तापागु थासे वना, छगू गामे ध्यंका अन छळा छेँ च्वना, जंगले च्वंगु सिमा पाला बुँ ज्याना सिँ सिमा हः इत्यादि मीयंका, निहास्या जीविका यानाच्वन । महाजन-या म्ह्याय् जुया च्वंहा मिसा मचां न्हेतजागु छेँ च्वना च्यो भ्वातितसयेत ज्या अरेयाना सुख पूर्वकं जीवन हनेबुह्य मिसां आः थःथःमं हे लः ल्ह्याया हया, मि च्याका जाथुया भातयागु सेवायाना, थमं याना वयागु पापयागु फल भोगेयाना च्वनेमाल । लिपायागु समयस व मिसाया मचा प्वाथे दयावल । व मिसां मचा ब्वीके त्येथेँ च्वनावयेव भातहासित धाल— “थन भीत उपकार याई ख्वावःपि सुं दु थें मच्वं । मां बौ धंपिनि काय् म्ह्याय्पिनि उपरे आपायाना मृबु-नाईस्यच्वंगु हृदय दया-च्वनी, जितः जिमि मां बौपिथाय् तयेयंका ब्यु । जिगु प्रसव अन थःगु छेँ हे ज्वीकेगु बेश ज्वी स्वामि !” घका याचना यात ।

व भात जुया च्वंहा च्यो नं धाल — “प्रिये ! छं ग्राम छु खं ह्लानागु ? जि खनेसाथं हे छं मां बौपिसं जितः विविध प्रकारयागु

बण्ड-सजाई कर्म घायफु । उकि छंत बोना जि अन वनेगु मिनी थें मच्चं ।”

व मिसां थः भातयात बारंबार अथे धका याचना यासां तबि थः छें वने मखना व मिजं जंगले सिं कावना च्वंबले थः जःला खःला-पित सःता, जिमि भात जंगलं त्याहाँ वयेव जि थःगु छें वन धका कनाब्यु धका सकसितं न्यंका छें प्याहाँवन । व दास थःगु ज्यां छें त्याहाँ वःबले थः कलाह्य मखना जःला खःलातयेके न्यना स्वया, उगु समाचार सीका थःह्य जहानयात लित बोनाहये माल धका त्यु वना ले नापलाना अनेक प्रकारं याचना-अनुरोध यासां तबि लित बोनाहये मफुत । अले व मिसाया भातह्य च्यो ल्यूल्यू वना च्वंबं छगू थासे थ्यंक वंबले कलाह्यस्या मचा ब्वीकेगु व्यथा जुयावल । व मिसा लंसिथे च्वंगु सिमा छमाया किचले द्वाहाँवना, प्रिय-स्वामि जित मचा ब्वीगु व्यथा जुयावल धका जुयावःगु प्रश्रव वेदना सह याना च्वने मफया, बे ग्वारा ग्वारा तुल । अन हे दुःख-कष्ट साथं मचा ब्वीकल । “गुगु ज्याया लागी जि थःछें वनेतेनागु खः उगु ज्या थन हे सम्पूर्ण जुल आः थःछें वनाच्वने मागु कारण छुं मंत” धका भातह्य नापं थःगु ह्लापा-यागु छें हे तुं त्याहाँवया, बासयाना जीवन हनाच्वन ।

वयां लिपायागु समयस मेह्य मचा छह्य नं प्वाथे दयावल । व मिसा परिपूर्ण जूगु गर्भ जुया ह्लापाया थेंतुं हे थःछें वना मचा ब्वीकः वनेत भातह्यसिके याचना यात । भातह्यसित थः थःछें वनेगु मानेयाय मफया ह्लापा ले बूह्य मचा छाती घयपुना, अथेहे भातह्यस्यां मसीक बिस्त्युं वन । भातह्य छें द्वाहाँ वःबले कलाह्य मखना, ह्लापा थें हे तुं

ल्यू वना ले नाप लाका, कलाहसित थःगु छे लित बोनायके मफुत ।
 इपि निह्य अथे कच् कच् यायां ले वना च्वच्चं हे 'महाकाल' धंगु
 हाक्कुस्य च्वंगु सुपाय् आकासे थाहाँवल । छ्वाखेरं नें न्याना बिजुलि
 प्वाला-पिर्लि चमके जुया वया इमित तःसतं वां दाय्क घनघोरगु वर्षा
 जुयावल । उगु समयस हे व मिसाया मचा ब्वीगु ब्यथा जुयावल । वं
 भातहसित सःता धाल— "स्वामि जितः मचा ब्वीगु ब्यथा जुयावल-
 फिनां फी मफया वल जितः मचा-ब्वीकेत वां मदागु थाय् छकू माला
 ब्रिया दिसं ।"

व मिजंनं ह्लातीच्वंगु बसिला जोना उखें थुखें थाय् माला
 सोसों छगू कुमिचिकु चाद्वया छोने बुयावयाच्वंगु सिमा छमा खना थःगु
 बसिलां त्वाह्लाय्गु थालेयात । अले वंत व चाद्वबोचिया दुने च्वंच्वंह्य
 घोर विष दुह्य सर्प छह्य प्वालं प्याहाँवया तुती न्याना बिल । उगु क्षणे
 हे वंगु शरीर छगुलि अग्नि ज्वालां डाह जूथें जुया, शरीर छगुलि
 वंच्चुस्य च्वना वना, अन हे तूं ग्वारातुला प्राण त्याग यात । कलाह्य नं
 अज्यागु घनघोर वर्षा जुया च्वंबले महानगु दुःख-कष्ट अनुभव याना,
 वया भातह्य त्याहाँ वंगु लें सोया च्वंच्वं हे वःगु मखना मेह्य मचा छह्य
 नं ब्वीकल ।

निह्य मचातस्ये वां दागु सहयाय् मफुगु खना मांह्य ततःसलं
 ह्वया-बिलाप यायां व मिसां निह्य मचातयेत थःगु प्वाको तथा बे
 पुर्लि व चुल्यां चुया घोंस्याना थःगु जंघुलि वा फुति फया कया थः
 मस्तेत वां मदाय्क रक्षायाना चा काटेयात । वंगु सकल शरीर वंच्चुस्य
 च्वना वना पाण्डुरोग जूह्यस्या शरीर थें च्वनावन । छी तुयुया वयेव व

मिसां लाग्वारा थें ह्याउंस्य च्वंह्य मचा छह्य छाती घयपुना, छह्यसित पचिने जोना— “वा बाबु ! छं बो थुखेपाखें वंगु खना” धका घया, थः भात वंगु लें पाखे वना, च्वंच्वं व कुमिचिगु चाद्धया छोने सर्पं न्याना चातावाना सिना च्वंह्य, सर्पयागु विषं ह्यछह्यं वंचुस्य च्वना, ठिगिरि च्वंच्वंह्य थः भात खना— “जिगु कारणं याना जिमि भात लेंया बिच्चे जंगले संतुं सित बा ! बा !!” धका खोखों-बिलाप यायां अन्नं वना धेधेच्वीक वनाच्वन । चच्छियंकां वावया च्वंगुलि याना अचिरवती खुसि छाति तक्क वावया च्वंगु खना, थःगु बुद्धि मगागुलि व नातागत जुया निह्य मचात जोना, खुसि छिना वनेगु साहस मदुगुलि याना, तःधिकःह्य काय् मचायात खुसि सिथे वारी तुं तोःता ह्याउंस्य मचा उवना खुसि पारी वना, खुसि सिथे सिमा छमाया क्वे सिमा-हःहीयागु लासा दयेका लाया उकिया छोने ह्याउंस्यमचायात गोत्वीका थ्यना, मेह्य तःधिकःह्य मचा कांवने धका खुसिया दथ्वी थ्यकः वन । व मिसां चीधिकःह्य मचायागु माया त्यागयाय् मफया लिफः-लिफः सोसों वनाच्वन । व खुसिया दथ्वी थ्यंबले आकासे बोयाच्वंह्य इमा छह्यस्यां व सिमाक्वे गोत्वीका तःह्य ह्याउंस्यमचा खंका, ह्याउंस्ये च्वंगु लापाय् समझे जुया आकासं बेगं ह्याउंस्यमचा याथाय् क्वाहां वयाच्वंगु खना, व मचायात इमां वचेयाय् धका ह्लानिप्पां च्वेछ्वया लापा थाना, श्यू-श्यू धका तःसतं हालाचोंसानं इमां तापाना मतागुलि ह्याउंस्य मचायात दाया यंकल । खुसिया पारी च्वंह्य मचां थः मां खुसिया दथ्वी च्वना निपा ह्लातं आकासे ल्हना श्यू-श्यू हालाच्वंगु खना, थःत मांनं सता च्वन धका समझे जुया खुसिया लखे क्वाहांवल । वा वया खुसि वावया

च्वंगुलि याना व मचायात खुसि च्वीकः यंकल । थुगु प्रकारं व दुःखिह्य
मिसाया छह्य मचा इमां दाया यंकल, मेह्य छह्य लखं च्वीकः यंकुगु जुल ।

व मिसा जिह्य काय् छह्य इमां दाया यंकल, मेह्य छह्य मचा
लखं च्वीकः यंकल, लॅया बिच्चे जंगले जिह्य भात सित, धका धाघां
छातो दादां हव-हवं बिलाप यायां लॅस वना च्वचवं श्रावस्ती पाखें
वयाच्वंह्य मन छह्य नापलात ।

वंके व मिसां न्यन— “हे बाज्या ! छंगु छें गन खः ?”

व मनून लिसः बिल— “जिगु छें श्रावस्ती खः मयेजु !”

दुःखिह्य मिसां— अथे जूसा श्रावस्ती नगरे थुगु लॅपुस च्वंह्य
थुगु कुलयाह्य थुगु नां जुया च्वंह्य महाजन छह्य छि ह्यस्यूला ?

“जि बांलाक ह्यस्यू मं ! इमिगु खं छता छं जिके न्यना च्वने
मते ।” मेपि सुं अनयापि ह्यस्यूसा न्यना दिसं ।”

दुःखिह्य मिसा— “मेपिनि बारे न्यनां जितः छं फाइदा मदु ।
जितः ला इमिगु बारे हे समाचार सीके मालाच्वन बाजे !”

मं छं इमिगु बारे खं मकंके हे मबिल उकि कनाबी हे माल थो
चान्हे च्छिद्यकं मविक्क वा वयाच्वंगु मखंला छं ?”

खं बाजे ! व अथे वा वयाच्वंगु जिगु दुःखया लागी हे ज्वीफु ।
मेपिनिया लागी खंमखु । जिगु लागी च्छिद्यकं वाचया च्वंगुया
कारण लिपा जि छितः कने । ह्यापालाक व श्रावस्तीयाह्य महाजनया
छेंयागु ह्यल समाचार नि जित कना दिसं ।

मं ! बडो अपसोसया खं खः थो चान्हे महाजन, महाजननी व
वया काय् इपि स्वह्य दना च्वंबले छें दुनावया ह्याना सित । इपि

स्वह्यं छगू हे चितास तथा छ्वेकातःगु हुँकन खुसि सिथे कुं प्याही वया
च्वंगु खंला मं ! धका पचिनं सुया वयना बिल ।

उलि खं न्यने मात्रं व मिसाया थमं सिनाच्वंगु पसि कुत्युं वंगु
हे मचाया उईं जुया, थःगु चित्त दुःखंयाना थातंतये मफया न्होने ला
ला थे हाला ख्वया विलाप याना थथे मेपित न्यंकः जुल—

उभो पुत्ता कालकता, पन्थे मय्हं पती मतां ।

मातापिता च भाता च एक चित्तिस्म ड्य्हरे'ति ॥

प्रर्थ—

निह्य मचात सिनावन, जिह्य भात लेंस मृत्यु जुल, जिह्य मां,
बो व दाजु छगू हे चितास उनाच्वन ।

थगु प्रकारं हाला—ख्वया—विप्रलाप यायां चाचा ह्यू जुयाच्वन ।
मनूतस्ये व वःगु खनेव उईं जूह्य मिसा वल धका धुलं छ्वाका, चागलं
कथेका, कठिं बाया जूसां हल । उगु समयस तथागत जेतवन महाविहारे,
च्यागू परिपदपिनि द्यवी बिज्याना, धर्मोपदेश यानः च्वना बिज्याबले व
दुःख सह्याय् मफया, उईं जुया वःह्य मिसा यानंनिसे वयाच्वंगु खना-
बिज्यात । सच्छि दोल कल्प तक पारमिता धर्म पुरेयाना जीवन मुक्त
ज्वीगु सौभाग्य दुह्य व मिसा जुलसां पदुमुत्तर तथागतया समयस
पदुमुत्तर तथागतं छह्य विनयधर थेरीयात, ह्लातं जोना नन्दन बने तये-
यंका बिज्याथे तं 'एतदग्ग' थासे तथाबिज्यागु खना, जि नं छलपोल
थेज्याह्य बुद्ध छह्यसिथाय् विनयधर थेरीपिनि बिच्चे अग्रु 'एतदग्ग'

स्थान साक्षात्कार याना काये दयेमा धका अधिकार रूपं प्रार्थना
 आशिकायात । पदुमुत्तर तथागतं अनागत कालस थःगु दिव्य ज्ञान फेले-
 याना स्वया बिज्याना व मिसायागु आशिका प्रार्थना सफल ज्वीगु भाव
 सीका बिज्याना— “अनागतस गौतम धंहा बुद्धया शासने थ्व मिसा
 पटाचारी धंगु नामं विनयधर थेरीपिनि दथ्वी दकले अग्रह्य ज्वी-
 त्तिनि ।” धंगु भविष्यवाणि याना बिज्यात । व मिसा थुगु प्रकारं
 ह्लापा-ह्लापायागु जन्मे प्रार्थना यानावःगु संकल्प सम्पूर्णं ज्वीत्यंहा
 मिसायात शास्तानं तापाकंसिन्थे वयाचवंगु खंका बिज्याना— “आः
 थ्व मिसायात जि हे छहा बाहिक मेपि सुं छहास्यां हे आश्रय बीकुपि
 मन्त” धका चिन्तना याना, बिज्याना वंत जेतवन विहारया लुखाव्वे
 थ्यंकः वंक्थं अघिष्ठान याना बिज्यात । धर्मश्रवण याना च्वंपि परि-
 षदपिसं थ्व वस्त्र मदुहा निर्लज्जीहा उईयात थुखे वयेके बीमते धका
 हट्यात । तथागतं— “चिलाब्बु वंत पना तयेमते” धका धंबिज्याना
 सत्तिक थ्यंकः वयेव “स्मृति दयावये माल केहे” मयेजु” धका धंबिज्यात ।
 व मिसाया तुरन्त उगु क्षणे हे बुद्ध वाक्ययागु प्रतापं व मिसाया स्मृति
 वयावल । अले व मिसाया सिनाचवंगु पसि कुत्थुवंगु नं होस दयावया,
 लज्या व भय चाया वःगुलि अनंतं पुत्तहं फेतुत । अले वयात धर्मश्रवण
 याना च्वंहा छहा उपासकं थमं न्ययाचवंगु गा त्वया व मिसाया ह्ये
 वांछ्वया बिल । वं व थःगु ह्ये कुतुवंगु गां न्यया तथागतया समीपस
 वना वसपोलया सुवर्णं वर्णंगु पालिक्वस्सं भोस्सुना वन्दना याना—
 “मन्ते ! जितः आश्रय बिया बिज्याहुं, जिगु प्रतिष्ठा जुया बिज्याहुं,
 जिहा छहा कायमचा इमां दाया यंकल, मेहा छहा खुसि ज्वीकः यंकल,

ले भात सित, मां बौ व दाजु स्वह्यं छेँ ह्लाना सिना, छगू हे चिताय्
 तया उनाच्चन" धका बिन्तियात । शास्तानं वंगु खेँ न्यना— "हे
 पटाचारी ! आम छं चिन्तना याना च्वने मते, छंत त्राण-शरण-आश्रय
 बीगु समर्थ दुह्यसिथाय् हे छ थ्यंकः वये धुंकल" धका धेबिज्याना, गथे
 जुलसां प्राः छंह्य छह्य मचा इमां दाया यंकल, छह्य लखं च्बीकः यंकल,
 लेँ बिच्चे भात सित, मां बौ व दाजु स्वह्यं छेँ ह्लाना सित, थुगु प्रकारं
 छ थ्व संसारे काय् म्हाय् इत्यादिपि सीबले खोया विलाप याना हागु
 ह्वबि धा जुलसां थ्व प्यंगू समुद्रे च्वंगु लःयासिनं अप्पो जुल ज्बी"
 धका धेबिज्याना थ्व व्चेच्चंगु गाथा आशा इयेका बिज्यात—

चतुसु समुद्रेसु जलं परिक्तं,
 ततो बहुं अस्मुजलं अनप्पकं ।
 दृक्खेन फुट्टस्स नरस्स सोचना,
 िक कारणा सम्म तुवं पमज्जसी'ति ॥

अर्थ—

प्यंगू समुद्रे च्वंगु लः हे नं स्वल्प जुया वनेफु, स्वल्प मज्बीक
 निखां प्याहावःगु ह्वबि लः हे प्रापा जूवने फु, दुःखं थ्यूपि मनूतयेगु
 शोक अनन्त जुयाच्चन, उकिया निम्ति हे पासा ! छ छाय् प्रमादित
 जुया (कुशल याय्गुली) लिज्यां वना च्वनागु ?

थुगु प्रकारं शास्ता नं थ्व संसारया चागा मनुगु परियाय कना
 बिज्याना च्वना, बिज्याबले पटाचारीया शरीरे च्वंगु शोक-संताप
 क्याक्कं प्रहीन जुबुं वन । झले तथागतं बेके शोक साबुया बंगु सीका

बिज्याना “हे पटाचारी मयेजु ! छं काय्, म्हाय्पिं धंपिसं थः परलोक वनेबले थःत त्राण, शरण, लेन, आश्रय जूवने फंमखु, उकिं इपिं वहे दःसानं मडु हे धका समझे जूवनी । विद्वान-पण्डितजनपिसं जुलसां थः थःगु शील परिशुद्ध याना थः थःगु निर्वाणस वनेगु मार्ग फक्को याकनं परिशुद्ध यानायंके फयेकेमाः” धका उजुं जुया बिज्यास्य थुगु ववेचवंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात—

न सन्ति पुत्ता ताणाय न पिता नपि बन्धवा ।
अन्तकेनाधिपन्नस्स नत्थि जातिसु तानता ॥
एथ मत्थ वसं अत्वा पण्डितो सीलसंवुतो ।
निव्वानगमनं मग्गं खिप्पमेव विसोधयेति ॥

अर्थ—

सीत्यंहा मनूयात काय्, म्हाय्, मां, बौ, थःथिति, इष्टमित्तिपि त्राण—तरेयाना बीह्य, आश्रय ज्वीपि ज्वी फंमखु ।

थिज्यागु कारण सीका शीलवान पण्डितजनपिसं निर्वाण वनेगु मार्गयात याकनं हे परिशुद्ध याना यंके फयेकेमाल ।

धर्मदेशनाया अन्तस पटाचारी महापृथ्वीले चवंगु चाहं प्रमाणं आपा दयाचवंगु क्लेशयात छवयेका विनाश याना छवया, श्रोतापत्ति फलस प्रतिष्ठित जूवन, मेमेपिं नं आपालं जनतापिं श्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंकःवंगु जुल । वं जुलसां थः श्रोतापन्न ज्वी धुंका तथागतयाके प्रव्रज्या फोन । शास्तानं वयात भिक्षुनीपिथाय् छवया प्रव्रजित याके

छ्वाया बिज्यात । वं उपसम्पदा नं लाभ याना कया पटिचारत्ता—
 भ्राचार-विचार पतित जूह्य जूगुलि याना व मिसा 'पटाचारी' धंगु
 नामं थुगु लोके प्रसिद्ध जूगु जुल । वं छ्वाया दिनस लःथलं लःकया
 तुति सिलेत लः पोंकल व लः भचा उखे बावना बे सुनावन । निको
 खुसी पोंकूगु लः वयां भचा ताहाक ज्वीक बावना सुनावन । सोकोया
 खुसी पोंकूगु लः वयां नं भचा उखेथ्यंक बावना सुनावन । पटाचारीं
 बहे भ्रारम्मण जोना कया, मनुष्य जीवनया स्वंगू वंस परिच्छेद छुटेयाना
 जि ह्लापात्ताक पोंकागु लः थें थुपि सत्व प्राणिपि प्रथम वंसे नं सिनावं
 खनी । वयासिनं भचा तापाक बना सुनावंगु निकोया खुसी पोंकागु लः
 थें मध्यमगु वंसेनं सिनावं खनी । वयानं भचा तापाक बावना सुना
 वंगु स्वकोया खुसी पोंकागु लः थें पश्चिमगु वंसेनं सत्व प्राणिपि सिनावं
 खनी ।" धका चिन्तना यात ।

शास्ता तथागत गन्धकुटी हे फेतुना बिज्याना च्वना, रस्मि
 फंलेयाना बिज्याना, पटाचारीया हे न्होने च्वना, भ्राजा जुया बिज्याना
 च्वंगु थें च्वंक च्वना बिज्याना, "हे पटाचारी ! व अथेहे खः थ्व पञ्च-
 स्कन्ध न्यागूया उत्पत्ति भंग मखंका सच्छिदं तक्क म्वाना च्वनेयासिनं
 उकियागु उत्पत्ति भंग बांलाक खंका-ध्वीका थ्व संसारे छ्वा जक जूसं
 म्वानाच्वनेगु हे उत्तम जू धका उजुं जुया बिज्याना, कारणा कारण
 चूलाका धर्मदेशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा भ्राजा दयेका बिज्यात—

यो चे बस्स सतं जीवे अपस्सं उदय व्ययं ।

एकाहं जीवितं सेय्यो पस्सतो उदयव्ययन्ति ॥

अर्थ—

उत्पत्ति व भंग जुयावनीगु (विषय) खंका मकास्य सच्छिद्वं तक्क म्वाणा च्चनेयासिनं उदय व्यय (= उत्पत्ति व भंग) बांलाक खंका-सीका-थ्वीका छन्हु जक म्वाणा च्चनेगु हे उत्तम जू ।

पदार्थ — अन “अपस्सं उदय व्ययं” धंगु पञ्चस्कन्धयागु न्यीन्यागु लक्षणं उत्पत्ति व भंग (= विनाश) मखंपि मथूपि । “पस्सतो उदयव्ययं” धंगु सत्त्व प्राणिपिनिगु उत्पत्ति विनाश खंपि थ्वीकाकापित घाःगु खः । अथे खंका काय् मफुह्ण मनु सच्छिद्वं तक्क म्वाणा च्चनेया-सिनं अथे उदय व्यय खंका थ्वीकाकाह्ण व्यक्ति छन्हु जक म्वाणा च्चनेगु हे उत्तम घाःगु खः ।

घर्म देशनाया अन्तस पटाचारी थेरी प्रतिसम्मिदा सहित अरहन्तनी जुया बिज्यात ।

पटाचारी थेरीया कथा सिधल ।

१३. किंसा गौतमीया कथा

“यो चे वस्स सत्तं” धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महा-
बिहारे बासयाना बिज्याना चवना बिज्याबले किंसा गौतमीया कारणं
याना भ्राजा जुया बिज्यागु खः ।

श्रावस्ती नगरे जुलसां छह्य महाजनया छे पीगू कोटिमिच्छ धन
सम्पत्ति ह्यग्वा जुया वनाचवन । महाजनं थःगु धन सम्पत्ति व अथे
जुयाचवंगु खना उत्पन्न जूगु शोकयाना नसा नापं मनस्य खाताय वना
गोत्तुला चव्वेन । वया पासा छह्य छे वया घाल “हे पासा ! छं छाय्
भामथे शोकयाना चवनागु ? धका न्यना शोक जुयाचवंगुया कारण सीका
पासाह्यस्यां घाल— “हे पासा ! शोकयाना चवनेमते । जि उपाय छगू
स्यू । छं वहे उपाय छको याना सो । वं व छु उपाय खः ले पासा ?
धका न्यनेव वंत थये उपाय कन— “छं थःगु बजारे लंयासिथे सुखू
छपा लाया उकी जाय्क ह्यग्वा दोचिना ह्यग्वा मियाचवह्य थं चव्वं
छथाय् फेतुना च्वे । बजारे वःपि मन्तिसं थये घाई— “मेपिसं
कापः, चिकं, कस्ति, साखति इत्यादि मियाचवन छु छं जुलसां ह्यग्वा
मिया चवना ला ? अले वंत छं थये घा कि “जिके थःके दुगु वस्तु
अम्युस्ये छु घाना चवनेगु ले ?” सुनां थये न्यनी “मेपिसं वस्त्र, चिकं,

कस्ति, साखति इत्यादि मियाच्वन छं जुलसां लुं वह मिया च्वनागु ला ?” छं वंत थथे धा कि “गो लुं वह गन दु ? व मनूनं हूं का हूं मखुला ?” धका न्यनेव छं वंत थथे धा “गो व लुं वह छको छं कया जिगु ह्लाते तयाब्यु ।” अले वं कयाब्युगु वस्तु छंगु ह्लाते थ्यनेव लुं, वह जुयावे । व अथे कयाब्युह्य मनू यदि पंन मवंनिह्य मिसा जूसा छंगु छे च्वंह्य ल्याय्मह्य काय्यात ब्याहा याना बिया, व पीगू कोटि धन वंत लःह्लाना बिया, व ब्युगु धन कया छं थःगु खर्च चलेयाना च्वे । यदि व मनू कुमार जुल धाःसा, छं छे च्वंह्य ल्यास्यम म्हाय्मचा वनाप ब्याहा याना बिया, छंगु ह्यंग्वा जुयाच्वंगु पीगू कोटि धन वंत लःह्लाना, वंगु ह्लाति ब्युगु धन कया, छं थःगु खर्च चलेयाना च्वे । धंगु उपाय कनाबिल । वं खासागु उपाय खः धका थःगु बजारे सुखू छपाते ह्यंग्वा द्वेचिना मिया च्वंह्य थें च्वंक वना फेतुना च्वेवन । बजारे सौदा न्यावःपिं छह्यस्यां थथे न्यन— “मेमेपिसं वस्त्र, चिकं, कस्ति, साखति इत्यादि मियाच्वन छं जक ग्राम ह्यंग्वा मिया च्वनागु ला ?” वं इमित थःके दुगु वस्तु मभ्युस्य छु याना च्वनेगु ले ?” धका लिसः बिल । अनंलि गौतमी नां जुया च्वंह्य कुमारी छह्य व गंसिचागु शरीर दुह्य जूगुलि याना किसा गौतमी धंगु नामं प्रसिद्ध जुयाच्वन । व जुलसां छगू गरीब जुयावने धुंकूगु कुलया म्हाय्मचा थःगु छगू ज्यां याना बजारे वनाच्वंह्यस्यां व ह्यंग्वा मियाच्वंह्य महाजन खना थथे धाल— “गथे खः बाज्या ! थुगु बजारे मेमेपिसं वस्त्र, चिकं, कस्ति, साखति इत्यादि मियाच्वन, छं जक छु ग्राम लुं, वह मिया च्वनागु ला ?”

वं न्यन “व लुं, वह गन दु ?” मै ?

किसा गौतमी— छं छु ग्राम लुं, वह वस्तु मिया च्वनागु मखु ला ?

महाजन— व लुं, वह छोको छं थःगु ह्लातं कया जिगु ह्लाते तयाब्बु मं ! किसा गौतमी थःगु ह्लाते जाय्क ह्यंवा कया महाजनया ह्लाते तयाबिल । वं थ्युगु ह्यंवा व्याकं लुं, वह जुयावन । अले महाजनं वंके “छंगु छेँ गन मेँ ?” धका न्यना थुगु थासे थुगु छेँ खः धका कनेव व मिसा भात मडुनिह्य धका सीका, वंत थःगु छेँ बोनायंका थः काय् नाप विवाह याना बिया, थःगु ह्यंवा जुयाच्चंगु पीगू कोटि धन व्याक्कं इमित लःह्लाना बिल । वं थोसाथं व ह्यंवा व्याक्कं लुं, वहले तूं परिनत जुयावल ।

लिपा गुलिछि समय बितये जुया वनेब किसा गौतमीया मचा प्वाथे दयावल । झिला दयेका वं पुत्ररत्न छह्य जन्म बिल । व मचा हिसिचा दया टुकु टुकुं न्यास्य जक वनेसःबले मृत्यु जुयावन । व मिसां ह्लापा सीपि गबलेसं मखंनिगुलि याना, दीये यंकेत छेँ पितहःह्य सीह्य मचायात लेँ पना जि काय्यात बासः मावने धका सीह्य मचा छाती घय्पुना, जि काय्यात लायेका बीगु वासः सुनानं स्यूला धका, न्य न्यं शोलाक छेँखा पत्तिकं वना चा चाहू जुल । अले वंत मनूतिसं धाल— “मेँ छ उईं जक जुलला छु ? सी धुकूह्य मचायात सुनां वासः याना बीफं ?”

किसा गौतमीं अवश्य नं जि काय्या रोग लाय्का बीगु वासः स्यूह्य व्यक्ति नापलाई धका, सीह्य मचा घय्पुना चा चाहू जुल । अथे चा चाहू जूह्य वंत पण्डितह्य मनू छह्यस्यां खना चिन्तना यात, थव

जि पुत्रिया ह्लापां बूह्य मचा ज्वीमा । थ्वं ह्लापा गबलेसं सीपिं सुं
मखनि ज्वीफु । थ्वयात जि आश्रय जूवने योग्य जू घका चिन्तना याना,
घाल— “हे मैचा ! जिला वासः याय् मसः तर जि वासः याय् सःह्य
मन् छह्य ह्यस्पूह्य दु ।

किसा गौतमी— अथे वासः याय्सःह्य ब मन् सु खः बाज्ये ?

पण्डितह्य मन्— मै ! व मन् शास्ता-तथागत खः । वसपोल
जितवन महाविहारे बिज्याना च्वंगु दु । हुं छ वैथाय् वना वासः न्यंहं ।
किसा गौतमी— “ज्यू बाज्ये ! जि अन वना वासः न्यंवने” घका घया
जितवने वना शास्ता नापलाना वन्दनायाना छछे लिक्क च्वना न्यन—
“भन्ते ! छलपोलं जिकाय् यागु रोग लाय्काबीगु वासः स्पू धाःगु
न्यना ।

तथागत— खः मयेजु ! जि वासः सीका च्वनागु दु ।

किसा गौतमी— छुं वस्तु कयाहये मागु दुला भन्ते ?

तथागत— ईका छह्य कया हति मयेजु ! तर गुहासिगु छे
ह्लापा गबलेसं काय् जूसां म्हाय् जूसां सिके मनंगु छे कया हयेमाः भ्रले
जक वासः लगेज्वी ।

किसा गौतमी ज्यू हवस भन्ते ! घका शास्तायात वन्दना याना,
सीह्य मचा थःगु छातो घयपुना शहरे द्वाहावना, दकले ह्लापांयागु
छेया पिखालहवी च्वना— “थुगु छे ईका छह्य दुला ? जिकाय्यात
वासः याय्यां लागी” घका न्यनेव छे युवानं दु मै ! घका लिसः बिया
ईका छह्य हया बीहयेव किसान गौतमी— “थुगु छे ह्लापा सुं काय्
जूपां म्हाय् जूसां सिनावंगु दुला अजि !” घका न्यन । अजि घाल—

“आम छु खँ न्यना च्वनागु मै ! म्वानाच्वंवि निह्य प्यह्य हे जक दे सिनावने धुंकूपि हे आपा ज्वी ।”

किसा गौतमी— “अथे जूसा छिकिपिनिगु ध्व ईका छहू लित कया दिसं थुकि जिकाययात वासः लगे ज्वीमछु ।” व मिसां थुगुहे प्रकारं च्वनिस्ये कोथ्यंक छेखा पत्तिक वना न्यं जूसानं मसीगु छे ईका छहू कयाह्ये मफया संझाकाती ज्वीव चिन्तना यात— “अहो ! ध्व ला अत्यन्त भयानकगु ज्या जुल । जि जिह्य काय् छह्य जक सीगु रोग जूगु धका समझे जुया च्वना, सकल नगरस जुलसां म्वानाच्वंवि मनू-तयेयासिनं सिनावंवि मनूत हे आपा बु खनी ।” वं अथे चिन्तना याना, च्वच्वं हे पुत्र स्नेह छासुयावया, छन्ह सकलें सीमा धंगु जां दयावल । किसा गौतमी थःह्य सीह्य काय्यात जंगले तोःता शास्ता तथागतयाथाय वना वन्दना याना, छखे लिक्क फेनुना च्वेवन । अले वंके तथागत— “ईका छहू छं कयाह्ये धुनला मयेजु ?” धका न्यना बिज्यात ।

किसा गौतमी— कयाह्ये मफुत मन्ते ! सकल नगरस म्वाना-च्वंवि मनूत यासिनं सिनावंवि हे आपा बु खनी ।” अले वंत तथागतं धंविज्यात— “छं स्वेबले छं हे काय् छह्य जक सिनावन धका समझे जुया च्वन । ध्व सिनावनेगु धंगु सत्व प्राणिपिनिगु ध्रुव-निश्चित रूपं जुयाच्वनीगु धर्म खः । थुमित जुलसां मृत्युराजं सकल सत्व प्राणिपित् थःथःगु इच्छा पूर्ण मज्जीकं हे खुसि बा वंबले थें च्वीकः यंका अपप्य-नरक रूपी समुद्रस कुत्युंकः यंकी धका उजुं जुया धर्मदेशना यनः विज्याज्य थुगु गाथा आज्ञा जुया विज्यात—

तं पुत्र पसु सम्मतं व्यासत्त मनसं नरं ।

सुत्तं गामं महोघोव मच्चु आदाय गच्छतीति ॥

अर्थ—

इपि जिकाय् जिम्ह्याय् घका मने धन्वाकया ज्वीपि मनूत, गामे छनाच्चपि मनूतयेत तःधंक खुसि बावया च्वीकः यंकी थेंतुं मृत्यु वया यंकाबी अर्थात् मृत्यु जुया सिनावनी ।

गाथा धर्म देशनाया अन्तस किसा गौतमी श्रोतापत्ति फलस प्रतिष्ठित जूवन । मेमेपि नं आपालं श्रोतापत्ति फलादिस थ्यंकः वन ।

व मिसां शास्तायाके प्रव्रज्या फोन । शास्तानं वंत भिक्षुनी-पिथाय् छ्वया प्रव्रजित याना बिज्यात । व मिसां उपसम्पदा लाभ याना कया किसा गौतमी थेरी धंगु नामं लोके प्रख्यात जुल । वं छन्हुया दिनस उपोसथागारे ज्या यावनेगु पावया मत च्याका च्वं च्वंबले मतया ज्वाला उत्पन्न जुया वया विनाश जुया वनाच्वंगु खंका, थुगुहे प्रकारं थुपि सत्त्व प्राणिपि उत्पन्न जुया वया विनाश जुयावना च्वन । निर्वाणस थ्यंकःवपि हे जक अथे जूगु खनेमदु—सीमदु धंगु आरम्मण ग्रहण याना काल ।

शास्ता तथागत गन्धकुटी हे च्वना बिज्याना, रस्मि फिजेयाना छ्वया बिज्याना, वया न्ह्योने च्वना घया बिज्याना, च्वथें च्वंक च्वना बिज्याना— “अथेहे खः हे गौतमी ! ध्व संसारे च्वपि सत्त्व प्राणिपि व मत ज्वाला थेंतुं उत्पन्न जुया निरोध जुया वना च्वन, निर्वाणे थ्यंकः वने धुंकूपि हे जक अथे उत्पत्ति भंग जूवनी मखु । थुगु प्रकारं निर्वाण-यात् प्रत्यक्ष याना मकास्य सच्छिद्धं तवक म्बाना च्वनेयासिनं निर्वाण-

यात प्रत्यक्ष याना कथा छन्हू जक म्वाना च्वनेगु हे उत्तम जू घका उजुं जुया बिज्याना कारण कारण चूलाका धर्मदेशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा देशना भाजा जुया बिज्यात—

यां चे वस्ममतं जीवे अपस्सं अमतं पदं ।

एक्काहं जीवितं सेय्यो पस्सतो अमतं पदन्ति ॥

अर्थ—

अमृत-निर्वाण पद साक्षात्कार याना मकार्य सच्छिदं तक्क म्वाना च्वनेयासिनं, अमृत-निर्वाण पद खंका साक्षात्कार याना कथा छन्हू जक म्वाना च्वनेगु हे उत्तम जू ।

पदार्थ— अन “अमतं पदं” धंगु मरण ज्वीगुया उल्टा स्वभाव अमृत-निर्वाणयात धाःगु खः । मेगु सकल अर्थ ह्यापाया थेंतुं हे खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस किसान गौतमी गन फेतुना च्वन अन उगुहे आसने प्रतिसम्भवा सहित अरहन्त जुया बिज्यात ।

किसा गौतमीया कथा सिधल ।

१४. आपा मस्त दुह्न थेरीया कथा

“यो चे वस्स सतं” धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे बासयाना चवना बिज्याबले अपालं मचाखाचा दुह्न मिसा छह्यस्या कारणयाना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

श्रावस्ती नगरे जुलसां छगू कुल छे^३ छह्य गृहिनीया न्हेह्य कार्यापि व न्हेह्य हे म्ह्यार्यापि नं दयाचवन । इपि सकलें हे तःधिक जुया बया गृहस्थ धर्म चवना थःथःगु गच्छे अनुसारं सुख स्यूपि जुयाचवन । लिपायागु समयस इमि बौह्य मृत्यु जुयावन । महा उपासिकां थःह्य भात मृत्यु जुयावंसां तबि थः काय् म्ह्यार्यापित अंस इना मब्बू । अले वंत बया काय्पिसं थथे धाल— “मां जिमि बौ मृत्यु जुयावने धुंकल । छंत थ्व कुटुम्ब—कुलवंसं छु लाभ जवी ? जिपि सकसिनं छंत सेवा सत्कार याना चवने फेमखु ।

महा उपासिकां इमिगु खं न्यना सुमुक चवना ब्यूसानं काय्

म्ह्याय्पिसं वहे खँ हाकनं हाकनं बोहरे यागुलि जिमि काय्पिसं जितः बिचायाना तहे तं जि छह्य जक इमिगु अंस इना मग्गुस्य कुट्टम्ब-परिवारं छाय् अलग जुया च्वनेगु धका सकल थःके दुगु धन सम्पत्ति ब्याक्कं सकलं काय् म्ह्याय्पित अंस समान ज्वीक इना बिल ।

अनलि निनु प्यन्हु बिते जुया वयेव उपासिका जेठाह्य काय्या छेँ वन । वया कलाह्यस्यां घयाहल — “अहो ! जिमि भातयात छं थः तःधिकःह्य काय् धका अंस निगू भाग बियातःगु दुथेँ च्वंक छ बुढिचा थुगु छेँ जक वया च्वंवयागु ला ?” मेमेवि काय्पिनि कलापिसं नं इमिगु छेँ च्वंवनेव अथेहे धया छेँ पितिना हल । तःधिकःह्य म्ह्याय् आदिपिनिगु छेँ वंबले नं अथेहे घयाहल । व बुढिचा काय् म्ह्याय्पि सकलसिनं तिरस्कार याका— “जि थुपिनाप च्वं च्वनां जित छु लाभ ज्वी ? भिक्षुनी जुया जीविका यावने धका, भिक्षुनीपिथाय् वना प्रव्रज्या फोवन । इमिसं वयात प्रव्रजित यानाबिल । व बुढिचां उपसम्पदा नं लाभ याना कया, ‘आपालं मचाखाचा दुह्य थेरी’ धका नां छुनातल । वं जि बुढि ज्वीधुंका प्रव्रजित जुयाह्य खः । जि अप्रमादि जुया च्वने माल धका थकालिपि भिक्षुनीपिनिगु सेवा-उपस्थान यायां च्चिछयंकं श्रमण धर्म याय् धका, बिहारया छघली थां छगः ह्लातिं घय्पुना, बारं बार मावना मत्तीत्वीका श्रमण धर्म याना च्वं च्वन । चंक्रमण याना च्वनेबले नं ह्युंथाय् सिमाय् अथवा मेथाय् गनं जिगु छघने हाई धका सिमा छमा ह्लातिं जोना, वहे भावना मत्ती बारंबार त्वीका श्रमण धर्म याना हे च्वं च्वन । शास्ता तथागतं उपदेश बिया बिज्यागु धर्मं हे जक

भावना याना चवने धका, धर्मयात बारंबार लुमंका अनुश्रवण याना भ्रमण धर्म याना चवन ।

शास्ता तथागत गन्धकुटी फेतुना चवना बिज्याना हे थःगु शरीरं रस्मि फिजेयाना छ्वया बिज्याना वया हे न्होने चवना धया बिज्याना च्वथे च्वंक चवना बिज्याना, “हे आपालं मचाखाचा दुह्य भिक्षुनी ! जि देशना यानागु धर्मयात बारंबार लुममंकुस्य, इष्टान्त रूपं खंका मकास्य सच्छिदं तक्क म्बाना चवनेयासिनं जि देशना यानागु धर्मयात खंका-सीका-श्वीका छन्हु जक म्बानाचवनेगु हे श्रेष्ठकर जू- उत्तम जू धका उजुं जुया बिज्याना, कारणा कारण चूलाका धर्म देशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात—

यो चे वस्ससतं जीवे अपस्सं धम्ममुत्तमं ।

एकाहं जीवितं सेय्यो पस्सन्तो धम्ममुत्तमंति ॥

अर्थ --

उत्तमगु धर्म मखंकुस्य (=साक्षात्कार याना मकास्य) सच्छिदं तक्क म्बाना चवनेयासिनं, उत्तमगु धर्म खंका (=साक्षात्कार याना कया) छन्हु जक म्बाना चवनेगु हे अति उत्तम जूवनी ।

पदार्थ— थन “धम्ममुत्तमं” धैगु गुंगू प्रकारयागु लोकोत्तर धर्मयात धाःगु खः, उकियात हे उत्तमगु धर्म धका धाइ, सुनां जुलसां उकियात खंके फैमछु व मनू सच्छिदं तक्क म्बाना चवनेयासिनं, उगु

[१४२]

धम्मपदद्वय कथा

धर्मयात खंका-ध्वीका-सीका छन्हू जक जूसां छगू क्षणभर जक जूसां
म्बानाचवनेगु हे श्रेयकर-उत्तम जू धा:गु खः ।

गाथा धर्मदेशनाया अन्तस आपा मचाखाचा दुह्य भिक्षुनी प्रति-
सम्भदा सहित अरहन्त भावस प्रतिष्ठित जूवंगु जुल ।

आपा मचाखाचा दुह्य थेरी (=भिक्षुनी)या कथा सिधल ।

Dhamma.Digital

सहस्स वर्ग वर्णना सिधल ।

च्यागूगु वर्ग ।

६-पाप वर्ग

१. चूल एकसाटक ब्राह्मणया कथा

“अभित्थरेथ कल्याणे” धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे बासयाना चवना बिज्याबले चूल एकसाटक ब्राह्मणया कारणं याना भ्राजा जुया बिज्यागु खः ।

विपस्ती तथागतया समयस जुलसां महा एकसाटक ब्राह्मण धंहा ब्रह्मू छहा दयाचवन । वहे ब्राह्मण आः थुगु अवस्वास श्रावस्ती नगरे चूल एकसाटक ब्राह्मण धंगु नां जुया जन्म जूवल । वया जुलसां न्येगु गा छपु हे जक दया चवन । ब्रह्मू नीया नं वहे गाछपु बाहिक मेगु मडु । निह्मतिपूयां वहे गाछपुं ज्या तरेयाना चवन । छे प्याहां वनेबले ब्राह्मणं जूसां ब्राह्मणनीनं जूसां वहे गा छपुं पालंपा न्यया प्याहां ज्जीषाः ।

अनंलि छन्हूया दिनस विहारे धर्मदेशना ज्जीगु धका घोषणा यात । ब्राह्मणं जहानहसित धाल— “प्रिये ! धर्मदेशनायागु घोषणा

जुल, छ ह्तिने धर्मदेशना न्यंबनेगु ला 'अथवा बःह्नी न्यंबनेगु ? न्यया बनेगु गायगु अभावं याना निह्णं नापं बने फंमखु ।" ब्राह्मणनीनं स्वामि ! जि ह्तिने न्यंबने घका घया गां न्यया वन । ब्राह्मणं त्तिच्छि-यंकं छे बितेयाना बह्नी ज्वीव वहे कलाह्मस्यां न्ययावंगु गां न्यया बना बिहारे शास्ताया न्होने फेतुना धर्म श्रवण यानाचवन । अले वया शरीरे सकभनं फंले जुयावंक न्यागू प्रकारया प्रीति उत्पन्न जुयावल । वं शास्तायात थःगु छपुजकगु गा दान याय्गु इच्छा उत्पन्न जुयावल । हानं मत्तो लुयावल कि "यदि जि थ्व गा दान बिल घाःसा नतु ब्राह्मणनी-यात न्येगु गा दं नतु जित हे दं ?" थुगु प्रकारं वया मने दोछिगू नुगःस्यागु लोभ चित्त उत्पन्न जुयावल । वयां लिपा हाकनं वया मने श्रद्धा चित्त छगू उत्पन्न जुयावल । उकियात कोत्यला हाकनं मेगु दोलंदोगू लोभ चित्त उत्पन्न जुयावल । थुगु प्रकारं वया नुगःस्यागु लोभ चित्तयात श्रद्धा व त्याग चित्त कोत्यले मकया चवन । वं थःगु गा दान बी, बीमखु घका चिन्तना याना च्वच्चं हे चाया प्रथम याम बिते जुया-वन । मध्यम याम थ्यंकः वल । उकी नं दान बीमफुत । पश्चिम-अन्तिमगु याम थ्यंकः वयेव वं चिन्तना यात— "जिगु श्रद्धा चित्त मात्सर्यं नुगःस्यागु चित्त नाप संग्राम याना च्वच्चं हे चाया निगू याम बितेजुया वने धुंकल । थ्व जिगु थुलिमच्छि मात्सर्यं नुगःस्यागु चित्त उत्पन्न जुया वःगुलि याना जितः प्यंगू अपाय-नरकं छयो ल्हंके बीमखुत, दान बिहे बीगु जुल घका वं दोछिगू लोभ चित्तयात कोत्यला स्याका श्रद्धा व त्याग चित्त छगू हे जक न्ह्यज्याका थःगु गा ज्वना बना शास्ताया चरण कमले तथा, "जि त्यात ! जि त्यात !!" घका स्वकी

ततसलं हाल ।

अनसं धर्मश्रवण यानाच्चंहा पसेनदि कोसल जुजुं व अथे हागु
सः ताया — “बंके वना वं छु त्याकल धका न्यना वा हूं” धका आठ
पहरात छवया बिज्यात । राजपुरुषपिसं बंके वना न्यंवेव वं उगु खं
कनाबिल । व खं न्यना जुजुं थ्व ब्राह्मणं तःधंगु हे थाकुगु ज्यायात
थ्वयात संग्रह याना बीमाल धका गा छजो बीके बिल । वं व जुजुं
बीकेब्यूगु गा छजोनं तथागतयात हे तुं चढेयाना बिल । हाकनं जुजुं
वंत मेगु निजो, प्यजो, च्याजो, झिखुजो, दोब्बर-दोब्बर याना बीके
बिल । व ब्राह्मणं व ब्याक्क गात तथागतयात तुं चढेयाना बिल । अले
लिपा वंत जुजुं स्वीनिजो गा बीकेबिल । ब्राह्मणं थःत छजो हे गा
मकास्य बिक्को-बिक्को गा त्यागयात धंगु निन्वा अपहासं मुक्त ज्वीया-
लागी, उर्कि छजो गा थःत व छजो जहानहसित धका, निजो गा कया
मेगु स्वीजो गा ब्याक्क तथागतयात तुं चढेयाना बिल । जुजुं सच्छिको
हे दान व्यूसानं वं हाकनं दान बीगु इच्छायात । ह्वापा महा एकसाटकं
ह्वीप्यजो गा मध्ये निजो जक थःत काल । थ्वं जुलसां स्वीनिजो लाभ
जूबले थःत निजो जक काल । जुजुं राजपुरुषपित आज्ञा जुया बिज्यात-
“भो राजपुरुषपि ! थ्व ब्राह्मणं तसकं हे थाकुगु ज्या यात, थ्वयात
महारानीपि च्वनीगु अन्तपुरे बोनाहति । इमिसं अथेहे यात ।

जुजुं व ब्राह्मणयात सच्छिदोल मूवंगु कम्बल निपु बीके बिल ।
ब्राह्मणं थ्व मूवंगु कम्बल निपु जिगु शरीरे ज्याय्खेले याय्गु योग्य मजू,
थ्व कम्बल जुलसां बुद्धशासनयात हे जक योग्य जू धका छपु कम्बल
गन्धकुटीया दुने शास्ता गोतुला बिज्याइथाय् च्वे इलां प्यना बिल । छपु

थःगु छे^० त्तिन्नि भोजन यावेह्य भिक्षु भोजन याकेयाय् च्चे इलां प्यना बिल ।

जुजु संज्ञाकाती शास्तायाथाय् सवारि जुया च्चे इलां प्यनातःगु कम्बल सुनां चढेयात धका न्यना, “एकसाटक ब्राह्मणं चढेयागु खः महाराज !” धका लिसः बिया बिज्याय्व, थ्व ब्राह्मण जि प्रसन्न जुया-याय् हे प्रसन्न जुयाच्वन धका अति प्रमुवित जुया प्यह्य किसि, प्यह्य सल, प्यदो दां, प्यह्य मिसा, प्यह्य भ्वार्ति, प्यह्य पुरुषपि, प्यंगू उत्तमगु गां थुगु प्रकारं देसे दक्को वस्तु प्यंगू प्यंगू याना सर्वं चतुष्क धंगु दान बीके बिल ।

भिक्षुपिसं धर्मसभास खे पितहल— “अहो ! आश्रयं चूल साटक ब्राह्मणयागु कर्म छको सो उगु क्षणे हे वंत सर्वं चतुष्क दान प्राप्त जुल थासे लाक्क याःगु कल्याणगु ज्यां थो हे वंत फल-विपाक बिल ।” शास्ता तथागत अन बिज्याना “आः थुगु अवस्थास छिमिगु पुचले छु खे जुयाच्वन भिक्षुपि !” धका न्यना बिज्याना भिक्षुपिसं “जिमि पुचले थुगु खे जुयाच्वन” धका बित्ति याय्व “हे भिक्षुपि ! यदि थ्व ब्राह्मणं बंगु गा छपु रात्रिया प्रथम यामे हे जित चढेयाय् फुगु जूसा ‘सर्वं सोलसक’ धंगु छगू-छगू वस्तु क्षिखुता-क्षिखुता दुगु दान लाभ ज्वीगु खः । यदि चाया मध्यम यामे गा दानबी फुगु जूसा सर्वं अष्टक दान लाभ ज्वीगु खः, दकले लिपालागु पश्चिमगु यामे गा दान व्यगुलि याना थ्व ब्राह्मणयात सर्वं चतुष्क धंगु दान जक लाभ जगु जुल । कल्याणगु ज्या याइपिसं जुलसां उत्पन्न जुयावःगु कुशल चेतना-यात नाशयाना मछ्वस्य उगु क्षणेहे याना यंकेमाः ढिलायाना यात

धाःसा व कुशलं फल बीबले नं ढिलायाना भतीचा जक बीयो । उकिं चित्ते उत्पन्न जुयावये साथं तुरन्त हे कल्याणगु ज्या यानायके फयेकेमाः धका उजुं जुया बिज्याना कारणा कारण चूलाका धर्मदेशना याना बिज्यास्य क्वेच्चंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात—

अभित्थरेथ कल्याणे पापा चित्तं निवारये ।

दन्धं हि करोतो पुञ्जं पापस्मि रमती मनो'ति ॥

अर्थ —

कुशल कर्म याय्गुली थ्व मनयात अग्रसर या, पाप याय्गुलि थ्व चित्तयात पनाति । शुभकर्म याय्गुली बिस्तार जुल धाःसा थ्व चित्त पाप याय्गुली प्यपुं वने यो ।

पदार्थ— अन “अभित्थरेथ” धंगु शीघ्र-शीघ्र याकनं याकनं कुशल कर्म या धाःगु अर्थ खः । गृहस्थपिसं सलाक भोजन दानादि छुं छगू कुशल कर्म याय् धका चित्ते लुयावयेव, मेपिसं याय्गु अग्रसर पावे मज्जीक “जिनिं ह्लापालाक याय्— जिनिं ह्लापालाक याय्” धका तुरन्त हे याना यंके फयेकेमाः । प्रव्रजित जुयाच्चपिसं जूसा उपाध्याययात सेवा उपकार व्रत मेपित याय्गु अग्रसर मव्युस्य जिं ह्लापालाक याय्— जिं ह्लापालाक याय् धका तुरन्त हे यानायंके फयेकेमाः । “पापा चित्तं” धंगु कायदुश्चरित्र आदि जुलसां पाप कर्म अकुशल चित्त उत्पन्न ज्वीगुलिं दक्को बल पिकया थःगु चित्तयात पनातये फयेकेमाः । “दन्धं हि करोतो” धंगु गुह्यस्यां जुलसां बीला मबीला थुकिं जित पुण्य लाइगु खःला ? धका थुगु प्रकारं चू लालागु

[१४८]

धम्मपदद्वय कथा

ले वनाच्चंहा थें बुलुं बुलुं पुण्य यानाच्चनी व एक साटक ब्राह्मणयात थें बोछिगू मात्सयं पाप चित्तं थाय् काई, अले वया चित्त पापस भुले जूवनी । कुशल कर्म याना च्चनेबले हे जक थ्व चित्त कुशले रस ताया च्चनी । उकिं मुक्त ज्वीबं हाकनं पाप पाखे हे वना झुके जूवनी ।

गाथा धर्मदेशनाया अन्तस आपालं भिक्षुपि श्रोतापत्ति फलादिस
थ्यंकः वन ।

Dhamma.Digital

चूल एकसाटक ब्राह्मणया कथा सिधल ।

२. सेय्यसक स्थविरया कथा

“पापञ्चे पुरिसो” धंणु थुणु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महा-
विहारे बासयाना बिज्याना च्वना बिज्याबले सेय्यसक स्थविरया कारणं
याना भ्राजा जुया बिज्याणु खः ।

व स्थविर जुलसां लालुदाई स्थविरया शिष्य जुयाच्चन । वं थः
बुद्धशासने मन लगेमज्जुणु भाव गुरुयात कनेव गुरुहास्यां वंत ह्लापालाक
हे संघादिसेस आपत्ती तथा बिल । उत्पन्न जूजुणु शासने मन लगेमज्जुणु
विषययात नं व हे संघादिसेस कर्म याना बिल ।

शास्तानं वयाणु ज्या न्यना वंत सतके छब्बयाबिज्याना “छं थये
यानाच्चवानाणु खःला ?” धका न्यना बिज्यात । वं “खः मन्ते !” धका
लिसः बिल । “छं छाया् थपाय्मच्छिधंणु मखुणु कर्म यानाणु ? हे मोघ-
गुरुव ! (=मूर्ख) छं योग्यणु ज्या मयात ।” धका अनेक प्रकारं
न्वाना बिज्याना, शिक्षापद दय्का बिया बिज्यात । थुणु प्रकारयाणु कर्म
जुलसां थुणुहे ध्मात्मभावे जूसां सिनावने धुंका जूसां दुःख उत्पन्न ज्वीणु
हे जक जूवनी धंविज्याना कारणा कारण चूलाका धर्मदेशना याना
बिज्यास्य थुणु गाथा भ्राजा जुया बिज्यात—

पापं चे पुरिसो कयिरा न तं कयिरा पुनप्पुनं ।
न तस्मिं छन्दं कयिराथ दुक्खो पापस्म उच्चयो'ति ॥

अर्थ —

मनूतिसं पाप याःसा उकियात हाकनं हाकनं दोहरे याय्गु
स्वेमते । उगु पापं मनूतयेत दुःख ज्वीगुलिं याना उकी छन्द-राग
पिकया येका च्वनेमते ।

पदार्थ— थुकिया अर्थ गथे धाःसा ? यदि मनूतिसं छुको छुं
पाप कर्म यात धाःसा, उगु क्षणे हे उगु पापयात खंका-सीका थ्व जि
यानागु ज्या जुलसां योग्य मजू नीचगु निन्दनीयगु ज्या खः घका प्रत्य-
वेक्षण याना, उकियात हाकनं-हाकनं मयाय्गु उकी छुं छन्द राग इच्छा
रूचि उत्पन्न जुयावल धाःसा, उकियात नं याय् मत्यो घका मनं त्याका
याहे मयाय्गु । छु कारणं याना धाःसा ? पापयाना मनूतयेत दुःख हे
जक उत्पन्न ज्वीगुलिं याना खः । केवल थुगु लोके जक दुःख ज्वीका
च्वने मालीगु मछु परलोक वनेबलेनं नरकआदीस कुत्युं बना दुःख हे
ज्वीका च्वनेमाली धंगु अर्थ खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फलादिस थ्यंकः
वन ।

सेत्यसक स्थविरया कथा सिधल ।

३. लाजदेव पुत्रीया कथा

“पुञ्जं चे” धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे बासयाना च्वना बिज्याबले लाजदेव पुत्रीया कारणंयाना भ्राजा जुया बिज्यागु खः ।

बाखं राजगृहे उत्पन्न जुल । आयुष्मान महाकाश्यप जुलसां पिप्फली गुफास बासयाना च्वना बिज्याबले समाधी च्वना, न्हेनु वुखुनु समार्ध दना दिव्य चक्षुद्वारा भिक्षा वनेगु थाय् स्वया बिज्यात । छह्य चा बालि पियाच्वनीह्य मिसां वामाया च्वका जक मुंका ताय् सियाच्वंगु खना, व मिसा दान बीगु श्रद्धावुह्य खः धका सीका बिज्याना, थ्वं जित संग्रहयाय् फेला मफेला धका बिचायाना स्वया बिज्याबले, थ्व मिसा विद्वानह्य कुलपुत्रि खः, जितः अवश्यनं संग्रह-स्वागत-सत्कार याई, उखुनुहे वेंत महानगु सम्पत्ति लाभ ज्वी धंगु कारण सीका बिज्याना, चोवरं पुना भिक्षापात्र जोना वा बालिया लिक्क हे वना दना च्वना बिज्यात । कुलपुत्रि स्थविर भिक्षाया लागी दना बिज्याना च्वंगु खना, अन प्रसन्न याना, न्यागु प्रकारया प्रीति ध्युगु शरीर जुया— “भन्ते ! दनानि च्वना बिज्याह्वे” धका धया, वेगं व्वावना ताय् कयाहया, न् थविरया भिक्षा पात्रे पोंका बिया, भ्वस्तुना वन्दना याना; “भन्ते !

जि थुगु पुण्ययाना छलपोलं थेंतुं दृष्ट धर्मं अर्थात् धर्मज्ञान खंका काय् फयेमाः धका आशिका यात । स्थविरं— “छं यागु आशिका सम्पूर्णं ज्वीमा ।” धका आशीर्वादं बिया बिज्यात । व मिसां स्थविरयात वन्दना याना, थमं बियागु दान बारंबार मत्ती लुमंका ल्याहीं वन । व वनाचंगु लेंस बुंया बिच्चे प्वा छप्वाले घोर बिष दुह्य सर्पं छह्य च्वंश्चंगु जुया च्वन । व सर्पं स्थविरया काषाय वस्त्रं त्वप्पुया च्वंगु पिलाक्वे न्याय्गु साहस याय् मच्छाल । व मिसानं थमं बियागु दान बारंबार लुमंकु-लुमंकुं ल्याहींवना च्वंबले उगु सर्पं दुगु थासे थ्यंकः वल । सर्पं थःगु प्वालं प्वाहींवया व मिसायात न्याना अनंतं गोस्वीकां बिल ।

व मिसा जुलसां धमं यानागु दान चेतना मनेतया अनं सिना वना, वहे पुण्यया प्रतापं स्वीगु योजन दुगु लुंयागु विमाने, छना वना-वःह्य थें, सकल अलंकारं छायापातःगु तार्वात्तिस देबलोके, थःगु शरीरं स्वंगु योजन दुगु आत्मभाव जुया जन्म जूवन । व देबकन्यां सिनिगु योजन हाकःगु छपु दिव्य वस्त्रं गां न्यया अपाय् हे हाकःगु छपु पर्सिनिना, दोछिह्य अप्सरापिसं चाहुयेका, ह्लापायागु कर्म प्रकाश याय्वा लागी लुंयागु ताय् जाय्क दुगु यातां प्वातां छायातःगु लुंयागु कटोरां छायापा-तःगु विमानया लुछाय् च्वना, थःगु सम्पत्ति स्वस्वं— “जि छु पुण्यकर्म याना वयागुलिं वाना जितः थुत्तिमंछि सम्पत्ति प्राप्त जुल ?” धका दिव्य चक्षुद्वारा विचायाना स्वत ।

“जि जुलसां ह्लापायागु जन्मे मायं महाकाश्यप स्थविरयात ताय् दान याना वयागुया प्रतापं याना थुगु सम्पत्ति लाभ जूगु” धका

सीका काल । “जि जुलसां थुगु प्रकारं मतीचा जक यानागु कुशल कर्म याना थयिज्यागु तधंगु सम्पत्ति लाभयाना कया, आः थ्व लाभ जूगु सम्पत्ति स्थिर याना काय्माल, आः जि प्रमादित जुया च्वने मजिल आर्ययागु सेवा-श्रुससा याना जूसां थुगु लाभ जूगु सम्पत्ति थावर (=स्थिर) याना काय् ।” धका चिन्तना याना सुथ ह्लाप्पां लुंयागु तुफि व धू मुनेगु दालाचा छगः जोना वना स्थविरया परिवेण (=पिखालखुस) बं पुना, त्वनेगु लः मोल्हुयेगु लः थाय् थासे काय्क तवाबिल । स्थविरं अथे तयातःगु खना “सुं छह्य आमणेरं तयातगु ज्वो” धका समझे जुया बिज्यात । व देवकन्यां कन्हेखुनु नं अथेहे याना वन । स्थविरं नं ह्लापायें हे समझे जुया बिज्यात । स्वन्हू दुखुनु स्थविरं पिने बं पुनाच्वंगु सःताया ब्वेप्वा आदि द्वाहाँवःगु वंगु शरीरयागु ज्योति खना खापा चाय्का— “अन बंपुना च्वंह्यसु हाँ ?” धका न्यना बिज्यात ।

अपसरा— “जि अन्ते ! छलपोलया उपस्थायिका (=सेविका) लाजदेव पुत्री खः ।”

स्थविर— “जि थज्यागु नांवाह्य सुं उपस्थायिका मडुगु मखुला ?”

अपसरा— जि अन्ते ! वा बालि रक्षायाना च्वनाबले छलपोल-यात ताय् दानयाना प्रसन्नचित्त जुया ल्याहाँवना च्वनाबले ले बिचे सपं छह्यस्यां न्याना अनं सिनावना तावतिस देवलोकस उत्पन्न जूवना, जि जुलसां आर्ययागु कारणं याना महानगु सम्पत्ति लाभयाना काय्धुन,

आः थ्व लाभ जूगु सम्पत्ति नं छलपोलयागु सेवा श्रुसुसा याना यावर
(=स्थिर) याकाकाय् थये सेवा सत्कार यावया च्वनागु छः भन्ते !

स्थविर— ह्यिगः व ह्यीग नं छंहे थुगु थासे बँपुना तयागु ला ?
त्वनेगु लः व परिभोग याय्गु लः नं छं हे तयेहया तयागु ला ?

अपसरा— छः भन्ते !

स्थविर— थनं हटेजुया हूँ देवपुत्री ! छं याय् धुकूगु सेवा-
श्रुसुसा म्वाल अर्थेतुं च्वनेब्बु । आबंलि छ थुगुथासे वयेमते ।

अपसरा— भन्ते ! जितः नाशयाना बिज्याय् मते छलपोलयागु
सेवा-श्रुसुसा याना जिगु दिव्य सम्पत्ति स्थिर याके बिया बिज्याहूँ ।

स्थविर— छ थनं याकनं तापाक हूँ देवपुत्री ! जितः लिपा
ताड पंखा जोना धर्मासने फेतुना च्वंपि धर्मकथिकतस्ये “महाकाश्यप
स्थविरयात जुलसां छह्य अप्सरा वया सेवा-श्रुसुसा याना, त्वनेगु लः
परिभोग याय्गु लः तयाब्बू वः” धका छता धाय्का च्वने म्वालेमा ।
आबंलि छ थन वयेमते गनं तापक वनेगु सो । व अप्सरां भन्ते ! जितः
नाशयाना बिज्याय् मते धका बारंबार याचना यानाबं च्वन । स्थविरं
थवं जिगु वचन मन्यं धका चिन्तना याना थवं थःगु प्रमाण मस्य् खनी
धका ह्यालपंचि व दथुपंचि चटक न्याय्का बिज्यात । उलि ज्वाव व
देव पुत्री अन च्वं च्वने मफया, आकासे थाह्वावना, बिन्ति याना—
“भन्ते ! जि लाभ याना कयागु सम्पत्ति बिनाश याका बिज्याय् मते
स्थिर याके बिया बिज्याहूँ” धका ह्वह्वं विलाप यायां आकासे च्वं

च्वन । शास्ता तथागत जेतवने गन्धकुटी विराजमान जुया च्वना बिज्याना हे व देवपुत्री ख्वगु विलाप याना च्वंगु सः ताया थःगु शरीरं रस्मि फंलेयाना बिज्याना देवपुत्रीया ःहोने फेतुना बिज्याना उजुं जुया बिज्याना च्वंथे च्वंक च्वना बिज्याना— “हे देव पुत्री ! जिमि पुत्र काश्यपया संवर-शील परिशुद्ध याना च्वनेगु हे जक कर्तव्य खः, पुण्य कमाय् याइपिसं जुलसां थुगु थुगु वस्तु जित माः घका समझे जुया पुण्य-कुशलकर्म याना यंका च्वनेगु हे जक कर्तव्य खः । पुण्य याना च्वनेगु जुलसां थुगुलोके व परलोक वनेबले नं सुख हे जक जुयाच्वनी घका उजुं जुया बिज्याना कारण कारण चूलाका धर्मदेशना याना बिज्यास्य थुगु बवेच्वंगु गाथा भ्राजा जुया बिज्यात—

पुञ्जं चे पुरिसो कयिरा कयिराथेतं पुनप्पुनं ।

तद्धि छन्दं कयिराथ सुखो पुञ्जस्स उच्चयोति ॥

Dhamma.Digital

अर्थ—

पुण्य याईपि पुरुषपिसं व यानागु पुण्ययात हाकनं-हाकनं याना-यंका च्वने फयेकेमाः, व पुण्य याय्गुली ईच्छा याना यंकल धाय्व पुण्ययागु फल सुखकर अवश्य नं उवी ।

पदार्थ— उकिया अर्थ गथे धाःसा यदि पुरुषपिसं पुण्य कुशल कर्म यात धाःसा, भ्राः जि छको पुण्य याय्धुन थुलि पुण्य दयेव गात घका उकी मन लगेयाना च्वनेगु मतोतुस्य पुण्य धंगु बारंबार यानावं यंका च्वने फयेकेमाः । वं पुण्य याना मच्चनेगु क्षणे नापं उगु पुण्य

[१५६]

धम्मपदट्ट कथा

यायगुली इच्छा-रुचि उत्साह याना हे च्चनेमाः, छाय् धाःसा ? पुण्य-
यागु फलं सुख उवी घका घयातःगुलि याना अथे याना यंका च्चनेमागु
खः । पुण्ययागु विपाकं थुगु लोके व परलोके निगुलीसं सुख हे जक
अभिबृद्धि उवी ।

धमदेशनाया अप्तस देवपुत्री-अप्सरा ४५ नू योजन तापाथाय्
च्चं च्चंह्य जूसानं श्रोतापत्ति फलस थ्यंकः बंह्य जुल ।

लाजदेव पुत्रीया कथा सिधल ।

४. अनाथपिण्डिक महाजनया कथा

“पापो‘पि पस्सति भद्र’” धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे बासयाना च्वना बिज्याबले अनार्थापण्डिक महाजनया कारण याना आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

अनार्थापण्डिक महाजनं जुलसां जेतवन विहार दयेकेया लागी हे जक न्येप्यंगू कोटि धन बुद्ध शासने पोंकाबिल । शास्ता तथागत जेतवन विहारे बासयाना बिज्याना च्वना बिज्याबले प्रत्येक दिन ह्लि स्वको महाउपासक उपस्थान-सेवाया लागी वनाच्चन । अथे वनीबले नं महा-जनं छु ज्वनावल थें धका श्रामणेरत व मचातस्यें ह्ला जूसां सोवें धका थःगु ह्ला खालियाना विहारे गबलेसं हे वने मनं । सुथे वनीबले यागु नयेगु त्वनेगु ओंका हे जक वनी । जलपान याए सिधेका वनीबले ध्यो, नउनि ध्यो, वासः आदि ज्वंका वनी । संझाकाती वनीबले स्त्रांमा, सुगन्ध लेप, सुगन्ध वस्त्र आदि ज्वंका वनी ।

गृहस्थ व्यवहारे च्वना जीविका याना च्वंपिसं महाजनया ह्लाति झिच्यागु कोटि धन ऋण-स्याय् कया यंकातल । थःगु कुल छें

चवंगु भिक्क्यागु कोटि धन, मूवंगु लु^० वह आदि खुसिया सिथे गाडेयाना तःगु बावना चवंगु लखं खुसिया किनारा थुनायंकुबले च्वीकःयंका महासमुद्रे लावना चवन । थुगु प्रकारं क्रमानुसारं महाजनयागु धन व्याक्कं परिहीन जुया मदया फुनावन । अथे जुयावंसां तबि महाजनं संघपित दान बीगु ज्या तोःता मछो । भिक्क प्रणीत ज्वीक जक दान बीमफया वन । छन्हुया दिनस शास्ता-तथागतं वंके— “हे गृहपति ! छंगु कुले दान बीगु ज्या जुयाचवंगु दुला ?” धका न्यना बिज्याय्व “बिया चवनागु ला दु भन्ते ! व जुलसां च्वकियागु छ्वालुस्य चवंगु जा क्वाति जक बी फया चवन ।” धका बिनित्यात । अले वंत तथागतं— “हे गृहपति ! लूख क्वाचुस्यचवंगु अनाज दान बिया चवना धका चिन्तना याना चवनेमते । थःगु चित्त जक प्रणीत-शुद्धयाना चवने फत धाःसा बुद्ध आदिपित बियागु दान लूख-क्वाचुगु अनाजयागु दान धंगु छुं दुगु मछु, वनं छं अष्ट आर्यं पुद्गलपित हे बियाचवंगु खः । जि जुलसां वेलाम ब्राह्मण जुया जन्म जुयाचवनागु बखते सकल जम्बूद्वीप छगुलि हल-चल हे मचेज्वीक महादान बिया चवनाबले नं त्रिशरण वनाच्वपिसं नापं जिगु छुं दान प्राप्तयाना काय् मफुत । दक्षिणा बीयोग्यपि धंपि व्यक्तपि थुगु प्रकारं दुर्लभ जुयाचवन । उकि जि क्वाचुगु अनाज दान बियाचवना धका छुं चिन्तना याना चवने मते” धका उजुं जुया बिज्याना वेलाम सूत्र आज्ञा दयेका बिज्यात ।

तदनन्तर महाजनया छेया लुखाच्चे अग्रिग्रहित जुया चवंह्य देवता छह्य शास्ता तथागत व वसपोलया श्रावक संघपिं छे द्वाहां प्याहां जुया बिज्याईबले वसपोलपिनिगु गुण प्रतापं याना लुखाच्चे च्वं चवने

मफया, इपि थुगु छेँ द्वाहाँ मवयेकेत महाजनयात खेँ न्यंका फाटाप्वीका काय्माल धका घाय्गु इच्छा याःसानं महाजनया धन दयाचवंबले छुं खेँ न्यंकाःवने मफया चवन । आः जुलसां महाजन गरीब जुयावन जिं धंगु खेँ न्यनी धका चान्हे महाजन छनीगु कोठाय् द्वाहाँवना आकासे चवं चवंवन । अले वैत महाजनं खंका “छ सु खः ?” धका न्यन ।

देवता— “हे महाजन ! जि जुलसां छं छेँया प्यंगुगु लुखाच्चे अघिग्रहित जुया चवनाह्म देवता खः । छंत छुं अरवाद्-उपदेश बी धका वयाच्चवना ।

महाजन— अथे जूसा छंगु अरवाद्-उपदेश जित केँ ।

देवता— हे तःधंहा महाजन ! छं लिपा ज्वीगु खंयात वास्ता मयास्य अमण गौतमया शासने आपालं धन फुके धुंकल । आः छ थः गरीब ज्वी धुंका नं छं वैत तोःता मछोनि । छं लिपा नं थथेहे याना चवन घाःसा निन्हु प्यन्हु त्वालं हे छं घाँय् समेतं नये छनी मखुत । व अमण गौतम छंत छु याय्त मागु दु ? आपा परित्याग याना चवनेगु तोःता छ्वया अथवा बन्दयाना दुगु धन थःगु व्यापार ज्याय् लगेयाना थःगु कुटुम्बयात थामेयाय्गु सो ।

महाजन— थ्वहे ला छं जित बियागु अरवाद्-उपदेश ?

देवता— खः महाजन !

महाजन— “छथेँज्यापि सच्छिदोल देवतापिसं नापं जिगु दान बीगु ज्या रोकेयाके फंमखु । छं अयोग्यगु खं ह्लात । छ जिगु छेँ चवंचवनां छु फाइदा ज्वी ? याकनं हे छ जिगु छेँ प्याहाँ हुँ ।” व देवता भोतापन्न जुयाचवंहा आर्यं आवकयागु वचन न्यना अन चवंचवने मफया

थः मच्चा खाचात जोना छेँ प्याहाँवन । प्याहाँ वंसानं मेथाय् गनं च्वनेगु
 थाय् प्राप्त मज्जुया महाजनयाके क्षमा फोना अनहे च्वने धका मत्तीतया,
 नगरस अधिग्रहित जुयाच्चवंह्य देवपुत्र याथाय् वना, वंत थमं यानावयागु
 अपराध व्याक्कं कना— “वा पासा ! जि नाप्पं महाजन याथाय् वना
 जित क्षमायाका, जि च्वनेगु थाय् छकू बीकाब्बु” धका धावन । व
 देवतां छं महाजनयात अयोग्यगु उपदेश बिल । जि महाजन याथाय्
 वना छंगु बारे छुं धावनेगु साहस मयाना धका प्रतिक्षेप यात । वं
 चतुर्भहाराज देवतापिथाय् वना वहे खेँ धावन । इमिसं नं प्रतिक्षेप
 यानाहल । अले वं शक्र देवराज इन्द्र नापलाना व खेँ कना हे देवराज !
 जि च्वनेगु थाय् छकू मइया मस्त ह्लातं जोना पनाथ जुया चा चाहू
 जुया च्वना । जित च्वनेगु थाय् छकू बीकाब्बु धका विनन्न जुया
 बांलाक याचना यावन । अले वयात इन्द्रं घाल— “जि नं छंगु कारण
 महाजन याथाय् वना धावने मछा तर छंत जि उपाय छगु कनाछ्वे ।”

“ज्यू देवराज ! धयादिसँ ग्राम छिगु उपाय ।”

“छ जुलसां आः महाजनया कारिन्दाया भेष कया वना, महा-
 जनयाके पत्र च्वकेबिया व्यापार व्यवहार याना, जीविका याना च्वंपिसं
 त्याना यंकातःगु ऋच्यागु कोटि धन थःगु आनुभावं ह्यायाहया, वंगु
 खालि जुयाच्चंगु धुकुती यंका तयाब्बु । हानं समुद्रे च्चीक यंकातःगु
 ऋच्यागु कोटि धन दु, मेगु हानं थुगु थासे सुयागुं हक महुगु फाल्तु
 जुयाच्चंगु ऋच्यागु कोटि धन दु । व व्याक्कं थःगु ऋद्धि मुंकाहया वंगु
 फुस्कुलु जुयाच्चंगु धुकू जाय्का बिया दण्ड भोग याना क्षमा फोहूँ” धका
 उपाय कनाबिल । वं ज्यू हवस देवराज ! धका लिसः बिया इन्द्रं

घाघेतुं सकल ज्या याय् सिधेका हाकनं महाजनया छनीगु कोठाय् यःगु शरीरं रस्मि पिकया आकासे बना च्वं च्वंवन । महाजनं “व सु अन आकासे ?” घका न्यनेव — “जि छिगु प्यंगुगु लुखा च्वे अधिग्रहित जुया च्वनाह्य मूर्खह्य देवता खः । जिगु मूर्खतां याना छित जि गुगु खं घाय्लात उगु दोषया लागी जितः क्षमायाना दिसं । देबराज इन्द्रया वचनानुसार न्येप्यंगु कोटि घन मुंकाहया खालि जुयाच्वंगु छिगु धुकू जाय्का बीगु दण्डकर्म—सजाई नं भोगेयाय् धुन । जित च्वनेगु बाय् छकू प्राप्त मज्जुगुलि याना दुःख—कष्ट सिया जुयाच्वना ।” घका घभ्यव अन्याथपिण्डक महाजनं चिन्तना यात— “एव देवतां दण्डकर्म नं भोगे- याना बयेधुन ।” घका घयाच्वन यःगु दोष नं सीका—एवीका स्वीकार यात ।

ध्वयात शास्ता याथाय् यंका क्यने यंकेमाल” घका मसी ल्वीका महाजनं वयात शास्ता याथाय् यंका — “छं याना वयागु ज्या व्याक्कं शास्तायात बिन्तिया” घका घाल । देवतां शास्ताया चरण कमले भोस्तुना भन्ते ! जि जिगु मूर्खतां याना छलपोलयागु गुण ह्यसीके मफया पापिगु वचन ह्लायालात । उकी जित क्षमायाना बिज्याहूं । शास्तायाके क्षमा फोने धुंका महाजनयाके नं क्षमा फोन । शास्तानं कल्याण व पापकर्मया विपाकया विषये महाजन व देवतायात अववाद उपदेश बिद्या बिज्यास्य हे गृहपति ! थुगु लोके पापितिसं गबले तक्क थमं यानागु पाप परिपक्व उवीमखुनि अबले तक्क उकियात भि हे खना- च्वनी । गबले जुलसां थमं यानागु पाप परिपक्व जुया विपाक बीगु थालेयाई अबलेतिनि दुःख—कष्ट सी । भिपि मनूतिसं नं गबले तक्क

भिगु ज्या परिपक्व जुया फल बीमखुनि अबले तक्क उकियात्त पाप हे धका खना च्वनी । गबले जुलसां भिगु ज्या परिपक्व जुया उकियागु फल बीगु थालेयाई अबलेतिनि इमिसं भिगुयात्त भिगु हे धका खंका काई धका उजुं जुया बिज्याना कारणा कारण चूलाका धर्मदेशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा आजा जुया बिज्यात्—

पापो'पि पस्सति भद्रं याव पापं न पच्चति ।
 यदा च पच्चती पापं अथ पापो पापानी पस्सति ॥
 भद्रो'पि पस्सति पापं याव भद्रं न पस्सति ।
 यदा च पच्चति भद्रं अथ भद्रो भद्रानि पस्सती'ति ॥

अर्थ—

पापितिसं गबले तक्क थमं यानागु पापं फल बी मखुनि अबले तक्क व पापयात्त इमिसं भि धका हे समझे जुया च्वनी । गबले जुलसां पापं मभिगु फल बी अबलेतिनि पापितिसं थमं यानागु पाप खनी (—हसी) ।

भिपि मनूतिसं नं थमं यानागु ज्याया भिगु फल मयूतल्ले भिगु ज्यायात्त पाप हे धका समझे जुयाच्वनी, गबले जुलसां भिगु ज्यां भिगु फल बी अबलेतिनि भिपि मनूतिसं भिगु फल खनी ।

पदार्थ— अन्न “पापोति” धंगु कायदुश्चरित्तादि पापकर्म संयुक्त जुया च्वंहा मनू, वं जुलसां ह्लापा ह्लापा यानावःगु सुचरित्रयागु प्रभावं उत्पन्न जुयावःगु सुख अनुभव याना सुखताया च्वनी धाःगु खः ।

“याव पापं न पचति” धैगु गबले तक्क वयात उगु पापकर्मं दृष्टान्त थुगु हे जन्मे अथवा लिपा मरण जुयावने धुंका मेगु भवस उकियागु विपाक बीमखुनि अबले तक्क वं उकियात भिहे धका समझे जुयाच्चनी । अले वं थुगु जन्मे अनेक प्रकारगु दुःख-कष्ट सिया परलोके नं अपाय नरक भोग अनुभव याहा व पापि पापयात खना वै । निगुगु गाथानं काय सुचरित्रादि प्रभेदं भिगु कर्मस संयुक्त जुया भियाना क्वंहा वं नं ह्लापा ह्लापा यान वैगु बुश्ररित्रया प्रतापं उत्पन्न जुयावःगु दुःख अनुभव याना पाप खनाच्चनी । “याव भद्रं न पचति” धैगु गबले जुलसां वयात भिगु ज्यां थुगुलोके जूसां परलोके जूसां विपाक बीमखुनि, गबले जुलसां व भिगु ज्या परिपक्व जुयावै अबले थुगुलोके लाभ सत्कार आदि सुख जूसां परलोके दिव्य सम्पत्ति सुख जूसां अनुभव याना चवनी व अज्याहा भिहा मनूनं भिगु हे जक खनावै धका धाःगु खः ।

धर्म देशनाया अन्तस व देवता श्रोतापत्ति फलस प्रतिष्ठित जुल । अन मुं:पि मेपि मनूतयेत नं धर्मदेशना सार्थक जूगु जुल ।

अनाथपिण्डिक महाजनया कथा सिधल ।

५. परिस्कार संयम मदुह्य भिक्षुया कथा

“भापमञ्जोथ पापस्स” धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे बासयाना च्वना विज्याबले छह्य चीबरादि परिस्कारस संयम मदुह्य भिक्षुया कारणं याना भ्राजा जुया विज्यागु खः ।

व भिक्षुं जुलसां छं छगू विहारयागु खाता कुसि इत्यादि परिस्कार पिने पितहया उकि ज्याकाय् धुनेव व उगु परिस्कार अनंतं तोःता थकी । परिस्कार वस्तु वा वया जूसां, निभालं जूसां, कुमिचां नया जूसां नष्ट जुयाच्वन । वंत भिक्षुपिसं धाल- हे भ्रायुष्मान ! परिस्कार धंगु थासे तथा बने न्वाला ? धका न्वाय्व वं धाल- “हे भ्रायुष्मानपि ! जि यानागु ज्या भतीचा जक खः नतु उकिया दोष चित्ते हे दु, नतु पित्ते हे दु धका धया हाकनं अयेहे यात । भिक्षुपिसं वंगु ज्या शास्ता-यात बिन्ति याना बिल । शास्तानं वयात सःतके छ्वया विज्याना “हे भिक्षु ! छं थये यानागु धात्थेनं खःला धका न्यना विज्यात । शास्तानं अये धका न्यना विज्यासा नं व भिक्षुं “गथे भन्ते ! जि जुलसां मामूलि-भतिचा जकगु दोष यानागु खः व अये याय्गु नतु चित्ते हे दु, नतु

पित्ते हे दु” घका छुं हे पर्वाह मतस्य तिरस्कार पूर्वकं लिसः बिल ।
 अले वंत तथागतं “भिक्षुपिसं अथे याना ज्वीमज्यू । पाप कर्म धंगुयात
 भतीचा जक घका हेला याय् मज्यू । पिने खुत्लागु आकासया क्वे
 तयातःगु ह्युतु प्वा चागु थले, वावंबले छफुति-छफुति लखं व थल गबले
 जक जाइ धंथे चवं तर ताउत वा वंच्चनीबले जाया हे वं । अथेहे तुं
 पाप याइपि मनूतिसं नं भतीचा भतीचा जक पाप यांसानं बारंबार
 हाकनं हाकनं याना यंकीबले महान तःधंगु पापया द्वं छावनी” घका
 उजुं जुया बिज्याना कारणा कारण चूलाका धर्मदेशना याना बिज्यास्य
 क्वेच्चंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात—

माप्पमञ्जेथ पापस्स न मन्तं आगमिस्सति,
 उद बिन्दुनिपात्तेन उद कुम्भोपि पूरति ॥
 पूरति बालो पापस्स थोक-थोकम्पि आचिणन्ति ॥

Dhamma.Digital

अर्थ—

जि यानागु पाप जिथाय् वंमखु घका पापयात हेलायाय् मत्थो ।
 छफुति-छफुति लः कृत्युं वंगुलि याना लःघः हे जायावः । मूर्खपि मनू-
 तिसं भति भति याना पाप मुनाकाई ।

पदार्थ — अन “मापमञ्जेथ” धंगु हेला अपमान याय्मते
 धागु खः । “पापस्स” धंगु पाप-अकुशल कर्मयात धागु खः । “न
 मन्तं आगमिस्सति” धंगु विकिवाधंगु जक पाप जि यानागु खः ।
 उकियागु विपाक-फल जितः गबले लावं घका थुगु प्रकारं पापयात
 अवहेला याना तुच्छ खनेमते धंगु अर्थ खः । “उद कुम्भोपि” धंगु

[१६६]

धम्मपद्ध कथा

सावेबले ह्युतु चायका तयातःगु छुं छगः थल गुकी छफुति-छफुति लः
लावेवं छस्येनिरये जाया वे । थुगु हे प्रकारं सूखीपि मनूतेसं मति मति
जक जूसां पाप मुंकु मुंकु थल जायावे पूर्ण जुयावे छागु अर्थ छः ।

धमं देशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति आदि फलस
ध्यंकः वंगु जुल । शास्तानं छुल्लागु आकास कवे खाता आदि लायका
हाकनं थासे तःमवंपि भिक्षुपित थुगु नां जुयाच्चंगु आपत्ति-दोष लाई
धका शिक्षापद दयेका बिया बिडयात । *digital*

परिस्कार संयम मदुह्य भिक्षुया कथा सिधल ।

६. भौया लहा समानह महाजनया कथा

“मापमञ्जेथ पुञ्जास्स” धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महाबिहारे बासयाना च्वना बिज्याबले बिलाल पाद सेट्ठि (= भौ लहा महाजन) या कारणं याना प्राज्ञा दयेके बिज्यात ।

छगु समयस जुलसां श्रावस्ती नगरे चर्वापि मनूतयेसं पुचः—पुचः मुना बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघपित दान बियाच्वन । अनंलि छन्हूया दिनस तथागतं भुक्तानुमोदना याना बिज्यास्य थये प्राज्ञा जुया बिज्यात— “हे उपासर्वापि ! थुगु लोके गुह्य मनूनं थःगु धन सम्पत्ति हे जक खर्च-याना दान बियाज्ची । मेपिके स्वीके दानबीया लागी चन्दा का ज्चीमखु । अज्यापि मनूत जन्मजू वं बंधाय भोग सम्पत्ति जक लाभ ज्ची । परिवार सम्पत्ति लाभ ज्चीमखु । गुह्य मनूनं थःगु धन सम्पत्ति खर्चयाना दान बीमखु । मेमेपिके यथाश्रद्धा चन्दा जक उठेयाना दान ज्ची । ईपि जन्मजू वं बंधाय परिवार सम्पत्ति जक लाभज्ची । भोग सम्पत्ति लाभ ज्चीमखु । गुह्य मनूनं थःगु धन सम्पत्ति खर्च यानानं दान बीमखु, मेपिके चन्दा कया जूसां दानबीगु ज्या याईमखु, अज्यापि मनूत जन्मजू वं बंधाय भोग सम्पत्ति नं लाभ ज्चीमखु । परिवार सम्पत्ति नं

लाभ ज्वीमखु । गुह्य मनूनं थःगु घन सम्पत्ति नं तथा, मेपिके यथाश्रद्धा चन्दा कया नं दान बीगु ज्या याई । व मनू जन्मजू वं वंथाय् वंत भोग सम्पत्ति नं लाभ ज्वी । परिवार सम्पत्ति नं लाभ ज्वी ।” धका धर्मोपदेश याना बिज्यात ।

अनंलि छह्य विद्वानह्य मनूनं उगु धर्मदेशना न्यना थुगु कारण अत्यन्त सार्थकगु विषय खः । “आः जि जुलसां थ्व निगू सम्पत्ति लाभ ज्वीगु ज्या याना यंके” धका मत्तीतया शास्ता-तथागत आसनं वना बिज्याय् न्ह्यो ह्ला बिनित्तियाना निवेदन यात— “भन्ते ! कन्हैयागु दिवा भोजन दान जिगु स्वीकार याना बिज्याह्वे ।”

“छंत गोह्य भिक्षुपि माः उपासक !”

“भन्ते ! छलपोलपि सकलसितं हे जिगु निमन्त्रणा वु ।”

शास्ता-तथागतं कन्हैसिगु व उपासकयागु दिवा भोजन सकल भिक्षु संघपि सहितं स्वीकार याना कया बिज्यात । व पण्डितह्य मनू शहरे द्वाहावना “भो मांपि ! बापि ! जि कन्हैया लागी बुद्ध प्रमुख भिक्षुसंघपि सकलसित दिवा भोजनया लागी निमन्त्रणा बियावये धुन ः गुह्य-गुह्यस्यां गोह्य गोह्य भिक्षुपित भोजन याकेगु इच्छा वु, ओह्य-ओह्यसिगुया लागी यागु, भोजन आबिया लागी जाकि, तरकारी इत्यादि बिया दिसैं । सकलें मुना छगू थासे जोरेयाके बिया भोजन दान बीगु जुल ।” धका उद्घोषना यायां चा चाहू जुल । अले छह्य महाजनं व उद्घोषक थःगु पसःया न्ह्योने थ्यंकः वःगु खना मत्तीतल— “थ्वं थःत भावको जक भिक्षुपि निमन्त्रणा याना महस्य शहर छगुलि चन्दा काकां चाचा हू जुल ।” धका तंचाया “वं जोनावःगु दान पात्र थन हति”

घका घया यःगु स्वर्षिचिचां तुया जाकि निगःचा, अथेहे तुं मू व माय
नं दान पात्रे तयाबिल । व महाजन अबलेसंनिस्थे भौचिया ह्ला दुह्य
महाजन धंगु नां जुयावन । ध्यो, साखःति आदि व्यूबले नं धवःचा
थले द्रुतछ्वया धवःचिया कुंचां भतीचा जक तुया कया छफुति-छफुति
तिकिनंका जक दानबिल । दान कावःह्य उपासकं मेमेपिसं व्युगु दान
वस्तू मेगु थले फयाकया वं व्युगु जक अलग थल छगले फयाकाल ।
व महाजनं दान कावःह्य उपासकं अथे याःगु खना— “ध्वं जि बियागु
वस्तु जक छाय् मेगु थले फयाकागु ।” घका चिन्तना याना वया ल्यू ल्यू
यः सेवक छह्य छ्वयाबिल— “छं ध्वनाप वना ध्वं जि बियागु दानयात
छुयाइये ? स्वया कारण सीका ल्याहाँ वा” घका घयाछ्वत । उपासकं
वना “ध्व दान बियाहःह्य महाजनयात तःधंगु फल लाय्मा” घका
घाघां भोजन मरिचरि वयेकेया सागी द्वेचिनातःगु जाकि द्वे पोंका-
बिल । मू, माय् व ध्यो, चिकं, साखतिया फुति नं उगु उगु थलेहे, सुवा
व्युव्यु पोंकाबिल । चिवा कावःह्य सेवकं वना महाजनयात व खं
कंवन । व खं ग्यना महाजनं मत्तीतल— “जि ध्वयात थुह्य महाजनं
पर्षि स्वर्षिचिचां तुया जक जाकि दान बियाहल घका जिगु नांकया जितः
वेईजत याय् मात्रं जि ध्वयात स्याना छ्वे घका जि थन वयागु खः ।
तर ध्वं जुलसां पाठि दाना दान व्युपित नं स्वर्षिचिचां तुया दान व्युपित
नं सकलसित महानगु फल लाय्मा घका घयाचवन । “यदि जि ध्वयाके
क्षमा मफोन धाःसा जिगु छ्यने देव वण्ड लावं ।” घका मत्ती ल्वीका
भौचिया ह्ला जूह्य महाजनं व उपासक याथाय् वना पालि भोप्युया
“स्वामि ! जितः क्षमा याना दिसँ ।” घका घाल । उपासकं ध्व छ्

खः ? छाया जिके क्षमा फोवंगु ?” घका न्यनेव व महाजनं जगु खं व्यावकं स्पष्टरूपं कनाबिल । इमिगु व ज्या खना शास्ता तथागतं दान व्यवस्था याहा उपासकयाके महाजनं वंके क्षमा फोवःगुया कारण न्यना बिज्यात । उपासकं ह्यिगः जगु खं निस्ये याना सकल वृत्तान्तं खं व्यावकं तथागतयात विन्ति याना बिल । अले महाजनयाके शास्तानं यथे खःला महाजन ? घका न्यना बिज्याना महाजनं “व अथेहे खः मन्ते !” घका लिसः बीव तथागतं आज्ञा जुया बिज्यात— “हे उपासकपि ! पुण्य धंगु मतीचा जक घका हेलायाय् मज्यू जि थेंज्याहा बुद्धयात अथवा बुद्ध प्रमुख भिक्षुसंघोपित दान बिया मतीचा जक दान बिल घका हेलायाय् मत्यो । पण्डितजनपिसं जुलसां पुण्य याइगु बळते पुसापा चाय्कातःगु लःथले लः छफुति-छफुति तिकिननं छस्येनिस्ये व लःथल लखं जाया वेंथेंतुं पुण्य नं अथे हे परिपूर्णं जुया वेंहे व्वनी” घका उजुं जुया बिज्याना कारणा कारण खूलाका धर्मदेशना याना बिज्यास्य ख्वेच्चंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात—

मापमञ्ज्रेथ पुञ्जस्स नमन्तं आगमिस्सति,
उद बिन्दु निपातेन उद कुम्भोपि पूरति ।
पूरति धीरो पुञ्जस्स थोकथोकम्पि आचिणन्ति ॥

अर्थ—

जि यानागु पुण्य मतीचा जक, उकियागु भिगु विपाक फल जित गबले प्राप्त उवी घका अथे पुण्ययात हेलायाय् मत्यो । पुसा मकुगु लः घले छफुति-छफुति जक लः महिक तिकिननाच्चंगु लखं घः जायावनी

थेतुं, धैर्यं दुषि पण्डित विद्वानजनपिसं भती-भती जक याना जूसां
संचय यायां पुण्यरूपी घः जायका यंकी ।

पदार्थ— च्चे च्वंगु गाथाया अर्थं यथे खः कि पण्डित विद्वान-
पि मनूतेसं पुण्ययाना जि भतीचा जकगु पुण्ययाय् लात विपाकया रूपं
जितः उकियागु भिगु विपाक-फल वेमखु घका थुगु रूपं चिकिचाधंगु
ज्यायात जूसां सुनां खंकी । थ्व भिगु ज्या जूसां थुकिं जित भिगु फल
गबले बीर्क ? धका थुगु रूपं यानागु स्वल्प पुण्ययात निमित्त समझेजुया
हेला याय्मते । गथे जुलसां तुते मज्जीक लः छफुति-छफुति तिकि ननं
ह्युतुप्वा चाय्कातःगु लःघः लखं जायावे थेतुं, धैर्यवान विद्वान पण्डित-
जनपिसं भति-भति जक जूसां पुण्य संचय यायां पुण्यरूपी घः जायका
काई धागु खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस व महाजन श्रोतापत्ति फलस थ्यंकः वन ।
अन भुंवःपि जनतापित नं धर्मदेशना सार्थक जुयावन ।

भौया ह्ला समानह्य महाजनया कथा सिधल ।

७. महाधन व्यापारिया कथा

“वाणिजो‘व’” धंगु थुगु धमंदेशना शास्ता जेतवन महाबिहारे बासयाना बिज्याना च्वना बिज्याबले महाधन व्यापारिया कारणं याना भ्राजा जुया बिज्यागु छः ।

व व्यापारिया छे जुलसां डाका मारेयाय् घका न्यासःह्य डाकुतेसं मौका माला च्वंसानं मौका पारेयाय् मफयाच्वन । लिपायागु समयस व व्यापारिं न्यासःगु गाडास मालसामान जाय्क भरेयाना भिक्षुपित घाय्क छ्वत कि— “जि थुगु देशे वना बने ज्यावने त्यना उगु देशे बिज्याय् न्ह्यापिं भ्रायंपिं सुं वत घाःसा प्याहाँ बिज्याहुँ । लंस भिक्षाया लागि छुं कष्ट ज्वीमखु । माःगुतक्क जि सेवा सत्कार याना बोना यंका बी ।” वंगु व खं न्यना न्यासःह्य भिक्षुपिं व व्यापारिं नाप देशाटन याःबिज्यात । इपिं डाकुत नं व व्यापारिं छे प्याहाँबल धंगु समाचार सीका लेंया बिच्चेच्वंगु जंगले वना पिघा च्वंवन । व्यापारित नं छे प्याहाँबया जंगलया सिथे च्वंगु छगू गामे बासं च्वना स्वन्हु तक्क दोहं गाडा इत्यादियागु व्यवस्था मिलेयाना च्वन । इपिं नापं बिज्यापिं भिक्षुपित ह्लिं ह्लिं टुते मज्जीक भिक्षा दान बिघा हे च्वन । डाकुतेसं व्यापारित बिस्तार जुया च्वंगुलिं याना छह्य डाकुयात सःता छ वना

व्यापारित थुलुनु प्याहाँ वंगु धंगु सीका वा घका गामे छ्बयाहल । व डाकु उगु गामेवना थः पासा छ्हासिके “व्यापारित थनं गबले प्याहाँ वंगु” घका न्यन । वं निन्हु-पन्हु त्वालं प्याहाँवनी घका कना “छं छ्हाय् थथे न्यनागु ?” घका न्यन । अले वंत वं “जिपि न्यासःह्य डाकुत इमिया लागी जंगले पिया च्वनागु दु ।” घका कन । पासाह्यस्यां अथे जूसा छ् वनाच्वे ह्वे व्यापारित याकनं हे थनं प्याहाँवंगु जुल घका घया छ्बत । अले वं आः जि डाकुतयेत पनेगु ला अथवा व्यापारि तयेत ? घका चिन्तना याना जितः डाकुत छु याय्त ? व्यापारितयेगु कारणं याना न्यासःह्य भिक्षुपिनि जीविका जुयाच्वन । व्यापारितयेत हे इसरा बीमाल घका व मनू व्यापारि तय्याय् वना— “छिपि थनं गबले प्याहाँ वनेगु ?” घकाः न्यना “बनि स्वन्हु थुलुनु” घका कनेव वं व्यापारि-तयेत थथे छाल— “छिमिसं जि धंथे या जंगले जुलसां छिमित लुटे याय्या लागी न्यासःह्य डाकुत पियाच्वंगु दु । आः थथे छिपि उखे वने मतेनि” घका घाय्— “थ्व खँ छं गय्याना सिल ?” घका न्यन । व मनूनं छाल कि— “इपि डाकुतये बिच्चे जिमि पासा छ्हा दु वं कना जि सीका कयागु छः ।” ,अथे जूसा जिपि उखेपाखे वनां छुयाय् ? थःथःगु छे पाखेतुं ल्याहाँवने” घका व्यापारितेसं छाल । व्यापारित वंगु गमन लिकुना च्वंगुलि याना हाकनं डाकुतेसं छ्बयाहःह्य मनू वया पासाह्यसिके न्यना उगु समाचार सीका “व्यापारित जुलसां थःथःगु छे तुं ल्याहाँ वनीगु जुल” घका डाकुतयेथाय् वना कंवन । व खँ न्यना डाकुत जंगलं प्याहाँवया व्यापारित छे पाखे वनीगु ले वना पिया च्वंवन । अज नं व्यापारित प्याहाँवंगु बिलम्ब जुया च्वंगुलि याना

हाकनं एह्य डाकु बया पासाह्यसिथाय् समाचार सीकेत छ्वयाबिल ।
 वं व्यापारित अन च्वं च्वंगु भाव सीका डाकुतयेत सूचना बिल ।
 व्यापारितस्ये जिभिगु ले उखे नं सफा मजू, थुखे नं सफा मजू खनी ।
 अथे जूसा जिपि उखे नं वनेमखु । थुखे नं वने मखु । थनंतुं च्वं च्वने
 घका मत्तोतया भिक्षुपिथाय् वना घावन कि “भन्ते ! डाकुतेसं जुलसां
 जिमित लुटेयाय्या लागी लेंया बिच्चे च्वं च्वन । हाकनं जिपि छे
 ल्याहांवनी घागु न्यना छे ल्याहांवने पाखेपागु ले वया पिया च्वं च्वन ।
 अथे जूगुलि याना जिपि भन्ते ! उखे नं मवंस्य थुखेनं मवंस्य भचा
 थननि पिया च्वं च्वने । भदन्तपि थन च्वने न्ह्यापि थन च्वना बिज्याहं ।
 ह्यापि छे पाखे ल्याहां बिज्याहं । थःथःगु इच्छानुसारं याना बिज्याहं
 घका सकल भिक्षुपित न्यंकाबिल । भिक्षुपिसं अथे जूसा जिपि न्ह्योने
 वने मखुन घका व्यापारितयेत न्यंका कन्हैखुनु आवस्ती वना शास्तायात
 वन्दना याना न्ह्योने फेतुना च्वं च्वन । शास्तानं गथे खः भिक्षुपि छिपि
 महाधन व्यापारि नाप वनापि मखुला ? अथे न्यना बिज्याय् भिक्षुपिसं
 “खः भन्ते ! महाधन व्यापारियात लुटे याय्त लेंया निखेपाखे डाकुत
 वना पिया च्वं च्वन । उकि व्यापारित अनंतुं च्वनाबिल । जिपि जुलसां
 थन ल्याहांवया” घका बिन्ति याय् तथागतं “हे भिक्षुपि ! महाधन
 व्यापारि लेंया बिच्चे डाकुत दुगुलि याना लेंस वनेगु हे परित्याग याना
 छ्वत । स्वानाच्वने योह्य पुरुषं हलाहल घोर विषयात परित्याग याना
 छ्वं । भिक्षुपिसं नं स्वंगू भवरूपी डाकुतय्सं ले पनाच्वंगु समान जू
 घका समझेजुयां पापं अलग जुयाच्वने योग्य जू घका उजुं जुया
 बिज्याना कारण कारण चूलाका धमदेशना याना बिज्यास्य थुगु

क्वेच्चंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात—

वाणिजो'व भयं मग्गं अप्पसत्थो महद्धनो ।

विसं जीवतु कामो'व पापानि परिवज्जये'ति ॥

अर्थ—

भक्ति जक बंजाल दुपि, आपालं धन दुपि व्यापारितेसं गथे भयं युक्त जुयाच्चंगु लंयात तोःता छ्वं, अथवा म्बानाच्चनेगु इच्छा दुपि मनूतेसं विषयात तोःता छ्वं, अथेहे तुं (मनुष्यतेसं) पापयात तोःता छ्वया बोमा ।

पदार्थ— अत्र “भयं” धंगु ग्याय्मागु, ग्याय्बह जूगु डाकुतेसं चाहुयेका भय सहित धाःगु अर्थ छः । अथे धयातःगु दु कि गथे कि महाधन व्यापारि भय सहितगु लंयात (त्याग याना छ्वं) हानं गथे कि म्बानाच्चने योह्यस्यां हलाहल विषं अलग जुया परित्याग याना छ्वं अथेहेतुं पण्डित-विद्वानपि भिक्षुपिसं भतीचा जकगु पाप जूसानं परित्याग याना छ्वेनाः ।

धर्मदेशनाया अन्तस इपि भिक्षुपि प्रतिसम्भवा सहित अरहन्त भावस ध्यंकः वन । अत्र मुंवःपि आपालं जनतापित नं धर्म देशना सार्थक जुया वन ।

महाधन व्यापारिया कथा सिधल ।

८. कुक्कुट मित्रया कथा

“पाणिम्हि चे” धंगु थुगु धमंवेशना शास्ता वेलुवने बासयाना च्वना बिज्याबले कुक्कुट मित्र धंहा व्याह्याया कारणं याना आजा जुया बिज्यागु खः ।

राजगृह नगरे महाजनया म्हायमचा छह बंस जायावया न्हेत जागु प्रासादया दकले तले च्वंगु बांलागु कोठाय् तथा, आरक्षाया लागी म्वाति छह बिया मां बौपिसं बास याकातल । छन्हया दिनस व महाजनया म्हायनं संशाकाती म्पालं च्चे ले कोसोया च्वंबले न्यासःगू पाश (=जाल), न्यासःगू शूल (=गसू) प्रयोग याना चलात स्याना जीबिका याना च्वंह छह ‘कुक्कुट मित्र’ धंहा व्याह्या न्यासःह चला स्याना इमिगु लां बंलगाडा जायेका गाडाया न्होने फेतुना चलाया ला मीयंकेया लागी नगरे द्वाहां वया च्वंह खन । वया उपरे स्नेह चिस उत्पन्न जुया नाथः दासिया ल्लाते भेट वस्तु बिया छवया— “हूं छ वना व व्याह्या व नगरं गबले ल्याहां वनीगु खः बांलाक सीका वा” धका छवयाबिल । व दासी व्याह्यायाथाय् वन वंत भेट वस्तु बिया न्येव वं घाल— “थो चलाया ला मिया कन्हे सुथ ल्लाप्पां थुगु व्वाकां प्याहां च्चनेगु ज्जी ।” व दासि व्याह्यां घागु खं न्यना ल्याहांवया महाजनया

म्ह्याय्यात कंबल । महाजनया म्ह्याय्यं थःगु छेँयागु घाय्मागु ज्या
 व्याक्कं सिधेका, थःगु तिसा वसः थाय् थासे सचेयाना तयेधुंका सुथ
 ह्लाप्पां थःमं हाकुगु; भ्वाथःगु वसतं तिया, लःघः छगः बेकुंच्याना दासि-
 तये नाप्पं लः कावनेथेँ याना, छेँ प्यार्हावया व्याह्हां घयाहःगु थासे
 वना पिया च्चवन । व्याह्हां नं सुथ ह्लाप्पां हे गाडा हाकेयाना ध्वाकां
 प्यार्हावल । व मिसा व्याह्हाया गाडाया ल्यूल्यू वयाच्चन । व्याह्हां व
 मिसा अथे गाडाया ल्यूल्यू वयाच्चंगु खना— “जि छ थुह्यस्या म्ह्याय्
 मचा धंगु मस्यू उर्क छ जिगु गाडाया ल्यूल्यू वयाच्चने मते मै” धका
 धाल । व मिसां— “जि छंत सःतागु मडु जि थःगु तालं वयाच्चनागु
 खः । छ सुमक च्चवना थःगु गाडा हाकेयाना च्चरे” धका लिसः ब्यूसानं
 व्याह्हां व मिसायात वंगु गाडाया ल्यूल्यू वया च्चने मते धका गनावं
 च्चन । अले व मिसां व्याह्हायात धाल “श्री-ऐश्वर्यं धंगु थःथाय् वया
 च्चंहासित पने योग्य मजू । व व्याह्हां व मिसा निश्रयरूपं वनाप वंगु
 सीका वंत गाडाय् फेतुका यंकल । व मिसाया मां भौपिसं नं वंत उखेँ
 थुखेँ माय्के छवया ल्वीके मफया सित ज्वी धका मृतक दान बिद्या
 बिल । व महाजनया म्ह्याय् व व्याह्हां नाप संवास याना न्हेह्य काय्पि
 ज्वीका इपि सकलें ल्याय्हा ज्वी धुंका इमित विवाह बन्धनं नं चिना
 बिल । अनंलि छन्हुया दिनस शास्ता सुथ ह्लाप्पां ध्यानं लोके स्वया
 बिज्याना काय्पि भौपि सहित कुक्कुट मित्र व्याह्हां थःगु ज्ञान जाले
 दुने द्वार्हावःगु खंका बिज्यात । थ्व थुपि छु ज्वीपि खः धका बिचायाना
 स्वया बिज्याना, इपि सिन्याह्य सकलें हे श्रोतापन्न मार्गयागु भाग्य दुपि
 खः धंगु कारण खंका बिज्याना, सुथ ह्लाप्पां पात्र चीवर ज्वना व्याह्हां

जाल प्यनातःथाय् बिज्यात । उखुनुया दिने वं प्यनातःगु जाले छह्य हे चला बयना मच्चं । शास्तानं प्यनातःगु जालया कोस्सं पलाह्वाय् सीवयेका वयां भचा उखेपाखे छगू सिमा ज्ञा किचःया ब्वे फेतुना च्वना बिज्यात । कुक्कुट मित्र ब्याह्ला सुय ह्लाप्पां धनुषवाण जोना, जाल प्यना तथाय् वना छसेंनिस्ये जाले चलात बयना च्वनला ? घका स्वया जाले बयना च्वंप्पिं छह्य हे चला मखना अनसंतुं शास्तायागु पलाह्वाय् खन । अले वया मत्ती थथे वन— “सुं छह्य मनु वया जि जाले बयंका तथापि चलात तोःता छ्वत ज्वीमा ।” घका वं शास्ताया उपरे द्वेष भाव याना, वना च्वंच्चं सिमा ज्ञाया ब्वस्सं फेतुना बिज्याना च्वंह्य शास्तायात खना थ्वं जिह्य चलात तोःता छ्वत थ्वयात स्याना छ्वे घका धनुषे तीर तथा यांकया साल । शास्तानं थः ऋद्धिबलं धनुष साजक साय्के बिद्या तीर तोतके मबिल । व ब्याह्लां वाण तोःते मफया धनुषे तीर तथा सागु सालांतुं जुया ह्युतुं ला त्वाल-त्वाल बयेका स्यानु चागु शरीर जुया अर्थे इयाताहाँ धनुष सालाहे दनाच्चन । तदनन्तर वया कार्य्पिं छे वना— “झी बीं आतक्क छे द्वाहाँ मचःनि” घका धाय्व मांह्यस्यां— “ह्वं पुता ! छिमि बोयात याकनं सता वा ।” घका जंगले छ्वयाबिल । इमिसं धनुष-वाण जोना बोह्य मावंबले बोह्य अथे दनाच्चंगु खना थ्व श्रमण गौतम झी बोया शत्रु ज्वी घका न्हेह्य कार्य्पिं सकलसिनं धनुषे तीर तथा कयेकेत सालेव बुद्धया प्रतापं इमि बोह्य दना च्वच्चं थंतुं इपि नं अथेहे तुं ह्युतुं ला सो सो बयेका इवाताहाँ दना च्वनेमाल । अले इमि मांह्यस्यां “छाय्थे ? जि कार्य्पिं बोह्य माःवंगु ताऊ जाय् धुंकल ।” घका नुगः मठिका न्हेह्य भौंप्पिं बोना

जंगले माःबंबले इपि अथे च्वं च्वंगु खना थुमिसं सुयात तीरं कयेकेत्यन घका स्वया सिमाक्वे तथागत बिज्याना च्वंगु खंका ह्ला निप्पां च्वे छ्वया “अहो ! जिमि बोयात नाश याय्मते छिमिसं” घका ततसलं हाल । कुक्कुट मित्र ब्याह्लां अथे हागु सः ताया चिन्तना यात— “जिपि विनाश जुल थ्व श्रमणला जिमि ससः बौ खनी ? तःधंगु अपराध याय् लात । काय्पिसं नं अहो ! थ्वला जिमि बाज्या खनी जिमिसं तःधंगु अपराध याय् लात” घका मत्ती तल । कुक्कुट मित्रं थ्व श्रमण जिमि ससःबौ खः घका मैत्री चित्त तल । काय्पिसं नं थ्व श्रमण जिमि बाज्या खः” घका मैत्री चित्त यात । अले मांह्यस्यां काय्पित “याकनं घनुष तीर तोःता जिमि बोयाके क्षमा फोहें ।” घका धाल । शास्तानं इमिगु चित्त नाइस्य च्वनावःगु सीका इमिगु ह्लातं तीर घनुष तोःतके बिया बिज्यात । इपि सकलसिनं शास्तायात बन्दना याना, “जिमित क्षमा याना बिज्याहें भन्ते !” घका क्षमा फोना छेले लिक्क फेतुवन । अले इमित शास्तानं भ्रानुपूबि कथा कना बिज्यात ।

घर्मदेशनाया अन्तस कुक्कुट मित्रया न्हेह्य काय्पि व भोपि सहित थः नापं किन्त्याह्य श्रोतापत्ति फले प्रतिस्थित जूवन । तथागतं अनलि भिक्षा बिज्याना, भोजन याय् सिधेका बिज्याना, विहारे त्याहाँ बिज्यात । अले तथागतयाके आनन्द स्थबिरं न्यन—

“भन्ते छलपोल चोँ गन बिज्यानागु खः ?”

“कुक्कुट मित्र ब्याह्ला याथाय् वनागु खः आनन्द !”

“अथे जूसा प्राण हिंसा याइह्य ब्याहायात छलपोलं हिंसा याय्गुलि मुक्तयाना बिज्यानाला भन्ते ?”

“खः आनन्द ! कुक्कुट मित्र नापं सिन्ध्याह्म निश्रलगु श्रद्धास प्रतिष्ठित जुया स्वंगु रत्नस छुं छुं हे शंका मडुपि जुया प्राण हिंसा मयाइपि जूवन । अले भिक्षुपिसं न्यन—

“गथे भन्ते ! बया कलाह्म नं दु मखुला ?”

“खः भिक्षुपि ! व जुलसां थःछे कुमारि बले हे श्रोतापत्ति फले च्चंचवने धुंकल ।”

भिक्षुपिसं धर्म सभास खे पितहल— “कुक्कुट मित्रया कलाह्म जुलसां कुमारि बले हे श्रोतापत्ति फलस थ्यंका ब्याह्लाया छे पंनवना न्हेह्म कायपि ब्बीकल । व मिसां थुलिर्मछि समय तक्क वया भातं धनुष हति, तीर हति, भाला हति, जाल हति घका धाय्व व मिसां थःगु ह्लाति कया बियाच्चव । व ब्याह्लां नं थः कलाया ह्लाति कया ब्यूगु हथियार थंका प्राण हिंसायाना च्चव । गथे खः ? श्रोतापन्न जूह्यस्यां प्राणहिंसा याय् ज्यूला ?” धंगु खे जुयाच्चव । शास्ता अन बिज्याना— “हे भिक्षुपि ! आः थुगु भवस्याय् आम छिमि छु खे जुयाच्चव ।” घका न्यना बिज्याना भिक्षुपिसं — “आः थुगु बखते जिमि द्धवी थुगु खे जुयाच्चव भन्ते !” घका बन्ति याय्व “हे भिक्षुपि ! श्रोतापन्न जूह्यस्यां प्राण हिंसा याईगु सम्भव मडु । व मिसां जुलसां थःह्य भात-यागु वचनया अनुसारं जक अथे हथियार कयाव्यूगु खः । व हथियार ज्वना वना प्राण हिंसा याहुं धंगु वंगु चित्ते मडु । यदि स्वीगुं ह्लाते घा मन्त घाःसा व ह्लातं विष थ्यूसानं उगु विषं वेंत डाहयाय् फेमखु । अथेहे धंथेनुं चित्ते अकुशल चेतना मडुगुलिं याना पाप मयाह्यस्यां धनुष आदि पिकया बीमात्रं वेंत पाप लाः धंगु ज्वीमखु घका उजुं जुया

बिज्याना कारणा कारण चूलाका धर्मदेशना याना बिज्यास्य क्वेचवंगु
गाया भ्राजा जुया बिज्यात—

पाणिभिह् च वणो नास्स हरेय्य पाणिना विसं ।

नाब्बणं विसमन्वेति नत्थि पापं अकुब्बतो ॥

अर्थ—

ह्लाती घाः मदुह्यस्यां विष ह्लाते तःसानं ह्लाती विष लगे ज्वी-
मखु (वथेतुं) पाप मयाहसित पाप लगे ज्वीमखु ।

पदार्थ— अन “नास्स” धंगु उत्पन्न ज्वीमखु घाःगु खः ।
“हरेय्य” धंगु ज्वनावने फं घाःगु खः । छाय् घाःसा गुकिया कारणं
याना घाः मदुगु ह्लाती विष लगेज्वी फंमखु, घाः मदुगु ह्लाती जुलसां
विषं डाह्याना बाघा बी फंमखु अथेहे धंथेतुं धनुष आदि हथियार
पिकया बीमात्रं व मिसायात वंके अकुशल चेतना मदुगुलि व भातयागु
भ्राजा जक पालन यागुलि याना, वंत पाप ला धंगु दंमखु । घाः मदुगु
ह्लाती विषं असरयाय् मफंथेतुं वंगु चित्त पापया ल्यूल्य वनीमखु घका
घाःगु खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति आदि फलस
ध्यंकः वंगु जुल ।

लिपायागु समये धर्मसभास— “कुक्कुट मित्रया न्हेह्य कार्यापि
व न्हेह्य भौपि श्रोतापत्ति मार्गंस ध्यनेत इमिसं छु पुण्ययाना वल ?
हानं छु कारणं याना इपि व्याहाया कुले जन्म जूवंगु ज्वी ?” धंगु खं
पितहल । शास्ता धर्मसभास बिज्याना “हे भिक्षुपि ! आः थुगु
अवस्थास छिमि पुचले छु खं जुयाच्चन ?” घका न्यना बिज्याना भिक्षु-

पिसं— “भन्ते ! जिमि पुचले थुगु खँ जुयाच्चन” धका बित्ति याय्व तथागतं आजा जुया बिज्यात— “हे भिक्षुपि ! अतीत समयस काश्यप तथागतया धातु चंत्य दयेकेया लागी थये प्रश्नयात कि थुगु चंत्य दयेकेया लागी गज्यागु चां गज्यागु लखं दयेके माली ?” धका न्यनेव इमिसं थये धाल— “हरिताल मनोशिला धंगु चा कयाहया लःया तत्ता हामोचिकं प्रयोग याय्गु ।” जनतापिसं हरिताल मनोशिला लोहं चं ल्हुया हामोचिकने ह्याया अप्पा छिना उकिया बुने लुं भरेयाना बहे अप्पां चंत्यया बुने जाय्कल । पिनें स्वेबले लुं हे जक दयेकातःगु अप्पां दयेकातःगु चंत्यथे च्वन । छपा-छपा अप्पाया मू दोछि-दोछि दां वूवं । इमि दध्वी धातु निधान याय्गु बखते आपालं धन माःगुलिं याना स्वोत धन मुंकेगुया नायो याय्गु धंगु खँ जुल । अले छह्ण गामेच्चंह्य महाजनं जि नायो ज्वी धका धातु निधान याय्गु ज्याय् लुंयागु असकि छगू कोटि तयाबिल । वं अथे याःगु खना देसेच्चंवि जनतापिसं “ध्व नगरे च्वंह्य महाजनं धन जक मुंका जुल । थथिज्यागु तथागतयागु चंत्य दयेकेगु ज्यास धन आपा बिया नायो जूवने मफु । गामेच्चंह्य महाजनं जुलसां छगू कोटि धन तथा नायो जूवने” धका अपहास निन्दा चर्चा यात । वं इमिगु खँ न्यना जि निगू कोटि धन बिया नायो जूवने धका निगू कोटि धन बिल । गामेच्चंह्य महाजनं— “जि स्वंगू कोटि धन बी जितः हे नायो यानाव्यु” धका धाल । थुगु प्रकारं धन बढेयाना यंकु-यंकुं नगरे च्वंह्य महाजनं च्यागू कोटि धन बिल । गामेच्चंह्य महाजनया छे जुलसां गुंगू कोटि हे जक धन दयाच्चन । नगरेच्चंह्य महाजनयाके पीगू कोटि धन दयाच्चन । उकिं गामेच्चंह्य महाजनं चिन्तनायात—

“यदि जि गुंगु कोटि धन बी घाय्वं वं फिगु कोटि बी घाइ । अथे ज्वीव जि निर्धन जूगु भाव प्रकट ज्वी” धका मत्ती त्वीकल । वं यथे घाल— “जि थुलि धन बिद्या काय् कलापि नाप्यं जन्मकार्छि थ्व चंत्यया दास जूवने” धका घया थःह्य न्हेह्य कार्यापि व न्हेह्य भौपि सहित थः कला व थः नापं याना जहान भौच्छि चंत्ययात लःह्लाना बिल । देशेच्चपि मनूतेसं धन धंगु कमाय्याना आपा बयेकेकु । थ्वं जुलसां काय् कलापि सहित थःत नापं चंत्ययात लःह्लाना बिल । थ्वहे महाजन थ्व चंत्य बयेकीगु ज्याय् नायो थज्वीब्यु धका वंत हे नायो याना बिल । थुगु प्रकारं इपि झिखुह्य चंत्यया दास जुयावन । देशेच्चपि मनूतेसं जुलसां इमित दासभावं मुक्तयाना स्वसन्न यानाबिल । अथे याना ब्युसां तबि इमिसं जन्मकार्छि चंत्ययागु हे सेवा सत्कार याना च्वन । इपि अन आयू दतल्ले म्वाना च्वना अनं च्युत जुयावना देवलके च्वना जन्म कावन । इपि छगू बुद्धान्तर तक्क देवसुख अनुभव याना च्वना थुगु बुद्धोत्पाद समयस कलाह्य अनं च्युत जुया बया राजगूहे महाजनया म्हाय् जुया जन्म जूवल । व जुलसां कुमारिबले हे श्रोतापत्ति फलस थ्यंकः वन । प्यंगू आर्यसत्य अवबोध मज्जनिपि मनूत जन्म जूवनीगु थाय् जुलसां अत्यन्त आश्रयजनक जू । बया भातह्य चा चा ह्युह्यु वना ब्याहाया कुले वना जन्म कावन । वंत छनेमात्रं हे महा-जनया म्हाय्यं ह्यापायागु स्नेहं याना प्रेम फिजेजुया वना थःगु स्नेह ब्याहायात पौकःवन । आचार्यपिसं धयानं तःगु दु—

पुढेव सन्निवासेन पच्चुप्पन्न हितेनवा ।

एवं तं जायते पेमं उप्पलं व यथोदकेति ॥

अर्थ—

ह्लापा, ह्लापायागु जन्मे नापं बासयाना वंगु स्नेहं याना व अाः
थुगु जन्मे हित उपकार याना वंगुलि याना, लखं पलेस्वां उत्पन्न जुया
बंधेतुं उगु प्रकारं हे परस्पर उगु प्रेम—स्नेह उत्पन्न जुयावें ।

व मिसा जुलसां ह्लापा ह्लापायागु स्नेहं याना हे ब्याह्याया कुले
पंनवन । वया काय्पि नं देवलोकं द्युत जुया वया, वया प्वाथे वया
जन्म कावल । वया भौपि नं उगु उगु कुले जन्म जूवया बंस जाया
वयेव इमिगु छे हे विवाह याना हल । थुगु प्रकारं इपि सकलें हे उगु
समयस चंत्ययागु सेवा सत्कार याना उगु कर्मयागु विपाकं याना
श्रोतापत्ति फलस ध्यंकः वंगु जुल ।

कुक्कुट मित्रया कथा सिधल ।

९. कोक सुनख ब्याहाया कथा

“यो अरुप दुट्टस्स” धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महा-
विहारे बासयाना च्वना बिज्याबले कोक धंहा खिचा ल्यू-ल्यू तया-
ज्वीहा ब्याहा छह्यस्या कारणं याना अजा जुया बिज्यागु खः ।

व ब्याहा जुलसां छन्हया दिनस सुय ह्लाप्पां धनुषवाण च्वना
सिकारि खिचातस्ये चाहुएका जंगले द्वाहीवने त्यंबले लंषा बिच्चे भिक्षाया
लागी नगरे द्वाही बिज्याना च्वंहा भिक्षु छह्य खना, तंचाया थो जि
अलक्षिण खन” थो जित छुं पशुत प्राप्त ज्वीमखुत घका मत्ती ल्वीकु ल्वीकुं
जंगले द्वाहीवन । स्थविर नं नगरे भिक्षाटन याना भोजन याय् सिधेका
थःगु विहारे बनेत ल्याही बिज्याना च्वन । न्हापा वसपोलं ले नापलाह्य
ब्याहानं जंगले चा चाहिला छुं छह्य हे प्राणित प्राप्त मज्जुया ल्याहीवया
च्वंबले हाकनं स्थविर ले ध्वडुया, “थो जि थ्वहे अलक्षिणह्य मनू
स्वयावना जंगले छुं छुं हे प्राप्त मज्जुल । आः हानं जित थ्वहे कुलक्षिण
न्होने चूलावल, खिचातस्ये ध्वयात्त न्याका बीमाल” घका खिचातयेत
इसरा बिया तोःता छ्वत । स्थविरं “अथे याय्मते उपासक” घका
याचना यात । ब्याहां घाल— “थो सुये जित छ न्होने चूला वःगुनि
याना, जंगले छुं छुं हे प्राणि प्राप्त मज्जुल । आः नं हानं छ हे न्होने

चूला बलतिनि । छंत खिचां मन्याकुस्ये तोःते मखु” धका खिचात तोःता छ्वत । अले स्थविरं खिचां न्याइगु मयं ग्याता वेगं ज्वं ज्वं वना सिमा छमा खना उकी गया ह्य दुच्छिति च्चे वना चवं चवंवन । खिचात नं सिमाया छचाखेरं चा चाहुला च्वन । कोक ब्याह्रां— “छ सिमाय गया चवंसानं जिगु ह्लातं मुक्त जूवने फंमखु” धका धया तोरया च्वकां स्थविरया तुती सुत्तु मनु सुल । स्थविरं “अथे याय्मते उपासक” धका याचना यानावं च्वन । ब्याह्रां स्थविरयागु याचनायात वास्ता मतस्ये हाकनं हाकनं प्रथेहे सासना यानाच्च्वन । स्थविरं छपा पामितःले तीरं सुत्तुस्वीव व तुति च्चे ल्हना मेगु तुति यातां प्यातां छाया च्वन । उकीनं तीरं सुत्तु मनु सुया बीव उगु तुति नं च्चे ल्हना काल । थुगु प्रकारं स्थविरयागु याचनायात वास्ता मयास्ये व ब्याह्रां निपा तुतीसं तीरं सुत्तु मनु सुया सास्ति याना च्वन । स्थविरया शरीरं छगुलि मिप्ये कष्ट जुयावल । वसपोलयात वेदना तीन्न जुयावःगुलि याना स्मृति तया च्वने मफुत । थःगु ह्ये च्वंगु चीवरं क्वे कुत्युं वंगु हे वसपोलं होशयाय मफुत । व चीवरं सिमां कुत्युं वया कोक ब्याहाया छघने लाना ह्य छह्यं त्वप्पवन । खिचातस्ये स्थविरं सिमां कुत्युं वल धका समझे जुया चीवरया दुने वना थःह्य मालिकयागु ला च च फुना नया क्वेजकं बाकि यानाबिल । खिचात चीवरया दुने प्याहावया पिने वया वना च्वन । अले इमित स्थविरं गंगु सिमा कचा छकचा तोयुला कुरकः छ्वत । खिचातस्ये च्चे सिमाय स्थविरं खना जिमिसं थः मालिकयात हे तं नयेलात धका जंगलेतुं द्वाहावन । स्थविरयात शंका जुयावल कि “जिगु चीवरं त्वप्पुया थ्व ब्याह्रा बिनाश जुयावन । जिगु शीलला मस्यंला ?”

अका स्थविर सिमां क्वाह्वावया शास्ता याथाय् वना व जूगु खँ ब्याक्कं च्चन्निस्स्ये कोथ्यंक्कं ब्बिन्तियाना “अन्ते ! जिगु चीवरया कारणं याना व उपासकं विनाश जुल जिगु शीलला मस्यं ला ? जिगु श्रवण भाव दनिला ?” धका न्यन । शास्तानं वंगु खँ न्यना, “हे भिक्षु ! छंगु शील छुं मजू, छंगु श्रमण भाव नं दनि, व ब्याह्लां जुलसां छुं दोष मवुह्मसित दुषितयाना थःहे विनाश जुयावन । व ब्याह्ला अथे विनाश जुयावंगु केवल आः जक मखु । ह्लापानं अथेहे दोष मवुह्मसित दुषित याना विनाश जुयावंगु दु” धका उगु अर्थं प्रकट याय्या लागी अतीतयागु खँ कना बिज्यात । अतीत समयस जुलसां बैद्य छह्य वासः याय्या लागी गां गामे चा चाहिला जूसानं छुं वासः यानाबीगु ज्या मदया नये पित्याका छगु गामं प्याह्वावल । गांया ध्वाकाय् आपालं मस्त ह्यिता-च्वंगु खना— “थुमित सर्पं न्याका जूसानं वासः याना दां कया आहार चूलाके माल” धका मत्तीतल । अन जुलसां सिमा छमाया ह्वत्तं छुचो पितहया छनाच्वंह्य सर्पं छह्य खना व मस्तेत क्यना “हे मस्त ! हुंकेन सिमा प्वाले मैनाया मचा छह्य च्वं च्वंगु खंला वेत लानाहति हुं” धका धाल । अले अन ह्यिताच्वंह्य बीरह्य मचा छह्य सिमाय् गया सर्पया कक्की न्याक्क ज्वना सिमाया प्वालं पितहया व झंग मखु सर्प धंगु सीका अन सत्तिक च्वना त्वी ध्वी जुयाच्वंह्य व बैद्यया छ्चने लाक्क वांछ्वया हल । सर्प बैद्यया गःपते स्वांमालं क्वखाय्के थें च्वंबन । व सर्पं बैद्ययात न्याना अनंतुं गोत्वीका बिल । थुगु प्रकारं कोक ब्याह्लां ह्लापानं दोष मवुपित्त दुषितयाना थःहे विनाशस प्राप्त जूवंगु दु धका शास्तानं थुगु अतीतयागु खँ कना बिज्याना कारणा कारण चूलाका

धर्मदेशना याना विज्यास्य थुगु गाथा आज्ञा जुया विज्यात—

यो अप्पदुट्टस्स नरस्स दुस्सति, सुद्धस्स पोसस्स अनं गनस्स ।

तमेव बालं पच्चेति पापं, सुखुमो रजो पतिवातं व खित्ति'ति ॥

अर्थ—

कय् बया च्वंपाखे ह्वालाछोगु घू हानं थःततुं कः वईथें, निर्दोषी, शुद्ध, निष्कलेशीपिन्त दोषारोपन यागुया मभिगु फल थःततुं कःवई ।

पदार्थ— अन “अप्पदुट्टस्स” धंगु थःत जूसां सकल प्राणि-
पित जूसां द्वेष मयाह्यसित । “नरस्स” धंगु सत्त्व प्राणि मनूयात ।
“दुस्सति” धंगु हाय्की सारित याई । “सुद्धस्स” धंगु अपराध छुं
मदुह्य निर्दोषीह्य । “पोसस्स” धंगु एव नं मेकथं सत्त्व प्राणियात हे
धाःगु छः । “अनङ्गणस्स” धंगु क्लेश छुं मदुह्यसित । “पच्चेति”
धंगु विपाक भोगेयाय् माली । “पटिवातं” धंगु गथे छह्य मनूनं कय्
वःपाखे स्वया कयेका छवेगु इच्छायाना हाकुतिना छवगु नरच्चुस्य च्वंगु
धूलं वहे मनूयाततुं कःवें अयेहे तुं सुं मनूनं दोष मदुह्य मनूयात ह्वा
आदिं वाय्गु याना जूसां दूषित याई । वहे मुखंह्य मनूयात दृष्टान्त
रूपं उगुहे जन्मे जूसां मभिगु फल बी अथवा नरक आदिस कुत्तुं बना
दुःख-कष्ट सिया च्वने मालीबले उगु पापया विपाक दुःखया रूपे भोगे-
याना च्वनेमाली धका धाःगु अर्थ छः ।

धर्मदेशनाया अन्तस व भिक्षु अरहन्त भावस प्रतिष्ठित जूवन ।
अन मुंभःपि परिषदपित नं धर्मदेशना सार्थक जुयावन ।

कोक सुनख व्याह्याया कथा सिधल ।

१०. ज्वाहरि व कुलूपग तिस्स भिक्षुया कथा

“गडभमेके” धंगु थुगु धमदेशना शास्ता जेतवन महाविहारे
वासयाना च्वना बिज्याबले ज्वाहरि व कुलूपग तिस्स भिक्षुया कारण-
याना भ्राजा जुया बिज्यागु छः ।

वसपोल तिस्स स्थविर जुलसां छह्य ज्वाहरिया छेँ क्षिनिदं
ःतक भोजन याबिज्यात । उगु कुलया साहु व साहुनी निह्यं मां बोया
थासे च्वना स्थविरयात पालन पोषण याना च्वन । छन्हया दिनस व
ज्वाहरि स्थविरया न्होने च्वना ला ताना च्वन । उगु समये हे पसेनदि
कोसल जुजुं माणिक्य रत्न छगः थुकियात सिला शुद्धयाना प्वाखना
लित बियाहति घका बैथाय् बियाहल । व ज्वाहरि हि कीगु ह्लातं हे
रत्न कया बाकसया छोने तया ह्ला सिलेत दुने द्वाहावन । उगु छेँ
जुलसां लहिनातःह्य हेँ छह्य दुगु जुयाच्चन । व हेँनं हियागु गन्धं याना
बाकसया छोने तयातःगु रत्नयात ला समझे जुया स्थविरं सोया च्वंक
च्वंकं हेँ त्वायं क्वाना प्वाथे घुरुकः छ्वया बिल । ज्वाहरि अन त्याहाँ
वया सोबले माणिक्य रत्न मखना, माणिक्य कपाला ? घका कलाह्य

व कायह्यसिके छस्ये निस्ये न्यना स्वया, इमिसं मकया धाय्व उगु रत्न पक्का स्थविरं हे काल ज्वी धका चिन्तना याना, कलाह्य नाप सल्लायात कि “अवश्यं जुजुयागु रत्न स्थविरं हे काल ज्वी ।” कलाह्यस्यां धाल— “स्वामि ! अथे धया दीसते थुलिमिद्ध समय बिते जुयाबने धुंकल जि स्थविरयागु छुं छगू हे दोष ह्यापा गबलेसं हे खनागु मदुनि । वसपोलं माणिक्य रत्न कया बिज्याइथे मच्चं धका धाएव ज्वाहरीं स्थविरयाके न्यन— “भन्ते ! थन च्वंगु रत्न छगः छःपिसं कया बिज्याना ला ?”

“जि मकया उपासक !”

“भन्ते ! थन मेपि सुं वःगु मदुनि अवश्यमेव छःपिसं हे काल ज्वी । ग्राम जुजुयागु माणिक्य रत्न जितः हति ।” धका धाल । स्थविरं अस्वीकार याय्व हाकनं कलाह्यसित धाल— “माणिक्य रत्न स्थविरं हे काःगु खः बंत सास्ति याना जूसां रत्न पिकाय्के माल । कलाह्यस्यां “स्वामि ! जित विनाश यानादी मते । बरू भी दास दासि जुया जूसां रत्नया मू पुले नु । स्थविरयात छता सास्ति याना दीमते । व उपासकं धाल “क्षी सकलें दास-दासि स्वीकार याय्यासिनं माणिक्य रत्नया मू आपा वं ।” धया वं खिपः कयाहया स्थविरया छ्यने हिना कठी चिना चाहीका झं झं क्वातुक कसेयायां यंकल । स्थविरया छ्यनं व ह्यायपनं हि प्याहाँवल । मिखा निगलं लुत्तुकक प्याहाँ वं थें च्वंक सासना जुल । वसपोलं वेदना सहयाय् मफया बे ग्वारातू वन । हेँचां हियागु गन्ध ताया हि त्वने धका अन वल । अले ज्वाहरीं स्थविरया उपरे प्याहाँ

वःगु क्रोधं याना “छ थन छुया वंगु घका यांकया लाकामं न्यानाछवत । व हेँचा छथु प्यंका छोबले हे मृत्यु जुया थसः पावन । स्थविर व अथे जगु खना— “हे उपासक ! जिगु छयने च्वंगु बन्धन भचा छ्वासुका व हेँचा सितला मसीनिला छको सो” घका घया बिज्यात । अले उपासकं स्थविरयात तमं धाल— “छ नं अथेहे सीतिनि स्पूला ?” अले स्थविरं हेँचा सित धंगु सीका उपासकयात धाल— “श्वहे हेँचां छंगु माणिक्य रत्न घुरुकः छवगु खः । पत्यामजूसा श्वयागु प्वा फाया सो । यदि श्व हेँचा मसीनिगु जूसा जि सिनाहे वंसां तबि माणिक्य रत्न थन दु घका छंत जि कने मखुगु खः । वं व हेँचिगु प्वा फाया स्वबले माणिक्य रत्न अनं प्याहाँवल । अले ज्वाहरिया ह्य छह्यं थर— थर खाना संवेग जुया स्थविरया पालिक्वे भोस्तुना “जित क्षमा याना बिज्याहुं मन्ते ! जि मसिया जुजुं दण्ड बीगु भयंयाना छलपोलयात थुलि सास्तियाय् लात” घका भाफि फोन । स्थविरं धं बिज्यात हे उपासक ! थुकी छंगु छुं दोष मदु । श्व ब्याक्कं जिगु पूर्वजन्मया कर्म विपाकयागु हे दोष खः । छंत जि क्षमायाना बिया ।

मन्ते ! यदि छलपोलं जित क्षमायाना बिज्यासा ह्लापा थेंहेतुं ह्लियं जिगु छेँ भिक्षाया लागी बिज्याय्गु कष्ट याना बिज्याहुं ।

हे उपासक ! आबंलि जि सुयागुं छेँया पाखाक्वं दुने छेँ द्वाहाँ वयेगु ज्या थाय् मखुत । जि जुलसां मेपिनिगु छेँ दुने द्वाहाँ जुया हे थुगु गति ज्वीका च्वनेमागु खः । आबंलि जिगु तुती बल दतल्ले पिखालखी च्वना हे जक भिक्षा ग्रहण याना काय् धंगु धुतांग नियम पालन याना

[१६२]

धम्मपददृ कथा

ऋवेच्चंगु गाथा बोना बिज्यात—

पच्चति मुनिनो भत्तं थोक थोकं कुले कुले ।

पिण्डाय चरिस्सामि अत्थि जंघाबलं ममन्ति ॥

अर्थ—

मुनि-भिक्षुपित कुल कुल पत्तिकं भति भति याना जा बुनाच्चंगु
बु । जिगु तुतो बल दतल्ले भिक्षाचरण याना हे जक जीविका याना
ज्वी ।

यथे जुलसां धंविज्याना वहे उपासकं सासना याःगु रोगं याना
याकनं हे परिनिर्वाण जुया बिज्यात । रत्न तुना छोह्य हेचा ज्वाहरिया
कलाया प्वाथे वना जन्म जावन । ज्वाहरि सिना वना अवीचि नरके
वना जन्म जूवन । ज्वाहरिया कलाह्य स्थविरिया उपरे द्वेष माअ मयागुलि
याना अनं सिना वना देवलोके वना जन्म जूवन । भिक्षुपिसं इमिगु
परलोकयागु खं न्यन ।

शास्तानं हे भिक्षुपि ! गुह्य गुह्य सत्त्व प्राणिपि मांया गर्भे वया
जन्म कावं, गुह्यं गुह्यं पाप यापि नरके वना जन्म जूवनी, गुह्य गुह्यं
पुण्ययाःपि देवलोके वना जन्म जूवनी, आश्रव क्षय ज्वी धुंकूपि जक
परिनिर्वाण जूवनी धका उजुं जुया बिज्याना कारणा कारण चूलाका
धर्मदेशना याना बिज्यास्य ऋवेच्चंगु गाथा आज्ञा जुया बिज्यात—

गढभमेके उप्पज्जन्ति निरयं पाप कम्मिनो ।

सग्ग मुगतिनो यन्ति परिनिब्बन्ति अनासवा ॥

अर्थ—

गुह्यं गुह्यं युगु संसारे वया जन्म जूबं, पापित नरके जन्म जूवनी, पुण्यवानपि स्वर्गे जन्म जूवनी, आश्रव क्षय ज्वी धुंकूपि जक परिनिर्वाण जूवनी ।

पदार्थ— अन "गुह्यं" धंगु यगु मनुष्यलोके जन्म जूबंगुयात घाःगु छः । मेगु अर्थ व्याककं ज्वे घषावैर्ये तं छः ।

घमंदेशनाया अन्तस आपालं मनूत श्रोतापत्ति फलादिस घ्यंकः बंगु जुल ।

ज्वाहरि व कुलूपग तिस्स भिक्षुया कथा सिधल ।

११. स्वह्न भिक्षुपिनि कथा

“न अन्तलिक्खे” धंगु थुगु धर्मदेशना शास्ता जेतवन महा-
विहारे बासयाना च्वना बिज्याबले स्वह्न भिक्षु पिनिया कारण याना
आज्ञा जुया बिज्यागु खः ।

शास्ता जुलसां जेतवन महाविहारे बासयाना च्वना बिज्याबले
आपालं भिक्षुपि शास्तायात दर्शन याय्या लागी ले बना च्वंबले छथ्व
भिक्षुपि छगु गामे थ्यंका अन भिक्षाटन याय्त बिज्यात । गामे च्वंपि
मनूतेसं इमिगु भिक्षापात्र कया आसन शालास फेतुका यागु नयेगु
त्वनेगु दान बिया ह्लिनसिगु भोजनयागु समय म्त्थोतत्ले धर्म श्रवण
यानाच्वन । उगु समयस जाथ्वी सिधेका तरकारि ह्वानाच्वंह्य छह्य
मिसाया कढाईले मि ह्वानाक छोया वया पत्ती थ्यूवन । पौ मिनया मि
नाप्पं सु प्वाय् छप्वाय् च्वे आकासे थाहाँवन । उगु क्षणस गनं गनं को
छह्य आकासे बोया वया च्वंगु चूलाना व मि च्याना च्वे थाहाँ बना
च्वंगु सुप्वाचे व कोयागु ककु द्वाहाँवना ह्य छह्य मि नया गांया बिच्चे
कुत्यु बल । भिक्षुपिसं व अथे मिनया कुत्यु व्ह्य को खना अहो ! तःधंगु
पाप, सो सो थ्व कोयात जूगु विपत्ति । थ्व कोनं ह्वानापायागु जन्मे
यानावःगु कर्म शास्तान बाहिक मेपिसं सुनां सीके फं ? शास्तायाथाय्

ध्वनीबले ध्व कोयागु ह्लापायागु जन्मयागु कर्म न्यना स्वेमाल घका मत्तीतया अन्नं दनावन ।

मेपिनं भिक्षुपि छध्वः शास्तायागु दर्शनं याय्त जहाजे च्वना समुद्रे वयाच्चंबले समुद्रया बिच्चे थ्यंका जहाज ठप्प रोके जुयाबिल । जहाजे च्वनावःपि मनूतेसं थुकी अवश्यनं अलछिनाह्य मनू छह्य दयेमा घका गोला तयेके बिल । जहाज नायोया कलाह्य प्रथम बंसे च्वना त्यास्य जुया अत्यन्त रूप रंग बांलाह्य जुयाच्वन । गोलातःगु वंत हे लावन । जहाजया नायोनं झेत्यायाना स्वको तक्क गोला तयेकलनं बहे मिसायात लावन । जहाजे च्वनावःपि मनूतेसं ध्व छु यानागु स्वामि ! घका जहाजया नायोया ह्वा सोत । जहाजया नायोनं “ध्व मिसा छह्यस्या लागी थुलिमिछि मनूत विनाश याय् फंमखु । ध्व मिसायात लखे क्वफाना छो” घका घाल । व मिसायात मेपिसं ज्वना समुद्रे क्वफाना छ्वेत्यंबले सीगु मयं ग्याना बिशब्द बिशब्दं हाल । व हागु सः ताया जहाजया नायोनं ध्व समुद्रे क्वफाना छ्वेत्योह्यसित तिसा छु याय्त ? वंगु तिसा ब्याक्कं त्वका इवाथःगु लं छज्जोलं फिका कोफाना छ्व । जि जुलसां ध्व मिसा लखे छतपटे जुया सीगु स्वया च्वने फंमखु । उकिं ध्व याकनं लखे बुबेजुया वनी कथं फियागु बोरा छबोरा गःपते घाका समुद्रे क्वफाना छोयाब्यु घका अज्ञा बिल । सेवकतेसं अथेहे यात । व मिसा कुत्तुं बंधाय् समुद्रे च्वंपि न्या, काउलेत तिन्हुया वषा वंत काचाकुचु याना नया छ्वत । जहाजे च्वना वःपि भिक्षुपिसं व मिसा अथे जुया सीगु खना व मिसां ह्लापायागु योनी छु पापकर्म याना खलथे ? थो थये जुया सीमाय्क । वंगु पूर्व जन्मयागु खं शास्ता

छहस्रस्यां बाहिक मेपिसं सुनां सीके फं ? जिपिं शास्ताया न्होने
 ध्यनीबले व मिसां ह्वापायागु योनी छु पापकर्म यानावल ज्वी ? छका
 अवश्यमेव न्यनासोये धका मत्तीतल । इपिं थः वनेमागु थासे ध्यंका
 जहाजं व्वाहावया थः थःपिं वने माःमाःगु थासे वन । मेपिं नं न्हेह
 भिक्षुपिं छथ्व वर्षाबास सिधेका शास्ता दशनं याय् धका ले वना च्वच्वं
 संज्ञाकाती पर्वतया व्वास्सं च्वंगु छगू विहारे द्वाहावना, बासं च्वनेगु
 याय् न्यंबन । पर्वतया कापी छगू गुफाय् न्हेगू छाता दयाच्चन विहारे
 च्वंह्य भिक्षुं थःगु विहारे थाय् मगाना इमित अन गुफाय् हे बासं तये
 यंकल । इपिं अन वना छना च्वंबले च्वांन्हे घनघोर ज्वीक वा वया
 पर्वतया च्वं कूटागार पाय्गोगु लोहं छगः ग्वारा-ग्वारा तुलावया व
 गुफाया लुखा प्वातित । व्वा विहारे च्वंह्य भिक्षुं इपिं आगन्तुक भिक्षुपिं
 न्हेहसित जि अन गुफाय् ध्यने यंका । ध्व भराय्गोगु लोहंतं गुफायागु
 लुखा प्वा तिनाच्चन ध्व लोहंयात याकनं ह्तेयाना छ्वया इपिं भिक्षुपिं
 अनं पिकाय् माल धका अन आसपासे गां नामे च्वंपिं मनूत मुंका ह्या
 व लोहं लिकाय्त्त आपालं कोशिस-उद्योग यातनं व लोहं अनं इकि-
 धिकि हे संके मफुत । वुने लानाच्वंपिं भिक्षुपिसं नं व लोहं च्वाना
 ह्तेयाना छ्वे धका आपालं उद्योग-कोशिस यानाच्चन । अथे याना
 च्वंसां तबि न्हेनु तक्क व लोहं अनं भतीचा हे उखे थुखे चीके मफुत ।
 आगन्तुक भिक्षुपिं छगू ह्प्ता तक्क नये पित्याक लः त्वने प्याचाय्क
 महानगु दुःख-कष्ट अनुभव याना च्वंच्चन । न्हेन्ह बुखुनु च्वांन्हे हानं
 तःसकं वा वया व लोहं आकं आक अनं ग्वारातुला वना गुफाया
 लुखा-प्वा चालावन । भिक्षुपिं अनं प्याहावया जिमिगु ध्व ह्वापायागु

जन्मयागु पाप शास्ता-तथागत छह्य तो:ता मेपिसं सुनां सीका काय्
 फं ? शास्तायाथाय् ध्यनीबले जिमिसं ध्व खं शास्तायाके अवश्यमेव
 न्यना रवे धका मत्तीतया वयाच्चन । ह्लापा वयाच्चंपि निध्व भिक्षुपिनं
 ले नापलाना सकलं छपंजुया शास्तायाथाय् ध्यंक:वना शास्तायात
 वन्दना याना छखे लिवक च्चवना थ:थ:त अनुभव जूगु कारण शास्तायात
 बिल्लियाना छस्येनिस्ये प्रश्नयाना न्यन । शास्तानं इपि भिक्षुपित छस्ये-
 निस्ये लिस: बिया बिज्जास्ये हे भिक्षुपि ! व कोनं ह्लापायागु जन्मे थक्कं
 गथे यानाव:गु ख: भज्यागु हे कर्मफल भोगयाय् माल । अतीत समयस
 जुलसां वाराणसी नगरे कृषक छह्यस्यां थ:ह्य दोहंयात दमन याय्त समं
 दमनयाय् मफुत । व दोहं जुलसां हल जोते याईबले निपला प्यपला
 पलाछिना बे श्वाराक्क श्वारतुला बीगु जुयाच्चन । दाया ह्लिप्यं श्वेध्याना
 व दोहंयात थना हानं हल जोते यासानं हानं निपला प्यपला उखे वना
 हानं अथेहे बे गोतुला बीगु जुया च्चन । व ज्यापुं व दोहंयात तालीम
 याय् धका आपालं हे उद्योग यातनं याय् मफया तमं चूर-चूर जुया
 आबलि छ दोहंयात सुख पूर्वकं गोत्वीके बीका जि ? धका व बे श्वारा
 तुलाच्चंह्य दोहंचित, सु छ दो हया उकि ह्यछह्यं श्वप्पुया उकी मितया
 बिल । दोहंचा मिपुना छतपते जुया अनंतुं सिनावन । हे भिक्षुपि ! उगु
 समयस व कोनं उगु पापकर्म यानावल । उकियागु विपाकं याना ताकाल
 तक्क नरक भोग याना दयानं व पापयागु विपाक मभिगु फल बीगु
 मफूनिगुलि याना न्हेगु कोयागु योनी जन्म जुया उगुहे प्रकारं आकासे
 बीया वना च्चंबले मिपुका सिनावये धुंकल ।

हे भिक्षुपि ! व समुद्रे कोफाना छोह्य मिसानं ह्लापायागु योनि

भेषित गथे सासना याना स्यानावल यः नं उगु रूपं हे सासना नया
 सिना वने माल । व मिसा जुलसां अतीत समयस वाराणसी नगरस
 छह्य गरीबह्य गृहपतिया कला जुयाच्चन । वं लः कावनेगु, बजि ल्हुयेगु,
 जाथुयेगु इत्यादि सकल ज्या थःगु ह्लातं हे याना जीविका यानाच्चन ।
 वया खिचा छह्यस्यां वं छेँ अथे ज्या याना चवनीगु न्होने चवना सोया
 जक चवनीगु जुयाच्चन । बुँ ज्या याय्थाय् जा तःवनीबले, सिं सिमाहः-
 या लागी जंगले वनीबले नं वया ल्यू ल्यू हे जक जुयाच्चनी । व अथे
 जूगु खना ल्याय्हापि मनूतिसं— “हे पासापि ! खिचा ल्यूल्यू तथा
मिकारि प्याहाँवल खंला थौं झीसं चलाया ला नाप जा नये देँ”
 घका गिजे याइगु जुयाच्चन । व मिसा इमिगु खेँ न्यना तसकं शर्मचाया
 व खिचायात चागलं कयेका कठिं दाया बिसिकः छ्वंगु जुयाच्चन ।
 खिचा ल्याहाँ वना हाकनं वया ल्यूल्यू हे वयाच्चनी । व खिचा जुलसां
 व मिसाया स्वंगू आत्मभावस भात जुया वहा जुयाच्चन । उकिं व खिचां
 व मिसाया उपरे जुयाच्चंगु स्नेह चप्फुना छ्वे मफया च्वन । ध्व थागा
 मट्टुगु संसारे थवंथः कला भात जुयावये मनपि सुं देखेँ मचवं । सत्तीगु
 आत्मभावस जुलसां थःथितिविनिगु बिच्चे स्नेह आपा दया च्वनी ।
 उकिं व खिचां व मिसायात तोःता वने मफया च्वन । व मिसा व
 खिचा खना तंचाया बुँई भातहासित यागु यंका चवंबले खिपः छपु बेक्वे
 स्वच्चाका यंकल । खिचा नं व मिसाया ल्यूल्यू हे वनाच्चन । व मिसां
 भातहासित यागु बिया खालिगु दाला ज्वना पुखू दुथाय् छथाय् वना
 दालाय् दुने फि जाय्क थना मचा तापक्क च्वना स्वयाच्चंह्य खिचायात
 नाइस्य च्वंगु सलं सःतल । खिचां ताकाल लिपा जितः थौं मधुरगु सलं

सःतल घका खुशिजुया ह्लिप्यं संका लिक्क वल । व मिसां व खिचायात कक्वी न्याक्क जोना छिपतं प्यप्युं क चिना खिपःयागु मेगु च्वतं फि जाय्क दुगु दालाय् क्वात्तु क चिना पुखुली क्वाफाना छ्वयाबिल । खिचा दाला नाप्पत्तुं लखे डुबे जुयावना अनंतुं सित । व मिसा वहे थमं यानावःगु कर्म विपाकं याना ताकाल तक्क नरके जन्म जुया दुःख-कष्ट सियावया नं थमं यानावयागु पापयागु विपाक मफूनिगुलि याना थुगु आत्मभावे नं थःगु कक्वी फि बोरा घाका समुद्रे क्वाफानाछ्वे मालाबन ।

हे भिक्षुपि ! छिपि न्हेह्मसिनं नं ह्लापा छिमिसं गथे पाप कर्म यानावल उगु कर्मया अनुसारं हे भोग याना वयेमाल । अतोत समयस जुलसां वाराणसी च्वापि न्हेह्म साजवा मस्त छगू जंगल प्रदेशे छगू छगू थासे न्हेन्हुई छको छको साजः वनीगु जुयाच्वन । छन्हुया दिनस इपि साजया ल्याहांवया च्वांबले छह्य तःघकह्य 'गोध' (=ह्यालिकाए्चाथे च्वापि प्राणि) छह्य खना इमिसं ल्यूवन । व 'गोध' प्राणि ग्याना बिस्सुं-बनां छगू कुमिचिगु चाट्टे प्वाले द्वाहांबन । अन व कुमिचिगु चाट्टेया छचाखेरं जुलसां प्वा न्हेप्वा दुगु जुयाच्वन । "थ्व गोघयात आः थथे शीसं लाय् फंमखुत कन्हे वया लाः वयेगु' घका न्हेह्म साजवा मस्तेसं न्हेग्वं सिग्वं हया कुमिचिगु चाट्टेया छचाखेरं च्वांगु प्वा न्हेप्वालं तिना थकल । इमिसं कन्हेखुनु व 'गोध' यात अन कुना थकूगु लोमंका मेथाय् जंगले सा जःबन । न्हेनु दुखुनु सा जया ल्याहांवया च्वांबले व कुमिचिगु चाट्टे खना ह्लापा न्हेनु न्ह्यो इमिसं यानावंगु खं लुमंका व कुनाथकूहा गोघ छु जुयाच्वनथे घका थमं थमं प्वातिना थकूगु प्वा चाय्का स्वतं ।

बिचारा गोध न्हेनुतक्क नये त्वने मखना गंसिजुया थर-थर खाखां चादो
 प्याह्रावल । साजवा मस्तेसं ब खना करुणाचाया थ्वयात स्याय्मते
 बिचारा थ्वया न्हेनुतक्क नये त्वने मखन घका ह्मे ह्लातं पित्तुपीका
 “छ सुखपूर्वकं हूं” घका तोःता छ्वत । छिमिसं गोघयात स्याना
 मवःगुलि याना नरके जन्म कावने म्वाल । निगू सप्ताह छगू जुया
 सिप्यंगू आत्मभावस न्हेनु-न्हेनु तक्क जक छांलाना वयेमाल । हे
 भिक्षुपि ! छिपि न्हेह्य उगु समयस साजवा मस्त जुया जन्म जुयावःपि
 खः । छिमिसं गये पापकर्म यानावल उगुहे अनुसारं पापया फल नं भोग
 याना वयेमाल” घका भ्राज्ञा जुया बिज्यास्य इमि इमिगु स्वखलःसिगुं
 प्रश्नयागु लिसः बिया बिज्यात । भले छह्य भिक्षुं तथागतयात बिन्ति-
 यात— “गये खः भन्ते ! पापकर्मं आकासे बोयाख्वंसां, समुद्रया
 बिच्चे जूसां, पर्वतया गुफाय् दुने जूसां पापं मुक्ति मन्तला भले ?”
 शास्तानं “अयेहे खः भिक्षुपि ! आकास आदि छगू प्रवेशे हे अज्यागु
 मनु गन ख्वना कि पापं मुक्त उवीकं” घका भ्राज्ञा जुया कारणा कारण
 खूलाका धर्मदेशना याना बिज्यास्य थुगु गाथा उजुं बयेका बिज्यात—

न अन्तलिक्खे न समुद् मज्जे,
 न पब्बतानं विवरं पविस्स ।
 न विज्जती सो जगतिप्पदेशो,
 यत्थट्ठित्तो मुञ्चेय्य पाप कम्मा'ति ॥

अर्थ -

आकासे जूसां, समुद्रया बिच्चे हे जूसां, पर्वतया हो-प्या

(=गुफा) या दुने जूसां थ्व संसारे अज्यागु थाय् गनं हे मद्दु गन च्वना कि थमं यानागु पापं मुक्त ज्वीकं । (अर्थात् थमं यानागु पापयागु फल न्ह्याथाय् हे बना सुला च्वंबंसां मुक्तज्वी फंमखु अवश्यमेव भोगेहे याय्माली)

उक्तिा अर्थ यदि सुं छह्य मनुनं थःगु उपाय याना पापकर्मं मुक्त जुया वने घका आकासे बना च्वं च्वंबंसां च्यप्यबो योजन गम्भिरगु महासमुद्रया बिच्चे बना च्वं च्वंबंसानं, हानं पर्वतया हो-प्ला (= गुफा) या दुनेवना सुला च्वंबंसानं, थमं यानावयागु पापकर्मं मुक्त ज्वीकंमखु पूर्व आदि दिशास थ्व पृथ्वीले ह्लिप्यंया च्वका पाय्कूगु थाय् हे गनं देमखु, गन च्वना कि पापकर्मं मुक्त जुया च्वने फं धंगु अर्थ छः ।

धर्मदेशनाया अन्तस इपि भिक्षुपि सकलें श्रोतापत्ति फल आदिस थ्यंकः वन । अन मुंवःपि आपालं जनतापित नं धर्मदेशना सार्थक जुया वन ।

सोह्य भिक्षुपिनि कथा सिधल ।

१२. सुप्पबुद्ध शाक्यया कथा

“न अन्तलिबखे” धंगु थुगु धमंदेशना शास्ता नियोधारामे बासयाना चवना बिज्याबले सुप्पबुद्ध शाक्यया कारणं याना आजा जुया बिज्यागु खः ।

वं जुलसां थ्व सिद्धार्थं जिह्म म्हाययात तोःता तपोवन वन, हानं जिकाय् देवदत्तयात प्रव्रजित याना, वया शत्रुया थासे तयातल धंगु थुवि निगू कारणं याना शास्तायात द्वेषभाव यात । छन्हुया दिनस— “आः जि व गौतमयात निमन्त्रणा याथाय् वना भोजनयाके बीमखु” धका शास्ता बिज्याईगु लें प्वातिना लेंया बिच्चे अयेला त्वना चवं चवंवन । अले शास्ता भिक्षु संघपिसं चाहुयेका उगु थासे थ्यंकः बिज्यात । सुप्पबुद्धया सेवकतेसं शास्ता अन बिज्यात धका वंत न्यंका बिल । वं थः सेवकतयेत घाल— “गौतमयात मेगु लें हूं धा व जियासिनं थकालिह्म मखु वंत जि लें तोःता बीमखु ।” बारंबार लें तोःताबीत सेवकतेसं निवेदन यासानं वं ह्लापाथे हे धया जिहि याना लेंया बिच्चे फेतुना चवन । शास्ता ससःबोया पासं थःत लें तोःता मय्युगुलि याना अनंतं न्होनेपाखे मबिज्यासे विहारेतुं ल्याहां बिज्यात । सुप्पबुद्धं जासूसत छ्वया शास्तानं थःत छुछु घाई धंगु न्यंकेछ्वत । शास्ता

बिहारे ल्याहीं बिज्याना, थःगु शरीर थरर खाका बिज्यात । आनन्द स्थविरं शास्ताया शरीर कंपमान जूगुया कारण न्यन । शास्तानं आज्ञा जुया बिज्यात— “सुप्पबुद्धपात खंला आनन्द !”

“खना भन्ते !”

“वं तःधंगु हे अपराध यात । जि थेंज्याह्म बुद्धपात लें तोःता मब्बुस्य थनि न्हेनुत्वालं वया दरवारया क्वे स्वान्हे कोस्सं पृथ्वी तज्याना द्वाहाँ वनी ।” धका आज्ञा जुया बिज्यात । सुप्पबुद्धया जासूसतेसं व खं वंत वना कंवन । सुप्पबुद्धं जासूसतयेगु खं न्यना— “वं जुलसां जित थनि न्हेनुत्वालं थाय् समेत तोकेयाना दरवारया क्वेयागु तल्लाय् स्वान्हे क्वस्सं पृथ्वी तज्याना जि अन द्वाहाँवनी” धाल । आंवलि थनिनिस्ये जि अन उगु थासे पलाहे तःवने मखु । अले जि व गौतमयात उगु थासे जि पृथ्वीले द्वाहाँ मवंस्य वं झूठ खं ह्लागुली निन्दा याय् धका सुप्पबुद्ध थःत मामागु सकल वस्तु—सामानत न्हेतंजागु दरवारया वकले च्वेच्वंगु तल्लाय् तयेके बिया स्वान्हे लिकाय्के बिल । स्वान्हे फुसयागु खापा बल्लाक तिना छगू छगू लुखावुवाते निह्म निह्म पहलवानत पाः तयेके बिया— “यदि जि छुं जुया प्रमाद वश क्वे क्वाहाँ वनेगु इच्छायात धाःसा छिमिसं पनाति” धका स्यने कने याना न्हेतंजागु दरवारया च्वे थः छनेगु कोठाय् वना च्वं च्वंवन । शास्तानं उगु समाचार न्यना “हे भिक्षुपि ! सुप्पबुद्ध दरवारया च्वे जकला छाय्, आकासे तिन्हुया बना आकासे हे थ च्वं च्वनेब्बु, जहाजे च्वना समुद्रया बिच्चे हे थ च्वं च्वनेब्बु, पर्वतया हो—प्वा गुफाय् दुने वनाहे थ मुला च्वं च्वनेब्बु । बुद्धपिनिगु वचन फरक जू धंगु देमखु । जि ह्लापा धंवंगु थासेहे व पृथ्वी तज्याना

द्वाहां मवनी मखु ।” घका धंविज्याना धर्मदेशना याना विज्यास्य थुगु
क्वेच्चंगु गाथा भ्राजा जुया विज्यात—

न अन्तलिक्खे न समुद् मज्जे,
न पव्वतानं विवरं पविस्स ।
न विज्जति सो जगतिप्पदेसो,
यत्थट्ठितं नप्पसहेथ मच्चूति ॥

अर्थ—

भ्राकासे, महासमुद्रया विच्चे, पर्वतया हो-प्वा (= गुफाय)
वना (सुलाच्चं वंसां) थ्व संसारे भ्रज्यागु थाय् गनं हे मडु गन वना
सुला च्वंवन घासा मृत्युराजं खंके फंमखुगु खः ।

पदार्थ— अन “नप्पसहेथ मच्चू” धंगु गुगु थासे च्वना
मरण ज्वीगुलि न्हाय् दंमखु, खंके फंमखु, त्याके फंमखु भ्रज्यागु थाय्
थ्व पृथ्वी सं च्वका पाय्कूगु समेतं हे दंमखु । मेगु अर्थ भ्याक्कं ह्लापा-
यागु गाथाया समान हे खः ।

धर्मदेशनाया अन्तस भ्रापालं मनूत श्रोतापत्ति फल भ्राविस
ध्यंकः वन ।

न्हेनु दुखुनु जुलसां ह्लापा शास्ता-तथागत भिक्षा विज्याबले
सुप्पबुद्धं शास्तायात तं पंगु समय ध्यंकः वयेव दरवारया क्वे अस्तबले
सुप्पबुद्धया गंहा मंगल सल वे जुया अन अन उगु उगु थासे अंगले
भ्यारा-भ्यारा सः वयेक लाकमं प्यंकल । सुप्पबुद्ध तले च्वनाहे व सः

ताया— “ध्व छुकियागु सः ?” धका न्यन । सेवकतेसं— “क्वे
 अस्तबले चिनातःह्य मंगल सल वे जुल” धका न्यंकः वन । व सल
 जुलसां सुप्पबुद्ध न्होने खंसाहे जक सुमक च्वनीह्य जुयाच्वन । अले
 सुप्पबुद्धं व मंगल सलयात शान्त याय्गु इच्छा जुयावया फेतुना च्वंथासं
 दना लुखाबुवा पाखे वल । गल्लाक तिनातःगु लुखा थः थमंतुं चालावन,
 लिकयातःगु स्वान्हे नं ह्हापाया थासेतुं च्वंवल । लुखाय् पिवा च्वंच्वंपि
 पहलवानतयेत नं वं कक्वी ज्वना ववे कोफाना छ्वत । अथेहेतुं न्हेगु
 तल्लायासं खापा अफं अफ चालावन । स्वान्हे नं लिना मेथाय् तया-
 तःगु थः थमंतुं थः थःगु ह्हापायागु थासेतुं च्वंवल । अन अन पाः च्वं
 च्वंपि पहलवान तयेतनं गःतां ज्वना ध्वानायका स्वान्हेक्वे कोफाना
 छ्वत । अले सुप्पबुद्ध स्वान्हे क्वाहां ववं दकले क्वेच्यंगु ते—छेली ध्यने-
 साथं हे महापृथ्वी ततसलं हाला बिचवे तज्याना सुप्पबुद्धयात ग्रहण
 याना काल । व वना अवीचि महानरके वना जन्म जूवन ।

धर्मदेशनाया अन्तस अपालं मनूत श्रोतापत्ति फल आदिस
 ध्यंकःवंगु जुल ।

सुप्पबुद्ध शाक्यया कथा सिधल ।

पाप वर्ग वर्णना सिधल ।

गुंगुगु वर्ग वचचाल ।

